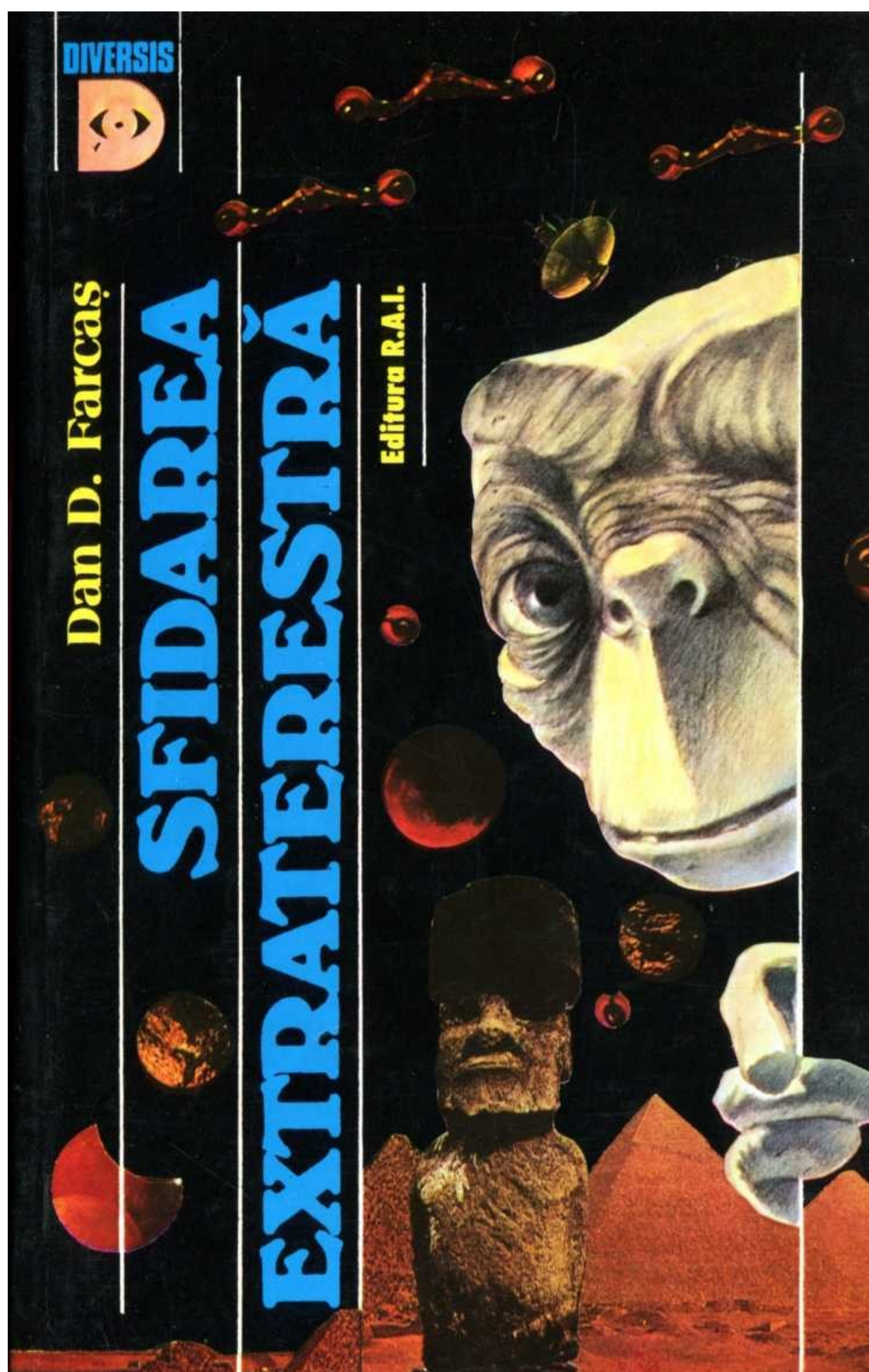

Dan D. Farcas SFIDAREA EXTRATERESTRĂ

Coperta: Vasile Olac
Ilustraţia volumului: Dan D. Farcaş
Redactor: Călin Dimitriu Tehnoredactor: Adrian Utale
I.S.B.N. 973-570-010-7

Dan D. Farcas

SFIDAREA EXTRATERESTRĂ
EDITURA REGIEI AUTONOME A IMPRIMERIILOR IMPRIMERIA „CORESI“ -
BUCUREŞTI

în 27 februarie 1995, ora 16.40, pe raza localităţii Chizătău (la lOkilometri de Lugoj), un fost căpitan, instructor de zbor în aviaţia militară şi fiul său, controlor de dirijare a zborului la aeroportul din Caransebeş, au urmărit, timp de aproape un minut, un obiect fusiform, care se deplasa silenţios, cu circa 600 kilometri pe oră, la circa 2 000 metri altitudine, dispărând apoi în nori. Cei doi martori, cu experienţa care o aveau, au remarcat că nu putea fi vorba de un avion, întrucât ciudata apariţie nu avea aripi.

S-a confirmat că obiectul a fost observat pe radar şi de Centrul regional de control al zborurilor de la Arad, care a înregistrat, în ultima perioadă, numeroase apariţii de obiecte zburătoare neindetificate în vestul tării.

9

(„ CRONICA ROMÂNĂ “) **

Pe data de 3 februarie 1995, în jurul orei 23.30, doamna Marieta Croicu a observat cu uimire, în spaţiul dintre blocul în care locuieşte şi cel de peste drum, în apropierea Pieţii Dorobanţi, la mică înălţime, 12-14 discuri formate aparent din aglomerări noroase (gazoase?) în culori alb-roz, cu un diametru de aproximativ de 30 cm fiecare.

Doamna Croicu să fi avut privilegiul să fi văzut un OZN-biologic?

(„MAGAZIN")

în perioada 1 iunie - 14 septembrie 1994, în judeţul Arad au fost raportate 12 fenomene care pot fi încadrate în categoria OZN-urilor; la trei dintre acestea a fost un singur martor, la şase între doi şi şase martori, iar la trei fenomene un număr mai mare de martori. Cinci observaţii s-au făcut ziua, celelalte în timpul nopţii. Aceste apariţii au fost puse în legătură cu cercurile misterioase din lanul de grâu de lângă Arad.

(„RUFOR")

***

în 12 septembrie 1994, la ora 15.00, un obiect portocaliu, luminos, discoidal, a trecut, la aproximativ 600 metri altitudine, deasupra podului de peste Bahlui, care uneşte cartierele Mircea cel Bătrân şi Alexandru cel Bun din Iaşi. Fenomenul a fost urmărit, timp de 3-4 minute, de numeroşi cetăţeni din zonă. După declaraţiile unor martori, din Bahlui au început să se ridice vapori de apă spre obiectiv; după alte declaraţii, troleibuzul nr. 418, care tocmai trecea peste pod, s-a oprit şi de sub el a început să iasă fum, în

momentul în care a fost survolat de obiect; pasagerii au coborât, o parte din ei urmărind, în continuare, strania apariţie.
(„RUFOR")

CUVÂNT ÎNAINTE

Răsfoim la întâmplare cotidienele...

în seara zilei de 24 februarie 1992, trei obiecte sferice, care nu semănau cu nimic cunoscut, unul mai mare şi două mai mici, au survolat Calea Moşilor dinspre Colentina spre Foişorul de Foc... în noaptea de 5-6 aprilie 1992, un obiect zburător neidentificat (OZN) a bântuit zona Cobia-Bumbuia din judeţul Dâmboviţa... în decembrie acelaşi an, un obiect imens având formă de piramidă a trecut plutind deasupra fabricii de pâine din Şoseaua Pantelimon... în zilele 13-15 august 1993, trei seri la rând aproape toţi locuitorii din Feteşti (Ialomiţa) au putut admira mai multe OZN-uri evoluând în formaţii de triunghi sau cerc... în aceleaşi nopţi, 4 OZN-uri au fost observate în preajma aeroportului Otopeni, iar două zile mai târziu un OZN a „terorizat“ privirile locuitorilor din Satul Nou, comuna Grădinari, la hotarul dintre judeţele Olt şi Vâlcea... Tot atunci (dar nu numai atunci) s-au semnalat OZN-uri şi în jurul vârfului Omu din Bucegi... în noaptea de 17-18 septembrie 1993, două obiecte cu diametrul de 15-20 metri au fost văzute zburând la altitudinea de 80-100 metri deasupra şoselei pe traseul Drăgăşani-Găneasa (Olt.) ...în vara anului 1994, săptămâni au tinut rubricile de senzaţie OZN-urile observate
9 ' 9
lângă Arad, în preajma straniilor cercuri din lanurile de grâu...

Şi lista poate continua.

Cât despre revistele săptămânale, la noi ori pretutindeni practic nu există număr să nu relateze despre astfel de întâmplări.

Să fie doar produsul unor minţi înfierbântate?

Un sondaj Gallup, făcut în 1978, a relevat că jumătate din locuitorii Statelor Unite cred în existenta OZN-urilor,
9 ’
iar unul din unsprezece afirma că a şi văzut un astfel de obiect. Anchete efectuate în alte ţări au pus în evidenţă proporţii apropiate.

Doar o mică parte dintre cei care văd OZN-uri îşi iau oboseala să aştearnă pe hârtie cele văzute şi să expedieze observaţiile la un centru de studii. Unele dintre aceste rapoarte se pierd în labirinturile birocraţiei ori ajung să fie închise între coperţile unor dosare secrete. Altele devin accesibile marelui public. Multe dintre acestea din urmă au fost înregistrate în

bănci de date destinate prelucrării cu calculatorul electronic. De pildă, în banca de date a Universităţii din Illinois existau, în 1985, 110 000 de astfel de rapoarte... Cu toate precauţiile luate de cercetători, nu este exclus ca o parte din aceste rapoarte să reflecte, de fapt, fenomene naturale sau produse de om, mai puţin familiare, ori să fie iluzii sau chiar înşelătorii. Dar şi cei mai severi dintre cercetătorii fenomenului estimează că cel puţin 10 000 din observaţiile raportate nu intră în nici un fel în aceste categorii, fiind pe drept cuvânt neidentificate...

Martorii sunt de cele mai multe ori oameni absolut obişnuiţi, înfricoşaţi, care n-au crezut înainte în existenta
9 9 [7] 99 [7] 9
unor fenomene de felul acesta, care nu simt nevoia de publicitate şi chiar o refuză.

Un raport individual nu spune, poate, mare lucru. Dar când sute de rapoarte, scrise de oameni care nu s-au cunoscut niciodată şi care nu au citit nimic din literatura consacrată subiectului, se aseamănă între ele până la
8
detalii tulburătoare, trebuie să recunoaştem- că se
’ 9
întâmplă ceva... şi acest ceva merită din plin atenţia noastră.

Iar rapoartele de care vorbim nu se referă doar la luminiţe nocturne traversând bolta cerească...
9 „

Vom da un singur exemplu revelator. In octombrie 1988, în S.U.A., Canada, Australia şi Noua Zeelandă s-a difuzat o emisiune televizată despre OZN-uri. în timpul emisiunii, ca şi după aceea, s-a efectuat o anchetă prin telefon. Răspunsurile primite au întrecut orice aşteptări. 30 835 persoane au afirmat că au văzut OZN-uri la o distanţă mai mică de 150 metri (întâlnire apropiată de gradul I), iar 2 482 că după o atare „vizită" au rămas urme care, examinate ulterior, au putut constitui dovada fizică a observaţiei (întâlnire de gradul II). Mărturiile nu se opreau însă aici. 1 477 persoane afirmau că au văzut nu numai OZN-ul, ci şi pe ocupanţii acestuia, fiinţe stranii nepământene (întâlnire de gradul III). în sfârşit, alţi 2 969 au declarat că după ce au văzut astfel de „entităţi", acestea i-au fortat să intre în interiorul OZN-ului, unde au fost
9 ’
supuşi unui soi de examinare medicală sau la alte manipulări de acelaşi tip (întâlnire de gradul IV).

întâlnirile de gradul IV, numite uneori „abducţii“ (în româneşte termenul poate însemna cel mult o mişcare de

îndepărtare efectuată de anumiţi muşchi), pastişând englezescul „abductions“, care înseamnă răpiri, devin, mai ales de pe la mijlocul anilor şaptezeci, din ce în ce mai frecvente, plasându-se treptat în prim-planul întregului fenomen OZN. între cercetătorii împătimiţi ai domeniului nu puţini au investigat personal, în detaliu, câte o sută sau chiar mai multe întâlniri de acest fel. Unul dintre aceştia, Budd Hopkins, menţionează că între subiecţii examinaţi de el erau trei doctori în stiinte, un
9 9 9 9[7]
psihoterapeut, doi ofiţeri, un avocat, un director de firmă,
9
un scriitor cunoscut etc. Cei în cauză au fost supuşi la numeroase teste, dovedindu-se că, cel puţin pentru ei, lucrurile istorisite par să se fi petrecut aievea.

între bizareriile raportate de martorii acestor răpiri apar din ce în ce mai des elemente cu caracter sexual, sugerând că ocupanţii OZN-urilor ar fi interesaţi în experimente genetice asupra oamenilor (cazurilor Betty Andreasson Luca sau Kathe Davis le-au fost consacrate volume întregi). Apar, de asemenea, tot mai multe menţiuni privind implanturi, de pildă biluţe sau vergele subţiri introduse prin nas, ochi sau ureche în vecinătatea creierului, plăcuţe strecurate sub pielea piciorului ş.a.m.d., amintind de operaţiile pe care le fac biologii asupra animalelor dintr-o rezervaţie. în sfârşit, în aproape toate cazurile semnalate, li se impune celor răpiţi să uite totul, ceea ce se şi întâmplă, se pare, amintirile martorilor răzbătând doar treptat şi ceţos, în coşmaruri sau rememorări confuze, împrospătate eventual prin controversata metodă a regresiei hipnotice.

Nu cumva însă majoritatea celor examinaţi uită de-a binelea? Nu cumva cei ce-şi amintesc ceva sunt doar excepţiile, mica parte vizibilă a unui imens aisberg? Există unii analişti ai fenomenului care afirmă în cărţi
5 5
apărute în tiraje de masă că probabil un american din 25 a fost subiectul unei astfel de răpiri şi că un american din 40 este purtătorul unui implant. Extrapolând aceste afirmaţii şi la alte ţări, s-a estimat că 80 milioane de oameni de pe glob au fost „pacienţii[41] unor operaţii efectuate de OZN-uri.

Să fie oare adevărat că pământenii, întreaga civilizaţie omenească, este subiectul unui imens experiment? Că suntem cobaii unei puteri care ne depăşeşte din toate punctele de vedere, putere care urmăreşte nişte obiective străine nouă şi pe care n-avem şansa să le înţelegem?
10

Iar dacă nu, dacă totul e doar uft simplu cumul de iluzii şi

contrafaceri, care este totuşi izvorul şi explicaţia numărului imens de rapoarte venite din toate colţurile lumii, rapoarte din ce în ce mai bizare şi în care detaliile se potrivesc atât de perfect între ele?

Toate acestea nu le putem numi sfidarea extraterestră? Mai precis prin feţele ei senzaţionale şi neliniştitoare (dacă nu chiar înfricoşătoare).

O primă greşeală pe care am putea-o face ar fi să refuzăm să luăm cunoştinţă de ea; să ne amăgim cu ideea că toate sunt simple scorneli. Ne putem întreba dacă, procedând astfel, urmaşii noştri ne-ar ierta indolenţa în cazul în care s-ar dovedi că problema, totuşi, e reală? Oricât par fenomenele de neverosimile, implicaţiile potenţiale pentru viitorul omenirii sunt prea mari pentru ca să avem dreptul moral de a expedia pur şi simplu întregul amalgam de fapte aplicând politica struţului.

Cealaltă greşeală în care am putea cădea ar fi să ne cantonăm doar în latura senzaţională, comercială a acestor istorii. Calitatea noastră de fiinţe gânditoare, beneficiare ale şcolii şi culturii, ne obligă să luăm în considerare şi dimensiunea raţională a fenomenului. în consecinţă, va trebui să ne întrebăm mereu dacă tot ce cunoaştem la ora actuală poate explica fie şi fragmentar cele scrise în rapoarte, între altele dacă pot exista, după cunoştinţele noastre, în Univers civilizaţii cărora să le stea în putere să pună la cale toate cele povestite. Va trebui să acceptăm, dacă vom proceda onest, că este foarte probabil ca să existe multe astfel de civilizaţii, care nu numai că ar putea, dar sunt şi interesate să procedeze în maniera OZN-urilor.

încercarea de a prezenta cât mai sintetic ambele laturi ale problemei: atât straniul fenomen OZN, cât şi trăsăturile care ar putea caracteriza supercivilizaţiile extra

11

terestre, ipotetice surse ale fenomenului, dar şi încercarea de a înţelege de ce se poartă ei astfel, constituie obiectivul şi substanţa acestei cărţi.

Sperăm ca volumul să servească cititorului ca un ghid practic şi o bună introducere în labirintul încâlcit al problematicii OZN. Şi mai sperăm că am reuşit să fi evitat cele două capcane caracteristice domeniului: pe de o parte absenţa simţului critic, generată de dorinţa de senzaţional cu orice preţ, ca şi lipsa de cultură ştiinţifică şi de inapetenţa pentru logică, iar pe de altă parte rigiditatea în gândire, suficienţa şi mărginirea în a crede că tot adevărul se află cuprins în manualele de şcoală.

OCHIUL NECUNOSCUTULUI

ISTORIA FARFURIILOR ZBURĂTOARE

/V

In 24 iunie 1947, K. Amold, un om de afaceri, îşi pilota avionul în zona munţilor Rainier (statul Washington, S.U.A.), când a zărit o formaţie de 4 plus 5 obiecte zburând strălucitoare, în bătaia soarelui, în două şiruri paralele. Observarea a, durat trei minute. Vizibilitatea fiind excelentă, pilotul a cronometrat timpul în care formaţia a parcurs distanţa dintre două piscuţi cunoscute. Viteza obiectelor era de peste 2 500 km/oră, de circa trei ori mai mare decât a celor mai rapide, avioane cunoscute în vremea aceea. După relatarea lui Amold obiectele zburau săltând, ca şi cum ai arunca o farfurioară razant cu suprafaţa unei ape. A doua zi presa preluase, în titluri de o şchioapă, termenul de farfurie zburătoare. Interesant că peste zece zile căpitanul E. J. Smith şi copilotul său, conducând un avion al companiei United Airlines, în statul Idaho, cu cinci sute de kilometri mai la sud de precedenta observaţie, au văzut şi ei cinci obiecte similare. După circa un minut acestea au dispărut cu o viteză extraordinară, ca să apară alte patru. S-a pus, desigur, imediat întrebarea dacă nu cumva erau aceleaşi cu cele cu care se întâlnise K. Amold.

Ulterior s-a descoperit că întâmplarea, aparent singulară, nu era chiar atât de rară cum părea. într-un papirus

13

egiptean, fragment din analele lui Thutmosis al treilea (cca. 1504-1450 î.e.n.), se pomeneşte de un cerc de foc, cu diametrul de circa 5 metri, coborât din ceruri, urmat în zilele următoare de mai multe obiecte similare. Cercuri de foc, de data asta cu ocupanţi, sunt raportate de profetul Ezechiel în Chaldeea (Irak) în anul i92 î.e.n. Autorul roman Julius Obsequens (sec IV e.n.), compilând în cartea sa „Prodigiorum Liber“ întâmplări stranii de demult, menţionează că în anul 216 î.e.n. au fost zărite pe cerul Italiei obiecte asemănătoare navelor. în anii următori, obiecte similare au fost zărite la Arpi (Apulia) şi Capua, iar în anul 99 î.e.n., în Tarquinia. în anul 90 î.e.n., lângă Spoletium (Umbria - Italia) a coborât pe pământ o sferă rotitoare de foc, de culoare aurie, urcând din nou în ceruri şi dispărând spre răsărit. O formaţie de obiecte luminoase rotindu-se pe cer în jurul unui obiect central a fost văzută pe vremea împăratului Theodosiu cel Mare, în anul 393 e.n.

Spre sfârşitul secolului al XH-lea călugării din abaţia Byland sau Begeland din Anglia au fost terorizaţi de un obiect argintiu, strălucitor, „în formă de disc“. în noaptea de 27 octombrie 1180, în provincia Kii, din Jap,onia, a fost văzut un obiect aerian luminos „ca un vas de lut“ (o prefigurare a „farfuriilor[44]?) care şi-a schimbat direcţia înainte de a se face nevăzut îndărătul orizontului. Prima explicaţie „ştiinţifică[44]

privind aceste obiecte vine tot din Japonia. în noaptea de 24 septembrie 1235, generalul Yoritsume şi armata sa au urmărit ore în şir mai multe lumini misterioase care oscilau, se răsfirau şi descriau bucle pe cer. Ordonându-se o cercetare completă a fenomenului, învăţaţii au răspuns - „totul este cât se poate de natural... a fost doar vântul care clătina stelele[44]. în anul 1271 cerul Japoniei a fost bântuit de un disc strălucitor de mărimea Lunii pline. în aceeaşi zonă, în 1361, un obiect

cilindric de 6-7 metri în diametru a fost văzut ieşind din mare. în Anglia, în 1322, un stâlp de foc palid a răsărit dinspre sud, a traversat foarte încet cerul, dispărând spre nord. O roată de foc a fost văzută în 1378 etc. Si istoriile de felul acesta devin tot mai frecvente în secolele care urmează.

între noiembrie 1896 şi mai 1897, ziarele din S.U.A. şi Canada au fost invadate de zeci de ştiri privind obiecte zburătoare neidentificate, având formă de butoi sau ţigară de foi şi părând să fie făcute din metal. Locuitorii din orăşelul Merkel, din Texas, afirmau, de pildă, că în seara zilei de 26 aprilie 1897 ar fi urmărit un obiect greu, târât pe sol de o funie care cobora dintr-un aparat de zbor cu hublouri luminate şi având în faţă un far ca de locomotivă. După mai multe minute, un omuleţ îmbrăcat într-o salopetă albastră dădu să coboare pe funie, dar zărind mulţimea urcă repede şi tăie funia, după care nava se înălţă rapid, dispărând în întuneric. Interesant că o istorie aproape identică se zice că s-ar fi petrecut într-o zi din anul 1211, în orăşelul Cloera, din Irlanda, când „ancora" unui aparat zburător s-ar fi încurcat în clopotniţa bisericii, un omuleţ a coborât, a tăiat funia, după care aparatul şi-a luat zborul. în aprilie 1897, conform ziarelor vremii, peste zece mii de locuitori din Kansas City (Missouri) au văzut un obiect negru de circa 10 metri lungime care a plutit deasupra oraşului circa zece minute, apoi, fulgerând cu lumini albastru-verzui şi albe, s-a ridicat brusc, dispărând în câteva clipe. Cei din Aurora (Texas) pretind chiar că în cimitirul oraşului lor ar fi fost îngropat, în 1897, un „extraterestru[14] accidentat într-o astfel de navă. Trebuie să specificăm că primele dirijabile ale lui F. Zeppelin au apărut abia în 1900, iar primele avioane chiar mai târziu. Unii se întreabă totuşi - nu putea fi oare un fabricant de dirijabile mai puţin norocos decât contele

Zeppelin, care îşi încerca pe ascuns produsele, pierind apoi într-un accident, motiv pentru care istoria nu i-a reţinut numele?

Semnalări răzleţe de obiecte zburătoare neidentificate provin din zona Altaiului (1926), Mării Tasmaniei (1931) etc. de la

persoane a căror probitate nu poate fi pusă la îndoială.

* în timpul celui de-al doilea război mondial, dar şi în războiul civil spaniol sau în cel chino-japonez, piloţi cu o mare experienţă de zbor din ambele tabere raportaseră apariţia în spaţiul de operaţii a unor obiecte zburătoare de formă neobişnuită. Practic, toţi combatanţii le considerau drept arme noi ale inamicului, în timp ce ofiţerii însărcinaţi cu examinarea rapoartelor respective le calificau drept halucinaţii cauzate de oboseală.

De exemplu, la 14 martie 1942, un obiect zburător de mari dimensiuni a fost semnalat deasupra unei baze militare germane din Norvegia. Pilotul avionului de vânătoare, trimis să-l intercepteze, l-a urmărit timp de câteva minute descriindu-1 ca având o structură metalică şi forma unei ţigări de foi, cu lungimea de circa 100 metri şi diametrul de 15 metri. în momentul în care, la altitudinea de 5 500 metri, pilotul german a vrut să se apropie mai mult de el, obiectul a luat o poziţie verticală, s-a ridicat brusc şi a dispărut în câteva clipe din câmpul vizual. Nici un avion sau dirijabil nu puteau avea, pe atunci, nici dimensiunile, nici forma, nici viteza ori capacitatea de manevră constatate la straniul obiect.

în 18 decembrie 1943, şase staţii radar din nordul Germaniei au înregistrat succesiv şi independent trecerea unui obiect zburător neidentificat, probabil cilindric, având viteza de 3 000 km/oră. Cele mai rapide avioane ale vremii abia atingeau un sfert din această viteză.

La 29 septembrie 1944, într-un zbor de încercare a unuia dintre primele avioane cu reacţie germane, la 12 mii
16
metri altitudine, pilotul a zărit dintr-o dată, la o mică distanţă, un obiect zburător fusiform care părea să aibă hublouri şi antene metalice şi care a dispărut cu o viteză de cel puţin 2 000 km/oră. Aşa cum s-a aflat după război, în cadrul „Luftwaffe“-ului s-a organizat un birou special de contrainformaţii, aşa-numitul „Sonder- biiro 13“, pentru examinarea tuturor rapoartelor de felul acesta, suspectându-se că inamicul pusese la punct noi arme secrete.

La 25 martie 1942, un bombardier englez cu echipaj polonez, întorcându-se dintr-o misiune nocturnă deasupra Germaniei, a fost ajuns din urmă, la altitudinea de 5 000 metri, de un obiect sferic luminos, de culoare portocalie. Când distanţa a devenit de numai 150 metri, mitralierele de 12,7 mm au deschis focul. Obiectul nu a reactionat în nici un fel, zburând încă un sfert de oră
9 ’
alături de avion, după care s-a depărtat în mare viteză.

Datorită dimensiunilor mari şi a manevrelor aparent inteligent efectuate, confuzia cu un fulger globular era exclusă.

în timpul bătăliei aeriene din 14 octombrie 1943, din zona oraşului Schweinfurt, o formaţie de 70 bombardiere americane au fost survolate şi depăşite de un grup de discuri strălucitoare, insensibile după toate aparenţele atât la tirul dezlănţuit al mitralierelor de bord, cât şi la cel al artileriei antiaeriene germane. Rapoartele înaintate cu această ocazie au pricinuit nu puţină bătaie de cap unor echipe de specialişti de la „Intelligence Service[44] şi de la „War Office[44], care, la rândul lor, au încercat să descopere dacă nu era vorba cumva de o armă secretă germană.

Rapoarte de tipul celor de mai sus au fost descoperite după război în arhive germane, americane, engleze, japoneze sau olandeze. Ele semnalau fie obiecte cu aparenţă metalică, fusiforme sau ovale, fie obiecte

17

luminoase sferice ori formaţii de lumini. Viteza obiectelor a fost uneori enormă, până la 6 000 km/oră, neatinsă în atmosfera joasă nici la ora actuală. Ceea ce deruta cel mai mult era că de fiecare dată rapoartele veneau de la militari cu mare experienţă în identificarea obiectelor zburătoare, care nu doreau nici publicitate şi nici să se compromită reproducând vedenii. Aviatorii americani ajunseseră, în folclorul lor, să dea obiectelor diverse porecle şi, deoarece păreau şi inexplicabile şi inofensive, le tratau cu un umor detaşat.

TEOREMA AIR FORCE... SI ŢĂRANUL CU GIRAFA

9 9

Răspunzând unei opinii publice din ce în ce mai alarmate, Forţele Aeriene ale S.U.A. au creat, în 1948, proiectul Sign (semn), primul dintre cele destinate cercetării oficiale a obiectelor zburătoare neidentificate sau prescurtat a OZN-urilor (în englezeşte UFO de la „Unidentified Flying Objects“). în anul care a urmat, el a fost reorganizat în proiectul Grudge (ranchiună), iar în 1953 în proiectul Bluebook (cartea albastră). Obiectivul acestuia din urmă a fost să evalueze rapoartele asupra OZN-urilor provenite din S.U.A. şi teritoriile aparţinătoare, încercând să răspundă la întrebarea dacă aceste obiecte reprezintă sau nu, pentru Statele Unite, un pericol venind de la o putere străină sau din spaţiul extraterestru, în 16 ani de activitate, proiectul Bluebook a adunat peste 12 600 rapoarte asupra unor OZN-uri. Majorităţii acestor rapoarte li s-a dat o explicaţie naturală (adesea contestabilă, după părerea unor analişti), 701 rămânând totuşi „neindentificate“. în 1966, Forţele Aeriene ale S.U.A. au hotărât să finanţeze şi o cercetare paralelă, apelând la un grup de specialişti de la

Universitatea din Colorado, sub
18
conducerea fizicianului E. U. Condon. După doi ani, în care atenţia grupului s-a concentrat îndeosebi asupra a 59 cazuri mai deosebite, 23 dintre acestea continuau să se sustragă oricărei explicaţii. Cu toate acestea, faimosul „raport Condon“, întocmit în 1969, afirma că proiectele pentru studiul OZN-urilor, efectuate de-a lungul a 21 ani, nu au îmbogăţit cu nimic cunoştinţele noastre ştiinţifice, deci nu se justifică nici o continuare sau extindere a lor. Ca urmare a acestor concluzii, Forţele Aeriene au fost de acord să considere că OZN-urile, indiferent ce ar fi, nu constituie o ameninţare pentru securitatea S.U.A. şi că nu există nici dovezi că ele ar avea origine extraterestră. Cu aceasta şi proiectul Bluebook a fost încheiat, documentele sale, până atunci secrete, fiind puse după un timp, în cea mai mare parte, la dispoziţia publicului interesat.

Atitudinea nu doar sceptică, dar chiar negativistă a proiectelor Bluebook şi Condon a atras după sine numeroase critici, unele venind chiar din partea experţilor care au participat la aceste proiecte. Ph. Morrison aprecia, de pildă, că modul în care s-au întocmit rapoartele a fost total necorespunzător; cât despre aşa-zisele explicaţii naturale ale OZN-urilor, Morrison afirmă că ele erau atât de inconsistente, încât dacă ar fi fost prezentate în halul acesta în faţa unui tribunal, orice avocat mai răsărit ar fi făcut ca autorii lor să pară nişte maimuţoi. Motivele, de nedivulgat, ale celor de la Air Force erau totuşi destul de fireşti; Fr. Edwards menţionează că în anii 1947-1948
5 [5] 5
exista suspiciunea că o altă putere militară a realizat o armă secretă. în S.U.A., şi probabil nu numai acolo, se considera umilitor ca, în ciuda sumelor cheltuite pentru aviaţia militară, „ceva“ să bântuie, totuşi, nepedepsit cerul naţional. în plus, mai funcţiona şi un alt mecanism binecunoscut - subalternii ezitau să raporteze proporţiile
19
fenomenului de teamă să nu fie făcuţi, cine ştie prin ce raţionament, răspunzători. Dacă nu existau raportări „în sus“, superiorii nu aveau nici un motiv să creadă în existenţa fenomenului; iar dacă şefii nu credeau, obligaţia subalternilor era să nu creadă nici ei, deci dacă apărea un raport să nu-1 trimită „mai sus“ ş.a.m.d. Mai mult, vreme îndelungată observaţiile au fost considerate secrete militare, inclusiv din teama că divulgarea lor în bloc ar putea provoca panică.

în acelaşi mod în care contemporanii săi au refuzat să

privească prin luneta lui Galilei, există şi azi învăţaţi care afirmă în sinea lor, pe urma unor rapoarte mai stranii, „OZN înseamnă omuleţi verzi; aşa ceva e absurd, deci trebuie respins în bloc întregul fenomen OZN“. E. Ruppelt numeşte această atitudine Teorema Air Force - mai pe scurt - „asta nu poate exista pe baza teoriilor noastre, deci asta nu există". Situaţia seamănă ca două picături de apă cu arhicunoscuta anecdotă cu ţăranul care vine la grădina zoologică şi vede, pentru prima oară în viaţa lui, o girafă; după ce o examinează din toate părţile, din ce în ce mai contrariat declară în cele din urmă sentenţios - „acest animal nu există!". în numele raţionamentului de mai sus, o mulţime de persoane, mânate de convingerea că fac doar binele, cu mijloacele cele mai ştiinţifice, au întreprins tot ce a fost posibil pentru a înăbuşi valul de rapoarte, cele mai des utilizate metode în acest sens fiind ridiculizarea martorilor, lansarea unor zvonuri, de pildă, despre existenţa unor dosare secrete sau a unor contacte tainice a oficialităţilor cu extraterestrii, pentru ca dezminţirea ulterioară să discrediteze credulii, organizarea în secret a unor farse costisitoare (pe banii contribuabililor), pentru a face mai credibilă ideea că si celelalte evenimente
5
inexplicabile au fost tot farse etc. Aşa cum arată G. Mandics, cele mai interesante manipulări de acest tip sunt
20
cele care ar fi putut constitui nişte veritabile experienţe sociologice şi în spatele cărora pare să fi stat C.I.A. Este de citat în acest sens un faimos caz în care un număr de intelectuali spanioli şi apoi şi din alte ţări au primit materiale, fotografii şi texte, chipurile de provenienţă extraterestră, pline de amănunte privind viaţa pe planeta Ummo, ca şi de dovezi asupra intenţiilor paşnice ale locuitorilor ei. însoţite de aluzii la două aterizări „demonstrative" la Aluche (1966) şi San Jose de Valderas (1967), ca şi de aluzii la existenţa unor amenajări subterane în Franţa şi a unui „tunel" între Australia şi Madrid etc., amestecul de date reale şi fantastice şi-a făcut efectul foarte bine. Abia peste câţiva ani s-a descoperit că fotografiile erau contrafaceri abile şi că nimic din ceea ce se referea la planeta Ummo nu era adevărat. S-a pus întrebarea - cine avea interesul să finanţeze o înscenare de asemenea proporţii şi în ce scop? Greu s-ar putea găsi alte motive decât, pe de 0 parte, discreditarea organizaţiilor care se ocupă de fenomenul OZN şi, pe de altă parte, studierea mecanismului de manipulare prin zvonuri, a marelui public. Se pare că pentru autorii înscenării merita cheltuiala.

Interesul stârnit de fenomen, dar şi nemulţumirea privind modul în care au fost conduse investigaţiile în cadrul proiectelor oficiale, a dus la formarea unei serii de asociaţii orientate spre colectarea, prelucrarea şi interpretarea observaţiilor OZN. Cele mai importante dintre acestea sunt: pentru S.U.A. - APRO (Aerial Phenomena Research Organization), înfiinţat în 1952 de
C.Lorenzen şi dispunând de cel mai vast sistem de relaţii externe, NICAP (National Investigation Comittee on Aerial Phenomena), înfiinţat în 1956, cu sediul în Washington D.C., organizaţie care avea, în 1976, 14 mii membri cotizanţi şi o vastă reţea de investigatori, în
21
special în zona nord-americană, MUFON (Mutual UFO Network) apărut în 1969 ca o reacţie la concluziile proiectelor Bluebook şi Colorado, având o importantă secţie pentru Europa Centrală (MUFON-CES), CUFOS (Center for UFO Studies) înfiinţat în 1973 de J. Allen Hynek, ca un nucleu de cercetători dedicaţi fenomenului şi nu ca o organizaţie cu membri cotizanţi. CUFOS dispunea în 1982 de peste 70 000 rapoarte despre OZN, din întreaga lume, dintre care cel puţin 20% fară explicaţie. De menţionat faptul că J. Allen Hynek a fost directorul observatorului astronomic al Universităţii Evanston (Illinois) şi, timp de 20 ani, consultant al forţelor aeriene S.U.A. în cadrul proiectelor Sign şi Bluebook. La început sceptic faţă de fenomenul OZN, el şi-a schimbat opiniile în faţa multitudinii de rapoarte inexplicabile, devenind, până la decesul său în 1986, una dintre cele mai prestigioase autorităţi în domeniu. în afara celor de mai sus există, încă din 1951, multe alte grupuri de investigatori, oferind, de la caz la caz, o garanţie ştiinţifică mai mult sau mai puţin solidă. Conform unei statistici, numărul acestor grupuri era deja, în 1966, de 217.
în alte ţări există, de asemenea, centre dedicate cercetării fenomenului OZN. în Franţa s-a înfiinţat, în
1977, o agenţie oficială de stat - GEPAN (Groupement d’Etudes des Phenomenes Aeriens Nonidentifies) depinzând de CNES (Centre National d’Etudes Spatiales). In Anglia există asociaţia BUFORA (British UFO Research Association) şi, independent de ea, revista „Flying Saucer Review“, probabil cea mai cunoscută dintre cele dedicate fenomenului. Printre alte organizaţii mai importante mai menţionăm: CUN (Centro Ufologico Nazionale) din Milano - Italia, CEI (Centro de Estudios Interplanetarios) din Barcelona - Spania, ca şi orga
22
nismele oficiale CUFOSA şi CUFORO din China, înfiinţate în 1980-1981, fără a uita grupul român RUFOR (Romanian UFO Report)

activând, adesea în condiţii foarte dificile, din 1977 încoace.
LUMINI NOCTURNE

Pentru a uşura clasificarea rapoartelor asupra OZN-urilor, J. A. Hynek a propus ca observaţiile să fie împărţite în două mari categorii: îndepărtate (peste 150 metri) şi apropiate (sub 150 metri). Primele pot fi clasificate în: lumini nocturne, bine delimitate si

7 5

inexplicabile prin surse cunoscute, obiecte diurne de regulă ovale, de forma unor discuri sau ţigări de foi, cu aspect metalic, şi obiecte radar care de multe ori sunt confirmate simultan prin observarea cu ochiul liber. Cele din a doua mare categorie au fost împărţite în: întâlniri apropiate de gradul întâi în care nu s-au constatat interacţiuni între OZN şi mediu, întâlniri apropiate de gradul doi, cele în care au existat anumite efecte asupra maşinilor, solului, plantelor, animalelor sau oamenilor şi întâlniri apropiate de gradul trei cele în care au fost văzuţi şi ocupanţi ai OZN-urilor.

Luminile nocturne neidentificate constituie tema marii majorităţi a rapoartelor. Pentru a înţelege însă mai bine diversitatea lor, reproducem mai jos câteva exemple semnificative binecunoscute. „

în cotidienele româneşti din 29 iulie 1972 se relua ştirea că opt OZN-uri, unul mai mare şi alte şapte mai mici, au trecut într-o seară, la ora 22.30, deasupra unui stadion din Brazilia, la 200 km nord de Rio de Janeiro. Meciul de fotbal s-a întrerupt, cei două mii de spectatori şi cele două echipe urmărind straniul fenomen, în timp ce

23

crainicul posturilor de radio descria fenomenul pentru ascultători.

în primele zile din august 1965, în mai multe state din vestul mijlociu al S.U.A., ofiţeri de poliţie ca şi alţi cetăteni întru totul demni de încredere au semnalat o serie

9

de lumini nocturne neobişnuite. Astfel, de pildă, în toiul nopţii de 1 august staţia de radio din Cheynne (Wyoming) a primit circa 20 de telefoane de la diverse persoane care văzuseră un obiect circular de mari dimensiuni care emitea diverse fascicule de lumină colorată dar nici un sunet. Doi ofiţeri şi un controlor de zbor au raportat că obiectul plutise un timp deasupra bazei forţelor aeriene din localitate, după care şi-a luat zborul spre nord-est. în aceeaşi noapte s-au primit numeroase alte rapoarte, în majoritatea lor de la baze aeriene din zonă. La un moment dat, o echipă a Comandantului Aerian Strategic, aflată întâmplător şi ea în zonă, raporta că

un OZN alb şi oval pluteşte chiar deasupra ei. Peste o oră şi jumătate de la prima semnalare se pare că acelaşi obiect este văzut de un alt grup, care remarcă linii albe pe flancuri şi o lumină roşie intermitentă în centru. O serie de alte rapoarte din aceeaşi noapte vorbesc despre formaţii de OZN-uri deplasându-se, oprindu-se deasupra unor puncte ca pentru a le observa, schimbându-si direcţia ca si când s-ar fi aflat
5 9 9 9
sub o comandă inteligentă etc. Interesant că toate aceste rapoarte au fost consemnate cu minuţiozitate de proiectul Bluebook, care a considerat cazul printre cele explicabile, spunând că toţi martorii au văzut doar... nişte stele •obişnuite.

In seara zilei de 23 octombrie 1978, un obiect rectangular, apreciat ca având aproape 1 000 metri lungime, a planat câteva minute la circa 6 000 metri altitudine deasupra unui aeroport din provincia Gansu (China), după care şi-a luat zborul cu o viteză fantastică.
' Obiectul a fost urmărit concomitent şi pe radar. Acest
24
exemplu este doar unul dintre nenumăratele rapoarte în ultimul timp din R.P. Chineză.

La miezul nopţii de 29 noiembrie 1979, postul de radio Madrid (Spania) şi-a întrerupt emisia pentru a anunţa apariţia unui obiect neidentificat pe cerul oraşului. Mii de madrileni au ieşit pe străzi, primii dintre ei având ocazia să vadă o „navă“ de mari dimensiuni emiţând o lumină albă strălucitoare traversând oraşul şi oprindu-se deasupra uneia dintre intersecţiile importante, unde a rămas suspendat până spre ora patru, când a dispărut subit. La puţin timp după aceasta, un al doilea obiect, aparent chiar mai mare decât primul, având o formă diferită şi afişând un joc permanent de lumini şi culori, s-a oprit deasupra uneia dintre marile pieţe madrilene, dispărând după un timp şi el, tot atât de brusc. în presa de a doua zi, institutul de meteorologie ca şi diverse oficialităţi au declarat că fenomenul nu putea fi atribuit unor obiecte artificiale: baloane, dirijabile etc.

Uneori luminile emise de OZN-uri par să se comporte altfel decât lumina pe care o cunoaştem noi; astfel, un poliţist din Haderslev (Danemarca) a văzut, în noaptea de
13 august 1970, cum lumina emisă în jos de un OZN se retrăgea încet spre sură, de parcă ar fi fost „tăiată“ la o anumită distanţă de pământ; sau, lângă Tocopilla (Chile), în zorii zilei de 30 octombrie 1971, s-a observat că lumina emisă în sus de un OZN se curba, întorcându-se către oglinda Oceanului Pacific.

Multe lumini nocturne sunt zărite din avioane. Dintre

numeroasele rapoarte selectăm spre exemplificare doar câteva mai semnificative.

în noaptea de 4 septembrie 1957, un grup de bombardiere zburând deasupra Peninsulei Iberice a fost urmărit de un obiect strălucitor care îşi schimba dimensiunea (sau distanţa?) şi culoarea. La un moment dat, au apărut şi trei alte obiecte luminoase, în jurul

25

primului. Toţi piloţii care au fost martori la fenomen au fost de acord că el nu are nici o explicaţie obişnuită. Comandantul J. L. Ferreira declara ulterior: „de acum înainte vă rog să nu ne mai serviţi vechile poveşti cu Venus, baloane, avioane şi altele de felul acesta care au fost oferite ca panaceu general, practic pentru toate cazurile de OZN-uri“.

în noaptea de 19 septembrie 1976, o mulţime de rapoarte de tipul „o lumină strălucitoare pe cer“, „ceva ca o pasăre enormă", „un elicopter cu o lumină strălucitoare" au pus în alertă forţele aeriene iraniene deasupra Teheranului. Avioanele de vânătoare, care s-au apropiat de obiectul care a cauzat aceste rapoarte, au pierdut controlul radio cu solul. Piloţii au raportat că intrusul era rectangular, strălucitor, deplasându-se cu o viteză mai mare decât a sunetului şi reuşind să evite apropierea de urmăritorii săi. Operatorii radar au apreciat că imaginea seamănă cu cea a unui avion Boeing 707. La un moment dat, din obiect s-au desprins altele două mai mici...

în noaptea de 30 decembrie 1978, o echipă de televiziune din Noua Zeelandă, întorcându-se cu avionul după efectuarea unui reportaj, au zărit prin hublouri un OZN semănând cu un postament strălucitor peste care se ridica un soi de cupolă transparentă. OZN-ul, însoţit şi de alte lumini, a executat mai multe manevre în jurul avionului înainte de a se face nevăzut. Pentru prima dată în istorie, s-a reuşit performanţa de a însoţi observaţia vizuală cu cea a radarului avionului, a radarului de la sol. relizând' şi un film color de 16 milimetri. Un număr de 23 mii cadre ale acestui film au fost ulterior analizate de experţi, care au atestat că obiectul avea 20-30 metri diametru, emiţând o lumină echivalentă cu o mie de becuri de o sută de waţi. Un alt obiect, înregistrat pe acelaşi film, şi-a schimbat dimensiunile, culoarea, ca şi forma care din sferică a devenit triunghiulară. Un al treilea

26

obiect descria pe cer „opt-uri“ cu o viteză apreciată la aproape 5 000 km/oră. Imaginile de pe film au fost prelucrate şi pe calculator, întreaga documentaţie fiind examinată de specialişti din S.U.A. (opticieni, astronomi, biofizicieni, tehnicieni radar etc) care au căzut de acord că luminile nu pot fi interpretate

drept planete, stele, meteoriţi, insecte, baloane meteorologice, avioane zburând în afara culoarelor autorizate, sateliţi, iluzii atmosferice, lumini reflectate sau ca o farsă, fiind cu adevărat nişte obiecte zburătoare neidentificate.

Un avion Tu 234-A, zburând în zorii unei zile de martie a anului 1985, pe ruta Tbilisi-Tallinn, a observat, în timp ce se afla la 120 km de Minsk, o „stea“ din care au ţâşnit mai multe lumini „conice“. Apoi „steaua“ s-a apropiat, transformându-se într-un nor verzui de mari dimensiuni, care s-a fixat în faţa avionului, la altitudinea de 10 000 metri şi zburând cu o viteză de 800 km/oră. în interiorul „norului" au început să scânteieze apoi luminiţe „ca beculeţele unui pom de iarnă". Straniul tandem a fost urmărit de instalaţiile de radar din Minsk, Riga, Vilnius, Tallinn, precum şi de echipajul unui avion TU 134, care venea dinspre Leningrad. Graţie unei raze care a ţâşnit la un moment dat din nucleul norului spre pământ, s-au determinat coordonatele şi dimensiunile „norului". S-a apreciat că lungimea sa era comparabilă cu cea a lacului Pskov.

DISCURI SI FOTOGRAFII

9

Şi ziua poate fi un prilej pentru a zări obiecte zburătoare greu de încadrat în tipurile obişnuite de fenomene sau aparate. De pildă, în zilele de 17, respectiv 27 octombrie 1952, în două oraşe diferite, situate în sud-vestul Franţei - Oloron St. Mărie şi Gaillac - au fost

27

făcute două observaţii aproape identice: un obiect cilindric albicios, înclinat la 45°, foarte clar conturat, depla- sându-se încet, la o altitudine de circa 2-3 km. în faţa cilindrului se agitau în zig-zaguri rapide, sacadate, circa 30 de sfere mici, grupate în perechi. Din sfere atârnau lungi filamente care au căzut pe pământ, agăţându-se de firele telefonice, de copaci, acoperişuri etc. Aceste filamente, semnalate şi cu alte ocazii, denumite „păr de înger“ au putut fi fotografiate, dar s-au descompus rapid şi n-au putut fi până în prezent analizate. La Gaillac, localitate aflată la circa 250 km de Oloron, singura diferenţă a fost că unele perechi de sfere au coborât până la o înălţime apreciată de observatori ca fiind de 300-400 metri.’

Si în tara noastră au fost realizate numeroase

9 5 • .

observaţii diurne, inclusiv unele datând din ultimele decenii. Dintre cele care au fost mai bine studiate se detaşează cele de la pădurea Baciu de lângă Cluj-Napoca, pădure în care s-au semnalat şi alte fenomene stranii. Astfel, în duminica de 18 august 1968, în jurul orei 13, tehnicianul E. Bamea împreună cu câţiva prieteni au zărit un OZN discoidal, argintiu, estimat că

ar avea 30^40 metri diametru, deplasându-se lent deasupra lizierei pădurii. Graţie faptului că avea aparatul la îndemână, E. Bamea a efectuat câteva fotografii ale obiectului, apreciate ulterior de specialişti ca fiind dintre cele mai reuşite. Pe clişee sunt surprinse schimbări ale poziţiei şi luminozităţii obiectului, ultimele imagini arătându-i îndepărtarea rapidă de Pământ, în poziţie răsturnată, respectiv un punct care se pierde în înălţimea cerului. Analiza imaginilor a evidenţiat o dispunere stranie a luminilor şi umbrelor, care nu se puteau explica decât cu condiţia că se accepta că obiectul poseda o lumină proprie, mai puternică decât cea reflectată de la Soare. Clişeele au fost examinate de numeroşi experţi din ţară şi străinătate
28
(Belgia, Franţa etc.), care au exclus eventualitatea unor trucaje.

în după-amiaza zilei de 19 septembrie 1968, de astă dată chiar deasupra oraşului Cluj-Napoca, staţiona un soi de balon piramidal strălucitor. Câţiva localnici, care au avut la dispoziţie aparate de măsurat, ca şi piloţii cursei Tarom venind dinspre Bucureşti, au apreciat înălţimea obiectului la 8 000 - 9 000 metri, iar diametrul la circa 70 metri. La înălţimea respectivă, conform precizării ulterioare a meteorologilor, bătea un vânt puternic, ceea ce n-ar fi permis nici unui balon să staţioneze ore în şir deasupra unui punct fix. în aceeaşi după-amiază obiecte ciudate au fost semnalate deasupra oraşelor Deva, Mediaş, Dumbrăveni, Sighişoara, Braşov, Bistriţa. O fotografie realizată la Cluj, de fotoreporterul R. Wagner, a relevat două obiecte discoidale staţionând aparet în interiorul „balonului", la mică distanţă unul de celălalt. Interesant că şi din alte ţări au venit rapoarte privind OZN-uri învelite într-un soi de baloane. De pildă, un obiect aproape identic cu cel de la Cluj a fost fotografiat deasupra Madridului la 5 septembrie 1968.

OZN-ologul român FI. Gheorghiţă a investigat în detaliu semnalările asupra unui obiect similar văzut deasupra Moldovei în după-amiaza zilei de 22 septembrie
1978. Conform unor clişee realizate de dr. E. Ungureanu, şi în acest caz era un soi de balon având în interior două corpuri oval-aplatizate, intens strălucitoare. Ca şi în cazul anterior, obiectul din Moldova a stationat ore în sir
' 5 5
deasupra unui punct fix, la o altitudine estimată la circa 20-25 km. Ca şi la Cluj, s-a sugerat că n-a fost vorba decât de un simplu balon meteorologic, obiectele din interior nefiind decât reflexii ale razelor solare prin peretele transparent al

balonului. Se pare, totuşi, că în momentul observării, balonul intrase deja în conul de umbră al Pământului. FI. Gheorghiţă, bazat pe o serie de observaţii efectuate pe teritoriul ţării noastre, lansează
29
ipoteza că unele OZN-uri s-ar masca de privirile oamenilor printr-un soi de câmpuri complementare de o natură deocamdată necunoscută; prezenţa acestor OZN-uri ar putea fi relevată totuşi accidental, indirect, prin urme pe care le-ar lăsa pe clişeul fotografic, în ciuda invizibilităţii cu ochiul liber.

Pentru că a venit vorba, menţionăm că există numeroase fotografii şi filme făcute asupra OZN-urilor. Din păcate foarte multe obiecte văzute de martori drept discuri apar pe clişee doar ca nişte puncte luminoase. De asemenea, foarte frecvent negativele unor fotografii pe care autorii lor le credeau senzaţionale au fost complet voalate. Puţinele imagini relativ bune suferă, chiar în cazul filmelor de cinema, de faptul că nu se poate determina pe baza lor distanţa, viteza acceleraţiei obiectului, deci nici dimensiunile şi masa. Multe imagini tip OZN s-au dovedit a fi cauzate de zgârieturi aproape imperceptibile ale lentilei, reflexii interne ale luminii puternice în sistemul de obturare, defecte de emulsie etc. Alte multe fotografii, s-a demonstrat, erau falsuri. Eliminând pe cele grosolane, care se pot depista prin examinarea negativului, rămâne încă o gamă largă de „tehnici" la îndemâna falsificatorilor: desene pe sticlă prin care se fotografiază peisajul, modele la scară redusă agăţate cu un fir străveziu, două fotografii suprapuse pe acelaşi clişeu etc.; diafragma foarte mică poate elimina diferenţa de punere la punct, deci poate face ca distanţa să fie greu de determinat chiar şi cu aparate sofisticate. Mobilul realizării unor falsuri este si el foarte variat: de la câştiguri frauduloase ori faimă până la sprijinirea „cauzei" în cazul unor fanatici, ori dimpotrivă, discreditarea cercetării OZN prin falsuri dinadins realizate pentru a fi date ulterior în vileag.

Există, desigur, şi fotografii ori filme credibile din toate punctele de vedere; din păcate, însă, la ora actuală
30
se pare că nu există încă nici un caz în care un acelaşi obiect să fi fost fotografiat sau filmat simultan din două sau mai multe direcţii, de către persoane care au acţionat independent. Un astfel de caz ar constitui un argument deosebit de serios în favoarea autenticităţii observaţiei.

OBIECTE SUBACVATICE NEIDENTIFICATE

în altă ordine de idei, revenind la observaţii raportate de martori oculari, se remarcă o ciudată preferinţă a OZN-urilor

pentru apă. Se vorbeşte adesea chiar de OSN-uri - obiecte subacvatice neidentificate - ca de ipostaze ale OZN-urilor.

De pildă, s-a scris că la 6 iulie 1965 ofiţerii şi marinarii de pe petrolierul norvegian „Jawesta", care naviga în Oceanul Atlantic, au observat un obiect cilindric de mari dimensiuni ieşind din apă şi luându-şi zborul la o distanţă destul de mică de vas. Pe flancurile obiectului au fost zărite hublouri, iar din partea posterioară ieşea o lungă flacără albăstruie. în ziua de 30 iulie cargoul argentinian „Naviero“, aflat în largul coastelor braziliene, a observat un „tub“ luminos bine conturat, de circa 30 metri lungime şi 1-1,5 metri diametru, deplasându-se la 3-5 metri şi la o distanţă de 15 metri de vas. Observaţia-a durat 15 minute, după care ciudatul obiect s-a scufundat în adâncuri. Şi relatările de tipul acesta pot continua cu multe altele similare. Există însă şi unele mai particulare. De pildă, s-a scris despre cazul unui portavion american, escortat de alte 12 nave, care a descoperit, prin aparatura de detecţie submarină, existenţa unui obiect care se deplasa sub apă cu 280 km/oră (viteza maximă a unui submarin este de 65 km/oră). Flotila a fost însoţită de ciudatul obiect timp de 48 ore, după care a plonjat

31

vertical, pierzându-i-se urma la 5 000 metri adâncime, deci într-o zonă în care submarinele obişuite nu se mai pot aventura. E drept, se pot coborî greoaiele batiscafe. Inventatorul lor, profesorul J. Piccard, în timpul testării submersibilului XP-15 a observat nişte obiectelungi de aproximativ treizeci de metri, care nu erau în nici un caz nici vietuitoare nici submarine, sicare efectuau manevre ? 5 ? pe care observatorul le-a descris drept „inteligente".

în diverse locuri de pe glob, dar în special în Golful Persic si Oceanul Indian, au fost semnalate uriaşe cercuri

• 5 5 ?

luminoase rotitoare subacvatice. De pildă, vasul de cercetări sovietic „Vasilii Vorobiev" a detectat, la 20 metri adâncime, un imens cerc alb, cu diametrul de 180— 200 metri, împărţit în opt sectoare şi care se învârtea în sens invers acelor de ceasornic. S-a emis ipoteza, nu pe deplin convingătoare, că „roţile" n-ar fi decât colonii de microorganisme luminoase de tipul Micrococus phos- phoris, mişcate de vârtejuri marine.

Dar există şi OZN-uri lacustre. Locuitorii din jurul lacului Titicaca (Peru, Bolivia) au surprins atâtea „farfurii zburătoare" venind dinspre lac sau dispărând spre lac, încât, la un moment dat, s-a pus problema dacă pe fundul lacului nu există o „bază" de OZN-uri. După relatări din presa sovietică, un OZN

aflat, zice-se, în dificultate, a „aterizat" pătrunzând apoi sub gheaţa lacului Beloe (regiunea Vologda), ieşind mai târziu de acolo cu atâta forţă încât a dislocat o cantitate imensă de pământ din mal. Străpungerea stratului de gheaţă de către un OZN s-a mai semnalat şi pe lacul Ladoga (Rusia) şi lacul Upprămen (Suedia). „Aterizările" pe suprafaţa apei sunt, de altfel, atât de frecvent semnate încât par să acrediteze ideea că aceste ciudate obiecte caută apa în mod deliberat, între altele există şi rapoarte în care se afirmă că apa unor iazuri a fost complet absorbită de nişte OZN-uri sau, dimpotrivă, sporită prin evacuarea unei „ape reziduale".

UN EVANTAI DE EXPLICAŢII

9

Varietata extremă a rapoartelor OZN ne face să credem că cel mai probabil nu este vorba de ipostazele unui fenomen unic, ci mai degrabă de un amalgam de fenomene de o mare diversitate, unele atât de rare încât n-au intrat în conul de observaţii al stiintei.

9 9 9

Desigur, o parte din OZN-uri ar putea fi fenomene naturale - cum sunt meteoriţii ori planetele. Ar putea fi fenomene meteorologice, cum sunt sorii falşi ori fata morgana. Ar putea fi aurore boreale, vârtejuri de zăpadă, nori lenticulari, nori de praf, roiuri de insecte (despre unele se ştie că produc luminiscenţă); n-ar fi exclus ca unele OZN-uri să fie chiar stoluri de păsări.

Multe OZN-uri sunt fulgere globulare; aceste fenomene sunt suficient de frecvente pentru ca existenţa lor să fie unanim acceptată, în ciuda faptului că explicaţia ştiinţifică încă nu este clară (electricitate statică? plasmă? chemoluminiscenţă? fisiune? micrometeoriţi de antimaterie? etc.).

în medii neomogene - de pildă între pături de aer diferit încălzite - se pot naşte răsfrângeri de lumină foarte spectaculoase, reproducând comportarea unor OZN-uri.
D.H. Menzel, astronom şi reputat specialist în propagarea luminii în astfel de medii, era convins că toate OZN-urile intră în această categorie. El obişnuia să recurgă, pentru a-şi convinge auditoriul, la demonstraţii foarte spectaculoase, în acest sens, turnând o picătură de acetonă într-un vas cu benzen şi îndreptând asupra amestecului un fascicul de lumină. Alţi cercetători au obţinut imagini de formaţii OZN prin descărcări electrice în gaze rarefiate. Din păcate pentru aceste „frumoase[44] ipoteze, respectivele condiţii de laborator n-au, practic, nici o şansă să se regăsească în aer liber sau în alte locuri, unde OZN-urile au mai fost semnalate.

Experienţe ceva mai realiste de simulare a formării OZN-urilor ca fenomene naturale s-au efectuat la sfârşitul anilor ’70, la Centrul de cercetări aerospaţiale din Landes (Franţa), ejectându-se la altitudinea de 150 km un nor de sodiu care, după o oră de la asfinţit, era încă vizibil (fiind luminat de Soare), creând impresia unui OZN pe fondul întunecat al cerului.

Menţionăm că unele ipoteze avansează în cauze „naturale[44] mai mult de domeniul fantasticului, neatestate în nici un context riguros controlat şi care la ora actuală nu au nici vreo bază teoretică, de pildă: fiinţe din energie, bioplasma, ectoplasma, corp astral etc. O altă ipoteză, dragă multor autori, dar, din păcate, nesusţinută de nici o dovadă practică, presupune că Universul nostru tridimensional ar fi scufundat într-unul mai vast, n-dimensional. „Umbrele[44] obiectelor din această lume sau intersecţiile lor cu lumea noastră ar putea fi recepţionate de noi ca miraje sau chiar ca obiecte palpabile având proprietăţi stranii. O astfel de „secţiune[44] ar putea de pildă să-si schimbe uşor forma, dimensiunile, să realizeze

9 9 5 5

acceleraţii enorme etc.

Nu trebuie neglijată nici eventualitatea unor iluzii optice imputabile observatorului, începând cu simple reflecţii de lumină si cu fosfene, excitatii la nivelul

9 9 ’ 9

nervului optic pricinuite de particule de mare energie din radiaţia cosmică, şi terminând cu halucinaţiile.

Dar OZN-urile ar putea fi şi obiecte construite de mâna omului, pe care observatorul nu le-a identificat ca atare. Printre acestea amintim baloanele (în primul rând cele meteorologice), dirijabilele, elicopterele, avioanele, planoarele etc. De asemenea au fost luate adesea drept OZN-uri obiecte din categoria sateliţilor artificiali orbi- tând în jurul Pământului, mai ales atunci când au reintrat în atmosferă, dezintegrându-se. Baloanele meteorologice sunt' în mod sigur responsabile de multe semnalări;

deoarece se pot ridica la altitudini de până la 20-25 km, ele rămân luminoase şi un timp după apusul Soarelui. Din acelaşi motiv sateliţii artificiali rămân luminoşi chiar la câteva ore după asfinţit, în funcţie, desigur, de orbită, latitudine şi anotimp. în nopţile senine, după lăsarea întunericului, o persoană cu răbdare şi ochi buni poate observa, în medie, un satelit artificial la câteva minute. Nu toţi sunt, de fapt, sateliţi în sensul propriu al cuvântului - există şi staţii orbitale, dar mai ales „deşeuri" cum ar fi ultima treaptă a

rachetei purtătoare, panouri de protecţie etc. ajunse şi ele în Cosmos o dată cu încărcătura utilă. Deşi mişcarea acestor obiecte este riguros uniformă, forma adesea neregulată, combinată cu rotaţia în jurul unui ax, fac ca strălucirea lor să varieze uneori până la dispariţie şi reapariţie, iar turbulenţe minore din atmosferă pot crea iluzia unor poticneli şi schimbări de direcţie. O persoană nedeprinsă cu urmărirea lor ar putea să aibă impresia uneori că asistă la evoluţia unei nave pilotate.

Orbita majorităţii sateliţilor se reduce treptat, astfel încât după un timp viaţa acestora se termină prin reintrarea în atmosfera terestră. Atunci ei devin „stele căzătoare", arzând mai mult sau mai puţin complet până ating nivelul solului. Unele dintre aceste „reintrări" pot fi deosebit de spectaculoase. Astfel, în seara zilei de 3 martie 1968, aşa cum atestă sute de rapoarte (dintre care 30 apreciate ca deosebit de precise), în statele Indiana, Kentucky, Massachusetts, New York, Ohio, Pennsylvania, Virginia şi Virginia de Vest a- fost văzut un obiect portocaliu, luminos, aparent metalic, poate din mai multe bucăţi. Obiectul a fost descris ca având forma unei ţigări de foi şi dimensiuni mai mari decât a celor mai mari avioane. Evolua fără zgomot, la o distanţă apreciată de mulţi ca fiind destul de mică, posibil chiar sub 300 de metri după unii martori. De-a lungul fuselajului au fost văzute mai multe ferestre (până la 10). Din păcate, aşa

cum s-au plâns unii, timpul scurt de observare nu le-a permis să vadă dacă îndărătul acestor ferestre existau persoane sau lucruri. La coada obiectului scăpărau lumini formând o trenă... S-a stabilit, fară nici un dubiu că, cel puţin de astă dată, nu era vorba de nici un OZN, ci de satelitul sovietic ZOND IV, care, la ora şi în aria mentionată, a intrat în atmosfera Pământului arzând si

? 5 9

descompunându-se în multiple fragmente, evident la zeci sau sute de kilometri distanţă faţă de martori.

Printre cauzele artificiale la care martorul de bună credinţă se gândeşte cel mai des figurează posibilitatea unor experienţe militare secrete. Nu este, desigur, exclus ca unele semnalări să fie într-adevăr nişte vehicule neortodoxe testate mai mult sau mai puţin discret. Totuşi, pare neverosimil ca o dată ce armata ar deţine nişte vehicule atât de eficiente precum par a fi unele QZN-uri, acestea să rămână secrete zeci de ani, derutând oficialităţi dintre cele mai înalte.

O altă cauză artificială a unui număr de semnalări este cea a farselor voluntare sau involuntare. De pildă, elevii unor colegii din Statele Unite s-au distrat nu o dată lansând baloane

cu aer cald, propulsate cu ajutorul unor mici lămpi, a căror flacără era vizibilă la distanţe apreciabile, sau simulând aterizări de OZN-uri prin arderea cu benzină a unor cercuri pe sol şi răspândirea concomitentă de zvonuri privind pretinşi martori care ar fi asistat la fenomen. Una dintre motivaţiile acestor farse a fost într-un caz binecunoscut, dorinţa de a efectua studii sociologice asupra rapoartelor, în vederea întocmirii unor lucrări şcolare.

La 4 iulie 1964, la Clearwater (Florida), în amurg, în timp ce publicul se adună pentru a asista la tradiţionalele jocuri de artificii organizate cu prilejul sărbătorii naţionale a S.U.A., cinci obiecte misterioase, de culoare roşie, au apărut deasupra golfului din faţa localităţii. Martorii au

36

fost solicitaţi să-şi trimită rapoartele asupra fenomenului la baza forţelor aeriene de la Tampa (Florida). în cele şaizeci şi şase relatări primite se afirma că luminile erau constante sau fluctuante ca intensitate, că obiectele se aflau sub 300 sau peste 6 mii metri, că distanţa dintre ele era de 3 metri sau 60, că numărul era între 3 şi 7, că erau de culoare roşie sau albă sau verde sau albastră, ori combinaţii ale acestora etc. După apariţia primelor comentarii în presa locală, posesorul unui mic avion particular a trimis o scrisoare către forţele aeriene, recunoscând că obiectele erau nişte semnalizatoare luminoase dintre cele utilizate pe autostrăzi, agăţate de mici paraşute, pe care el însuşi le lansase de la circa 3 000 metri, cu scopul de „a adăuga ceva deosebit festivităţilor" din seara aceea, fără să-şi imagineze că ele vor produce atâta vâlvă.

VIZITATORI DIN COSMOS?

OZN-URI ÎN SPAŢIUL EXTRATERESTRU

9

Există semnalări de OZN-uri care nu pot fi în nici un chip încadrate în categoriile menţionate anterior, adică nu pot fi interpretate drept fenomene meteorologice, fulgere globulare, bolizi, elicoptere, baloane, sateliţi, farse etc. De pildă ce ne facem cu OZN-urile, nu puţine, semnalate în afara atmosferei pământeşti? Ele capătă în plus şi o greutate deosebită, deoarece rapoartele provin, de regulă, de la astronauţi, persoane special antrenate să facă faţă unor situaţii neprevăzute şi având o pregătire de specialitate care reduce confuziile posibile la minimum. Literatura consacrată problematicii OZN-urilor abundă de întâmplări care de care mai senzaţionale, succedate aproape neîntrerupt de primele zboruri cosmice pilotate. O bună parte dintre aceste întâmplări au fost dezminţite oficial ulterior. Sub această rezervă, dar si cu

9 ' 9

încredinţarea că „unde nu-i foc nu iese fum“, reproducem în rezumat câteva dintre cele mai semnificative dintre aceste rapoarte.

La 20 februarie 1962, capsula Mercury-6 a fost urmărită pe o porţiune a traiectoriei sale de trei obiecte luminoase, care apoi s-au despărţit, plecând în direcţii diferite. La 24 mai 1962, din Mercury-7 s-a reuşit fotografierea unor obiecte strălucitoare dintre care unul s-a

38

apropiat mai mult de navă. Mercury-8, zburând în 3 octombrie deasupra Oceanului Indian, a zărit pe o orbită mai joasă câteva obiecte strălucitoare care nu puteau fi sateliţi. La 16 mai 1963, Gorodon Cooper, zburând cu Mercury-9 deasupra insulelor Hawaii, a recepţionat, în banda rezervată exclusiv convorbirilor sale cu baza, emisiuni într-o limbă necunoscută. înregistrările examinate de experţi nu au dus la dezlegarea enigmei. în acelaşi zbor, tot el a văzut, în cursul celei de a 15-a rotatii,
o „navă“ luminoasă verzuie, cu o trenă roşie, care nu a putut fi identificată cu nici un obiect cunoscut. îr^ august 1961, G. Titov a fost urmărit, pe tot parcursul zborului său cu Vostok 2, de un glob luminos. în martie 1964, la reintrarea în atmosferă, cosmonauţii de pe Voshod 1 au semnalat că în apropierea lor a trecut un obiect misterios, în toamna aceluiaşi an, nava Voshod 2 s-a întâlnit, la un moment dat, pe traiectoria sa circumterestră, cu un grup de corpuri discoidale, care n-au putut fi identificate. în ziua de 14 noiembrie 1964, astronomul argentinian B. Reyna a observat mai multe obiecte luminoase, vizibile doar prin telescop, înconjurând de câteva ori satelitul de telecomunicaţii Echo 2, care, la acea dată, se găsea la altitudinea de 1 000 km, după care au dispărut. Să fi fost oare numai o iluzie datorată impreciziei aparatului optic, aşa cum s-a sugerat ulterior?

La 4 iunie 1965, J. Mc. Divitt şi E. White au fotografiat din capsula Gemini 4, deasupra insulelor Hawaii, un obiect cilindric sau oval, cu o protuberanţă sau coadă lungă şi, poate, cu mai multe braţe. Obiectul s-a aflat în preajma lor circa un minut. Filmul nu a fost, din păcate, destul de clar pentru a arăta mai multe detalii. în momentul observării, cel mai apropiat satelit artificial se afla la o distanţă de circa 2 000 km, deci, confuzia era imposibilă. Se zice că, zburând a doua oară, cu Gemini 5, la 21 august 1965, G. Cooper a fost atât de şocat de ceea

39

ce a văzut (ce?), încât a trebuit să fie declarat inapt pentru alte misiuni cosmice. F. Borman şi J. Lovell, la 7 decembrie 1965, în timpul celei de-a doua survolări cu Gemini 7, a bazei

Cape Canaveral, au fost întrecuţi de un obiect neidentificat de mari dimensiuni, urmat la 4-6 km de sute de obiecte mai mici înşirate pe o distanţă de circa 10 km. Pe fotografiile aduse pe Pământ nu se disting, din păcate, decât un obiect cu contururi neclare pe un clişeu şi trei pe un altul. Convorbirile concomitente efectuate cu baza nu au dus la elucidarea fenomenului, calificat de purtătorul de cuvânt NASA drept unul dintre cele mai derutante. Una dintre explicaţiile avansate, deloc satisfăcătoare, a fost că sutele de obiecte văzute erau doar picături de apă scăpate chiar din nava Gemini.

La 19 iulie 1966, în faţa lui Gemini 10 s-au fixat, pe aceeaşi orbită, două obiecte roşii, strălucitoare, care după un timp au dispărut. Ch. Conrad şi R. Gordon, zburând cu Gemini 11, au fotografiat, la 13 septembrie 1966, un obiect cilindric foarte luminos, roşu în faţă, verde în spate. Lungimea lui a fost estimată la minimum 80 metri. Fotografia a fost reprodusă pe coperta revistei „Science and Mechanics“ şi ulterior în multe alte publicaţii. Obiectul artificial care în acel moment se afla cel mai aproape de Gemini era satelitul sovietic Proton III. Totuşi, distanţa era mult prea mare - 450 kilometri. Pentru a obţine o fotografie comparabilă, fie satelitul ar fi trebuit să se afle la o distanţă de douăzeci de ori mai mică, fie el ar fi trebuit să aibă dimensiuni de douăzeci de ori mai mari. De pe Gemini 12 s-au zărit, de asemenea, la 11 noiembrie 1966, patru obiecte luminoase neidentificate care se deplasau în şir indian.

S-a scris mult şi despre presupusele rapoarte ale misiunilor Apollo. Astfel, se spune că echipajul de pe Apollo 7 a zărit, la 11 octombrie 1968, deasupra Australiei, mai multe obiecte neidentificate. Primii

oameni care au efectuat, cu Apollo 8, un înconjur al Lunii, în ziua de 25 decembrie 1968, în timp ce se aflau în spatele satelitului nostru natural, au văzut apropiindu-se de navă de câteva ori un obiect în formă de disc, producând o căldură sufocantă, o senzaţie neobişnuită în cabină si oscilaţii orizontale si verticale care ameninţau cu destabilizarea traiectoriei. In aparatul de radio s-au auzit concomitent zgomote şi ţiuituri puternice, recepţia fiind distorsionată puternic. Apollo 10 a fost însoţit pe drumul său de două obiecte strălucitoare, dintre care, mai târziu s-a afirmat că unul putea fi ultima treaptă a rachetei purtătoare iar celălalt un panou de protecţie. Totuşi, conform calculelor, acestea trebuia să se găsească la momentul observaţiei la o distanţă de circa 6 000 km, deci să fie invizibile.

Primii oameni care, în ziua de 21 iulie 1969, au pus piciorul pe Lună, în cadrul misiunii Apollo 11, au fost N. Armstrong şi

E. Aldrin. în timp ce modulul lunar se apropia de punctul de aselenizare, a fost depăşit de un enorm OZN cilindric. în conversaţia avută cu această ocazie, N. Armstrong ar fi spus că este curios să ştie ce fel de nave au fost acelea care au aselenizat înaintea lui pe partea cealaltă a craterului către care se îndreptau. Modulul de serviciu, rămas pe orbită circumlunară, cu M. Collins, a fost şi el survolat de un OZN, fapt care a coincis cu perturbarea legăturilor radio. La 14 noiembrie 1969, după decolarea de pe Pământ a lui Apollo 12, la altitudinea de nici 2,5 kilometri, un fulger misterios a scos din funcţiune, temporar, tot echipamentul electric. Urmărind prin telescop zborul navei, la scurt timp după acest incident, observatoarele din Europa au declarat că ea este însoţită de două obiecte plasate înaintea şi în spatele ei, aprinzându-se şi stingându-se într-un ritm alert. A doua zi, echipajul de pe Apollo, format din Ch. Conrad, A. L. Bean şi R. F. Gordon, raportează şi el că a zărit două

41

obiecte strălucitoare rotindu-se rapid (1,5 rotaţii/secundă). Unul dintre obiecte s-a depărtat la un moment dat cu o viteză enormă, celălalt însoţind însă nava până în ziua de 17 noiembrie. Centrul terestru de control a recepţionat în tot acest răstimp sunete stranii care păreau să nu vină nici de la navă, nici de la o altă sursă cunoscută. încă un obiect neidentificat a mai fost zărit de ocupanţii navei în timpul întoarcerii spre Pământ, deasupra Indiei, în ziua de 24 a aceleiaşi luni. Explicaţiile avansate de oficialităţi pentru cele două obiecte de la începutul călătoriei au vizat din nou treapta a treia sau panourile de protecţie. Greu de crezut, deoarece numeroasele corecţii efectuate pe parcurs asupra navei trebuiau lăsate în urmă. Apollo 13, comandată de J. Lovell (11-16 aprilie 1970), trebuia să facă, într-o veche tradiţie americană, un zbor nenorocos. După cum se ştie, explozia unui rezervor de oxigen lichid a avariat instalaţia electrică şi motoarele, aselenizarea fiind ratată, iar întoarcerea pe Pământ efectuându-se în condiţii dramatice. în seara zilei de 13(!) pilotul navei, transmitea spre Huston „...nu mai am nici un fel de curent, Hei! S-a isprăvit! Ei, ei, au ucis elementul de combustie. E mort!“. E de presupus că atât astronauţii, cât şi cei de pe Pământ ştiau despre-care Ei este vorba.

La Apollo 14 s-au recepţionat la aparatura de bord semnale luminoase şi sonore inexplicabile. Modulul de coborâre pe Lună al lui Apollo 15 era cât pe-aci să se ciocnească de un obiect misterios care a trecut ca fulgerul pe lângă el. Explorând Luna, D. Scott şi J. Irwin raportau, la 1 august 1971, descoperirea unor urme stranii, făcute parcă de un vehicul, care coborau de

pe vârful muntelui Hadley până la poale, paralele şi de lăţime uniformă. Urmele nu puteau fi atribuite nici unui vehicul terestru şi aparent nici unei cauze naturale. în timp ce modulul de comandă Apollo 16 orbita în jurul Lunii, din el au fost observate mai multe obiecte strălucitoare care, asa cum

42

spunea Th. Mattingly, nu erau în mod sigur aparate cunoscute, „nici sovietice, nici americane, deoarece se mişcau prea repede“. Din Apollo 17 s-a zărit, de asemenea, de astă dată în imediata apropiere a suprafeţei lunare, un grup de OZN-uri despre care observatorii au declarat - „...ce multe sunt! roiesc precum albinele într-un stup“. Aceeaşi misiune a raportat, de asemenea, perturbaţii sonore şi luminoase puternice la aparatura de bord. Oficialităţile au declarat însă că nu e nici un motiv de îngrijorare, deoarece ele nu se produceau pentru prima oară.

în mai 1973, misiunea Skylab 1 a realizat două fotografii asupra unor fenomene luminoase stranii. Pe una dintre fotografii se văd trei ovaluri luminoase, pe cel de al doilea un oval şi o lumină care aduce cu litera T. în august 1973, Skylab 2 a observat, timp de 10 minute, evoluţia unui straniu obiect roşu. La sfârşitul aceluiaşi an, Skylab 3 a fost urmărit de un număr de luminiţe roşii...

întrerupem aici şirul semnalărilor de obiecte stranii văzute de astronauţi. Fără îndoială că aceste istorii ar putea fi continuate cu altele întâmplate în anii care au urmat. Menţionăm doar că după unele opinii nici navele automate nu au fost scutite de întâlniri stranii. Sonda Voyager 2 a fost astfel scoasă, temporar din uz, în timpul zborului spre Jupiter, în 1977, revenindu-şi apoi spontan. S-a mai scris şi despre faptul că, la 18 ianuarie 1976, complexul de aparate lăsate pe suprafaţa Lunii de misiunea Apollo 14 a încetat în mod neaşteptat să mai transmită, după ce, cu puţin timp înainte un alt aparat, destinat recepţării comenzilor de pe Pământ se defectase şi el. După o lună, amândouă au reînceput simultan şi spontan să funcţioneze. Nu a fost găsită nici o explicaţie pe deplin satisfăcătoare pentru ciudatul fenomen. Se stie că misiunea sondelor martiene Phobos 1 si

9 9 9

Phobos 2 a fost urmărită de un nemeritat ghinion. După

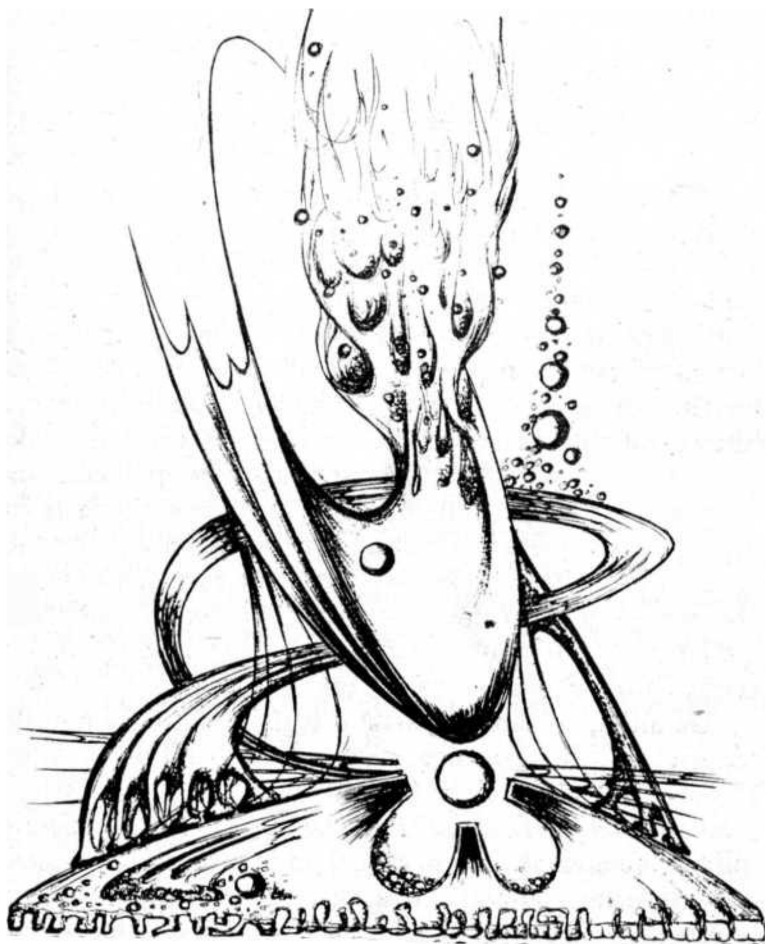
43

ce doar a doua sondă a ajuns, în 1989, la destinaţie, în preajma planetei roşii, s-a întrerupt legătura şi cu ea, cel mai probabil datorită impactului cu un microme- teorit. Printre ultimele imagini transmise de pe suprafaţa marţiană s-a aflat un obiect nemaivăzut, cu marginile mult prea netede pentru a fi vorba de un fenomen natural. Dacă acceptăm că el a fost o umbră

pe suprafaţa solului, trebuia să aibă 20-30 km lungime. A fost într-adevăr o umbră? A cui? Era cumva un obiect între sondă şi planetă? Ce putea fi?...

Pentru toate aceste întâmplări neobişnuite s-au avansat explicaţii naturale care, însă, nu erau nici pe departe convingătoare. S-a spus că unele obiecte văzute de astronauţi puteau fi sateliţi naturali de scurtă *durată ai Pământului, bolizi culeşi din spaţiu şi care pot efectua câteva rotaţii înainte de a intra sub formă de stele căzătoare în atmosfera Pământului. S-a pomenit de meteoriţi, de particule de murdărie rămase suspendate în dreptul hublourilor, de iluzii optice, de faimoasele fosfene produse de radiaţia cosmică pe retinele astronauţilor etc. Nu este, desigur, exclus ca o parte din istoriile realmente întâmplate să fi avut la origine unele sau altele dintre aceste cauze. Este greu însă de crezut că toate.

De altfel, se pare că există o legătură între OZN-urile terestre şi cele cosmice. Aşa cum specifică J. Allen Hynek, Ph. Imbrogno şi B. Pratt în cartea „Night siege; The Hudson Valley UFO Sightings" (1987), radarele militare americane au urmărit cel puţin de două ori obiecte neidentificate zburând din atmosferă spre spaţiul extraterestru. Prima dată în Minnesota de Nord, un obiect care stătuse nemişcat la 300 metri deasupra unei staţii radar s-a înăltat dintr-odată cu o viteză fantastică la circa 320 kilometri, unde a dispărut pur şi simplu de pe ecrane. A doua oară, radarul unui distrugător al marinei militare a urmărit un OZN zburând cu aproape 5 000 km/oră de-a

lungul coastelor atlantice ale S.U.A. în apropierea insulei Nantucket (Massachusetts), obiectul s-a îndreptat dintr-o dată drept în sus, pierzându-se de pe ecrane la circa 160 km altitudine. -

BAZE EXTRATERESTRE PE LUNĂ SI PE MARTE?

Obiecte zburătoare neidentificate sau fenomene ciudate, inexplicabile, au fost observate, se pare, încă de mai demult pe suprafaţa vecinelor noastre cosmice mai apropiate: Luna şi Marte.

în noaptea de 19 septembrie 1787, astronomul englez de origine germană W. Herschel, supranumit „cel mai bun observator din istoria astronomiei", descoperitorul planetei Uranus, al celor doi sateliţi ai săi ca şi al altor corpuri cereşti, a observat ceea ce el credea că sunt trei vulcani pe Lună, unul în plină erupţie, ceilalţi în faza pre sau posteruptivă. Trei ani mai târziu tot el semnalează, cu prilejul unei eclipse, peste 150 puncte luminoase mici, rotunde şi roşii pe satelitul nostru natural. De la Herschel şi până la sfârşitul anilor ’60, din secolul nostru, s-au semnalat peste 800 observaţii similare

asupra unor fenomene luminoase neobişnuite pe Lună. La ora actuală, graţie instrumentelor mult mai bune, numărul acestor semnalări este de peste o sută pe an.

în anul 1822 o revistă americană reproducea observaţiile a doi astronomi care au zărit pete de lumină în craterul Aristarh. întrucât ipoteza existenţei unor vulcani pe Lună părea deja la ora aceea neverosimilă, autorul articolului propunea drept explicaţie existenţa unor suprafeţe plane, care reflectă lumina venită de la Soare sau de pe Pământ. Din 1867, Societatea Regală Britanică a început să urmărească sistematic Luna pentru elucidarea problemei acestor lumini. în 1874, la observatorul din Praga s-a urmărit vreme îndelungată un obiect descris ca

având forma unui disc alb strălucitor şi care a traversat suprafaţa Lunii. Obiecte luminoase sau întunecate mişcându-se aparent deasupra suprafeţei lunare au mai fost observate apoi şi în 1892 şi 1896. Obiecte emiţând semnale radio şi mişcându-se cu mare viteză în apropierea Lunii sau spre ea s-au semnalat de către observatoarele americane, sovietice si britanice în 1927, 1928, 1934, 1935, 1956 şi 1958.

în primăvara anului 1950, astronomul H. Wilkins a zărit, în craterul Aristarh, o formă luminoasă ovală de circa 150-200 metri lungime. El a fost primul care a lansat în urma acestei observaţii, şi a altora care a urmat, ipoteza că Luna ar putea fi o bază de observaţie de pe care extraterestrii urmăresc Pământul. în seara zilei de 8 septembrie 1955, W. Lambert, un astronom din S.U.A., a observat pe Lună două surse strălucitoare formând un triunghi care se deplasa deasupra zonei de penumbră. N. Kozârev, de la Observatorul Astrofizic din Crimeea, a observat şi el, în ziua de 3 noiembrie 1958, timp de o oră, 0 lumină care se mişca în jurul centrului craterului Alphons. Alte obiecte, de astă dată aruncând o umbră vizibilă pe suprafaţa Lunii au fost urmărite la 1 decembrie 1965 de către astronomul argentinian B. Reyna. Astronomi olandezi, la 20 mai 1969, şi apoi americani, la 19 iulie 1969 (deci cu două zile înaintea debarcării primului om pe Lună), au zărit lumini în craterul Aristarh. Şi lista continuă.

Căutându-se explicaţii pentru toate aceste fenomene, vulcanismul a trebuit să fie eliminat de la bun început. La ora actuală se stie cu suficientă siguranţă că Luna are o scoarţă rigidă de circa 500-850 kilometri grosime, iar la adâncimea de 1 000 km temperatura abia dacă atinge
1 000°C (iar după alte estimări 300°C). Dacă de vulcani nu poate fi vorba, nu este însă exclus ca din adâncurile satelitului nostru natural să aibă loc scăpări sporadice de gaze, care să antreneze nori de praf în care s-ar putea acumula electricitate

statică, producând fulgere vizibile şi
47
de pe Pământ. Emanaţiile de gaze şi de praf ar putea sta şi la originea unor „domuri“ albe, emisferice, cu diametrul .de circa 200 metri semnalate şi ele adesea apărând şi dispărând fară nici o regulă pe suprafaţa selenară.

întrucât explicaţia cu electricitatea statică nu este pe deplin convingătoare, alţii au avansat ipoteza că fenomenul se datorează căderii de meteoriţi, difracţiei razelor solare sau unor mecanisme mai complicate încă neelucidate.

Se pare că pe Lună se petrec şi alte transformări ciudate. Astfel, la 29 iulie 1950, astronomul amator J. O’Neil, redactor ştiinţific la „New York Herald", a fotografiat, în Marea Crizelor, un pod lung de 30 km, lat de 3 200 metri şi înalt de 1 600 metri, într-un loc în care nimeni nu semnalase înainte nimic asemănător. Ciudatul „artefact" a mai fost confirmat ulterior şi de alţi astro- nauti. Literatura consacrată acestui subiect mai mentio-

9 9

nează si alte obiecte ciudate pe Lună, care la o adică ar putea n luate drept artificiale: turnuri, ziduri, urme ca de vehicule. în craterul Cassini A, pare-se că există o gaură de circa 200 metri diametru. Anumiţi autori amatori de senzaţional, cum ar fi D. K. Wilson în „Our Misterious Spaceship Moon" (1975), se întreabă dacă nu cumva adâncurile lunare au fost amenajate ca „puncte avansate de observaţie" a Pământului, de către fiinţe venite de la mari depărtări, ba mai mult, dacă nu cumva Luna este ea însăsi o imensă navă cosmică, o alcătuire pe de-a-ntregul artificială, acoperită cu o crustă exterioară groasă de circa 4 kilometri doar pentru o bună protecţie şi o bună deghizare faţă de pământeni. Pictorul şi astronomul amator M. M. Şeniakin, din Moscova, scria, în 1969, că diametrele şi distanţele dintre craterele selenare prezintă anumite regularităţi. Lanţurile de cratere ar putea codifica, după opinia sa, anumite mesaje pe care civilizaţii extraterestre avansate ni le-ar fi destinat, mesaje care ne-ar putea conduce spre alte puncte în care am găsi mesaje mai detaliate...
48

Desigur, este puţin probabil ca ipoteze de felul celor de mai sus să fie confirmate de realitate. Totuşi, analog cu „prezumţia de nevinovăţie" din justiţie, nu este cazul să le respingem doar pentru că nu servesc propria noastră viziune şi chiar ne supără bunul simţ. Ele nu pot fi înlăturate decât în momentul în care prin dovezi concrete, se va fi deprobat în mod evident că sunt false. Şi le-am putea reţine între altele chiar şi pentru frumuseţea, farmecul şi îndrăzneala viziunii lor.

Interesant este că şi pe Marte sunt semnalate lumini ciudate. în noaptea de 4 spre 5 iunie 1937, astronomul japonez Shizuo Maeda a observat o explozie de lumină în preajma locului denumit „Lacul Sifonului". După cinci minute, lumina a dispărut, în locul respectiv rămânând un nouraş alb. Explozii similare fuseseră observate şi în 1894, în S.U.A. şi Franţa, iar ulterior, de două ori în 1954, de patru ori în 1958. Explicaţiile propuse au fost: o erupţie vulcanică, reflexia luminii Soarelui pe versanţi acoperiţi cu zăpadă, căderea unui meteorit etc. S-a mai presupus că luminile ar putea proveni de la un nor de cristale de gheaţă condensat din aburii tâsniti din adâncul scoarţei martiene.

9 9 9 . ’ . [9].

Există şi posibilitatea ca marea concentraţie de bioxid de carbon din atmosferă să favorizeze apariţia unor laseri naturali. Această ipoteză a fost avansată de altfel şi pentru a explica emisii ciudate, analoge, provenite de pe planeta Venus.

ÎNTÂLNIRI APROPIATE DE GRADUL I

întâlniri apropiate de gradul I sunt considerate cele în care un obiect neidentificat este văzut la o distanţă mai mică de 150 m, fără însă a lăsa urme si fară a afecta flinte sau instalaţii.

în ziua de 3 septembrie 1965, la ora 2.24, un tânăr surescitat a dat buzna pe uşa postului de poliţie din Exeter

49

(New Hampshire) povestind cu sufletul la gură că, în timp ce conducea maşina pe şosea, a văzut coborând spre el, din cer, un obiect rotund, având diametrul de 25-30 m şi un brâu în jurul căruia se rotea o lumină roşie. De teama unei coliziuni, tânărul a ieşit cu maşina pe acostament, oprindu-se într-un şanţ, dar obiectul s-a deplasat liniştit mai departe, zăbovind un timp deasupra câtorva case din apropiere, după care şi-a luat brusc zborul. Ofiţerul de serviciu, deşi neîncrezător, a chemat totuşi prin radio o patrulă auto să investigheze cazul. Patrula a răspuns imediat că avea deja cunoştinţă de obiect, din semnalările altor persoane. Mergând la faţa locului, patrula şi tânărul au constatat cu surprindere că OZN-ul era din nou acolo, plutind nemişcat la circa 35 metri, deasupra solului. O altă patrulă de poliţie, chemată de prima, a sosit suficient de repede pentru a fi şi ea martoră la straniul fenomen. La scurt timp după aceasta, obiectul s-a ridicat şi a dispărut în noapte. A doua zi au mai fost primite numeroase alte rapoarte de la persoane care, în mod independent, observaseră obiectul. Investigaţiile ulterioare efectuate de forţele aeriene n-au fost în măsură să interpreteze cele întâmplate nici ca un fenomen natural, nici ca unul datorat activităţilor umane.

în zorii zilei de 17 aprilie 1966, lângă localitatea Ravenna

(Ohio), timp de o oră, patru poliţişti au participat la urmărirea unui obiect strălucitor, emiţând un zumzet înfundat, „mare cât o casă“ şi semănând cu un cornet de îngheţată, care a apărut plutind spre ei la înălţimea coroanei copacilor. Lumina pe care o emitea era atât de puternică, încât a obligat martorii Să-şi întoarcă privirile spre Pământ. Primii care l-au zărit au fost doi poliţişti aflaţi în patrulare. După ce au raportat cazul, li s-a ordonat să urmărească obiectul, ceea ce au şi făcut pe o distanţă de circa 65 km, spre graniţa statului Pennsylvania, cu o viteză de circa 130 km/oră. încă un poliţist, cu o a doua maşină, s-a alăturat apoi urmăririi, parcurgând împreună

încă alţi 65 km, până ce au întâlnit o a treia maşină de poliţie, al cărei conducător urmărea deja obiectul de vreo zece minute. împreună au apreciat că diametrul OZN-ului trebuia să fi fost de 8-9 metri, declaraţiile lor coincizând în cele mai mici detalii. Air Force n-a reţinut însă cazul, considerându-1 insuficient de convingător.

în zorii zilei de 5 septembrie 1980, pe o şosea de lângă Gdansk (Polonia), o ambulanţă se îndrepta spre spital, cu o gravidă pe punctul de a naşte. în maşină se mai aflau o doctoriţă, şoferul şi un brancardier. In jurul orei 3.30, doctoriţa a zărit dintr-odată în faţă un obiect luminos în formă de minge, a cărei imagine aparentă a crescut treptat ajungând aproape de mărimea Lunii, care era şi ea vizibilă în acel moment. Un timp obiectul a însoţit maşina de la distanţă, făcând uneori manevre care păreau „inteligente". La un moment dat, însă, brusc s-a apropiat, coborând deasupra şoselei la o altitudine foarte mică. Lăţimea şoselei era de 6 metri, iar obiectul o depăşea în ambele părţi cu circa o jumătate de metru, blocând trecerea. Doctoriţa, disperată, a chemat prin radio poliţia, strigând în receptor că „un OZN blochează şoseaua". Imediat după aceea a rugat şoferul să aprindă şi să stingă farurile maşinii. După a doua semnalizare luminoasă ocupanţii ambulanţei au zărit dintr-o dată OZN-ul chiar în faţa maşinii, pentru ca în momentul următor obiectul să dispară „ca şi când ai stinge un televizor". Peste zece minute ambulanţa sosea la spital, unde naşterea s-a desfăşurat fără incidente.

9

...DE GRADUL II

întâlnirile apropiate de gradul II sunt cele în care un obiect neidentificat, văzut de regulă la o distanţă mai mică de 150 metri, lasă urme care pot fi examinate ulterior, inclusiv afectarea funcţionării unor instalaţii. Pentru a

înţelege mai bine diversitatea acestui grup de fenomene, reproducem câteva rapoarte tipice, în rezumat.

într-o noapte de început de septembrie 1972, un paznic din comuna Poseşti (jud. Prahova) a zărit un obiect strălucitor traversând cerul şi aterizând nu departe, pe o coastă de deal. în dimineaţa următoare, paznicul împreună cu mai mulţi săteni au mers la locul cu pricina, aflat într-un lan de porumb. Aici au găsit o zonă circulară cu diametrul de circa 6 metri în care toate tulpinele erau rupte la distanţă de circa un metru de sol. în centrul cercului se găsea o gaură îngustă, cilindrică, aparent forată în pământ, adâncă de 2,5 metri. De la această gaură porneau radial trei urme ca de tălpici bine imprimate în sol. O echipă de investigare, sosită de la Universitatea din Bucureşti, a făcut fotografii şi a luat circa 20 de mostre de sol şi de plante, pentru a le examina. Concluzia echipei a fost că un obiect greu a aterizat pe un postament cu trei picioare, corpul principal rămânând suspendat la circa un metru deasupra pământului. Aterizarea şi decolarea s-au făcut vertical, deoarece trei meri aflaţi în imediata apropiere au rămas neatinşi. Mostrele de iarbă prezentau semne ale expunerii la o temperatură ridicată, iar solul prezenta urme crescute de radioactivitate.

în dimineaţa zilei de 19 ianuarie 1966, un cultivator de banane din Tully (statul Queensland, Australia), în timp ce îşi conducea tractorul, a văzut cum dintr-o mlaştină aflată la circa 25 de metri în faţa sa, s-a ridicat un OZN gri albăstrui, cu un diametru de circa 8 metri şi o grosime de 2,5-3 metri. Obiectul s-a oprit o clipă la înălţimea de 20 de metri apoi, după un picaj uşor, s-a înălţat cu o viteză fantastică şi în câteva clipe a dispărut. La locul decolării s-a descoperit o adâncitură circulară de aproximativ 9 metri diametru, în care trestia era îndoită, culcată sub nivelul apei din mlaştină, răsucită parcă de o formidabilă forţă rotitoare în sensul acelor de ceasornic. S-au mai

descoperit în acelaşi loc trei gropi, făcute parcă de trei picioare ale OZN-ului. în apropiere, la circa 20-25 metri, au mai fost găsite alte două adâncituri similare. Urmele au fost expertizate de specialişti, care au oferit drept explicaţie presupuse vârtejuri de vânt, care ar fi cauzat adânciturile. E drept, în zonă se întâlnesc uneori astfel de fenomene, dar în perioada în cauză, mai ales în ziua menţionată, a fost vreme frumoasă, fără nici un fel de evenimente meteorologice.

La 20 septembrie 1977, în jurul orei 4, la Petrozavodsk (Rusia), oraş aflat la nord de Skt. Petersburg, pe malul lacului Onega, a apărut pe cer un obiect care semăna cu o scoică uriaşă,

cu diametrul de circa 100 metri, care a pornit să expedieze spre sol fascicule de lumină ca nişte impulsuri. Acolo unde lumina a atins pavajul a lăsat în urmă găuri rotunde. Au fost, de asemenea, găurite geamurile unor apartamente, decupându-se rondele de sticlă cu diametre între 5 mm şi 4 cm, care au fost găsite căzute alături. Fapt şi mai straniu, se pare că razele au examinat doar apartamentele din care în noaptea aceea lipseau locatarii. Obiectul a dispărut apoi dasupra lacului Onega, după ce un alt OZN mai mic, desprins din cel mare, a fost văzut plonjând în apele lacului.

în ziua de 8 ianuarie 1981, la Trans-en-Provence, lângă Draguignan (departamentul Var, Franţa), la ora 17, pe timp senin, a aterizat, la 20 metri de R. Nikolai, care trebăluia prin grădina sa, un obiect discoidal cenuşiu, cu diametrul de 2,5 metri, decolând după circa 20 secunde. Timp de 39 zile, în condiţii riguros ştiinţifice, specialişti de la Institutul agronomic de la Avignon au colectat eşantioane de plante şi sol, atestând că alterările constatate sunt inexplicabile prin cauze naturale şi nu puteau fi realizate de nici o instalaţie la îndemâna unui particular, între altele, s-a apreciat că pentru a realiza nivelele măsurate de iradiere a plantelor şi solului, erau necesare surse de radiaţie cu o putere de 1 milion rad.

53

în seara zilei de 21 octombrie, familia Moreno, locuind într-o fermă în apropierea localităţii Trancas (Argentina), a observat o serie de lumini în apropierea unei bariere de cale ferată aflată la 130 metri de casă. Crezând că a sosit camionul unui vecin, trei dintre femeile din casă s-au dus să deschidă bariera. Spre surprinderea lor, au constatat că se aflau în preajma unui disc, aparent metalic, cu diametrul de eirca 9 metri, emiţând o lumină slab verzuie, având deasupra un „dom“ central neluminat. Discul plutea fără zgomot, foarte aproape de sol, cu partea inferioară învăluită într-un soi de ceaţă. îndreptând fasciculele lanternelor spre obiect, acesta a răspuns prin aprinderea luminilor la şase ferestruici laterale, după care în interior a început să se rotească „în sens invers acelor de ceasornic", o lumină de-a lungul brâului discului, s-a auzit un bâzâit slab, ceaţa de sub obiect s-a îngroşat, ca la un moment dat să izbucnească un jet de flăcări care a trântit martorele la pământ, în timp ce obiectul a dispărut instantaneu. Una dintre femei a trebuit să fie spitalizată a doua zi, cu arsuri pe faţă, mâini şi picioare.

în ziua de 3 mai 1975, un mic avion, care se pregătea să aterizeze la Mexico City, a început să vibreze fără o cauză explicabilă. Pilotul, alertat, zăreşte cu groază în spatele fiecăruia dintre aripi câte un OZN cenuşiu închis, un al treilea

similar venind să se aşeze dedesubtul fuselajului, lipindu-se de acesta. în momentul următor, pilotul a observat că nu-i. mai funcţionau comenzile, dar că avionul continua să zboare relativ liniştit, cu 200 km/oră. După un timp, OZN-urile au dispărut şi avionul a putut ateriza normal. întâmplarea raportată a fost examinată cu toată atentia, între altele deoarece si controlorii de zbor zăriseră pe radar trei OZN-uri efectuând în jurul avionului manevre de care n-ar fi fost capabil nici un aparat de zbor cunoscut.

în legătură cu întâlnirile apropiate de gradul II trebuie evidenţiate numeroase rapoarte privind oprirea motoarelor
54
de automobil în timp ce OZN-ul se aflau deasupra maşinii. Nu s-au semnalat astfel de opriri nici la motoarele Diesel, nici la motoarele reactive ale avioanelor care nu au nevoie de aprindere electrică. Aproape în toate cazurile aparatura radio şi de radiolocaţie au fost puternic perturbate în proximitatea imediată a straniilor obiecte.

Mult comentată a fost presupusa conexiune cu marile pene de curent din 3 august 1958, la Roma, şi 9 noiembrie 1965 la New York. în acest din urmă caz circa 30 milioane de oameni au rămas fără electricitate (inclusiv în lifturi, în metrou etc.) timp de câteva ore. în ambele cazuri au fost semnalate OZN-uri în preajma instalaţiilor. Deşi, cel puţin pentru această a doua „pană“ au fost date explicaţii sofisticate, greu de înţeles de omul de pe stradă, pentru mulţi implicarea OZN-urilor rămâne, totuşi, plauzibilă.

..SI DE GRADUL III

Dacă e să dăm crezare rapoartelor, există şi cazuri în care din OZN-uri descind „entităţi", având adesea o formă care aduce cu cea a oamenilor. Aceste cazuri au fost numite întâlniri de gradul III. Dăm spre informarea cititorului, mai ales a celui mai puţin avizat, câteva exemple caracteristice reproduse din literatura de largă circulaţie consacrată subiectului.

La 23 iulie 1947, deci la scurt timp după strania întâlnire raportată de K. Arnold, lângă Bauru (Brazilia), o echipă de paznici de noapte a fost surprinsă pe câmp de un fluierat strident, urmat de aterizarea în imediată apropiere a unui disc, construit aparent dintr-un metal cenuşiu-argintiu, având un diametru de circa 45 metri, înconjurat de brâu lat de circa un metru. Toţi membrii echipei au rupt-o la fugă, în afara unei singure persoane
55
care s-a văzut înconjurată de trei arătări înalte de peste doi metri, asemănătoare oamenilor, dar având picioare foarte lungi. Erau îmbrăcate în costume de scafandru transparente, umflate şi

purtau pe spate bagaje metalice şi sub costum, vizibil, o îmbrăcăminte care părea croită din hârtie colorată. Aveau ochii enormi, rotunzi, capul chel, fără sprâncene sau barbă. Au încercat să sugereze prin schiţe desenate pe pământ cu un băţ că vin dintr-un sistem solar cu şapte planete, ei locuind pe cea mai din afară (unii au interpretat că arătările ar veni de pe Uranus). Cei trei au încercat să momească martorul în nava lor, acesta a refuzat însă, reuşind la un moment dat, dacă este să-i dăm crezare, să se ascundă într-o tufă, unde a stat timp de treizeci de minute, urmărind modul în care cele trei creaturi săltau şi se zbenguiau, aruncându-şi unul altuia, în joacă, pietre enorme. Apoi s-au îmbarcat în discul lor, care s-a desprins de sol, luându-şi zborul spre nord.

La orele 2,00, în zorii zilei de 28 noiembrie 1954, doi şoferi de camion au fost blocaţi lângă Caracas (Venezuela) de o sferă luminoasă de circa 2,7 metri diametru plutind la circa doi metri deasupra şoselei. Vrând să vadă mai de aproape despre ce este vorba, unul dintre şoferi s-a apropiat de obiect, pomenindu-se la un moment dat atacat de un „pitic păros, zburlit, cu gheare şi ochi strălucitori". încercând să-l apuce, a constatat că pe cât era de mic, pe atât era de puternic, piticul îmbrâncindu-1 atât de violent, încât şoferul a fost aruncat la pământ. Un alt pitic, ieşit din sferă, l-a orbit pentru o clipă cu o lumină foarte puternică, emisă de un soi de lanternă. Celălalt şofer a apucat să observe în acest timp alţi doi „pitici[44] transportând spre „navă[44] ceva ce i s-a părut a fi pietre şi gunoi. Alarmat, el a alergat spre postul cel mai apropiat de poliţie, unde a sosit peste puţin timp şi primul şofer, cu o zgârietură lungă şi adâncă pe corp. Cei doi au fost ţinuţi sub observaţie medicală câteva zile. Unul dintre medicii

care i-a tratat, a declarat că a fost şi el martor la încăierare, deoarece la ora respectivă tocmai se întorcea, pe acolo, de la o chemare nocturnă făcută de un bolnav.

în seara zilei de 21 august 1955, un fermier din Kelly-Hopkinsville (Kentucky) a zărit aterizând un OZN. Povestind acasă cele întâmplate, a fost luat bineînţeles peste picior. Nu a trecut însă nici un ceas şi, la lătratul violent al câinilor din-curte, locatarii ieşiţi din casă au văzut uluiţi un omuleţ „strălucitor", cu ochi imenşi, care se apropia cu braţele ridicate deasupra capului. Dat fiind că în astfel de situaţii obiceiul locului este ca prima dată să se tragă şi apoi să se pună întrebări, în momentul în care arătarea a ajuns la 20 metri de casă, doi fermieri au tras simultan, unul cu o carabină de calibrul 22, celălalt cu o armă de vânătoare. S-a auzit un zgomot „ca şi când s-ar fi tras într-o găleată", după care

vizitatorul s-a răsucit brusc şi a dispărut în întuneric. Curând o altă arătare similară a apărut la una dintre ferestre şi, evident, s-a tras şi asupra ei. Ieşind să vadă dacă l-au omorât pe intrus, locatarii au apucat să vadă o mână cu gheare atârnând de pe acoperiş şi o altă creatură căţărată pe un copac din apropiere, cât despre victimă, nici o urmă. Drept urmare, pro fiind marcaţi de ineficacitatea armelor în care-şi puneau de regulă nădejdea, fermierii s-au baricadat în casă. Din când în când, vizitatorii apăreau la ferestre. Pe la ora 23, terorizaţi, toţi cei 11 locatari ai fermei s-au înghesuit în maşini, străbătând cei circa 11 kilometri care-i despărţeau de cel mai apropiat post de poliţie. Poliţiştii cu care s-au întors pe la miezul nopţii au cercetat atent întreaga zonă fără să descopere nimic. După câte se spune, după plecarea âcestora arătările au apărut din nou. în dimineaţa următoare, în timp ce bărbaţii erau plecaţi la lucru, un investigator OZN. foarte prompt, a luat un interviu amănunţit femeilor din fermă, reluând apoi întrebările cu bărbaţii proaspăt întorşi seara de la treburile

lor. Toate descrierile concordau până la cele mai mici amănunte. Un portret robot al creaturilor îi înfăţişa cu capul rotund, cu ochii ca nişte farfurii, aşezaţi la marginea înălţimii feţei, la circa 15 centimetri unul de celălalt, cheli, cu braţele de două ori mai lungi decât picioarele şi cu mâini butucănoase.

La 18 aprilie 1961 (deci la numai şase zile după zborul istoric al lui I. Gagarin), un instalator din Eagle River Wisconsin) a văzut un obiect discoidal argintiu, „ca două lighene imense puse faţă în faţă“, plutind la 10-20 cm de sol. Când s-a apropiat, într-o latură a obiectului s-a deschis o trapă prin care martorul a zărit trei „umanoizi" înalţi de circa 1,5 metri, cu păr negru, faţa smeadă şi spână şi o alură tinerească. Unul dintre ei a întins cu ambele mâini un vas argintiu, cerându-i martorului prin semne să-l umple cu apă, ceea ce acesta a şi făcut. înainte ca OZN-ul să-şi ia zborul spre cer, a primit în schimb patru prăjituri plate şi perforate pe care umanoizii tocmai le preparaseră. Martorul a gustat una dintre prăjituri, declarând că avea un gust ca de carton. Ulterior, supusă analizei de către specialiştii universităţii din Evanston, prăjitura s-a dovedit a fi făcută din faină, zahăr şi grăsime.

Cu ocazia întâlnirilor de gradul III se petrec şi alte bizarerii.

în ziua de 24 aprilie 1964, la ora 10 dimineaţa, un fermier din valea Newark (statul New York) a găsit într-un câmp de lucemă doi omuleţi (circa 1,2 metri) îmbrăcaţi în combinezoane fară cusătură şi cu un soi de glugi pe cap, coborâţi după toate

aparenţele dintr-un obiect în formă de ou, lung de vreo 6 metri şi lat de 4,5 metri. Omuleţii culegeau mostre de iarbă şi lucemă şi păreau cât se poate de prietenoşi. Au povestit martorului, într-o engleză impecabilă, că vin de pe... Marte. întrucât „ei“ se hrănesc numai cu aer, cunosc foarte puţine despre agricultură şi doresc să se informeze. Au mai cerut ca
58
fermierul să le dea şi un sac cu îngrăşăminte chimice. După ce „marţienii“ au decolat cu „oul“, fermierul a adus la locul cu pricina un astfel de sac; acesta a dispărut până a doua zi, „neîndoielnic" luat de către cei doi omuleţi... Cel puţin aşa susţine martorul.

In aceeaşi seară, în apropierea localităţii Socorro (New Mexico) un poliţist a observat într-o luncă un obiect oval sprijinit pe patru picioare. Alături se aflau doi adolescenţi sau poate adulţi foarte scunzi, purtând o îmbrăcăminte bej. Când poliţistul a coborât din automobilul său, cei doi s-au urcat grăbiţi în obiectul neidentificat care şi-a luat zborul cu un zgomot asurzitor. împreună cu un alt poliţist care a sosit în ajutor, au examinat locul aterizării, găsind patru zone în care iarba era arsă. Revenind în zilele următoare, împreună şi cu alte persoane, în trei locuri s-au identificat şi fotografiat şi urme ale picioarelor straniului obiect.

STUDIU DE CAZ PE VALEA RÂULUI HUDSON

Exemplele de mai sus, disparate şi aparent absurde, pot crea cititorului impresia unui mozaic pestriţ, fiecare istorioară în parte fiind susceptibilă să fie pusă, separat, sub semnul întrebării. Pentru a înţelege însă mai bine proporţiile fenomenului, credem că este util să examinăm, în rezumat, şi ansamblul rapoartelor provenite dintr-o perioadă recentă, bine circumscrisă în timp şi spaţiu. Drept ghid vom alege cartea, deja menţionată, „Nighî Siege; The Hudson Valley UFO Sightings", având drept autori pe prestigiosul profesor J. A. Hynek, astronomul Ph. Imbrogno şi ziaristul B. Pratt, un timp redactor la „MUFON UFO Journal".

Timp de cinci ani, între 1982 şi 1987, într-o zonă din valea fluviului Hudson, în jurul graniţei dintre statele New York si Connecticut, observaţiile n-au contenit,
9 [7] 9
59
anchetatorii reuşind să adune asupra lor peste 5 mii rapoarte, numai de la persoane care prezentau toate garanţiile credibilităţii. Pentru început, citām pe scurt câteva dintre acestea.

J. Cook, inginer, proiectant de aparatură'biomedicală, mai ales de instrumente cu laser utilizate în chirurgie, în noaptea

de 28.10.1983 se întorcea cu automobilul spre locuinţa sa din Mahopac (New York). Observând nişte lumini neobişnuite printre copaci a oprit maşina apropiindu-se de locul cu pricina pe jos. Dintr-odată a zărit, la vreo 60 metri de el, plutind foarte aproape de suprafaţa unui iaz, un obiect triunghiular întunecat, lung de cel puţin 30 metri împodobit cu 9 lumini colorate roşu închis. Cooke lucrase înainte timp de patru ani şi în industria aeronautică, dar, aşa cum a declarat, obiectul din faţa lui nu semăna cu nimic cunoscut. Părea că „sondează" apa cu un soi de „lumină solidă" având culoarea metalului încins. De câte ori trecea o maşină pe şosea luminile se stingeau ca apoi să se aprindă din nou. Martorul a stat să privească circa 10-15 minute, până ce obiectul s-a ridicat brusc şi zburând oblic a dispărut din raza sa vizuală. Singura ipoteză care i-a venit în minte inginerului a fost că s-a aflat faţă în faţă cu un dispozitiv experimental secret aparţinând probabil armatei.

în noaptea de Anul Nou 1983, un fost ofiţer de poliţie din New York, proaspăt mutat într-o căsuţă din localitatea Kent (New York), a zărit pe cer, relativ aproape de sol, un grup de lumini foarte strălucitoare, unele roşii, altele verzi, altele albe. în prima clipă s-a gândit că e un avion mare aflat în dificultate, şi-a dat seama însă imediat că obiectul se mişca mult prea încet pentru a fi avion. A intrat în casă după aparatul de filmat. Când a ieşit şi a început să filmeze, luminile se găseau la circa 150 metri deasupra casei, însoţite de un zumzăit ca de uzină îndepărtată. Erau vreo 15 surse colorate legate aparent

printr-o structură invizibilă şi formând un V foarte larg. Peste câteva secunde luminile colorate s-au stins şi s-au aprins alte trei, albe, aşezate în triunghi, atât de strălucitoare încât totul înjur se vedea ca ziua. După circa cinci secunde şi aceste lumini s-au stins, ca să reapară din nou cele colorate de la început. Obiectul (sau formaţia?) şi-a continuat drumul lent, dispărând la puţin timp după aceea îndărătul coroanei unor copaci din apropiere.

în aceeaşi noapte, un şef de depozit, de 55 ani, numit E.Hansen, a văzut, în timp ce se afla la volanul automobilului său, ceva ce părea un elicopter „măturând" şoseaua cu un far ca şi cum ar căuta un loc de aterizare. Era însă curios că nu se auzea nici un zgomot. Când farul s-a stins, martorul şi-a dat seama că la treizeci de metri deasupra şoselei se află un soi de „aripă" sau „bumerang" ornat cu luminiţe care se aprindeau şi se stingeau periodic, îndărătul acestei „aripi" se zăreau vag o „coadă" întunecată triunghiulară. Obiectul era atât de mare încât acoperea cerul în întregime şi se apropia învăluindu-1 pe Hansen cu lumina sa, în timp ce el claxona şi ţipa frenetic,

încercând să ţină agresorul la distanţă. Celor care au investigat ulterior cazul, martorul le-a spus de mai multe ori că a avut la un moment dat impresia acută că „un soi de voce" îi spunea să nu-i fie frică. La scurt timp după aceasta, lumina s-a stins şi obiectul şi-a luat zborul.

în seara zilei de 17 martie 1983, se pare că acelaşi obiect a fost văzut de un mare număr de persoane. Linda Nicoletti, din Brewster (New York), zărindu-1 pe fereastră, a avut impresia pentru o clipă că un avion, aterizând forţat, se va zdrobi de casa ei. Şi-a dat seama însă imediat că obiectul se apropia mult prea încet şi fără a face nici un zgomot. A observat apoi că el se întoarce în unghi drept şi se îndreaptă spre casa unui vecin - D. Sant. O serie de alţi vecini, ca şi persoane coborîte din automobilele oprite pe acostamentul autostrăzii 1-84 care trece prin apropiere,

urmăreau, de asemenea, obiectul. Linda a sunat postul de poliţie, de unde i s-a răspuns că s-au primit deja numeroase telefoane în acest sens, iar şeriful local urmăreşte şi el obiectul. D. Sant, în depoziţia sa făcută în mod independent, a declarat că întorcându-se acasă a văzut obiectul plutind deasupra curţii sale, la circa 15 metri de casă, aproape la nivelul acoperişului. Era lung de vreo 40 metri, având forma unui V cu vârful îndreptat spre pământ şi era ornat de la un cap la altul cu numeroase lumini, în principal roşii şi verzi. Obiectul s-a deplasat apoi spre autostrada 1-84 oprindu-se la vreo şase metri deasupra unui camion care staţiona. Traficul pe şosea se blocase, cei din automobile urmărind cu toţii straniul fenomen. După câtva timp obiectul s-a întors revenind din nou spre D. Sant, oprindu-se cu vreo cinci metri mai sus de vârful stâlpului de telefon din faţa casei, deplasându-se apoi deasupra coroanei unor copaci din preajmă. Martorul, împreună cu tatăl său, au urmărit obiectul în total circa 15-20 minute, până ce acesta s-a înălţat cu viteza unui dirijabil şi a dispărut. Graţie unor declaraţii apărute în presă şi a unui anunţ publicat de echipa de investigatori într-un ziar local, s-au putut corobora mai multe mărturii privind evenimentul. De pildă, un şofer de camion de pe autostrada 1-84 declara că în timp ce obiectul a trecut aproape deasupra capului său, a putut observa o structură semănând cu o reţea de ţevi care lega între ele luminiţele. Şoferul poseda şi un permis pentru pilotaj, conducând ocazional şi avioane particulare; era prin urmare familiarizat cu diverse tipuri de vehicule aeriene. Totuşi, aşa cum a declarat, obiectul cu pricina nu semăna cu nimic cunoscut. Alte mărturii au completat observaţiile de mai sus sau au adăugat la ele elemente inedite. De pildă, la un sfert de oră

după dispariţia obiectului, straniul OZN a fost văzut în Danbury, la circa
10 km spre est, de către un inginer electrotehnician,
62
împreună cu nevasta lui. Ei au crezut în primul moment că au de-a face cu avioane zburând în formaţie foarte strânsă, înţelegând însă imediat că ipoteza aceasta nu putea sta în picioare.

Peste o săptămână, în seara zilei de 24 martie 1983, obiectul în formă de bumerang a reapărut. Din cele circa 300 apeluri telefonice primite s-a dedus că mai multe mii de persoane au fost de astă dată martore evenimentului, majoritatea în comitatele Westchester şi Putnam (New York). Mai mulţi observatori au declarat că au zărit obiectul la mare distanţă, ca în clipa următoare el să staţioneze deja alături. Un alt aspect derutant a fost că obiectul părea să fi fost văzut concomitent, timp de zeci de minute, de două mari grupuri de martori, aflate la circa 25 kilometri unul de altul, ceea ce sugera posibilitatea existenţei a două obiecte similare. Un astfel de obiect s-a oprit deasupra centrului oraşului Yorktown, a făcut o întoarcere de 180°, după care a plecat alene, urmărit de privirile isterizate ale locuitorilor. Acelaşi obiect, sau altul similar, a produs o busculadă între maşinile de pe şoseaua Taconic Parkway plutind fără zgomot şi ţâşnind din când în când câte un facicul de lumină strălucitoare asupra unuia sau altuia dintre automobile. Un martor descria obiectul ca triunghiular, având 30-^0 de lumini numai de-a lungul spatelui. Un alt martor declara - „dacă există ceva care să poată fi numit oraş zburător, atunci acest obiect era un oraş zburător. Nu era un aparat obişhuit. Era imens“. Un meteorolog de la Naţional Weather Corporation, având o experienţă de peste 20 de ani şi familiarizat cu cele mai diferite aparate de zbor, declara că apreciază că obiectul avea dimensiunile unui portavion. Preşedintele companiei de informatică „International Information Services Limited[41] din Greenwich (Connec- ticut), bun cunoscător şi al aparatelor de zbor întrucât lucrase mai înainte în domeniul sistemelor electronice
63
destinate securităţii traficului aerian, a văzut obiectul în patru rânduri. Prima dată l-a impresionat cel mai mult faptul că „apariţia" era enormă şi nu făcea nici un zgomot. Ulterior, reîntâlnind obiectul într-un loc liniştit, a sesizat un zbâmâit, ca cel pe care-1 face motorul unui avion de foarte mici dimensiuni sau un motor de barcă la relanti.

în seara zilei de 12 iulie 1984, în Ridgefield (Con- necticut), M. Cobelli şi mama lui au urmărit timp de un sfert de oră sau douăzeci de minute o coroană ovală formată din mai multe

lumini, poate un cerc văzut dintr-o parte. Luminile îşi schimbau periodic culoarea între alb şi albastru. Curând a apărut, dinspre est, şi o altă lumină - roşie - îndreptându-se direct către cercul văzut iniţial. La început martorii au crezut că e un avion; când însă obiectul s-a apropiat suficient de mult, luminile cercului s-au schimbat brusc în aceeaşi nuanţă de roşu si s-au întors
9 9 9 9
din mersul lor de până atunci, ca pentru a urma lumina solitară, dispărând apoi împreună, fără grabă, îndărătul coroanelor unor copaci. în timpul cât a durat observaţia, martorii au declarat că au zărit câteva avioane, acestea erau însă cu totul altfel luminate şi se mişcau de două-trei ori mai repede decât OZN-urile. Despărţirea unei lumini din „formaţie" a fost raportată şi de B. Sockey, posesorul unui doctorat în filozofia ştiinţelor naturii. Aşa cum scrie, a văzut obiectul de la circa 600 metri, în Lake Peekskill, comitatul Putnam: era un cerc de lumini care părea că stă cu muchia către observator. La un moment dat, o lumină albă s-a dezlipit de cerc, îndepărtându-se la o distanţă egală cu de trei ori diametrul formaţiei...

în noaptea de 24 iulie 1984, doisprezece poliţişti, care păzeau complexul de reactoare nucleare de la Indian Point (New York), pe fluviul Hudson, au urmărit mai mult timp evoluţia unui obiect, aparent solid, mare „cât trei terenuri de fotbal", semănând cu un cornet de îngheţată, în formă
64
de V, împodobit cu opt lumini foarte strălucitoare îndărătul cărora se zărea o structură întunecată având două adâncituri emisferice. Obiectul staţiona sau se mişca foarte încet, poate cu circa 15 km/oră, în condiţiile unui vânt destul de puternic, atingând uneori 40-50 km/oră. Timp de zece minute, OZN-ul s-a oprit deasupra turnului de răcire al reactorului numărul trei, singurul care era în funcţie la momentul respectiv. Legislaţia interzice aparatelor de zbor o apropiere mai mare de 300 metri de acest complex; în plus, aşa cum au declarat ulterior poliţiştii intervievaţi, în momentul apariţiei straniului obiect s-a blocat întregul sistem de alarmă, inclusiv calculatoarele care controlează securitatea si comunicaţiile
/v 9 9
complexului. In aceste condiţii, comandantul pazei a cerut unui oficiu al Gărzii Naţionale a statului New York să încerce să identifice aparatul de zbor. După ce i s-a răspuns că identificarea este imposibilă, comandantul a cerut trimiterea unui elicopter militar pentru a doborî intrusul, fiind el însuşi pe punctul de a ordona poliţiştilor din pază deschiderea focului. înainte însă ca ostilităţile să înceapă, obiectul

neidentificat s-a pus în mişcare, părăsind alene teritoriul complexului. în ciuda faptului că incidentul a fost urmărit de numeroşi martori, inclusiv de numeroşi lucrători de la reactor, oficialităţile au declarat
9 . . 5
ulterior că nu s-a întâmplat nimic deosebit. Benzile audio şi video care înregistrează în permanenţă situaţia în câteva puncte cheie şi care se păstrează în mod normal o perioadă de timp, au fost declarate inaccesibile pentru orice consultare. Ulterior conducerea uzinei a declarat că incidentul a fost o farsă şi că poliţia statului New York a arestat patru piloţi ai unor avioane CESNA găsiţi vinovaţi. Anchetatorii din partea autorilor cărţii citate au apelat imediat la oficialităţile poliţiei, descoperind că nu avusese loc nici o arestare de felul acesta, cazul rămânând neelucidat. O parte dintre paznicii complexului au declarat
65
că mai văzuseră un obiect similar şi înainte, în noaptea de 14 iunie 1984, staţionând deasupra unui alt complex nuclear aflat în vecinătate.

Considerăm că, pentru moment, exemplele citate dau o imagine satisfăcătoare asupra fenomenului. Menţionăm, în încheierea lor, doar faptul că înşişi autorii cărţii, în timpul investigaţiilor efectuate, au avut ocazia să vadă, la 5 octombrie 1984 şi apoi la 21 martie 1985, una dintre versiunile straniului obiect. La prima întâlnire el părea să semene cu un carusel de bâlci, cu şase lumini aşezate, la distanţe egale, pe o structură circulară, vizibilă foarte slab, care se învârtea culcându-se uneori pe o parte. Dorind să-l vadă mai bine, observatorii şi-au schimbat locul, scăpând obiectul din vedere pentru câteva clipe. Acest răstimp extrem de scurt a fost suficient pentru ca OZN-ul să dispară fără urmă.

Analizând circa 100 de rapoarte primite în urma observaţiilor din 17 martie 1983, s-a constatat că 57% din martori văzuseră un obiect în formă de V, iar 43% un obiect în formă de bumerang. Dimensiunile OZN-ului au fost apreciate şi ele în mod diferit: sub 30 metri (36%), între 30 şi 90 metri (57%) sau mai mari de 90 metri (7%). Majoritatea persoanelor au văzut simultan lumini roşii, albe, albastre şi verzi, care păreau unite printr-o structură întunecoasă, aparent metalică. Peste 58% din observatori au văzut zece lumini sau mai multe, 21% opt lumini, restul şase sau mai puţine. 78% din persoane au observat obiectul staţionând nemişcat în aer, iar 29% l-au văzut mişcându-se când foarte încet când foarte repede. Jumătate din martori au urmărit obiectul timp de peste zece minute; nici o observaţie n-a durat sub două minute. Dintre autorii

9
rapoartelor 43% n-au auzit în acest răstimp nici un zgomot iar 50% doar un zumzet slab. Alte 150 de rapoarte asupra observaţiilor din 24 martie 1983, precum şi o serie de rapoarte privind observaţii din perioada dintre lunile aprilie şi octombrie 1983 au dus la cifre asemănătoare.
66
Observaţiile din 12 iulie 1984 âu fost urmate de un număr foarte mare de rapoarte; dintre acestea anchetatorii au reţinut 200, având drept criteriu pregătirea martorilor şi calitatea observaţiilor. Aceste rapoarte provin, aşadar în principal din partea unor oameni de ştiinţă, ingineri, piloţi de avioane, ofiţeri de poliţie, reporteri, medici, jurişti, profesori etc. Au fost incluse şi zece persoane fără o pregătire profesională specială, dar care au dovedit un excelent spirit de observaţie. Martorii au declarat că au văzut un obiect circular (70%) sau în formă de semicerc ori bumerang (12%). Unii au zărit un V (8%) sau un triunghi (10%). Diametrul a fost estimat la peste 90 metri (77%), sau între 30 şi 90 metri (23%). Numărul de lumini a fost între cinci şi şapte (56%) sau între zece şi cincisprezece (28%) ori chiar mai multe (13%). Culorile au prezentat o varietate mai mare fiind sau numai albe (34%), sau albe şi roşii (18%), albe, roşii şi verzi (12%), albe, roşii, portocalii, albastre (12%), albe şi albastre f6%) etc. Trei sferturi din martori n-au auzit nici un sunet. Intre lumini nu se mai zărea nimic (60%) sau se zărea o structură întunecată (40%). Obiectul se mişca mai încet (87%) sau mai repede decât un avion (3%) sau foarte încet şi apoi foarte repede (10%). El a fost văzut şi staţionând nemişcat (42%). Timpul de observare a fost în general de peste cinci minute (70%) dar în toate cazurile de cel puţin un minut.

Observaţiile de pe valea fluviului Hudson s-au făcut în covârşitoarea lor majoritate noaptea, dar în câteva rânduri s-au raportat şi observaţii diurne asupra unui obiect de o formă asemănătoare, văzut însă la o înălţime de peste 1500 metri.

Zeci de persoane au încercat să fotografieze sau să filmeze straniile apariţii, dar cele mai multe clişee s-au dovedit la developare complet voalate, iar altele arătau doar pete sau dâre luminoase în care nu se putea
67
recunoaşte obiectul Observat vizual. Cu unele excepţii rezultate similare s-au obţinut şi în cazul înregistrărilor video. Una dintre înregistrările mai norocoase a fost cea realizată la 24 iulie 1984, de B. Pozzuoli, vicepreşedintele unei firme importante specializată în electronică din New York City.

înregistrarea, cu o durată de câteva minute, înfăţişa un obiect care putea fi un disc având pe circumferinţă sase lumini strălucitoare aşezate la distante
9 9 T 9
egale. La un moment dat obiectul a dispărut pentru trei secunde îndărătul unui pin. Când a reapărut pe imagine, configuraţia era complet diferită. Lumini multicolore se roteau în jurul discului, iar o lumină roşie apăruse alături, la o oarecare distanţă. Cu acelaşi aparat fuseseră făcute, cu o altă ocazie, şi înregistrări ale unor formaţii de avioane care zburau noaptea. Diferenţa era izbitoare. înregistrarea video a OZN-ului a fost analizată la Universitatea West Coast (California), fără a se putea găsi vreo explicaţie fenomenului sau vreo urmă de contrafacere. în 1985, o companie de televiziune care dorea să realizeze emisiuni asupra observaţiilor din zonă a expediat banda la Jet Propulsion Laboratory din Pasadena (California), unde imaginile au fost prelucrate cu aceleaşi calculatoare şi de către aceiaşi experţi care au realizat fantastica operaţie de „curăţare" a imaginilor recepţionate prin sondele Viking şi Voyager din lumea planetelor Marte, Jupiter, Saturn, Uranus şi ulterior Neptun. Drept rezultat a fost atestat încă o dată că obiectul nu poate fi identificat cu nimic cunoscut.

Un alt obiect, în formă de cruce luminoasă, a fost înregistrat la 22 iunie 1984, lângă Montrose (comitatul Westchester; New York) de către J. Bova, proprietarul unui mic magazin de închiriat obiecte video. Banda a fost examinată de un expert în fizică, electronică şi sisteme de ghidare, angajat în momentul respectiv drept consultant în cadrul unor organisme guvernamentale. După urmărirea înregistrării la diverse viteze, apoi cadru cu cadru,
68
concluziile sale au fost: relaţia reciprocă a luminilor nu a suferit nici o schimbare, ceea ce excludea ipoteza unei formaţii, de pildă, de avioane. în acelaşi sens pleda şi stabilitatea mişcărilor, luminile foarte puternice, ca de altfel şi periculozitatea zborului în astfel de formaţii pentru indiferent ce tip de avion. De altfel, Agenţia Aeronautică Federală a confirmat că în noaptea respectivă nici un fel de formaţii n-au efectuat zboruri în zona văii fluviului Hudson.

în ciuda a ceea ce s-a obişnuit să creadă marele public, OZN-urile în formă de V, de bumerang, de cornet de îngheţată sau chiar de diamant sunt semnalate din ce în ce mai des, devenind forma „predilectă[41] de pe la mijlocul anilor ’70 încoace, depăşind, în frecvenţa semnalărilor, clasicele „discuri[44] sau „trabucuri[44]. Ele au fost însă observate şi înainte. Astfel, în cursul lunilor august şi septembrie 1951 sute de persoane din

Texas şi New Mexico au raportat în mod independent că au văzut o formaţie de lumini albăstrui sugerând un obiect uriaş în formă de aripă, în „V[44], sau de bumerang, trecând, fără cel mai mic zgomot la o înălţime de 250-300 metri deasupra caselor: O fotografie, des reprodusă, realizată la Lubbock (Texas) la 31 august 1951 arată clar 18 obiecte circulare luminoase, aşezate într-o configuraţie ordonată, aparent prinse de două laturi ale unui „V[44] foarte deschis. Negativele au fost examinate de nenumărate ori de către specialişti care au confirmat că nu se punea problema unui trucaj. Autenticitatea imaginii a fost confirmată de altfel şi de zecile de martori care au văzut obiectul (sau formaţia de obiecte) în aceeaşi seară. Nu s-a găsit nici o explicaţie satisfăcătoare a fenomenului. Unii au încercat să sugereze că ar fi putut fi nişte lămpi cu vapori de mercur, ridicate în văzduh printr-un procedeu oarecare; alţii au vorbit chiar de lumini reflectate pe un stol de păsări. Argumentele lor n-au reuşit să convingă însă practic pe nimeni.
69

Un obiect asemănător a fost văzut în 27 octombrie 1975 deasupra depozitului de arme nucleare de la baza forţelor aeriene din Loring (Mâine). în mai 1977, cinci poliţişti din Memphis (Tennessee) au raportat în mod independent că au zărit un obiect triunghiular de dimensiunile unui teren de fotbal. Când unul dintre poliţişti a încercat să-l examineze mai bine utilizând în acest scop luneta puştii sale, obiectul a dispărut în două secunde dincolo de orizont. Un OZN de acelaşi tip a fost văzut de cel puţin şase persoane din Plymouth (New Hampshire) la 23 noiembrie 1977, apoi de un mare număr de persoane între care poliţişti, funcţionari publici, oameni de ştiinţă etc. în seara zilei de 15 decembrie 1977, pe o distanţă de circa 40 km de-a lungul comitatului Carroll (Arkansas). Alte 15 rapoarte similare datează din 1978 şi 12 din 1979. La sfârşitul anului 1980 şi începutul lui 1981 au existat mai multe rapoarte de acelaşi fel venite din Arizona de est. La 18 noiembrie sute de persoane au văzut, timp de patru ore, un obiect mare, triunghiular deplasându-se pe o distanţă de aproape 100 de kilometri între localităţile Kirkswille şi Trenton (Missouri). Şi exemplele pot continua. De asemenea, putem menţiona că, dacă în zona văii Hudşon de care ne-am ocupat numărul de semnalări s-a redus simţitor după 1986, în anii următori au mai existat rapoarte privind obiecte de acelaşi tip dintr-o arie de cel puţin 3 500 km lungime.

Ce ar putea fi totuşi acest obiect (sau această formaţie de obiecte)?

Aşa cum am mai menţionat, prima ipoteză emisă oficial a fost cea a unei formaţii de avioane uşoare.

[9] l [9] Aparatele de felul acesta nu se pot însă opri nemişcat deasupra unui punct şi fac un zgomot destul de mare.
Apoi, nici un aviator, dară-mi-te un grup nu şi-ar fi riscat licenţa de zbor încălcând zone interzise cum ar fi reactorul

70

de la Indian Point, ori aprinzând şi stingând luminile anapoda, contrar reglementărilor internaţionale obligatorii. Pe de altă parte, obiectul a fost văzut pe o arie mult mai întinsă decât ar fi putut acoperi o astfel de formaţie, în cadrul unor zboruri nocturne, obiectul a fost văzut şi în nopţi cu vânt puternic dar care părea că nu-1 afectează, în timp ce se ştie, pe un astfel de vânt avioanele uşoare nu pot zbura în siguranţă. în sfârşit, foarte mulţi martori au văzut „o masă uriaşă întunecată" îndărătul luminilor, ceea ce ar complica dacă nu cumva ar exclude ideea formaţiei.

în zona şi în perioada respectivă au existat, desigur, multe zboruri de avioane şi elicoptere, inclusiv în formaţii. N-a existat însă nici un moment vreo dificultate în a le identifica sau vreo posibilitate de a le confunda cu OZN-urile semnalate.

O altă ipoteză viza aparate de zbor militare experimentale. Se ştie însă că zborurile în formaţii atât de strânse sunt o adevărată sinucidere, chiar şi pentru aparatele dotate cu cele mai sofisticate calculatoare. în plus, nimeni n-ar fi fost în stare să spună cam ce fel de aparate ar fi fost capabile de performanţele raportate. De pildă nici un supersonic nu poate să dispară dincolo de orizont în numai două secunde. La fel ca şi în cazul avioanelor uşoare, s-a răspândit la un moment dat zvonul că „făptaşii" ar fi utilizat avioane militare de la o bază de lângă Newburg (comitatul Dutchess, New York). Aceste zvonuri au fost însă dezminţite prompt chiar de oficialităţile militare respective.

Una dintre ipotezele plauzibile a fost cea după care obiectul era un dirijabil, împodobit cu lumini multicolore de către un amator de farse. Doar un dirijabil ar fi fost în stare să se mişte atât de încet, ori să plutească nemişcat, având în acelaşi timp şi mărimea unui „teren de fotbal".

71

Unii au sugerat chiar că putea fi un dirijabil de un tip special, fără călători, constând dintr-o structură ultra-uşoară, învelită în plastic transparent, purtând lămpi şi un motor silenţios comandate de la sol. Principalele contraargumente erau că obiectul se mişca totuşi uneori şi foarte repede. Apoi un dirijabil nu poate staţiona deasupra unui punct ori să plutească alene în condiţiile unui vânt care atingea în momentul rafalelor 50 km/oră. în plus, au fost verificate toate organizaţiile civile şi militare care puteau

poseda un dirijabil, obţinându-se asigurarea că în perioada observaţiilor n-a existat în zonă nici un aparat de felul acesta. în sfârşit, un dirijabil n-ar fi scăpat nenumăraţilor controlori de zbor de la reţeaua deasă de
5 5
aeroporturi din regiune. Şi unde ar fi putut staţiona un astfel de colos între două „bântuiri“ nocturne? Zona fiind foarte dens populată, ar fi fost practic imposibil să i se găsească un ascunziş de nedescoperit.

Ipotezei după care obiectul era un vehicul militar ultrasecret i se mai poate răspunde cu întrebarea pusă şi de autorii cărţii menţionate - de ce s-ar mai cheltui în acest caz atâţia bani pe bombardiere când acest aparat este tot ce şi-ar putea dori mai eficace cei de la forţele aeriene? Şi de ce de atâta timp ele continuă să rămână „experimentale" şi „ultrasecrete" în ciuda faptului că şi-au demonstrat cu prisosinţă calităţile?

De dragul insolitului, menţionăm că unii au sugerat că obiectul ar fi o imensă proiecţie holografică. Această ipoteză ar fi singura care ar explica într-adevăr mişcarea când înceată, când ultrarapidă, ca şi lipsa zgomotului. Numai că la ora actuală nimeni nu stie să facă decât
5
holograme mici, monocrome, plasate în incinte închise, nicidecum proiecţii de dimensiunile unui teren de fotbal plutind încolo şi încoace deasupra capetelor a sute de privitori.
72

Ipoteza cea mai des evocată a fost cea a farsei. într-adevăr, în aceeaşi perioadă, un grup de piloţi de la aeroportul Stormville (comitatul Dutchess) au încercat să imite OZN-ul despre care începuseră să se răspândească rapoartele. Ei n-au reuşit să inducă însă în eroare pe nimeni în afara câtorva copii. Totuşi versiunea oficială, sustinută în final de Administraţia Aviatică Federală
? 5
(AAF), a fost că întreaga suită de observaţii a fost provocată de zborurile neautorizate ale unor amatori de şotii. Pentru a sublinia inconsistenţa explicaţiei ajunge să menţionăm că, deşi timp de trei ani a investigat minuţios toate aeroporturile din zonă (era de datoria ei), AAF nu a fost în stare să identifice nici vreun făptaş, nici vreun aparat care putea lua parte la zborurile incriminate. Este semnificativ faptul că la un moment dat, când numărul de observaţii fusese deosebit de mare, s-a organizat o conferinţă de presă menită să sistematizeze şi să faciliteze difuzarea informaţiilor disponibile. Deşi au fost prezenţi 75 reporteri de la mari ziare cum ar fi: „The New York Times“, „The Chicago Tribune[14] ori de la companiile de

televiziune ABC, CBC, NBC şi de la numeroase posturi de radio, deşi AAF a fost invitată în mod special, ea a refuzat să participe, explicând scurt că nu posedă nici o evidenţă pe care s-o poată oferi publicului interesat de explicaţia fenomenului.

Merită să menţionăm că cineva a oferit un premiu de 1 000 dolari celui care ar fi putut da orice informaţie care să ducă la elucidarea cazului. Nimeni nu a adus o astfel de informaţie. Dacă am admite că a fost totuşi o farsă foarte

5 5

bine realizată, de ce nu s-a prezentat oare nimeni, după atâţia ani să-şi culeagă roadele acţiunii sale, arătându-i cu degetul pe toţi cei care au „muşcat[44] momeala pe care le-a întins-o?

Nu putem încheia fară o menţiune de . mare greutate. Ph. Klass, probabil cel mai acerb şi faimos „demascator[44]

73

al întregului fenomen OZN, a fost obligat de avalanşa de evidenţe să declare, în numărul din august 1983 al revistei OMNI că, după 17 ani de investigaţii, de data aceasta s-ar putea să se găsească într-adevăr în faţa unui caz inexplicabil.

Şi o ultimă observaţie - printre rapoartele de pe valea fluviului Hudson au fost unele şi mai stranii decât cele reproduse în acest paragraf. Câteva dintre ele vor fi evocate în capitolul care urmează.

ARCANE CEREŞTI?

»

ÎNTÂLNIRI DE GRADUL IV

/V

In seara zilei de 5 noiembrie 1975, 7 muncitori forestieri se întorceau, într-o camionetă, spre casele lor din localitatea Heber (comitatul Navajo, Arizona - S.U.A.). Pe la ora 18,15, trecând printr-o pădure, au zărit într-un luminiş, la nici 20 metri, un obiect discoidal, cu diametrul de circa 6 metri, grosimea de 3 metri, care plutea la 5-6 metri de sol. Obiectul era neted, fără îmbinări sau uşi, luminos, de o culoare galbenă lăptoasă, cu un dom în vârf pe care mai târziu unul dintre martori l-a asemuit cu un imens bec aprins. Şoferul a oprit camioneta, iar unul dintre muncitori - T. Walton, de 22 ani - a sărit din ea, apropiindu-se de obiect în ciuda strigătelor celorlalţi care-i cereau să se întoarcă. Brusc, o lumină albăstruie îl izbeşte peste faţă şi piept, doborându-1. Şoferul, îngrozit, porneşte camioneta, îndepărtându-se în viteză câţiva kilometri. Apoi, cuprinşi de remuşcări, se întorc cu toţii să-si caute tovarăşul. Nici acesta, nici OZN-ul nu mai erau

5 5 ’

însă nicăieri. La ora 19.45, într-o stare jalnică, alertează şeriful local şi se reîntorc, împreună cu alţi câţiva oameni în

pădure, reluând căutările. La miezul nopţii, descurajaţi, se duc la mama lui Walton să-i povestească incredibila întâmplare.
75

în zilele următoare căutarea a fost reluată cu 50 oameni, între care câţiva călări, cu câteva automobile de teren şi în cele din urmă şi cu un elicopter. Nici un succes. N-au reuşit nici măcar să identifice locul în care au văzut OZN-ul după „clasicele" ramuri rupte, adâncituri în sol, pământ ars etc. între timp poliţia ajunge la concluzia că cea mai plauzibilă ipoteză este că Walton a fost omorât într-o încăierare cu careva din echipă. Drept urmare este adus un „detector de minciuni" şi încep interogatoriile. Fiecărui martor i se pun patru întrebări: (1) L-ai rănit sau l-ai ucis pe Walton? (2) L-a rănit sau l-a ucis altcineva? (3) Cunoşti să fie îngropat undeva? (4) Continui să susţii că povestea cu OZN-ul este adevărată? Cei 6 au dat răspunsuri concordante, susţinând întocmai declaraţia iniţială. La cinci dintre ei sinceritatea depoziţiei a fost susţinută şi de către detector.

La 11 noiembrie, Walton reapare, confuz şi înfricoşat, pe marginea unei şosele nu departe de oraş. Interogat, îşi aduce aminte doar de faptul că după ce lumina l-a izbit în faţă s-a trezit în interiorul OZN-ului, culcat sub o lumină puternică. Avea dureri puternice în cap şi în piept. Nişte făpturi cu capul mare şi chel, cu ochi imenşi, fără gene şi sprâncene, cu nasul şi urechile abia schiţate, cu o gură mică fară buze, îl examinau...

Intr-o pornire isterică Walton se ridică, îi loveşte pe presupuşii săi răpitori care, aparent speriaţi, se retrag. Eroul nostru porneşte să exploreze OZN-ul, ajungând la un moment dat într-o încăpere centrală care părea punctul de comandă al vehiculului. în scurt timp este luat în primire de nişte indivizi de data aceasta perfect umani, foarte bine făcuţi, trei bărbaţi şi o femeie, cu părul aspru şi drept, blond-şaten şi ochi căprui-aurii. Părăseşte OZN-ul, care pare mai mare, şi altul decât cel care l-a răpit. Dar, îşi dă seama că acest OZN staţiona de fapt, împreună cu altele, într-un mare hangar (în interiorul unei
76
,,nave-mamă“?). Este condus într-o încăpere din aceeaşi construcţie. încearcă în tot acest timp să discute cu răpitorii săi, dar aceştia se mărginesc doar să zâmbească binevoitor, fără a da vreun semn că l-ar înţelege. Este întins din nou pe o masă, vrea să riposteze, dar este prins ca într-un cleşte şi i se pune o mască pe faţă conţinând probabil un anestezic...

Următorul lucru pe care şi-l aminteşte este că zăcea în iarba de pe marginea şoselei, nava plutind deasupra, după care şi-a

luat zborul spre stele.

în răstimpul absenţei sale, Walton a slăbit zece kilograme, dar nu arăta ca unul care ar fi rătăcit cinci zile prin pădure (fără a fi total exclusă nici această posibilitate). Interogatoriul a fost reluat şi sub hipnoză; martorul a reprodus aceeaşi istorie, cu detalii suplimentare de care nu-şi aducea aminte în stare trează. Totuşi, cu toate aceste detalii puse cap la cap nu s-a putut acoperi mai mult de câteva ore din cele cinci zile. Şi el a fost supus probei detectorului de minciuni, chiar în două rânduri. Rezultatul a fost o dată pozitiv, a doua oară negativ. E bine să nu uităm însă că acest aparat măsoară înainte de toate starea emotivă a celui interogat, or, povestind întâmplările înfricoşătoare prin care a trecut, Walton le retrăia intens. Ancheta a fost reluată mai târziu şi de alţi reprezentanţi ai autorităţilor ca şi de specialişti în studiul OZN-urilor. Walton şi tovarăşii săi au reprodus de fiecare dată întâmplarea întocmai, refuzând să retracteze chiar şi cel mai mic detaliu.

Ulterior, mai mulţi specialişti care neagă realitatea fenomenului OZN au criticat anumite detalii din modul în care s-au desfăşurat investigaţiile privind cazul în speţă. S-a subliniat că Walton era de mai multă vreme pasionat de OZN-uri (el declarase înainte unui prieten că dacă va întâlni un OZN nu va ezita să-l examineze îndeaproape), că regresia hipnotică nu constituie o dovadă concludentă,

precum şi faptul că unele teste cu detectorul de minciuni n-au confirmat istoria. Nu cumva totul a fost doar o înscenare abil pusă la punct? Greu de crezut. Psihanalistul care a condus examinarea sub hipnoză a declarat că „pentru Walton lucrurile s-au petrecut întocmai cum le-a povestit" deşi realitatea ar putea fi totuşi alta...

în special după 1974 se înmulţesc relatările privind acest nou gen de „întâlniri apropiate", pe care cei aplecaţi asupra analizei fenomenului n-au întârziat să-l numească întâlniri de gradul IV. în esenţă, rapoartele, din ce în ce mai frecvente, vorbesc despre răpiri de oameni efectuate, după aparenţe, de ocupanţii OZN-urilor. Scenariul după care se desfăşoară aceste răpiri este aproape invariabil, ceea ce l-a făcut pe D. Scott-Rogo, autorul cărţii „ UFO Abductions “ (1980) să accentueze că se poate vorbi deja de un adevărat „sindrom al răpirilor de către OZN-uri". De multe ori martorul îşi aduce aminte doar că s-a întâlnit cu un OZN după care nu ştie ce s-a mai întâmplat cu el o bucată de timp. Supus însă hipnozei (sau câteodată spontan) el începe să povestească despre nişte omuleţi stranii care l-au momit sau l-au imobilizat, introdu- cându-1 în „navă" unde

urmează un soi de examinare medicală sau chiar o mică operaţie, după care martorului i se dă drumul, nu însă înainte de a i se porunci să uite tot sau aproape tot. în multe cazuri, după această întâmplare martorul va fi vizitat din când în când de arătări asemănătoare ocupanţilor OZN-ului, arătări care au uneori capacitatea de a se „materializa" pur şi simplu în casa omului.

Desigur, dincolo de acest scenariu general, întâmplările sunt puternic personalizate de la un caz la altul. Pentru o mai bună receptare a fenomenului şi spre informarea cititorului credem că este util să mai reproducem câteva dintre cazurile mai des evocate în vasta literatură consacrată subiectului. Lăsăm, desigur, la

latitudinea spiritului critic al fiecăruia să aprecieze credibilitatea lor.

Dacă ar fi să acceptăm ca adevărată povestea lui A. Villas Boas, un fermier brazilian de 23 ani, atunci acesta ar putea să fie chiar tatăl unui copil extraterestru. Conform depoziţiei sale, făcută doctorului O. Fontes, care l-a examinat şi l-a tratat ulterior de simptome similare celor din boala de iradiaţie, în noaptea de 15.10.1957, pe când îşi ara pământul cu tractorul, un obiect luminos în formă de ou, lat de 7 metri şi lung de peste 10 s-a oprit deasupra lui, după care a aterizat alături pe trei picioare metalice cu tălpici. Concomitent motorul tractorului s-a oprit, iar luminile i s-au stins. Au apărut apoi patru arătări în costume spaţiale, care l-au apucat şi l-au târât în navă urcând pe o scăriţă. înăuntru mai erau cinci „umanoizi" cam de un metru cincizeci, cu combinezoane mulate pe corp, care se înţelegeau între ei printr-un soi de lătrături. Boas a fost dezbrăcat complet, apoi i s-a luat sânge cu un aparat care nu producea durere (dr. Fontes a confirmat că pe braţul pacientului erau două urme întunecate care ar fi putut proveni de la atare operaţie). După aceasta a fost aparent drogat, încăperea fiind invadată cu un fum care i-a produs greaţă şi vomă. Nu peste mult timp a apărut o blondă goală, de circa 1,35 metri, pistruiată şi cu faţa triunghiulară, care a făcut totul pentru a-1 seduce, ceea ce în cele din urmă i-a reuşit dar, zice el, numai graţie drogului. Faptul că toţi „umanoizii" purtau căşti în afara blondei l-a fiîcut pe Boas să afirme că nu este exclus ca drogul să-i fi fost destinat şi ei. După ce i s-au înapoiat hainele, martorul a avut răgazul să examineze interiorul navei. Cu această ocazie a remarcat că cupola de deasupra, învârtindu-se, facea un zgomot ca de aspirator de praf. A părăsit nava pe aceeaşi scară pe care urcase, dujîă care OZN-ul şi-a retras picioarele şi a decolat.

întreaga aventură s-a desfasurat între orele 1.15 si 5.30 în zori.

5 5

79

în noaptea de 19 septembrie 1961, Betty şi Barney Hill se întorceau cu automobilul dintr-o vacanţă petrecută în Canada, către locuinţa lor din Portsmouth (New Hampshire). în zona White Mountains un obiect luminos care aparent îi urmărea de la distanţă de vreo două ore, apare brusc în faţa lor. Lui Barney (negru) nu-i vine în nici un chip să creadă că se află în faţa unui OZN şi, mai ales, că există OZN-uri. Betty (soţia lui, albă, antisegregaţionistă) încearcă să-l convingă de contrariul şi-i întinde binoclul pentru ca să examineze mai bine obiectul care staţiona cam la 30 metri de ei şi vreo 20 metri de sol. Spre surprinderea sa, Barney descoperă că obiectul avea două rânduri de geamuri îndărătul cărora zăreşte mai multe figuri în mişcare. El, care până acum repeta într-una „nu cred, nu cred, e ridicol[41], acum ţipă dintr-odată „vin să pună mâna pe noi![14] Amândoi o rup la fugă înapoi în maşină şi demarează. Obiectul îi urmăreşte îndeaproape. La un moment dat amândoi aud un sunet ca de diapazon, după care li se face foarte somn. îşi revin peste două ore, tot la volanul maşinii, cu 55 kilometri mai la sud. Nici unul dintre ei nu-şi aducea aminte ce s-a întâmplat între timp. Peste câteva zile iau legătura cu Comitetul Naţional pentru Investigarea Fenomenelor Aeriene (NICAP) din Washington D.C., întocmind un raport. La zece zile după incident Betty începe să aibă, noapte de noapte, acelaşi coşmar. Visează că umanoizi îmbrăcaţi în uniforme aparent militare barează drumul maşinii lor. Şeful grupului încearcă să-i liniştească, spunându-le că nu li se va întâmpla nimic rău. După aceasta amândoi sunt duşi în navă. Ei i se iau spre analiză fire de păr, părţi din unghie, descuamări de pe piele; după aceea amândoi sunt conduşi înapoi în maşină, permi- ţându-li-se să plece. Starea sănătăţii amândurora se înrăutăţeşte treptat, între altele şi în legătură cu aceste coşmaruri. Drept urmare sunt îndrumaţi către un medic

80

psihiatru. Investigaţiile încep în ianuarie 1964 prin şedinţe de regresie hipnotică. Această metodă, foarte la modă în occident, se bazează pe faptul că orice întâmplare cât de cât importantă din viaţă este înregistrată în memoria noastră, dar majoritatea acestor amintiri „se îngroapă" foarte repede, dat fiind că nu sunt evocate suficient de des pentru a se consolida. Uneori uitarea are drept cauză faptul că anumite amintiri sunt penibile pentru subiect şi anumite instanţe psihice, care vor să ne cruţe, împiedică evocarea lor, fără ca subiectul să fie măcar conştient de aceasta. Aşa cum a arătat însă S. Freud, pe

nenumărate exemple, foarte multe nume pe care fără vreun motiv aparent nu ni le putem reaminti sau cuvinte pe care le pronunţăm din greşeală stâlcit ascund îndărătul lor un astfel de mecanism de „protecţie". O întâlnire de gradul IV trebuie să fie pentru un individ normal un eveniment înfricoşător, traumatizant şi penibil, fie şi pentru faptul că tot ce stie, toate cunostintele pe care si le-a însusit în
5 [59] [9]
familie ori la şcoală se opun acceptării lui. Este, deci, firesc, până la un punct, ca amintirile legate de astfel de întâlniri să fie „înfundate" în cele mai greu accesibile tainiţe ale minţii. Deoarece nimeni nu le mai atinge, ele pot persista acolo nealterate multă vreme. Prin metoda regresiei hipnotice, un psihiatru specialist „adoarme" instanţele care stau de pază în calea evocării acestor amintiri, deblocându-le, permiţându-le să urce din nou la suprafaţa conştiinţei. Procedeul este utilizat des în descoperirea rădăcinilor ascunse ale unor conflicte inconştiente (culpabilitate, blocaje psihice etc.) care duc la nevroză, facilitând vindecarea, dar şi în criminalistică sau în alte situatii în care martorii trebuie să-si amintească
9 . [9]
detalii pe care în stare trează nu le mai pot evoca. Aşa cum arată psihiatrul D. Constantin, dacă prin această metodă suntem transportaţi în clasa I-a, putem reda numele pe care le-am uitat de mult al tuturor colegilor de
81
abecedar. Putem să ne amintim limbi pe care le-am vorbit si le-am uitat etc. Reveniţi la starea trează, nu ne vom mai reaminti cele relevate astfel nici chiar dacă vom asculta înregistrarea pe bandă a propriilor noastre relatări făcute sub hipnoză. Voinţa subiectului hipnotizat fiind în bună măsură abolită, în această situaţie el nici nu va putea minţi cu intenţie, iar dacă va fi puternic solicitat emoţional, se poate trezi. Nu trebuie să ne pripim însă şi să credem că sub hipnoză nu se pot spune minciuni. Hipnotizantul poate debita uneori poveşti pe de-a-ntregul inventate, văzute de el ca în vis, dacă, de pildă, hipnotizatorul îi sugerează că lucrurile s-au petrecut, aievea ori dacă cel examinat sesizează subconştient că în felul acesta i-ar face o plăcere hipnotizatorului. Orice regresie hipnotică trebuie condusă, deci, cu maximă precauţie, fapt cunoscut desigur de cei ce o aplică. O dată cu înmulţirea rapoartelor, despre „răpiri“ făcute de OZN-uri, a apărut în mod firesc ideea utilizării acestei metode, bineînţeles numai la martorii care consimţeau să coopereze în felul acesta cu investigatorii, pentru a elucida ce anume s-a întâmplat de fapt. în esenţă, la o

astfel de şedinţă cel hipnotizat dialoghează cu medicul, conversaţia fiind înregistrată pe bandă magnetică şi ţinută secret, pentru a nu influenţa următoarele şedinţe, darea în vileag faţă de cel interogat facându-se de regulă doar atunci când nu se mai pot obţine de la acesta detalii suplimentare.

în cazul Betty şi Bamey Hill'după şase luni de şedinţe de regresie hipnotică, efectuate cu ambii soţi, au fost relevate o mulţime de amănunte concordante la cei doi, detalii pe care nici unul nici celălalt nu şi le reamintea în stare trează şi care nu au fost făcute cunoscute decât la sfârşitul anchetei. în esenţă, sub hipnoză, amândoi au povestit o istorie detaliată a celor întâmplate cu ocazia întâlnirii cu OZN-ul. Scenele descrise semănau izbitor cu cele din coşmarul pe care îl avusese Betty, adăugând însă

numeroase precizări. între altele şi-au amintit că la despărţire cel care părea să fie „şeful[44], le-a spus că nu-şi vor aminti nimic din cele întâmplate. în amănuntele povestite de Bamey păreau să fie amestecate diverse straturi de amintiri: întâmplări din război, teama de rasişti etc. Cei care au contestat ulterior validitatea celor întâmplate au afirmat că anchetatorii au reţinut în mod nepermis din acest amalgam doar ceea ce confirma ipoteza lor. în plus, s-a spus, nu s-au luat toate măsurile pentru a o împiedica pe Betty să-i sugereze soţului anumite detalii. Unul dintre momentele mai interesante ale istoriei a fost cel în care Betty a întrebat „şeful[44] de unde anume sunt veniţi, iar acesta i-a arătat o „hartă stelară[44], o constelaţie de o anumită formă pe care ea a fost în stare s-o şi reproducă, tot sub efectul hipnozei. Cineva a remarcat că un grup de stele, descoperit ulterior evenimentului, în apropierea stelei duble Zeta Reticuli (la 37 ani-lumină de noi), prezintă o configuraţie foarte asemănătoare desenului devenit între timp public. Faptul a constituit obiectul unor discuţii aprinse între investigatorii OZN şi scepticii comunităţii ştiinţifice, aceştia din urmă fiind de părere (pe bună dreptate) că pentru orice configuraţie imaginată de cineva se poate găsi în Universul cunoscut un grup de stele care să-i semene. Mult mai târziu s-a făcut public faptul că şi Bamey acuzase manipulări de natură sexuală (recoltare de spermă) asupra sa. Ulterior numărul unor semnalări din această categorie a crescut constant.

Pentru a întregi imaginea întâlnirilor de gradul IV mai reproducem câteva exemple notorii. C. A. Diaz, chelner în orăşelul Ingeniero White (Argentina), a fost găsit în dimineaţa zilei de 5 ianuarie 1975 pe marginea unei şosele, cu smocuri de păr smulse din cap. Dus la un spital, într-o localitate aflată la 80 km de locul găsirii sale, dar la circa 560 km de

domiciliu, Diaz declară în faţa a 46
83
medici, investigatori de la poliţie şi alţi specialişti interesaţi în elucidarea fenomenului că a fost răpit în seara precedentă de un OZN sferic, cu diametrul de circa 3 metri. Incidentul s-a petrecut în timp ce Diaz, în- torcându-se acasă de la lucru, traversa o gară pustie. O lumină l-a orbit şi l-a paralizat, iar după aceasta s-a simţit tras în sus şi a leşinat. S-a trezit în „navă“, unde au apărut trei umanoizi subţiri, cam de 1,70 metri înălţime, cu capete mici, netede, fără ochi, nas, gură, urechi sau păr. Aveau o piele verde, ca de cauciuc şi braţe butucănoase prevăzute cu ventuze. Cu aceste ventuze i-au smuls sau „supt“, după declaraţia sa, smocuri de păr din cap şi de pe piept. A leşinat atunci din nou, trezindu-se sub soarele dimineţii întins pe iarbă la marginea şoselei; îi era greaţă şi i-a venit să vomite. Examinându-i-se firele de păr s-a constatat că o parte erau rupte, altă parte scoase cu rădăcină cu tot, într-un mod dificil de explicat, în afara acestor urme şi a greţii care a persistat câteva zile, echipa de medici n-a mai constatat la martor nimic anormal.

Un caz de „răpire“, analizat de D. Scott-Rogo, este cel al unei tinere inteligente şi atrăgătoare, numită Lori Briggs. în 1970, pe când avea doar 16 ani, a avut într-o noapte, în apartamentul ei, o primă „întâlnire", când a văzut o arătare foarte albă, cu mâini lungi, ochi verzi şi luminoşi, aproape hipnotici... în vara anului 1975, proaspăt licenţiată a Universităţii (UCLA), împărţea o cameră cu o prietenă într-o suburbie din Los Angeles. într-una din nopţi, îngrozită, dă un telefon unei alte prietene, zicând că în dormitorul ei au pătruns nişte arătări albe, iar colega ei de cameră, contrar obiceiului, doarme buştean şi nu e chip s-o trezească. Prietena o linişteşte, iar Lori pleacă să se culce. A doua zi nu mai ţine minte aproape nimic. Invitată totuşi să încerce să-şi reamintească ce a făcut-o să fie atât de alarmată, dă răspunsuri confuze,
84
din care se înţelege doar că a văzut o lumină foarte puternică intrând pe geam dinspre curte, unde nu exista nici o sursă de o asemenea intensitate. La sugestii repetate acceptă să fie supusă unor şedinţe de regresie hipnotică. în această stare povesteşte că în noaptea cu pricina, trezindu-se, s-a văzut înconjurată de nişte făpturi foarte subţiri, cu capul mare, cu o gaură în loc de gură, care i-au organizat un soi de „demonstraţie de forţă“ arătându-i că sunt capabili să plutească prin aer, să facă diverse obiecte din jur să leviteze de parcă şi-ar fi pierdut greutatea, apoi o ridică în acelaşi mod şi pe ea, ducând-o într-

un OZN care se afla aşezat, cu luminile stinse, pe un teren dosnic în spatele blocului în care locuia. Intrarea în OZN s-a făcut direct... prin pereţi; apoi s-a pomenit întinsă pe o masă şi examinată ca de un tomograf. Are impresia că venele şi arterele i se transformă într-un soi de tuburi prin care circulă un lichid luminos. Apoi i se adresează invitaţia să facă o plimbare până la „nava rriamă“, aflată undeva în jurul Pământului. Lori refuză. OZN-nautii se oferă atunci s-o conducă îndărăt în
9
apartament; ea zăreşte o uşiţă şi se îndreaptă spre ea, dar i se atrage atenţia că e bine să se întoarcă aşa cum a venit, adică... prin perete...

Deoarece la un moment dat investigaţiile par să intre în impas, cineva are ideea s-o ancheteze şi pe colega de cameră, numită Jo Mâine. Aceasta declarase de la început că a dormit tot timpul şi nu-şi aduce aminte de absolut nimic. Cu atât mai mare a fost surpriza anchetatorilor când, sub hipnoză, Jo începe să debiteze o istorie care după câteva şedinţe se dovedeşte întru totul asemănătoare celei culese de la Lori, cu deosebirea că de astă dată ea, Jo, era persoana examinată în OZN... întâmplarea este cu atât mai stranie cu cât, asa cum se obişnuieşte mai
’ ? ¥ 5
nou în toate situaţiile similare, toate înregistrările pe bandă fuseseră ţinute secrete faţă de ambele prietene.
85
Anchetatorii se întrebau dacă nu au comis totuşi vreo
Y
eroare sugerând involuntar (telepatic?) istoria uneia sau ambelor persoane.

Şi în mulţimea de rapoarte din zona Hudson au existat unele care se încadrează între întâlnirile de gradul IV. La 24 martie 1983 o persoană care, dorind anonimatul, a fost numită J. Wright, fost ofiţer de poliţie, a plecat cu o maşină de teren, împreună cu doi copii ai unui vecin: Jack, de 16 ani şi sora acestuia Ellen de 13 ani, într-o excursie în zona montană de lângă Stormville (New York). La un moment dat, era deja întuneric, zăresc staţionând, chiar deasupra capetelor lor, la o înălţime de vreo 60 metri, un obiect în formă de V, având de la un cap la altul vreo 120 metri. Câteva persoane urmăreau acelaşi obiect de pe terasa unui restaurant aflat la nici 200 metri de locul în care erau. Luminile semănau, după descrierea lui Wright, cu nişte ferestre îndărătul cărora părea că se mişcă ceva, izbucnind în permanenţă fulgerări ca de la blitz-urile aparatelor de fotografiat. întregul obiect părea să fie o structură unică, solidă. Lumina dădea impresia că vine prin

nişte tuburi. Au urmărit obiectul timp de circa douăzeci de minute. La un moment dat copiii deveniseră foarte speriaţi şi i-au cerut să plece. Au pornit maşina, dar în clipa următoare a pornit şi straniul obiect, în aceeaşi direcţie cu ei, exhibând un joc de lumini în care alternau culorile roşu şi verde cu culoarea albă. Au mers aşa, paralel, mai mult de o oră, cu o viteză de 30-35 km/oră, până la întâlnirea cu autostrada 1-84 deasupra căreia, la vreo 60 de metri de sol, obiectul s-a oprit din nou. Wright a coborât din maşină şi a schimbat câteva impresii cu alte persoane oprite în acelaşi loc să urmărească insolitul fenomen. La un moment dat, luminile au început să joace, în sus şi în jos, dezarticulat, de parcă s-ar fi desprins de obiect, după care s-au adunat din nou la un loc şi au pomit-o spre nord-est, martorii pierzând obiectul din

86

vedere din cauza depărtării. După această întâlnire J. Wright a început să viseze, repetat, că este răpit şi dus la bordul unui OZN, aşezat într-un fotoliu şi examinat. în urma mai multor discuţii cu anchetatori OZN, consimte să

? [7] se supună unei regresii hipnotice. Căzut în transă şi pus să-şi rememoreze întâmplările acelei seri, el povesteşte că în timp ce privea cu copiii, stând pe şosea ciudata apariţie, s-a trezit în mod brusc, inexplicabil, într-o încăpere în interiorul obiectului. în jurul său se afla un soi de panou de comandă la care trebăluiau cinci „persoane" înalte de 1,60-1,65 metri cu capete mari, guri foarte mici, urechi abia vizibile. Erau îmbrăcate în costume negre de lucru. Unul dintre aceşti ocupanţi i-a spus lui Wright să nu-i fie frică deoarece vor să-i facă doar un test inofensiv. Ei vin de pe o planetă îndepărtată într-o misiune ştiinţifică paşnică, efectuând un studiu asupra oamenilor din zonă. L-au aşezat apoi într-un fotoliu după care a fost examinat de senzorii unor aparate automate, care au fost plimbaţi în sus şi în jos pe corpul său. Cei doi copii se aflau şi ei în aceeaşi încăpere, aşezaţi pe alte fotolii, efectuându-li-se o examinare similară. Dintr-o dată, tot atât de brusc precum veniseră, s-au pomenit îndărăt în maşină. Copiii urlau îngroziţi că vor să plece de aici, iar obiectul deasupra lor a pornit să alunece încet spre nord. Independent şi cu toată discreţia s-a luat legătura şi cu cei doi copii. Amândoi au relatat că au avut nişte vise stranii care coincideau până la detalii cu cele aflate de la Wright. S-a considerat că este mai prudent ca examinarea lor să se oprească aici.

întâmplarea de mai sus nu este de loc singura din seria întâlnirilor de gradul IV din grupul de rapoarte primite de pe valea Hudson. Alţi martori au relatat că au fost treziţi noaptea de lumini şi zgomote şi că visaseră că au fost răpiţi şi

examinaţi la bordul unor OZN-uri. Au existat de asemenea rapoarte de tipul „lacună în timp“, destul de
87
frecvente şi în alte zone. De pildă, R. Tamerson a urmărit de la sol, de foarte aproape, impresionantul obiect zburător, un timp care putea fi de aproximativ cinci minute. Când şi-a controlat însă ceasul a constatat cu stupoare că trecuse o oră. După această întâmplare câteva nopţi la rând a visat că este luat la bordul OZN-ului, unde arătări stranii îl întind pe -o masă şi plimbă pe pieptul său un aparat ciudat. în acest caz nu a mai urmat o investigaţie detaliată (regresie hipnotică etc.).

Poate că cititorul sceptic va fi tras, pentru el, concluzia că fiecare dintre întâmplările reproduse ar putea să fie clădită pe iluzii, manipulări ale informaţiei, sugestie şi autosugestie, coincidenţe etc. Ceea ce poate fi însă evidenţiat, chiar dacă am accepta cea mai prudentă atitudine cu putinţă, este mulţimea crescândă a acestor rapoarte şi numărul mare de detalii „tehnice" similare relatate de persoane care înainte fuseseră total dezinteresate de fenomenul OZN şi nu dispuneau de nici un fel de informaţii cu care puteau să se „contamineze". Acest fapt a făcut pe mulţi analişti să afirme că, indiferent despre ce e vorba, îndărătul rapoartelor acţionează un mecanism comun, fie el şi psihologic sau sociologic, demn de toată atenţia. Acesta este unul dintre motivele pentru care propunem cititorului examinarea mai detaliat a încă unui caz, relativ recent şi cu o structură cât se poate de tipică.

STUDIU DE CAZ CU UN SCRIITOR

Unul dintre cazurile de „răpire“, foarte bine detaliat, încadrându-se parţial în cele de pe valea fluviului Hudson, este cel care l-a avut drept subiect pe scriitorul W Strieber, autor de romane de acţiune si de eseuri
[7] 5 9
consacrate problematicii păcii şi ecologiei. El descrie
88
întâmplările prin care a trecut în cartea sa „Communion - A True Stor}’" (Comuniune - o întâmplare adevărată), apărută în 1987, devenită în scurt timp un „best-seller“, urmată, în 1988, de volumul „Transformation", ambele declarate lucrării „nonfiction“, deci care descriu nu întâmplări inventate, ci fapte presupuse reale. De altfel autorul anexează în acest sens diverse dovezi, inclusiv un certificat dat de un psihiatru şi un altul de la o instituţie efectuând expertize cu ajutorul detectorului de minciuni. De asemenea, el apelează la autoritatea unor investigatori OZN cunoscuţi pentru probitatea lor profesională, al căror nume poate fi regăsit şi în alte lucrări de profil.

Povestea începe în nqaptea de 26 decembrie 1985, într-o casă de vacantă izolată, în zona deluroasă a statului New York, loc în care scriitorul se retrăgea frecvent cu soţia şi fiul lor de şapte ani. în ciuda faptului că îşi luase măsuri excepţionale de protecţie (sisteme de alarmă, încuietori etc.), se trezeşte în miez de noapte cu sentimentul că în casă a pătruns cineva. Aude zgomote în camera de zi; merge până acolo pe întuneric fără să descopere însă nimic. Se întoarce în pat dar nu apucă să se culce că zăreşte în uşă o figură care pare că-1 spionează. Arătarea, înaltă de vreo 1-1,10 metri purta pe cap un fel de pălărie cu boruri largi. Ochii îi erau adânciţi în două orbite imense, întunecate, iar gura, cu colţurile întoarse în jos, se rotunjea câteodată în formă de „o“. Pieptul îi era acoperit cu un soi de platoşă care părea formată din cercuri concentrice. Următorul detaliu de care autorul şi-a putut aduce aminte ulterior a fost faptul că era transportat pe sus, în afara casei, gol puşcă, întins, paralizat. La început l-au examinat două arătări într-o adâncitură a solului din pădurea învecinată, apoi a fost ridicat deasupra copacilor şi s-a trezit într-o cameră rotundă şi murdară. Simţea o groază animalică pe care nu şi-o putea însă exterioriza fiind incapabil să se mişte. Alte arătări
89
trebăluiau în jurul său; unul încearcă să-i introducă un ac în creier. El reuşeşte, în sfârşit, să ţipe. Urmează diverse teste, mai mult sau mai puţin penibile şi schimburi de cuvinte mai apropiate de vis decât de logică. în OZN păreau să coexiste patru tipuri diferite de arătări: (1) cu înfăţişare de roboţei, de tipul celui văzut în dormitor, (2) indivizi scunzi, cu feţe late, de nuanţă cenuşie sau poate chiar albăstruie, cu ochii adânciţi în orbite, nasul câm si [9] . [9] guri mari, întrucâtva umane, (3) cu o înfăţişare foarte puţin asemănătoare cu a oamenilor, înălţimea de vreo 1,5 metri, alură fină, ochi negri, lunguieţi şi proeminenţi, cu o strălucire magnetică, nasul şi gura abia schiţate şi (4) nişte „bondoci" cu capul asemănător dar cu ochi mari şi rotunzi. Aceştia din urmă păreau omniprezenţi, pe când celelalte tipuri apăreau numai în anumite locuri şi împrejurări.

Strieber se trezeşte a doua zi dimineaţa în patul său, fără să-şi amintească pe moment nimic din cele de mai sus, dar frânt de oboseală. Toată ziua care urmează este obsedat că îl urmăreşte o bufnită. în zilele care au urmat
9 9
s-a simţit rău. Nu reuşea să se concentreze asupra lucrului pe care îl avea asupra sa şi a trecut şi printr-o stare febrilă.

Simţea dureri în diverse părţi ale corpului fără să le poată explica originea. îl obseda prezenţa unor obiecte care înainte îl lăsau indiferent. Încet-încet, pe parcursul săptămânilor care au urmat, îi revin în memorie detaliile „răpirii" fără să ştie prea bine unde să le plaseze. La început este convins că e pe cale să-şi piardă minţile. Apoi descoperă că au existat şi alţii care au relatat că au trecut prin întâmplări asemănătoare şi că fenomenul este studiat deja de către echipe specializate. începe să se intereseze de fenomenul OZN, desi înainte era total dezinteresat si
9 9 9
sceptic în această privinţă. Află între altele, din ziare, că în jurul datei cu pricina, în regiunea în care îşi avea casa de vacanţă, fuseseră semnalate obiecte zburătoare stranii.
90
Una dintre observaţii a fost făcută chiar de vecinul său, fost aviator, şi membrii de familie ai acestuia. După declaraţiile lor, fusese ceva „enorm“, acoperit cu lumini, aparent solid, care a staţionat cincisprezece minute deasupra unei şosele aflată la vreo 8 kilometri de casele lor. Autorul începe să culeagă informaţii, să intre în contact cu persoane care se ocupă de elucidarea fenomenului. Află de la acestea că nu putea fi vorba de avioane sau dirijabile. Luând legătura la New York cu B. Hopkins un cunoscut anchetator OZN, acesta, după ce ascultă întâmplarea din 26 decembrie îl întreabă dacă nu cumva a mai trecut şi înainte printr-o experienţă similară. Brusc, Strieber îşi dă seama că şi în noaptea de 4 octombrie 1985, în aceeaşi casă de vacanţă, s-au întâmplat o mulţime de lucruri stranii la care nu se mai gândise între timp, iar în noaptea aceea fuseseră cu el şi doi prieteni, şi ei soţ şi soţie, amândoi scriitori consacraţi, care ar fi putut atesta veridicitatea amintirilor.

La acel început de octombrie, a fost o noapte cu ceaţă deasă. După două sau trei ore de somn autorul se trezeşte şi vede cu groază prin uşa deschisă a dormitorului o lumină albastră, puternică, proiectată pe tavanul camerei de zi. în faţa acestei camere era o prispă acoperită după care, ceva mai încolo, urma o pantă urcătoare. Lumina nu putea deci veni de la nici un fel de sursă obişnuită: far de automobil, felinar lanternă etc., în plus era şi mult prea puternică şi se şi mişca. Strieber ajunge la strania concluzie că a luat foc coşul căminului şi poate chiar şi acoperişul, dar reacţia următoare este paradoxală - adoarme la loc. Se trezeşte peste câtva timp la o bubuitură puternică. Soţia lui, ca şi copilul care dormea în camera alăturată, încep să ţipe. Lumina învăluia deja toată casa. Strieber se scoală decis să coboare în camera de zi, convins

că .din cauza indolenţei sale incendiul s-a întins, în timp ce e pe scară, lumina se stinge însă brusc. Se
91
întâlneşte cu prietenul său, trezit şi el, îl linişteşte spunându-i că nu s-a întâmplat nimic, îşi linişteşte apoi şi copilul şi, după ce se convinge că n-a fost nici un incendiu, se duce să se culce. A doua zi incidentul este aproape uitat; musafirii se plâng doar că au fost deranjaţi la un moment dat de lumină. Peste o săptămână Strieber începe să fie însă obsedat de o imagine care-i răsare tot timpul în memorie - un obiect enorm, luminos, având forma unui diamant şlefuit, înalt însă de multe zeci de metri, plutind nemişcat deasupra casei sale. începe să fie din ce în ce mai convins că văzuse aievea această imagine în noaptea cu pricina.

La sugestia anchetatorului OZN, Strieber se hotărăşte să lămurească situaţia supunându-se unor şedinţe de regresie hipnotică. Psihiatrul care a condus investigaţia a fost D. F. Klein, director stiintific la New York State
[9] 5 9
Psychiatric Institute, care mai examinase în prealabil şi alte cazuri similare. între altele el poseda suficientă experienţă pentru a pune astfel întrebările încât să evite orice posibilitate de a sugera un răspuns sau altul. Prima şedinţă a început astfel cu întrebarea „Sunteţi în jurul datei de 1 octombrie 1985. Cu ce vă ocupaţi acum?“... apoi: „Unde vă aflaţi?“... „Aveţi vreun plan pentru a vă petrece sfârşitul de săptămână?"... „Iată-vă conducând pe şosea spre casa de vacanţă. Sunteţi cumva într-un automobil de teren?“... „Povestiţi mai departe ce vedeţi!"... „Ce s-a întâmplat după aceea?“... „Aţi simţit ceva deosebit?"... etc. în cursul interviurilor au ieşit treptat la iveală o serie de detalii necunoscute. S-a aflat că în agitata noapte din 5 octombrie tainiţele până atunci ferecate ale memoriei sale înregistraseră vizita unei făpturi cu creştetul chel, ochii mari şi oblici ca de pisică, având puterea de a induce imagini şi sunete în mintea martorului, atingându-i capul cu un soi de riglă prevăzută cu un vârf argintiu. în discuţiile ulterioare se obţin unele detalii noi şi despre
92
„răpirea" din 26 decembrie 1985 dar, surprinzător, şi despre evenimente mult mai vechi. Autorul conştientizează astfel că în 1957, când avea doar 12 ani, a mai trăit un episod, uitat aproape imediat, cu nişte umanoizi stranii, apoi altul similar în 1968, în timpul unei excursii prin Europa făcută de unul singur. Regăseşte treptat în memoria sa şi imagini ale altor întâlniri cu OZN-uri pe care părea că le uitase cu desăvârşire, ajungând la incomoda concluzie că mai toată viaţa, începând de

pe la vârsta de 4 ani, fusese „marcat" şi urmărit cu mai mult sau mai puţină discreţie.

Soţia lui, pusă la curent cu şedinţele de regresie, dar nu şi cu faptele relevate sub hipnoză, acceptă să fie examinată la rândul ei. Pentru un plus de obiectivitate se adresează unui alt psihiatru, care nu cunoaşte nici un detaliu privind cazul anchetat, eliminându-se astfel riscul unor sugestii involuntare. Ea îşi aduce aminte de anumite detalii ale întâmplărilor din octombrie şi decembrie 1985, unele concordante, altele complementare. Spre uşurarea achetatorilor, la ea nu s-au regăsit elementele clasicului scenariu de „răpire". Alte amănunte care confirmă evenimentele au fost regăsite şi în discuţii avute cu copilul. Pentru a nu-1 traumatiza, i se spune că doar a visat, cerându-i-se să-şi povestească visul cu cât mai multe detalii. între altele sunt scoase la lumină amintiri ale mamei privind un episod din 1982, când copilul, pe atunci de 4 ani, se plânsese că o arătare albă i s-a urcat noaptea în pat pocnindu-1 cu pumnul în stomac...

Prietenii, care fuseseră cu Strieber în noaptea de 5 octombrie 1985, confirmă şi ei în mod independent o parte din întâmplările stranii. Toate acestea îi dau scriitorului convingerea că imaginile care-1 obsedează nu sunt produsul unei minţi bolnave, ci, măcar într-o anumită măsură, urmări ale unor fenomene reale, deşi greu de explicat. Graţie anchetatorului OZN, Strieber are ocazia să

se întâlnească la o discuţie cu alte nouă persoane din New York, care avuseseră experienţe similare cu ale lui. Constată că nici una nu-şi reaminteşte cu plăcere cele întâmplate, că nu le vine la îndemână să creadă ceea ce au trăit şi că manifestă cu toţii o permanentă anxietate, cu efecte negative asupra randamentului profesional. Cei mai mulţi au avut prima lor „experienţă[44] în jurul vârstei de 4- 5 ani. Unii au impresia că sunt urmăriţi în permanenţă, adesea li se întâmplă lucruri stranii: apar lumini pe pereţi,

li se aprinde sau li se stinge, în mod spontan, televizorul etc. Practic, toţi au recurs la regresia hipnotică. Dacă înainte de această răscolire a amintirilor îngropate cei mai mulţi au simţit o oarecare iubire sau loialitate faţă de imaginea ceţoasă a arătărilor implicate în întâmplările prin care au trecut, după revelarea tuturor detaliilor acest sentiment s-a transformat de regulă într-unul de revoltă şi chiar furie. Una dintre ideile insolite emise cu ocazia acestei discuţii a fost cea conform căreia multora li s-a părut că „umanoizii[44] erau mai degrabă nişte roboţi sau nişte vietăţi simple, trase la şapirograf, acţionând în cadrul unei discipline ierarhice severe, ca şi cum

ar fi fost părţi ale unui singur individ colectiv. De asemenea, mai mulţi martori au avut impresia că arătările manifestau faţă de pământeni o teamă vecină cu panica. Această teamă s-ar datora, după Strieber, faptului că oamenii, spre deosebire de arătările în cauză, sunt imprevizibili, independenţi, nesupuşi decât în mică măsură ierarhiilor, păstrându-şi individualitatea şi libertatea de decizie. Arătările par să nu priceapă nici trauma pe care o produce îngrădirea, fie şi parţială, a libertăţii celor „răpiţi[44].

La lucrare se ataşează, în facsimil, o declaraţie a doctorului Klein, atestând că pacientul Strieber nu suferă de nici o psihoză, ca şi procesul verbal al unei examinări oficiale a autorului cu detectorul de minciuni. Toate întâmplările sunt caracteristice atât pentru cea mai mare

parte a rapoartelor vizând întâlniri de gradul IV, cât şi pentru starea de spirit care însoţeşte la ora actuală în rândul marelui public (cel puţin al celui din S.U.A.) fenomenul OZN.

ACCIDENTE SI DISPARIŢII STRANII

9 9

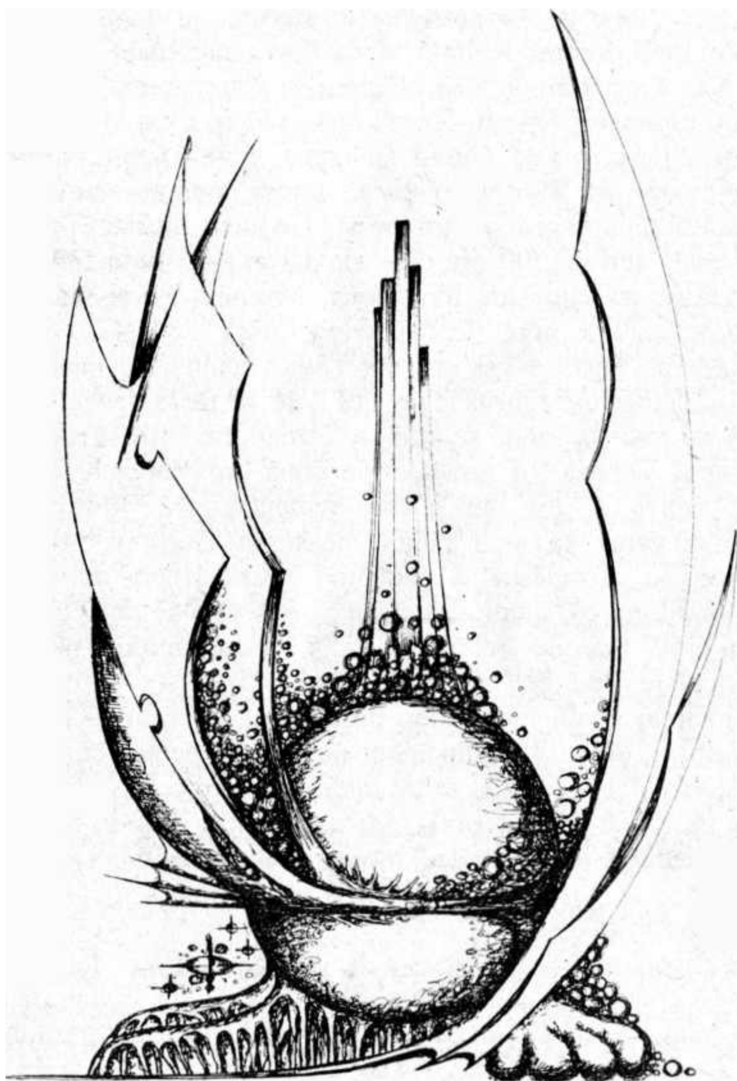
Vor oare OZN-auţii să ne facă rău? Se întâmplă oare să ne răpească nu doar pentru o scurtă examinare, ci „de tot“? Iată următoarele întrebări care se ivesc în mintea celui care acceptă realitatea rapoartelor reproduse până aici. Există o listă destul de lungă de întâmplări, care îşi propun să schiţeze un răspuns şi la aceste probleme.

Primul accident cu o victimă umană pus pe seama OZN-urilor s-a întâmplat la 7 ianuarie 1948, la baza aeriană militară din Louisville (Kentucky). în jurul orei 13.00 s-a semnalat apropierea unui obiect zburător necunoscut, având forma unui disc cu diametrul de 80-90 metri. Căpitanul Th. Mantell primeşte ordin să decoleze în urmărirea lui cu un avion de vânătoare monoplan, însoţit de alte două avioane similare. Obiectul urmărit se afla la circa 6 500 metri de sol, altitudine pe care acest tip de avion o putea atinge în câteva minute. Dar instalaţiile de oxigen ale celor trei aparate, absolut necesare în cazul unei astfel de ascensiuni, nu erau în stare de funcţionare, motiv pentru care cele două avioane însoţitoare renunţă la urmărire la altitudinea de 4 000 metri. Căpitanul Mantell nu se dă însă bătut. Rezultatul - hipoxie, pierderea cunoştinţei, prăbuşirea avionului şi moartea pilotului. în cazul în care am admite că a fost într-adevăr un OZN condus de fiinţe responsabile, acestea nu pot fi făcute în nici un caz vinovate de nefericitul accident. însă, până una-alta, analiza ulterioară efectuată de oficialităţi a acreditat varianta conform căreia OZN-ul n-ar fi fost decât

un balon meteorologic, obiect puţin cunoscut la vremea aceea.

Alte întâmplări mai mult sau mai puţin similare sunt analizate în detaliu în lucrările consacrate subiectului, inclusiv în cele în limba română. Acesta este motivul pentru care nu mai reproducem aici decât încă un singur caz, după ştiinţa noastră mai puţin cunoscut la noi. La sfârşitul anului 1978, o serie întreagă de rapoarte au semnalat deasupra Australiei OZN-uri observate vizual, prin radar sau care au putut fi şi filmate. începutul acestor rapoarte coincide cu dispariţia tragică a pilotului
F. Valentich. El zbura ziua, singur, pe un aparat Cesna 182, peste strâmtoarea Bass, având drept destinaţie insula King. La 50 minute după decolarea de pe aeroportul Moorabbin (statul Victoria) a anunţat prin radio că se apropie de el un obiect lung, cu strălucire metalică şi posedând patru faruri. Obiectul, cu o viteză mult superioară, s-a angajat într-un soi de „joacă“ cu micul avion care a primit între timp de la Melboume confirmarea faptului că în afară de el nu există nici un alt aparat de zbor în zonă. Apoi OZN-ul s-a postat deasupra avionului al cărui motor a început să dea rateuri. în ultima legătură radio cu aeroportul, Valentich îşi semnala poziţia, faptul că se apropie de insula King, ca şi prezenţa în continuare a OZN-ului, după care în receptor s-a auzit, timp de 17 secunde un sunet metalic puternic, urmat de întreruperea definitivă a oricărei legături. Nu s-a găsit niciodată nici o rămăşiţă, nici a avionului, nici a pilotului, problema rămânând neelucidată până în zilele noastre.

Dispariţiile în largul mării au, desigur, o vastă şi veche mitologie, larg popularizată şi ea. Dorim să reamintim mai jos doar câteva din întâmplările mai semnificative şi care v ar putea avea anumite legături cu subiectele abordate de noi. Cea mai celebră este probabil faimosul „zbor 19“ din

„triunghiul Bermudelor“, pe care-1 redăm succint în cele ce urmează.

Cinci bombardiere torpiloare TBM-Avenger, cu un echipaj total de 14 persoane au decolat în după-amiaza zilei de 5 decembrie 1945, de la Fort Lauderdale (Florida - S.U.A.) pentru un zbor obişnuit de antrenament de circa 500 kilometri. Drumul ducea mai întâi spre est, apoi spre nord, peste insula Grand Bahama, şi în sfârşit îndărăt spre sud-vest. Zborul trebuia să dureze două ore dar combustibilul ajungea pentru cinci. Comandantul C. Taylor avea la activ 2 500 ore de zbor dar era de puţin timp la bază şi nu cunoştea bine zona. Vremea era splendidă: soare, câţiva nori răzleţi, temperatura de 18°C, vânt moderat. Peste o oră şi ceva Taylor anunţă că busolele s-au defectat şi zborul se pare că a deviat de la traseu, apoi că nu mai ştie unde se află şi nu mai ştie cum să ajungă înapoi la bază. în următoarele două ore, contacte radio sporadice şi tot- mai slabe evidenţiau că piloţii, cu convingerea că s-au rătăcit deasupra Golfului Mexic,

încercau să regăsească pământul zburând spre nord-est. Straniu era că, admiţând chiar că busolele se defectaseră în bloc, Soarele trebuia să se vadă tot timpul, făcând orientarea perfect posibilă. între timp este trimis în căutarea lor un hidroavion bimotor cu un echipaj de 13 membri, dotat cu echipament de salvare pentru cazul că escadrila ar fi aterizat forţat undeva. Nu trece însă mult şi se întrerupe şi legătura cu hidroavionul. în locul în care ar fi trebuit să se afle în acel moment, un petrolier a raportat ulterior că observase o izbucnire de lumină şi puţin mai târziu o pată de ulei.

în cel mai scurt timp s-a declanşat una dintre cele mai mari operaţii de salvare cunoscute. Cinci zile, o suprafaţă aproape de trei ori cât cea a României, cuprinzând porţiuni din Atlantic, Florida, Golful Mexic, şi Caraibe a fost cercetată de un mare număr de avioane, care au efectuat în

total 4 100 ore de zbor la circa 100 metri deasupra apei, ca şi de zeci de nave. Nu s-a găsit absolut nici o urmă şi nu s-a putut da nici o explicaţie privind cauzele uneia dintre cele mai stranii şi mai grave pierderi ale forţelor aeriene americane în timp de pace. Menţionăm că avioanele dispărute aveau posibilitatea să amerizeze. La TBM Avenger fuselajul se menţinea circa 90 secunde deasupra apei; echipajul era antrenat ca în 60 secunde să se pună la adăpost în bărcile de salvare aflate la îndemână. Cei din echipaj purtâu în permanenţă veste de salvare care-i puteau ţine la suprafaţă mai multe săptămâni.

Numai între 1945-1965 şi numai în zona de mai sus, numită Triunghiul Bermudelor (situată aproximativ între Florida, Puerto Rico şi Insulele Bermude), au dispărut în condiţii similare circa 100 avioane cu circa 1 000 oameni la bord. Astfel, la 29 ianuarie 1948, de pildă, a dispărut fără urmă cvadrimotorul englez Tudor IV „The Star Tiger“ venind dinspre Azore, cu un echipaj de 6 persoane si 25 pasageri. Ultimul mesaj atesta că totul este în regulă, în seara zilei de 28 decembrie 1948, un DC-3, venind din Puerto Rico cu 36 pasageri plus echipajul, dispare după ce a emis mesajul „Mai avem 50 de mile, vedem luminile din Miami, aşteptăm instrucţiuni de aterizare[14]. Nu a fost văzută nici o explozie, nu s-a lansat nici un S.O.S. în locul în care s-a produs dispariţia, apele nu au mai mult de 6-7 metri adâncime şi sunt renumite pentru limpezimea lor, totuşi n-a fost găsită nici o urmă. Exemplele similare pot umple volume întregi.

în aceeaşi zonă s-a semnalat, începând de prin 1800, şi dispariţia unor nave sau a unor navigatori. Unele cazuri sunt atât de ciudate încât par de domeniul legendelor. De pildă, se spune că în noiembrie 1871, în Atlantic, bricul englez ,JDei

Gratia“ întâlneşte nava ,Mary Celeste[44], care înainta cu toate pânzele ridicate fără nici un om la bord. Echipajul, format din zece persoane, ca şi căpitanul, soţia
99
şi fetiţa acestuia, dispăruseră fără urmă. încărcătura, banii, obiectele personale, jurnalul de bord erau la locul lor. Lipsea doar sextantul. Cabina principală era baricadată ca pentru respingerea unui atac. întâmplarea nu a fost niciodată explicată, ipotezele care s-au emis fiind, toate, vulnerabile.

în alte cazuri, nave de mari dimensiuni au dispărut fără urmă cu sute de persoane la bord. De pe unele se lansase un scurt SOS, fără alte precizări, de pe altele nici atât. Există şi excepţii norocoase, dar nimeni nu poate garanta că toate cazurile erau înrudite. De pildă, în 1966 un remorcher care se îndrepta spre Florida a fost prins de o „forţă“ inexplicabilă. După declaraţiile căpitanului „apa părea că se năpusteşte din toate direcţiile. Orizontul dispăruse... apa, cerul, orizontul, păreau toate amestecate". Toate sursele de electricitate au încetat să funcţioneze. Mecanicul a încercat să pornească un generator auxiliar, fără a reuşi să producă măcar o scânteie. Remorca părea înecată într-o ceaţă stranie. Motoarele diesel trăgeau cu toată forţa înainte dar parcă ceva ţinea nava pe loc. Când, în sfârşit, au reuşit să scape, au constatat că ieşiseră dintr-un soi de imensă „claie" de ceaţă aşezată pe suprafaţa mării. „Afară" era o vreme excelentă, cu o vizibilitate apreciată la 18 kilometri. Sosind la destinaţie, a fost necesar să se schimbe toate bateriile electrice. Este interesant de notat faptul că în 1963 piloţii unui Boeing 707 au observat, în aceeaşi zonă, timp de 30 secunde, o „movilă" cu diametrul de circa un kilometru, în fierbere la suprafaţa oceanului. Crezuseră că asistă la o explozie atomică subacvatică dar ipoteza a fost respinsă, fenomenul rămânând’ neexplicat. Menţionăm că istorii cu nave plutind fără echipaj dar altminteri în bună ordine sunt nenumărate. Sunt multe şi istoriile cu forţe care vor să tragă vasul la fund. Uneori, atunci când era vorba de remorchere, vaporul a fost salvat tăind odgoanele de
100
remorcare. Confuzia dintre cer, mare, ceaţă a fost semnalată şi de piloţii de la „zborul 19“, ceea ce face să se creadă că între toate cazurile de dispariţie există înrudiri. Explicaţii posibile sunt nenumărate, de la anomalii magnetice la vârtejuri invizibile de aer, erupţii subterane şi infrasunete. Ele nu par să fie însă suficient de convingătoare în toate cazurile.

Dispariţii de avioane, dispariţii de nave se produc desigur nu numai în Triunghiul Bermudelor, ci pretutindeni în lume, existând unele zone „privilegiate" în care probabil şi cauzele

incriminate se produc mai frecvent. Astfel de zone, care şi-au câştigat o tristă faimă, sunt: Marea Diavolului din sud-estul Japoniei, între insulele Iwo Jima şi Marcus, sau ruta aeriană „a morţii“ dintre Quito şi Cuenga. O zonă cu anomalii magnetice derutante este, în Europa, delta Ronului.

Oare toate dispariţiile au numai cauze naturale de tipul celor pomenite deja sau trebuie să lăsăm o portiţă şi pentru fenomene de tipul „răpirilor" înrudite cu cele din paragrafele precedente? Comentând, în 1969, această problemă, Ph. Morrison se întreba de ce, în acest caz, dispariţiile au loc doar în aer ori în largul mării. De ce nu se semnalează de pildă dispariţii de trenuri ori de case?

Nu vrem să formulăm un răspuns: amintim doar, fără a intra în detalii, că s-au semnalat dispariţii de nave si pe râuri interioare. Astfel, nava Iron Mountain, lungă de 55 metri, remorcând mai multe şlepuri de bumbac şi melasă, a dispărut fară urmă, împreună cu cei 52 pasageri aflaţi la bord, pe fluviul Mississippi, în iunie 1872, după ce a plecat din portul Vicksburg. Şlepurile au fost văzute coborând pe apă, cu cablurile care păreau tăiate nu rupte, dar nu s-a găsit niciodată nici cel mai mic indiciu pentru a deduce ce s-a întâmplat cu vasul sau cu pasagerii săi, între altele nici cel mai mic semn de naufragiu. Trecând peste

numeroşii exploratori sau misionari dispăruţi fără urmă, trecând chiar peste dispariţiile neelucidate ale unor personalităţi ca scriitorul A. Bierce (1913), reporterul R. Halliburton (1939), Amelia Earhart, prima femeie care a traversat solitar Atlanticul în 1928 în avion (dispărută în 1937), A. de Saint-Exupery (1944) etc., merită o menţiune faptul că literatura citează şi cazuri (mai mult sau mai puţin credibile) de dispariţie bruscă a unor persoane în prezenţa unor martori. Amintim, la întâmplare, cazul fermierului O. Williamson din Selma (Alabama) care a dispărut într-o zi de iulie 1854 din faţa casei sale, sub privirile soţiei, fiicei şi a doi vecini, în timp ce mergea după caii care păşteau în apropiere. în primul moment, spune povestea, s-a crezut că fermierul căzuse într-o groapă, dar în ciuda căutării asidue, în care au fost antrenaţi numeroşi localnici, ca şi câini, nu s-a găsit nici victima şi nici vreo groapă. Ca o curiozitate, istoria a fost prelucrată într-o povestire a lui A. Bierce, cel pomenit mai sus. La 23 septembrie 1880 se zice că întâmplarea s-ar fi repetat aproape identic cu fermierul D. Lang din Gallatin (Tennessee) tot sub ochii unor martori, iar peste cinci ani cu I. Martin din Salem (Virginia). Conform ziarului „New York Sun“ din 25 aprilie 1885, într-o seară de noiembrie 1878, C. Ashmore din Quincy

(Illinois), de 16 ani, a ieşit jn curte după apă, cu o găleată în mână. îngrijoraţi că nu-1 văd întorcându-se, peste câteva minute, tatăl şi sora lui pleacă să-l caute. Paşii tânărului se vedeau clar în zăpada proaspăt căzută până la jumătatea drumului spre fântână unde se opreau brusc. Nu s-a mai aflat nimic despre cel dispărut. în seara zilei de 24 decembrie 1909 băiatul de 11 ani O. Thomas din Rhayader (Wales; M. Britanie) s-a dus de asemenea în curte după apă. Peste câteva clipe a fost auzit strigând „Ajutor! ajutor! m-au luat cu ei!“ după care nu l-a mai văzut nimeni. Şi în acest caz paşii se opreau brusc în drum spre fântână, găleata goală zăcea câţiva
102
metri mai încolo. Unele din istoriile de mai sus par să fie repovestiri duplicate ale aceleiaşi întâmplări. Să fie oare la originea lor doar fantezia pură? Azi este foarte greu de verificat.

O altă „dispariţie" pe teren ferm despre care s-a scris mult este cea de la Gallipoli. în 1915 a avut loc o debarcare a trupelor engleze în peninsula Gallipoli, care se întinde de-a lungul strâmtorii Dardanelelor, pe teritoriul Turciei. Debarcarea s-a dovedit un dezastru militar; 34 000 persoane şi-au pierdut viaţa sau au fost date dispărute, totuşi numai la 7.000 li s-a identificat mormântul. Până la sfârsitul războiului a existat convingerea că majoritatea căzuseră prizonieri. Din păcate această ipoteză nu s-a adeverit, despre ceilalţi dispăruţi nemaiştiindu-se nimic până în zilele noastre. Răspunzând unor acuzaţii, turcii au negat categoric că ar fi utilizat gaze toxice sau că s-ar fi dedat la masacre, arătându-se extrem de miraţi când au aflat cât de mare a fost numărul
5
victimelor. O comisie care a investigat imediat după război condiţiile dezastrului a constatat între altele că, pe lângă terenul care avantaja mult partea adversă, o neşansă a constituit-o ceata care a orbit artileria aliată...
5

După 50 de ani, trei foşti soldaţi neozeelandezi fac, sub prestare de jurământ şi într-un cadru oficial, o depoziţie stranie în acest sens. Ei declară că, făcând parte din trupele engleze aflate în Gallipoli, au văzut în dimineaţa zilei de 28 august 1915 cum regimentul „Norfolk", cu un efectiv de peste 2 000 persoane, s-a îndreptat spre „cota 60“ în intenţia s-o cucerească. Vremea era splendidă, doar deasupra cotei cu pricina planau şase sau opt norişori elipsoidali, care au staţionat acolo fără să-şi schimbe forma sau poziţia în ciuda unei brize de 2-3 metri pe secundă. Sub aceşti nori se afla un altul, foarte dens, aşezat pe sol. Era lung de vreo 240 metri, lat şi

înalt de vreo 60, stând chiar în drumul care ducea spre cota
103
atacată. Cei din regimentul Norfolk au intrat în nor fară nici o ezitare, dar nici unul nu a mai fost văzut ieşind pentru a continua atacul. După ce a dispărut şi ultimul soldat, norul s-a ridicat şi împreună cu ceilalţi nori a pomit-o spre nord. Pe sol nu mai era nimeni. Aceasta este depoziţia. Ulterior s-a afirmat că depoziţia celor trei a fost doar o farsă. Unde au dispărut totuşi soldaţii care n-au putut fi găsiţi niciodată? Există apoi şi o observaţie complementară independentă - într-o lucrare din 1925 se vorbeşte de două avioane de recunoaştere franceze trimise, tot în ziua de 28 august 1915, să cerceteze nişte nori ciudaţi care survolau navele aliate la circa 1 000 metri altitudine. Cele două avioane au intrat în nori după care n-au mai fost văzute niciodată...

CONEXIUNEA PHILADELPHIA

într-o seară de septembrie, din 1972, pe nava Diesel „Nightmare", luminile au slăbit brusc, busola a deviat cu 90° în timp ce o forţă extraordinară părea să tragă vasul spre nord. Spre vest, la 2-3 kilometri, echipajul a zărit un corp întunecat enorm profilându-se pe cerul înstelat. La un moment dat, o luminiţă a străbătut cerul până la acel corp, dispărând în el sau îndărătul lui. La puţin timp după asta busola revine la normal, generatorul poate reîncărca acumulatoarele iar vasul îşi poate continua drumul în mod normal. O istorie aproape identică se raportase şi în decembrie 1957 de pe un vas diesel aflat într-o cursă Freeport-Bahamas, cu singura diferenţă că în acest caz au fost văzute trei luminiţe. Să aibă oare OZN-urile vreo legătură, fie şi cu unele dintre dispariţiile de vase şi avioane?

La 3 aprilie 1947, transatlanticul „Queen Elisabeth 11“, unul dintre cele mai mari din lume, a fost imobilizat în
104
larg ca urmare a faptului că i-au căzut trei cazane şi s-a întrerupt furnizarea curentului electric. La acest incident, relativ banal, s-a adăugat însă unul cu totul neobişnuit - transatlanticul a dispărut pentru 12 minute de pe radarul gărzii de coastă a S.U.A. El a mai putut fi urmărit un timp cu ochiul liber, după care a dispărut şi vizual, pentru ca să reapară însă după scurt timp. Unii au văzut vasul învăluindu-se în acest timp într-un halou de ceaţă albăstruie.

Această întâmplare a readus în memoria comentatorilor o alta, mult mai celebră.

în 1955 astronomul şi arheologul american M. K. Jessup publica volumul „ The Case for the UFO “ dedicată OZN-urilor. La sfârşitul lunii iulie a aceluiaşi an, şeful oficiului de

cercetare ştiinţifică al marinei SUA, cu sediul la Washington, primeşte de la un expeditor anonim un exemplar al acestei cărţi, abundent adnotat pe margini cu trei scriituri diferite (sau poate' doar cu trei cerneluri diferite?).

în 1957, M. Jessup a fost chemat la Washington pentru a fi întrebat ce cunoaşte în legătură cu aceste adnotări. El va constata cu surprindere cât de bine informaţi sunt autorii lor privitor la OZN-uri, la originea şi secretul propulsiei lor, şi cu câtă dezinvoltură folosesc noţiuni cu rezonanţă aparent ştiinţifică, precum „navă mamă“, „vortexuri“, „reţele magnetice" etc.

Una dintre adnotări făcea aluzie la un experiment secret care ar fi fost efectuat, în 1943, de către marina americană, şi în care o navă a fost făcută' să dispară. Jessup şi-a adus aminte că el însuşi primise, începând din toamna anului 1955, mai multe scrisori, expediate din localităţi diferite, de către un individ care semnase Carlos Miguel Allende iar o dată Cari M. Allen. în scrisori el afirma că în 1943, la Philadelphia, a fost martor ocular la nişte experimente militare, menite să asigure invizibi-

litatea magnetică a distrugătorului de escortă „ U.S.S. Eldridge" (codificat DE 173, cu lungimea de 100 m şi 1 520 tone armat) şi a echipajului său. Allende era (aşa cum s-a confirmat ulterior) mecanic pe vasul „U.S.S. Andrew Furuseth“ aflat în acelaşi port. Deşi cam agramate, scrisorile fac aluzie, între altele, la teoria unitară a câmpului la care A. Einstein lucrase între anii 1925-1927. Această teorie ar fi fost folosită în scopul realizării experimentului de care pomeneam, de către un colaborator al savantului pe care Allende spunea că-1 cunoaşte. Navele de război erau echipate la vremea respectivă cu electromagneţi de mari dimensiuni, meniţi să contracareze minele, torpilele etc. care se dirijau după câmpul magnetic al vaselor. Se pretinde că pe nava DE 173 s-ar fi montat un dispozitiv uriaş de acest tip, capabil să creeze, printr-un fenomen de rezonanţă, un câmp magnetic de o putere imensă. După spusele lui Allende experimentul a durat circa zece minute dar rezultatele au fost pe cât de neaşteptate pe atât de dramatice: o ceaţă verzuie, de formă sferoidală, a înconjurat vasul la o distanţă de mai multe zeci de metri, după care distrugătorul a dispărut complet, lăsând în urma lui doar o adâncitură pe suprafaţa apei. în tot acest timp se auzea un bâzâit puternic, devenit treptat asemănător zgomotului pe care-1 face un torent. Câmpul a avut - se zice - asupra spectatorilor din preajmă un efect violent de respingere. Despre echipaj au circulat cele mai fantastice istorii. Unii marinari ar fi devenit ei înşişi

invizibili, dar puteau fi readuşi din această stare dacă erau atinşi cu
9 . . 5
mâna de către cei din jurul lor; alţii au încremenit de parcă ar fi îngheţat. Un marinar care ţinea mâna pe busolă ar fi luat foc spontan, alţii au dispărut trecând prin pereţii vasului către un tărâm fără întoarcere. Despre doi marinari se spune că s-ar fi „rematerializat“ într-un bar din port spre groaza celor prezenţi, dispărând însă din
106
nou după câteva clipe. Dar cel mai fantastic efect ar fi fost, dacă e să dăm crezare legendei, faptul că în timp ce vasul a dispărut din docurile din Philadelphia, ar fi apărut cu circa 350 km mai spre sud, în zona porturilor Norfolk, Newport-News, Portsmouth din statul Virginia, după care a reapărut din nou la Philadelphia. în urma experimentului o parte din echipaj a dispărut pentru totdeauna, alţii au fost spitalizaţi sau au înnebunit. Date fiind consecinţele incontrolabile, experimentele au fost întrerupte fără a mai fi vreodată reluate. La scurt timp după aceea, toate fondurile destinate unor arme noi au fost, de altfel, dirijate spre proiectul Manhattan, vizând crearea bombei atomice.

Cele de mai sus, împreună cu alte detalii mai puţin semnificative, alcătuiesc nucleul legendei. Care este însă adevărul? Se pare că M. Jessup a încercat el însuşi să dezlege spinoasa problemă, fără însă a reuşi. El se sinucide în 1959, în urma unei depresiuni nervoase, dar în condiţii pe care nu toţi le-au găsit foarte clare. Allende, iniţial de negăsit, îşi face apariţia pe neaşteptate, declarând oficial că totul fusese o simplă farsă. Ulterior, însă, tot el va declara că, dimpotrivă, scrisorile conţineau purul adevăr, retractarea fiind urmarea unor presiuni care s-au exercitat asupra lui. Pentru a fi mai convingător, s-a oferit să se lase examinat sub hipnoză pentru a releva şi alte detalii pe care nu şi le mai putea reaminti.

Ch. Berlitz şi W. Moore publică, în 1979, cartea „The Philadelphia ExperimentDocumentându-se pentru scrierea ei, autorii află o serie de informaţii suplimentare. Descoperă astfel că singura perioadă în care experimentul putea să aibă loc a fost în jurul datei de 15 august 1943 când ambele nave menţionate se găseau în portul Philadelphia. Se găsesc şi documentele care atestă că Allende servise în acest timp ca mecanic pe vasul „Andrew Furuseth Totuşi, în ciuda afirmaţiilor din
107
scrisori, nu se găseşte nici un articol din vreun ziar contemporan care să relateze evenimentul (să fi dispărut din

colecţii numerele sau paginile cu pricina?). Jurnalele de bord ale celor două nave pentru perioada menţionată par să fi fost refăcute ulterior, cu date care nu sunt totdeauna coerente, fişele bolnavilor de pe „Eldridge" DE 173 lipsesc din arhive etc. Autorii cărţii află că A. Einstein fusese într-adevăr consultant al marinei militare în 1943; ei întâlnesc mai multe persoane care afirmă că ar şti câte ceva despre astfel de experienţe, fără să găsească însă nimic cu adevărat concludent. Aproape toate persoanele implicate dau impresia că se tem să facă declaraţii, ca şi cum ar fi vorba de nişte informaţii strict secrete. între alţii autorii îl găsesc şi pe „misteriosul domn Allende“; îl fotografiază, îl supun unor teste grafologice pentru a atesta identitatea sa cu autorul scrisorilor. Autorii nu mai află însă de la el alte informaţii esenţiale. Poate nici n-ar mai trebui să menţionăm - marina militară americană a dat o dezminţire
5
oficială, negând că ar avea cunoştinţă despre un astfel de experiment.

Unul dintre specialiştii aparent implicaţi, F. Bitter, scrisese, în 1956, o carte despre dispozitive care pot face un vas „magnetic invizibil" faţă de mine şi torpile, specificând că la un moment dat s-ar fi făcut experienţe cu un astfel de dispozitiv lung cât o navă. W. Moore se hotărăşte să-i întindă lui Bitter o cursă nevinovată - scrie pentru o revistă de popularizare, o biografie a savantului, incluzând şi un pasaj în care arată că Bitter ar fi participat, în 1943, la Philadelphia la experimente de invizibilitate magnetică, că aceste exprimente s-au soldat cu efecte spectaculoase şi neaşteptate, afectând în mod extrem echipajul, fapt care a determinat suspendarea lor. Biografia a fost expediată, înainte de apariţie, lui Bitter, cu rugămintea să facă în ea corecturile necesare în cazul în
108
care în text s-ar fi strecurat unele inexactităţi. Cel vizat a făcut într-adevăr câteva corecturi mărunte, fară a se atinge însă de paragraful legat de Experimentul Philadelphia. Tot cei doi autori au descoperit că vasul „Eldridge" DE 173, având iniţial capacitatea de transport de 1 520 tone a fost vândut după război Greciei, în cadrul unui acord de ajutor militar, ca având capacitatea de 1 900 tone. Să se fi demontat între timp de pe ea o aparatură cântărind 380 tone?

ÎNTÂLNIRI DE GRADUL V

Adnotările de pe marginea cărţii lui Jessup încercau să lase impresia că sunt făcute fie de... trei extraterestri care trăiesc pe Pământ, deghizaţi probabil în oameni obişnuiţi, fie de nişte pământeni foarte bine familiarizaţi cu extraterestrii

care ne vizitează planeta.
Notele fac în permanenţă aluzie la două mari rase din spaţiu, numite oameni S şi oameni L (L de la Little), autorii fie considerându-se ei înşişi din cea de-a doua categorie, fie privindu-i pe aceştia cu mai multă simpatie. Se relatează despre conflicte între cele două rase, „oamenii L“, deşi în principiu binevoitori, se simt jigniţi de apelativul de „vizitatori”, întrucât bazele lor, aflate pe fundul oceanelor sau în spaţiul cosmic, sunt mai vechi decât specia umană. Adnotările pe care le fac îi arată dezgustaţi de oameni, afirmând că marea majoritate a acestora sunt doar nişte animale, incapabile de un comportament spiritual superior şi dedate unor pasiuni josnice. La observaţia lui Jessup după care extraterestrii par să se poarte cu pământenii precum oamenii cu vitele lor, unul dintre adnotori reflectează - „ştie ceva, dar cum ştie?“. Alte adnotări privesc povestea bricului „Mărie Celeste", istorisind cum a fost invadat de omuleţi
109
extraterestri, sau corectează versiunile oficiale privind ultimele cuvinte ale unor dispăruţi în triunghiul Bermudelor, insinuând că ar cunoaşte înregistrările exacte ale acestor cuvinte, făcute de OZN-urile cu care respectivii au fost răpiţi. Se mai nota că victimele răpirilor vor fi ţinute într-o stare „neutrală" cu alimentare artificială până ce va fi fost scoasă toată informaţia din ei. Extraterestrii au fost obligaţi să utilizeze în acest caz sonde înfipte în creierul victimelor, pentru a economisi timp şi efort, dat fiind că „factorul psi“ al acestora era mult prea scăzut ca să permită o legătură telepatică. într-un loc, Jessup comentează o observaţie astronomică stranie, în care s-a zărit o pată proiectată pe suprafaţa planetei Jupiter; pe marginea foii apare o adnotare admirativă precum că a fost marea arcă sau nava mamă a-extratereştrilor veniţi în Sistemul Solar, cea care ar umili şi ar umple de teroare orice pământean, cea mai mare structură construită vreodată de „umanoizi". Şi comentariile continuă îndelung în aceeaşi manieră. Aceste adnotări sunt azi relativ bine cunoscute, dat fiind că s-au realizat numeroase copii după cartea în cauză. Jessup şi-a exprimat de la bun început bănuiala că toate notele ar fi opera unei singure persoane şi anume ale aceluiaşi Allende. După cum spuneam, Jessup nu a mai putut lămuri problema, sinucigându-se în 1959.

Chiar dacă admitem că adnotările sunt nişte ficţiuni; făcute e drept cu o remarcabilă fantezie, îndărătul lor rămân întrebările. Există oare nişte răpiri fără întoarcere? nişte întâlniri de gradul V? întrebările sunt desigur retorice, dintre acelea la care nu deţinem răspunsul. Credem însă că în locul

acestui răspuns putem să reţinem atenţia cititorului cu o istorie amuzantă, pe care o reluăm dintr-un număr din august 1989 al săptămânalului „Nedelea" din Moscova, supliment duminical al ziarului „Izvestia".

110

Pensionara Vera Prokofieva, împreună cu o prietenă ingineră şi fiica de şase ani a acesteia, au zărit în seara zilei de 4 iulie 1989 în „Ghidroparc“-ul din Kiev trei indivizi stranii într-o barcă, pe un mic braţ al Niprului. Erau îmbrăcaţi cu un soi de costume argintii, fără nasturi şi cusături, aveau feţe de o paloare extremă, plete aurii lungi şi ondulate, ochii mari şi strălucitori. Semănau între ei de parcă ar fi fost gemeni. Martora nu s-a putut abţine să nu-i întrebe dacă sunt cumva străini. Cei trei au răspuns, într-o rusească având un iz arhaic, că sunt extraterestri de pe o planetă dintr-un loc care depăşeşte înţelegerea martorelor. „Veţi sti când veţi fi ca noi”. Adaugă imediat că vin în fiecare zi pe Pământ să răpească pe câte cineva, iar acum şi-au propus să le ia pe cele trei, adăugând că nava lor aşteaptă alături. Martorele ar fi vrut să ţipe, să fugă, dar au simţit dintr-o dată mii de înţepături în tot corpul, rămânând paralizate. Au fost în stare totuşi să se roage să fie cruţate, spunând că nu vor să plece, că au familie şi copii. „Extraterestrii" s-au lăsat înduplecaţi destul de uşor. „Bine, nu vă luăm - o să găsim pe alţii". în boschetul de alături se găsea un „butoi" argintiu mare, cu o antenă circulară deasupra. Cele trei arătări au urcat în el pe o scăriţă, s-a închis uşa „ca la lift" după care aparatul s-a înălţat cu mare viteză, fără zgomot, fără a produce curenţi de aer şi fără a stârni măcar praful de pe jos. Peste câteva clipe era doar o steluţă pe cer. Cazul a fost investigat de mai mulţi specialişti. Redactorii revistei „Nedelea" s-au adresat între alţii si candidatului în .. . [99] ştiinţe fizico-matematice A. F. Pugaci, astrofizician la observatorul Academiei R.S.S. Ucrainene. Acesta a subliniat că istoria nu conţine în fond nimic neverosimil, relatări similare fiind foarte frecvente. Ce anume s-a întâmplat rămâne desigur de discutat. De pildă, toată povestea putea fi indusă mental martorelor, ceea ce nu

111

scade însă cu nimic stranietatea celor întâmplate. Existenţa unor civilizaţii extraterestre evoluate, spunea el, este foarte probabilă şi aceste civilizaţii puteau influenţa într-un fel şi în trecut evoluţia noastră. De altfel, redacţia deţinea şi numeroase alte scrisori în care diverşi martori afirmau că au văzut OZN-uri în zona Kievului în jurul datei respective. Presa

sovietică a difuzat ştiri şi despre alte întâlniri de gradul III în perioada imediat următoare, între care cele petrecute la sfârşitul lunii septembrie 1989 la Voronej au produs o impresie deosebită asupra opiniei publice.

CINE SUNT MARTORII?

S-a afirmat adesea, mai ales la început, că rapoartele despre OZN-uri sunt, în marea lor majoritate, percepţii eronate ale unor ignoranţi. Statisticile efectuate în anii ’50 întăresc întrucâtva această opinie. în 1954, J. Vallee observa, de pildă, că majoritatea martorilor o formau locuitorii din mediul rural, fără o pregătire de specialitate. Ulterior, pe măsură ce rapoartele erau filtrate tot mai atent, reţinându-se doar cele de mare credibilitate şi care rămâneau inexplicabile, în ciuda tuturor eforturilor depuse de investigatori, proporţia s-a mai modificat. în 1966, o statistică a lui J. Keel, făcută pe baza a 10 mii observaţii, găsea că peste 50% din raportori erau poliţişti, de rSgulă în cursul unor patrulări de noapte. A. Hynek remarca, în aceeaşi perioadă, faptul că printre observatori sunt tot mai mulţi piloţi, militari sau civili, ca şi operatori radar sau de la controlul zborurilor, deci persoane cu un foarte bun spirit de observaţie şi care posedau solide cunoştinţe teoretice şi practice privind diversele tipuri de aparate de zbor, fenomenele meteorologice şi astronomice etc. Desigur, chiar şi la ora actuală numărul specialiştilor de înaltă calificare şi competenţă în domeniu: meteorologi, astronomi etc. este încă redus în totalul martorilor; el este

însă proporţional, dacă nu mai mare decât procentul acestor specialişti în populaţia luată în ansamblu.

S-a mai afirmat, tot tendenţios, că cei ce fac rapoarte caută în felul acesta să-şi asigure o popularitate ieftină sau că sunt fanatici ai fenomenului OZN, care încearcă să-şi susţină cauza fie şi prin fraudă. Desigur, cazurile de tipul acesta nu sunt excluse; ele reprezintă însă excepţiile. Contrar a ceea ce cred scepticii, marea majoritate a celor ce raportează OZN-uri se recrutează dintre persoane iniţial neîncrezătoare sau indiferente faţă de fenomen. După observaţie ele încearcă înainte de toate să-şi explice fenomenul prin cauze obişnuite: avioane, elicoptere, nori, stele, păsări etc. Scepticismul lor intră în criză abia când îşi dau seama că nici una dintre explicaţiile care le vin în minte nu poate sta în picioare. Drept urmare fie uită tot, printr-un reflex de autoapărare a integrităţii concepţiei despre lume, fie, revenind mereu la elementele observaţiei, ajung să fie profund marcaţi, adesea

traumatizaţi, de experienţa avută. Majoritatea martorilor sunt foarte nehotărâţi dacă să raporteze sau nu cele văzute. Mulţi ştiu că se expun ridicolului, periclitându-şi eventual bunul renume şi situaţia profesională. Piloţii, de pildă, sunt conştienţi că, dacă şefii lor ar afla că au avut astfel de „vedenii", s-ar putea să fie consideraţi' „obosiţi" şi inapţi să mai conducă avioanele. în consecinţă, mulţi martori roagâ să li se păstreze anonimatul; alţii se mărginesc să se confeseze doar în familie sau într-un cerc restrâns de prieteni. Nu trebuie să subestimăm nici faptul că în multe zone de pe glob colectarea rapoartelor nu este organizată; dificultatea expedierii unui raport poate descuraja martorii (între altele, acesta este un motiv al inegalei repartizări pe glob a observaţiilor). A. Hynek aprecia, în 1969, că la fiecare raport oficial există cel puţin câteva zeci de observaţii neraportate.

Adesea, raportorii au poziţii sociale importante. Astfel J. Gilligan, guvernatorul statului Ohio, a declarat că, în 15

octombrie 1973, a observat, împreună cu soţia, timp de mai bine de 30 minute, un obiect luminos, de culoarea chihlimbarului, care se deplasa pe cer în poziţia verticală. Ulterior, unii critici au afirmat că obiectul în cauză nu era decât planeta Marte. Pare însă bizar ca un astru văzut frecvent să producă o impresie atât de puternică (timp de treizeci de minute, nu mai mult) încât să determine urmărirea lui şi scrierea unui raport de către o persoană care avea multe alte lucruri de făcut.

în seara zilei de 6 ianuarie 1969, J. Carter, licenţiat în fizică nucleară şi guvernator al statului Georgia (iar mai târziu preşedinte al S.U.A.) a urmărit, împreună cu alte 20 persoane, timp de circa 10 minute, de la o distanţă între 300 şi 900 metri, un obiect strălucitor, având aproape dimensiunile aparente ale Lunii, de culoare la început albastră, apoi roşietică. El a făcut mai târziu un raport în acest sens către comitetul NICAP. Ambii observatori citaţi mai sus erau oameni politici care făcând publice rapoartele lor riscau mai mult să piardă decât să câştige sufragiile marelui public. Faptul că ei s-au decis să facă totuşi aceste declaraţii denotă, pe lângă onestitate, impresia puternică produsă asupra lor de evenimenele trăite.

O altă acuzaţie frecvent auzită din partea celor foarte sceptici este că cei ce văd ocupanţi ai OZN-urilor sau raportează răpiri sunt invariabil persoane bolnave psihic sau reduse mintal. A. Hynek scria, în 1972, în legătură cu aceasta că nu cunoaşte nici un raport de acest fel care să provină de la o persoană cu un dezechilibru mental dovedit. Majoritateâ rapoartelor provin de la oameni din pătura mijlocie, care fug de

publicitate. Ei sunt, e drept, adesea, înfricoşaţi, marcaţi de cele trăite, dar în nici un caz
5 9 9 5 9 5
anormali. Faptul că printre cei ce raportează astfel de observaţii se găsesc puţine persoane cu pregătire tehnică superioară sau foarte cultivaţi s-ar putea datora, după
115
opinia autorului citat, în bună măsură tocmai poziţiei lor, care îi face vulnerabili în cazul expunerii la ridicol. între altele, mijloacele de informare au prezentat aceste rapoarte într-o manieră atât de deformată, încât în ochii publicului martorii apăreau invariabil în postura unor idioţi.
5

O altă prejudecată este pretinsa goană după senzaţional a investigatorilor şi popularizatorilor fenomenului OZN. în realitate, asociaţiile serioase (din păcate nu toate sunt astfel) destinate studierii fenomenului se compun din persoane având o înaltă calificare în domeniu, începând cu astronomia şi terminând cu tehnicile de sondaj utilizate în sociologie. în ultimul timp nu se acceptă nici un raport cât de cât straniu dacă nu există cel puţin doi martori, subliniindu-se însă că nici grupul mare de martori nu constituie un argument infailibil, fiind binecunoscute, încă din vechime, fenomenele de contaminare sau chiar de isterie colectivă, de pildă în cazul unor miracole de natură religioasă. Rapoartele sau dovezile materiale (de pildă fotografiile) nu sunt acceptate niciodată din a doua mână. Şi lista precauţiilor poate continua.

Investigatorii OZN sunt convinşi că şi specialiştii pot uneori greşi, între altele deoarece nimeni nu este stăpân simultan pe toate specialităţile implicate. Aşa cum arată, de exemplu, G. Mandics, astronomii încurcă avioanele, militarii confundă fenomenele astronomice sau de fizica atmosferei etc. După aprecieri făcute asupra rapoartelor din proiectul Bluebook se estima, de pildă, că, au făcut observaţii eronate: 80% din piloţii militari, 89% din cei civili, 78% din operatorii radar, 65% din oamenii de ştiinţă şi din tehnicieni etc., scorurile fiind ceva mai bune în cazul observaţiilor colective. Aceste cifre trebuie acceptate însă, desigur în contextul în care însuşi proiectul Bluebook a fost criticat pentru „explicaţiile" date unor rapoarte.
116

Metodele „speciale", cum ar fi „serul adevărului", „detectorul de minciuni", „regresia hipnotică", nu sunt nici ele infailibile. Pe de altă parte nu trebuie să minimalizăm nici pericolul lipsei de profesionalism a unor investigatori posedând mai mult entuziasm decât pregătire şi simţ critic sau dorinţa

unor publicişti de-a îngroşa latura senzaţională în detrimentul rigorii.

ESTE OMUL UN „INSTRUMENT" DE ÎNCREDERE?

S-a reproşat adesea şi se va reproşa probabil şi de acum înainte că metoda de investigare a fenomenului OZN este neştiinţifică, întrucât ea nu se bazează nici pe ceva reproductibil, ca în cazul experienţelor de laborator, nici pe dovezi materiale pe care să le putem accepta fără absolut nici un dubiu. Cu totul altceva ar fi, par să spună aceşti critici, dacă un OZN ar ateriza în faţa unui institut de cercetări, dacă s-ar lăsa studiat pe îndelete de specialişti, dacă eventualii ocupanţi ai obiectului ar răspunde la întrebările savanţilor (şi chiar ale presei) etc. Din păcate nimic din toate acestea nu s-a întâmplat şi probabil nu se va întâmpla într-un viitor previzibil. Fenomenul OZN rămâne, aşa cum spune G. Mandics, „eluziv“, sustrăgându-se unei cercetări „ortodoxe". Foto-grafiile, filmele, urmele lăsate pe sol nu sunt, prin ele însele, 100% concludente, capabile să convingă fără drept de apel orice specialist şi să lămurească adevărata natură a fenomenului. Aşa cum s-a subliniat de nenumărate ori, practic singurele „fapte" concrete, palpabile, aflate la dispoziţia investigatorilor OZN sunt rapoartele. Fenomenul trebuie, deci, abordat nu atât cu mijloacele destinate ştiinţelor naturii, cât cu cele ale sociologiei.

Sunt mărturiile scrise suficiente pentru un verdict în ştiinţă? Problema pusă în felul acesta este relativ nouă.

Dar nu trebuie să uităm că, de pildă, o bună parte din justiţie se bazează pe presupunerea că în anumite condiţii mărturia omenească poate fi dovada unui adevăr, mai ales dacă lipsesc probele materiale. Doi martori pot asigura condamnarea sau achitarea unui inculpat. Câteva zeci de mii de rapoarte scrise, studiate temeinic, nu sunt oare suficiente pentru a recunoaşte unanim că totuşi se petrece ceva care depăşeşte, poate, deocamdată puterea noastră de înţelegere? E adevărat, cele două situaţii nu sunt analoage. Dacă martorii într-un proces văd lucruri pe care oricine le- ar putea vedea şi identifica, deci lucruri general credibile, rapoartele OZN aduc mărturii despre fenomene nu numai stranii, dar, de cele mai multe ori, în flagrantă contradicţie cu ceea ce ştiinţa actuală şi chiar bunul simţ acceptă drept adevăruri.

Criticii fenomenului vor căuta, deci, toate argumentele pentru a demonstra că martorii, nu unii, ci toţi, puteau foarte bine să se înşele. Vor sublinia de pildă că memoria omenească nu este câtuşi de puţin infailibilă, chiar dacă este dublată de o maximă probitate. W. Sullivan, redactor ştiinţific la revista „New York

Times“, analizând mărturiile colectate la reintrarea în atmosferă a satelitului ZOND IV, de care aminteam într-un alt capitol, menţionează că o femeie din Indiana scria în raportul ei că obiectul a trecut doar la câţiva yarzi deasupra coroanei copacilor şi că avea multe geamuri. O altă femeie, din Ohio, declara că obiectul, care şi ei i s-a părut foarte apropiat, i-a transmis o stare irezistibilă de somn, iar câinelui ei o teamă care l-a făcut să schelălăie îndelung. O a treia femeie, din Tennessee, a apreciat că fuselajul era metalic, ferestrele aveau forma pătrată şi obiectul plutea la cel mult 300 metri deasupra solului. în sfârşit, un mecanic care şofa pe o şosea din Ohio era convins că obiectul era pilotat, deoarece îşi schimba direcţia de deplasare.

Toată . lumea este de acord că simţurile noastre reprezintă instrumente imperfecte şi limitate, dar ceea ce

ştiu mai puţini este că şi memoria noastră reprezintă un proces deosebit de complex, că recunoaşterea unui obiect văzut sau descrierea lui interioară nu sunt nicidecum redări fidele ale celor înregistrate, ci reconstrucţii mentale, în bună măsură bazate pe mecanisme inconştiente, veritabile compromisuri cu ceea ce ştiam înainte ba chiar cu dorinţele noastre mai mult sau mai puţin ascunse. în orice cercetare stiintifică este cunoscut asa numitul „efect

5 9 5 ”

al observatorului", datorită căruia la capătul unui experiment se obţine nu atât un rezultat obiectiv neutru, cât ceea ce s-a dorit, şi aceasta în ciuda tuturor precauţiilor luate, inclusiv de cel ce efectuează observaţia. Probabil cel mai bun exemplu în acest sens 6ste cel al lui P. Lowell care, pe urmele lui Schiaparelli, a dorit să vadă prin telescop canalele marţiene şi le-a şi văzut, chiar cu mult mai multe detalii, în ciuda faptului că aceste canale nu există în realitate.

Stereotipurile culturale, sistemele de credinţe, convingeri, instrumentele intelectuale deprinse în şcoală sau de care ne-am impregnat prin mediile de informare în masă, ne ajută să facem observaţiile, dar în acelaşi timp au şi un efect deformator asupra acestora. Psihologii ştiu, pe baza unor teste binecunoscute, că obiectele şi fenomenele vagi, neclare, necunoscute, dacă sunt reprezentate mai multor subiecţi, tind în momentul rememorării să se identifice în mintea fiecăruia cu obiecte sau fenomene pe care acesta le cunoaşte deja. Drept consecinţă, atunci când un astfel de subiect este rugat să descrie ce anume a văzut, el va adăuga de la sine, fără să-şi dea seama, detalii care iniţial n-au existat, dar care aparţin obiectului înrudit cunoscut. De pildă, ceva lung, mai lat la un

capăt şi mai îngust în celălalt va deveni o lopată, sau mătură, sau puşcă, de fiecare dată martorul fiind convins, după un timp, că a văzut şi detaliile caracteristice (de pildă trăgaciul sau cătarea). în cazul în care martorul are
119
cunoştinţe despre „farfurii zburătoare", un punct luminos văzut pe cer poate deveni în mintea lui un disc, la care repovestirile ulterioare pot adăuga un dom, antene, hublouri etc. Citind despre misterioşii ocupanţi ai OZN-urilor, nu este de mirare ca unii martori să creadă că i-au si văzut la ferestrele unui bolid. Având în vedere că
5 ...
mecanismul de mai sus este inconştient în cea mai mare parte, martorii vor fi sinceri convinşi că au văzut toate aceste detalii aievea şi sincer supăraţi dacă li se va pune buna credinţă la îndoială. G. Mandics, comentând la rândul său nişte observaţii ale lui E. Ruppelt, subliniază că „cu cât există o imagine mai cristalizată a prototipului, cu atât există şanse mai mari de a-1 găsi chiar pe acesta în raporatele absolut sincere".

Problema „prototipului “ nu este foarte simplă. în 1946-1947 scriitorul H. Sherman a scris povestirile S.F. „The Green Man“ (Omul verde) şi „The Green Man Returns“ (Omul verde revine), povestiri în care nave extraterestre opresc automobilele şi întrerup curentul electric în uzine. Este, oare, o simplă coincidenţă că rapoartele ulterioare au semnalat nenumărate incidente de tipul acesta (pentru a nu vorbi de omuleţii verzi)? De ce oare întâlnirile cu coloratură sexuală sau cu conotaţii agresive se raportează în special la America Latină? De ce din Marea Britanie n-au început să parvină rapoarte despre întâlniri de gradul III sau IV decât abia din anii ’70, după ce piaţa engleză a fost invadată cu literatură despre ipoteticele contacte cu extraterestri? De altfel se constată că rapoartele despre OZN-uri se primesc în „valuri", la originea fiecăruia aflându-se de regulă difuzarea unui material incitant asupra subiectului.

Dar tot atât de adevărată ar putea fi şi ipoteza după care fenomenele de tip OZN se petrec relativ uniform, impulsurile venite din partea presei etc. reuşind doar să „dezinhibe" şi să sensibilizeze opinia publică, să facă
120
oamenii mai atenţi faţă de fenomenele stranii din jurul lor, să determine martorii să raporteze cu mai multă tragere de inimă cele observate.

Desigur, nu trebuie subestimate nici mecanismele care sunt de competenţa psihiatriei sau psihologiei sociale. Dacă ar fi să

dăm crezare unor psihologi occidentali care comentează fenomenul OZN, cum ar fi L. Grinspoon sau
A. D. Persky, există mult mai multe persoane prezentând dezordini psihice decât se crede în mod obişnuit, dezordini care nu se manifestă decât în anumite situatii
5
speciale, în restul timpului persoana părând perfect sănătoasă. OZN-urile ar putea fi, după aceşti autori, de multe feluri: iluzii (luăm un obiect drept altceva din motive psihologice), halucinaţii (percepţii false în condiţiile absenţei totale a stimulului). Iluziile şi halucinaţiile pot fi cauzate de psihoze greu de diagnosticat, de pildă de o paranoie care se manifestă prin convingerea tenace că subiectul a intrat în contact cu extratereştri care îi şi dau de ştire din când în când, prin semne numai de el înţelese. Rapoartele, în viziunea acestor psihologi,, ar putea fi şi efectul unor psihopatii, manifestându-se în primul rând prin falsificarea deliberată, bolnăvicioasă, a observaţiilor. Se mai pot aduce în discuţie fenomenele hipnotice, hipnagogice, hipnopompice caracteristice stărilor intermediare dintre trezie şi vis etc.

Fenomenele de tipul celor de mai sus se manifestă mai greu în cazul mai multor martori. Psihiatria cunoaşte totuşi percepţia eronată a două persoane, aşa numita „folie ă deux“, când unul dintre parteneri, dominându-1 pe celălalt, îi poate induce propriile percepţii eronate pe care şi celălalt va avea impresia că le vede. în cazul unui grup mai mare de observatori acţionează o altă lege binecunoscută de psihologi, valabilă în egală măsură şi la oameni perfect sănătoşi - în faţa unui feno- men necunoscut, apare o dorinţă puternică de a reduce
121
ambiguităţile la un sistem comun de credinţe sau convingeri. în clipa în care s-a conturat un astfel de sistem, cât de cât coerent, el va fi apărat viguros împotriva oricărei argumentări logice sau dovezi materiale. Pe de altă parte, aşa cum observa prof. R. L. Hali de la Universitatea din Chicago (Illinois), dacă o persoană rezonabilă raportează o observaţie care contravine convingerilor sale anterioare, avem toate motivele să luăm raportul în serios.

Asa cum am mai amintit în treacăt, o formă extremă a
5 7
acestei stări de lucruri este psihoza în masă, contaminarea isterică a martorilor care pot cădea într-un soi de delir colectiv, având impresia că văd şi aud cu toţii nişte lucruri care nu există în realitate. Probabil cele mai frecvente fenomene atestate în acest sens sunt miracolele de tip religios, care se petrec nu o dată în faţa unor grupuri de mii de

credincioşi. Propagarea panicii este şi ea destul de bine studiată de psihosociologi. Iar ca un exemplu practic, să ne amintim doar de efectele radiodramei lui O. Welles, care, în 1938, anunţase, pe fondul general de anxietate produsă de teama unei invazii armate fasciste, că o navă extraterestră a aterizat în New Jersey, iar ocupanţii săi pustiesc totul în jur.

în „deliberarea" internă, de cele mai multe ori inconştientă, care duce un individ la concluzia că a văzut ceea ce i se pare că a văzut, se confruntă, pe lângă perceperea nemijlocită a unor obiecte şi fenomene reale, sugestiile de grup de tipul celor de mai sus, precum şi „presiunea" unor instanţe subconştiente din mintea subiectului: dorinţe ascunse, imaginii arhetipale care-şi caută materializarea etc. C.G. Jung, unul dintre părinţii psihanalizei, a emis, în 1960, ipoteza că OZN-urile ar putea fi în bună măsură proiecţii paranormale ale unor astfel de elemente comune care există, neştiute, în inconştientul fiecărui individ dintr-o anumită comunitate

5

122

culturală. Jung ajunsese, în 1916, la constatarea interesantă că elementele inconştiente comune din activitatea

9

mintală a indivizilor unei populaţii umane se manifestă în multe activităti conştiente sau semiconstiente: mituri,

9 9 9 5

simboluri, visuri etc. făcând ca premise asemănătoare să ducă oamenii dintr-o anumită colectivitate la concluzii asemănătoare, pe o cale nu neapărat logică. Aceste elemente inconştiente constituie o .legătură extrem de trainică (deşi de regulă neobservată) între oamenii respectivi. Fenomenul explică, între altele, simpatiile sau antipatiile aparent nejustificate pentru cei din aceeaşi zonă respectiv pentru străini. Jung a numit totalitatea acestor elemente inconştient colectiv. Prezenţa lui ar explica între altele de ce raportările celor dintr-o anumită zonă de pe glob concordă atât de bine, diferind în schimb de experienţele trăite în alte regiuni.

Faptul că raportările fenomenului OZN sunt deformate adesea datorită unor mecanisme psihice şi sociale, faptul că uneori aceste mecanisme pot da naştere la viziuni, chiar colective, privind obiecte neidentificate, urmate de rapoarte redactate cu toată sinceritatea, nu este totuşi în stare să explice cum de OZN-urile lasă pe sol semne care pot fi analizate, cum de zeci de persoane care nu s-au văzut poate niciodată sună simultan din colţurile diferite ale unui oraş posturile de poliţie raportând că văd un acelaşi obiect neidentificat, nu explică nici semnalările simultane radar-vizuale, filmele etc. Adepţii

explicaţiei psihologice a OZN-urilor au răspuns la această obiecţie într-un mod total deconcertant - ei si-au adus aminte că în
9
practicile mistice hinduse se pretinde că în anumite condiţii gândul omului poate da formă realităţii, se poate, cu alte cuvinte, întrupa într-un obiect palpabil, aşa numita tulpa.

Desigur, e bizar să explici un fenomen contestat prin altul încă mult mai rar atestat si mai neverosimil. Există, e
9 1
123
drept, unele vagi mărturii în sprijinul unor atari mecanisme. Amintim, de pildă, că se afirmă existenţa unor persoane capabile să impresioneze materiale fotografice cu „forţa gândului". Se pare că primele experienţe în acest sens aparţin japonezului T. Fukurai, prin anii 1910– 1913. J. Eisenbud, profesor de psihiatrie la facultatea de medicină din Denver (Colorado), după trei ani de investigaţii, a publicat, în 1968, o carte despre capacitatea extraordinară a subiectului T. Serios de a reproduce pe film imagini destul de clare ale unor obiecte la care se gândea în acel moment. Pentru aceasta era suficient să se concentreze privind fix la aparatul de fotografiat. După declaraţiile autorului, experienţele au fost repetate de sute de ori, în cele mai diferite condiţii, subiectul fiind în acest timp dezbrăcat la piele, examinat cu raze X, pus în imposibilitatea de a-şi mişca orice altă parte a corpului în afară de cap etc. Dintre agenţii care puteau transmite semnalul s-au eliminat pe rând razele infraroşii, cele ultraviolete, razele X, fără a da de capăt mecanismului prin care se producea straniul efect. Altminteri, subiectul era uşor înapoiat mintal, câştigân- du-şi existenţa ca portar sau prin munci ocazionale. Dar, chiar dacă am admite realitatea acestor fenomene, este o mare distanţă de la ele până la „ materializarea “ fizică, fie şi prin „voinţă colectivă" a unor obiecte descrise adesea ca imense.

Totuşi, sfidând schemele mintale ale oricărei persoane cu o oarecare pregătire ştiinţifică, autori precum J. Vallee (1979), B. Steiger (1974), D. Scott-Rogo sau J. Clarck (1979) nu exclud ca un mecanism natural necunoscut, legat fie de planeta noastră, fie de zestrea noastră genetică, mecanism declanşat automat la atingerea unui anumit nivel de complexitate a evoluţiei noastre, să poată da naştere sau formă unor obiecte fizice palpabile, inerte sau animate, existente înainte în conştiinţa sau inconştientul
124
oamenilor. Alăturându-se lor, W. Strieber (1987) se întreba dacă

o credinţă nu-şi poate crea în anumite condiţii realitatea care s-o confirme, adăugând spre ilustrare că poate zeii din trecut erau realmente puternici, atunci când şi credinţa în ei era puternică. Teoriile generării psihice a unor OZN-uri fizic palpabile trebuie privite, desigur, cu multă circumspecţie, între altele pentru că nu cunoaştem nimic până la ora actuală care să îndreptăţească ipoteza creări substanţei din ideea omenească. Aceste tendinţe nu sunt departe de cele care văd în fascinaţia OZN-urilor bazele pe care s-ar putea fundamenta o mistică nouă, specifică sfârşitului nostru de veac. Pe de altă parte, nu trebuie să uităm însă că structura intimă a materiei mai ascunde pentru noi suficiente surprize, aşa încât considerăm că e bine ca toate teoriile coerente logic şi elaborate respectând cât de cât o metodă recunoscută ca ştiinţifică să fie păstrate în rezervă, oricât ar părea de nebuneşti, până ce nu vor fi contrazise în mod flagrant de realitate.

IPOTEZA ORIGINII EXTRATERESTRE

Cu cele de mai sus am trecut în revistă, în mare explicaţiile fireşti ale fenomenului OZN, explicaţii naturale sau pretins naturale, explicaţii legate de activităţi omeneşti, psihologice, socile. A mai rămas o singură explicaţie posibilă larg dezbătută, considerată de cei mai mulţi specialişti ca prea neverosimilă, prea hazardată prea greu de acceptat şi anume ipoteza originii extraterestre, ipoteza conform căreia printre obiectele semnalate ar putea fi şi unele pilotate sau măcar construite de reprezentanţii unor civilizaţii avansate de pe o altă planetă sau una alt tărâm.

Cei care acceptă o astfel de ipoteză se divid şi ei în mai multe grupuri. Unii, care au supralicitat rapoartele

privind apariţiile subacvatice, s-au întrebat dacă nu cumva piloţii OZN-urilor apaţin unei rase scufundată în adâncul mării o dată cu înecarea Atlantidei şi trăind acolo, ascunsă, dar superevoluată, scârbită de aroganţa şi mărginirea oamenilor care au luat în stăpânire uscatul, văzduhul şi oglinda apelor. Susţinătorii acestei ipoteze sunt atât de fascinaţi de găselniţa lor, încât uită că, între altele, nici unul dintre martorii întâlnirilor apropiate de gradul III sau IV n-a vorbit niciodată de fiinţe acvatice, pentru ca să nu mai vorbim de dificultatea adaptării omului la mediul subacvatic, de neverosimilitatea dezvoltării unei civilizaţii tehnologice în coasta noastră fără nici o altă manifestare decât sporadicele OZN-uri etc. Oricum, subiectul este de mai multă vreme drag autorilor de povestiri S.F. şi va mai fi probabil şi de acum înainte.

O variantă a acestei ipoteze, mergând pe urmele unui alt şir de clasice lucrări S.F., susţin că Pământul este scobit pe

dinăuntru, iar supravieţuitorii diverselor cataclisme de dinaintea memoriei noastre istorice s-au refugiat în acest tărâm interior, de unde ies prin tuneluri (amplasate în zona polilor sau în Tibet) bântuind continentele de sub Soare cu vehiculele lor zburătoare.

O a treia soluţie din această categorie, dragă şi ea autorilor de lucrări S.F., presupune că obiectele în cauză n-ar fi decât vehicule cu care urmaşii noştri, care au descoperit taina călătoriilor în timp, vin să-şi viziteze strămoşii, fie dintr-o pornire să zicem turistică, sau istorică, în maniera imaginată de „clasicul" H. G. Wells, fie cu scopul reparării unor erori din trecutul lor, pentru a-şi fauri un prezent şi un viitor mai reuşi, (temă prelucrată de o pleiadă de autori de primă mână între care cităm pe P. Anderson, I. Asimov, G. Klein etc.), cu toate încurcăturile şi paradoxurile care rezultă de aici, pardoxuri pe care autorul de literatură le poate rezolva cu o eschivă elegantă, dar care vor bloca orice persoană care are

V
încredere în logică şi care e deprinsă să facă raţionamente mai lungi de doi paşi.

O ipoteză înrudită, pe care merită s-o amintim mai mult pentru pitorescul decât pentru seriozitatea sau verosimilitatea ei, este cea a lui W. Strieber, care se întreabă dacă nu cumva omul de pe Pământ e un soi de larvă, „vizitatorii" fiind variantele mature ale sale. Oricum, adaugă el, mai în glumă mai în serios, atitudinea noastră de prădare a resurselor mediului înconjurător nu este mai prejos decât cea devastatoare a omizilor.

Tot aceleiaşi ramuri ideatice îi aparţine o a patra propunere de soluţie, enunţată zice-se cu nonşalanţă (şi fără îndoială în glumă) de A. Einstein. Răspunzând unei întrebări, pe care ilustrul savant o va fi găsit agasantă, el a afirmat cu un aer misterios că OZN-urile aparţin unor pământeni emigraţi acum 10 000 ani într-o altă lume şi reveniţi acum în pelerinaj să-şi viziteze leagănul, împătimiţii numerologiei, cei convinţi că în potrivirea şi rotunjimea unor date calendaristice stau înţelesuri de o adâncime mistică, s-au apucat să calculeze şi data exactă a presupusei emigrări. G. Tarade credea astfel (1969) că evenimentul a avut loc în anul 3113 î.e.n. Faptul că urmele găsite de arheologi nu atestă nicăieri şi în nici un fel existenţa unei civilizaţii capabile de o atare performanţă în epoca respectivă (din care avem în schimb abundente urme ale omului epocii de piatră), nu deranjează câtuşi de puţin autorii acestor năstruşnice calcule. Dacă ar fi întrebaţi, ei ar răspunde imperturbabil că urmele respective se puteau cufunda în Ocean (de ce tocmai ele?), puteau fi şterse de intemperii

(uitând că altele mult mai firave n-au fost şterse) etc. Iar dacă am admite că emigrarea a fost rodul intervenţiei unor fiinţe venite din alte lumi, trecem automat la o altă categorie de soluţii posibile pentru fenomenul OZN, cea conform căreia OZN-urile sunt nave trimise pe Pământ de repre-

127

zentantii unor civilizaţii extraterestre. Marele defect al

5 5

acestei ipoteze este că, dacă ar fi adevărată, conform bunului simţ comun ar trebui să vedem mult mai multe „minuni“ săvârşite de aceşti extraterestri în jurul nostru decât ne este dat să constatăm. Iar dacă 99,99...% din existenţa noastră se explică foarte bine fară ipoteza prezenţei lor aici, ni se pare mai logic să acceptăm că probabil la fel s-ar putea explica şi fracţiunea rămasă. După un vechi principiu, numit „ briciul lui Occam “ nu trebuie să înmulţim ipotezele, dacă nu este strict necesar... Dar nu cumva este necesar de astă dată?

Curios este că există specialisti (şi nu puţini) care susţin cu tărie pluralitatea civilizaţiilor în Galaxia noastră şi militează pentru programe costisitoare în vederea descoperirii lor cu ajutorul radiotelescoapelor, dar care neagă vehement orice posibilă legătură între aceste civilizaţii şi fenomenul OZN. Un exemplu ilustru în această privinţă este cel al lui C. Sagan. Pentru a-şi explica poziţia el recurge, în volumele „UFO’s A Scientific Debate“ (1972) şi „The Cosmic Connection" (1973) la aşa-numita ipoteză Moş Crăciun. Conform binecunoscutei credinţe, acest simpatic personaj trebuie să viziteze, într-o singură seară, vreo cincizeci de milioane de cămine de americani. Dacă ar petrece doar o singură secundă în fiecare casă (şi, desigur, nu aceasta este imaginea uzuală), i-ar trebui mai bine de un an şi jumătate să-şi termine treaba, argument suficient ca să respingem ipoteza. Judecând în mod analog, spune Sagan, chiar dacă ar exista un milion de civilizaţii foarte avansate, pentru ca să fim vizitaţi în fiecare zi de o altă navă cosmică (aşa cum sugerează frecvenţa rapoartelor OZN), ar trebui ca fiecare dintre aceste civilizaţii să lanseze pe an 3,6 miliarde de nave cosmice, ceea ce este absurd. Materialele şi energia necesare unui asemenea efort ar depăşi posibilităţile oricărei supercivilizaţii. După estimările sale, o rată rezonabilă ar fi o vizită la zece mii de ani...

128

Numai că în calculele sale C. Sagan are în vedere o căutare oarbă, egal repartizată pe toate stelele Galaxiei, o căutare în care fie supercivilizaţiile nu ştiu nimic despre existenţa noastră, fie consideră că nu prezentăm interes mai mare decât orice altă planetă din Calea Lactee. Or, s-ar putea ca aceste

ipoteze să nu stea în picioare. în plus, Sagan se gândeşte fară îndoială la greoaiele nave interstelare de tip Daedalus imaginate de inginerii secolului XX. Dacă ţinem însă cont că frecventa de

? 5

apariţie a civilizaţiilor ar putea fi de una la câteva sute de mii de ani într-o Galaxie ca a noastră, parametrii problemei se schimbă radical. în acest caz devenirea noastră este un eveniment unic şi care poate polariza o bună parte din atenţia civilizaţiilor mai vechi. în plus, pentru civilizaţii vechi de milioane de ani drumul până la noi ar putea fi mult mai scurt şi mai simplu. Poate tot atât de simplu ca o excursie cu automobilul pentru omul secolului nostru.

Un alt contraargument „logic“ este că, o dată ce majoritatea rapoartelor OZN conţin erori de observaţie, de interpretare ori chiar fraude, toate rapoartele OZN ar trebui încadrate în aceste categorii. în replică la această atitudine, sociologul R. L. Hali observa că se cunosc multe cazuri în care în timpul războiului, în condiţiile unui stres permanent, unii aviatori au tras cu mitraliera în planeta Venus sau într-o insulă, luându-le drept avioane duşmane. De aici nu se poate deduce însă că nu au existat deloc avioane duşmane...

Cât despre contraargumentarea pătimaşă, ea se rezumă, în esenţă, la ideea că „girafa nu există“ pentru că nu ne convine nouă să existe, în speţă că extraterestrii nu există, deoarece asta ar incomoda foarte mult sabloa- nele gândirii noastre, pentru că n-am mai fi noi unica încoronare a firii, ceea ce e inacceptabil, chiar şi subconştient, etc. Această patimă se îngemănează foarte

129

bine cu cealaltă, cea a fanaticilor OZN-urilor, în mintea cărora orice însăilare logică, fie ea cât de şubredă, devine cea mai solidă certitudine dacă serveşte dorinţa subconş- tientă de a dovedi existenţa extraterestrilor.

Dacă judecăm lucid, vom ajunge la concluzia că la ora actuală în acest domeniu nu există deocamdată altă certitudine în afară de numărul crescând al rapoartelor. Deocamdată toate ipotezele compatibile cu aceste rapoarte trebuie reţinute, între ele şi cea a originii extraterestre, cu condiţia respectării unei minime coerenţe. Atât entuziasmul exagerat, însoţit de regulă de o bună doză de lipsă de simţ critic, cât şi negarea îndărătnică, fie şi „ logică ", a valabilităţii fenomenului OZN în toată complexitatea ei, sunt egal de dăunătoare pentru elucidarea adevăratei naturi a acestuia.

SE NAŞTE O NOUĂ RELIGIE?

Ipoteza că OZN-urile ar fi mesagerii unor super- civilizaţii

extraterestre are şi o altă implicaţie delicată. Istorisiri în care se susţine că vehicule venite din cer au luat cu ele pe cutare pământean, că ocupanţii vehiculului i-au transmis diverse învăţături cu care respectivul s-a întors înfricoşat printre ai lui, nu se povestesc de azi de ieri ci reprezintă un fenomen cultural de o remarcabilă vechime. în cartea apocrifă a patriarhului Enoh acesta istoriseşte cum a fost dus în cele şapte ceruri de către doi „îngeri". în mitul babilonian al lui Etana ascensiunea se realizează cu ajutorul unui vultur năzdrăvan. Iezechiel zboară graţie unei roţi coborâtă pe Pământ şi însoţită de făpturi antropomorfe. Remarcabile în aceste povestiri sunt detaliile tehnice care cu greu puteau fi intuite în vremea respectivă. Descrierea Pământului care devine tot mai mic, până ce dispare complet, cerul negru deşi era ziuă,

130

suprasolicitarea la acceleraţii etc. Detalii la fel de neaşteptate se pot găsi şi în vechea literatură indiană sau chineză.

Oare tradiţia religioasă reflectă, fie şi deformat, vechi întâlniri cu mesageri cosmici? Sau invers, întâlnirile de gradul III şi IV sunt manifestări ale unei mentalităţi religioase? Desigur, o astfel de influenţă nu poate fi exclusă, dar ea este probabil neesenţială. Cert este însă că, aşa cum precizează V. Kembach, mitul modem al OZN-urilor fară a fi prin sine religios, a generat în ultimele decenii o serie de manifestări parareligioase. între acestea trebuie să fie amintită crearea câtorva sute de secte, majoritatea în California, fiecare cu puţini aderenţi dar altminteri foarte active. în fruntea acestor secte se află de regulă, „contactaţi", „aleşi", prin care extratereştrii transmit pământenilor îndrumări privind calea justă de urmat. J. Mariano, capul „bisericii cosmice", în vădita dorinţă de a împăca nouă „credinţă" cu cea creştină, susţine de pildă că Iisus, ca şi mai multe alte personaje biblice, n-ar fi fost decât extraterestri ori personaje contactate de aceştia.

Unul dintre cei mai cunoscuţi sefi de sectă este G.

9_t 9

Adamski, cel care declară despre sine cu toată seriozitatea că este unul dintre primii pământeni care s-au întâlnit (într-un deşert din California, în vara lui 1952) cu reprezentanţi ai unei civilizaţii extraterestre, şi anume cu locuitori de pe... Venus, care l-au iniţiat în ştiinţa lor. Secta „filosofiei cosmice" a lui Adamski provine dintr-o altă sectă, antebelică, tot atât de pitorească, numită „ordinul regal al Tibetului". în anii în care Adamski şi-a scris cărţile în care şi-a istorisit fantastica aventură, nu se ştia încă faptul că pe Venus nu numai că nu poate fi vorba de o civilizaţie avansată dar condiţiile de

iad interzic orice formă cunoscută de viată.
9
Profeţii unor secte mai recente au avut grijă să-şi plaseze obiectul adoraţiei lor undeva mai departe sau
131
într-un loc mai vag precizat. Astfel, E. Siragusa, din Sicilia, fondatorul „asociaţiei prietenilor vizitatorilor din spaţiu", a fost, zice-se, contactat de extraterestri care veneau dintr-o confederaţie de peste 600 planete. Secta ISO-ZEN (Intemelle Synthese Operative Zetetique Energetique et Nucleonique) din Franţa, condusă de J. Martin şi J. P. Appel, reunind câteva mii de aderenţi, facea la un moment dat pregătiri pentru o emigrare masivă pe o planetă lângă Alfa Centauri. în paranteză fie zis, această sectă a fost desfiinţată prin hotărâre judecătorească din motive foarte pământe'şti cum ar fi: orgii, trafic de droguri, proxenetism, şantaj etc. S-a făcut mare vâlvă în jurul faptului că la 28 noiembrie 1979, F. Fontaine ar fi fost răpit de nişte fiinţe sferice şi ţinut mai multe zile la bordul unei farfurii zburătoare. După aceasta, i s-ar fi încredinţat mesajul că la 15 august 1980 şi la 15 august 1983 „nava spaţială" va reveni la Cergy-Pontoise (în Franţa, lângă Paris). La datele respective mii de creduli au aşteptat evenimentul, ţinându-se de mâini în scopul „concentrării bioenergiei" cu care sperau că-i atragă pe extraterestrii. Nu s-a produs nimic. Chiar în 1983, de altfel, unul dintre personajele principale ale „istoriei" a recunoscut că întreaga poveste a fost doar o înşelătorie bine regizată. în ce scop? Nu s-a dat niciodată un răspuns clar. O istorie asemănătoare s-a petrecut cu J. Waddington, răpit dintr-un cartier periferic -londonez, căruia chipurile i s-a prezis că nişte farfurii zburătoare vor ateriza tocmai în faimoasa piaţă Picadilly Circus din Londra. N-ar mai trebui s-o spunem, aterizarea desigur n-a avut loc nici la data prezisă, nici mai târziu. O altă sectă, căuta să achiziţioneze în 1981 o fermă lângă Cevennes (Franţa) pentru a creşte tritoni de baltă. Aceştia urma să fie expediaţi pe planeta Baal (?!) cu ajutorul unor farfurii zburătoare care trebuiau să sosească la momentul potrivit. Sectanţii erau informaţi că civilizaţia acestei planete este
132
pe cale de dispariţie deoarece reprezentanţii ei nu mai sunt în stare să se reproducă. Ultima lor salvare o constituiau tritonii de baltă...
Lăsând la o parte înşelătoriile şi farsele, dacă parcurgem relatările unor martori ai întâlnirilor de gradul III sau IV, vom constata că majoritatea mesajelor încredinţate „contactaţilor” sunt la fel de aberante ca şi cele de mai sus.

Din multe dintre ele se degajă ideea că „cineva acolo sus“ are grijă de noi, poate că are grijă chiar de sute de milioane de ani. După Adamski, Pământul este un soi de „grădiniţă" în care omenirea este ajutată de către tutorii cosmici, printr-o serie de lecţii obligatorii, să se maturizeze. în alte mesaje, dimpotrivă, se transmit apeluri patetice către şefii de stat pentru încetarea cursei înarmărilor, încetarea experienţelor nucleare, promovarea dragostei şi frăţiei între toţi oamenii de pe Pământ, altminteri nimeni nu ne va salva. Cele de mai sus, pentru a fi bine înţelese, trebuie puse în contextul nenumăratelor absurdităti patente raportate de martori: ca OZN-nauţii vin de pe Venus sau de pe Marte, că sunt gata să ne ofere secretul călătoriilor cosmice, leacul cancerului, ori alte reţete miraculoase care, puse la probă, se dovedesc sistematic fără efect, s.a.m.d.

Există, desigur, între aşa-zişii „contactaţi", şi mistici şi şarlatani şi amatori de farse. Acest „cargo-cult mile- narist“ al epocii modeme, după caracterizarea lui V. Kembach, îşi trage seva, fără îndoială, din spaima neputincioasă a unor oameni cu o oarecare şcoală, dar altminteri slabi şi debusolaţi, care pe de o parte nu mai acceptă ideea divinităţii în ipostazele sale tradiţionale, dar pe de altă parte tânjesc după o instanţă supraumană ocrotitoare, binevoitoare pe care s-o contrapună ameninţării unor forţe pe care nu le pot stăpâni. Dar îşi trage seva şi din socotelile meschine ale unor indivizi care exploatează o asemenea stare de spirit. Ar fi, totuşi,

simplist să reducem lumea celor care fac rapoarte despre „răpiri“ doar la categoriile de mai sus; ar fip greşeală să taxăm drept misticism sau şarlatanie întregul fenomen OZN în ipostazele lui de mare stranietate, chiar dacă „ entităţile " implicate transmit, zice-se, martorilor absurdităţi flagrante. Pare mult mai plauzibil să admitem că suntem în faţa unui proces de o mare complexitate, în care ceva încă neelucidat (de origine extraterestră sau nu) se îmbină cu grijile şi angoasele conştiente sau inconştiente ale martorilor, iar uneori si cu nivelul precar de cultură al acestora. Soluţia nu este nici bruscarea, nici politica struţului, ci căutarea cinstită, corectă, a cauzelor fenomenului.

Nici măcar „prezicerile" de aterizări ale unor OZN-uri nu sunt toate şarlatanii. Ajunge să amintim tragica întâmplare din decembrie 1982, când două persoane: L. Landis, o femeie de 48 de ani, şi G. Flach, electrician de 38 de ani, au aşteptat într-un automobil parcat într-o zonă pustie din Minnesota, în nordul Statelor Unite, aterizarea „anunţată" a unor extraterestri. în acest timp s-au hrănit doar cu vitamine şi apă dintr-un lac din

apropiere. Când au fost găsiţi de poliţie, după patru săptămâni, erau atât de epuizaţi de foame şi de frig, încât a trebuit să fie spitalizaţi, iar femeia nu a mai putut fi salvată.

Pentru cei care nu văd încă în mod limpede linia de demarcaţie dintre o credinţă religioasă şi credinţa în existenţa unor civilizaţii extraterestre poate este bine să subliniem încă o dată că religia plasează divinitatea într-un supranatural pe care mintea nu-1 poate cuprinde niciodată,,în timp ce extraterestrii sunt imaginaţi ca fiinţe gânditoare, care s-au născut (poate mult înaintea noastră) din aceeaşi materie şi în acelaşi Univers ca şi noi. Chiar dacă în ochii noştri puterile lor ar fi echivalente cu miracolele atribuite zeilor, aceste puteri sunt expresia unor legităţi materiale pe care dacă nu le cunoaştem încă, le

vom cunoaşte şi le vom stăpâni şi noi în viitor. Dar mai este o diferenţă importantă - în timp ce în mai toate religiile divinitatea solicită adoraţie, supunere necondiţionată, reprezentanţii unor supercivilizaţii - dacă există - trebuie să aibă un respect mult prea mare pentru demnitatea fiinţei gânditoare ca să poată pretinde aşa ceva. Mai mult, ei vor considera că prosternarea unei fiinţe gânditoare în faţa unui seamăn al său întru gândire, fie el şi mult mai dotat ori învăţat, este un act înjositor şi păgubitor pentru ambele părţi. Dacă există supercivilizaţii, cu siguranţă ele nu vor accepta ca cineva să fie obligat să-şi nege propria gândire, propriile iniţiative şi să se complacă într-o supunere oarbă, totală, primitivă, în faţa gândirii unei alte entităţi, divinizată şi considerată infailibilă.

CÂŢI SUNTEM ÎN UNIVERS?

LECŢIA ASTRONOMIEI

•>

Să fie oare ocupanţii OZN-urilor, într-adevăr, vizitatori din stele? Ar fi posibil oare ca reprezentanţii unor civilizaţii născute în alte colţuri ale Universului să fi ajuns la noi la bordul unor „corăbii astrale"?

Punând această întrebare ne gândim în primul rând la cititorul cu o oarecare cultură ştiinţifică şi care (dacă a avut răbdare să citească volumul până aici) va .zice probabil că poate OZN-urile există, dar în nici un caz ele nu sunt manifestări ale extraterestrilor. O dată, deoarece condiţiile de pe Pământ sunt unice în Univers, apoi, deoarece dacă ar fi pe undeva o civilizaţie asemănătoare, •distanţele sunt mult prea mari pentru a permite chiar şi o singură vizită, necum atât de multe!

Facem apel la răbdarea cititorului pentru a încerca să schiţăm împreună un răspuns care, fără a fi încărcat cu prea multe

detalii, să argumenteze totuşi cât ^de cât convingător posibilitatea ipotezei extraterestre. încredinţăm cititorul că estimările pe care Ie facem mai jos se regăsesc în bogata literatură consacrată problematicii şi reflectă cele mai recente descoperiri în domeniu.

Pământul pe care-1 locuim este a treia dintre cele nouă planete mari care se rotesc în jurul Soarelui,
136
formând, împreună cu alte corpuri cereşti mai mici, Sistemul Solar.

Stelele sunt şi ele sori, în jurul cărora se rotesc, poate, planete. Numai că aceşti sori se află foarte departe de noi. Lumina, cu viteza ei de 300 000 de kilometri pe secundă, ajunge de la Soare la Pământ în ceva mai mult de opt minute, în timp ce de la cea mai apropiată stea, numită Proxima Centauri, are nevoie de 4,27 ani. în termeni tehnici se mai spune că această distanţă este de 4,27 ani-lumină.

Soarele, împreună cu alte circa 400 miliarde de alţi sori formează un vârtej de stele, o „insulă cosmică[14] de forma unei spirale turtite, numită „Calea Lactee“ sau Galaxie. Aceasta are un diametru de circa 100 mii de ani-lumină.

Instrumentele noastre pot observa un număr de circa 100 miliarde de galaxii, mai mult sau mai puţin similare, formând ceea ce putem numi Univers sau Metagalaxie. Raza Universului este de circa 18 miliarde de ani lumină. Nimeni nu ştie ce poate fi „dincolo" de graniţele ei.

Datorită unei coincidenţe, care s-ar putea să nu fie întâmplătoare, vârsta Universului este tot de circa 18 miliarde de ani. Atât s-a scurs de la explozia primordială numită Big Bang, în care şi-au avut începutul toate - şi timpul şi spaţiul şi particulele elementare care au alcătuit mai apoi atomii, moleculele, corpurile.

De la această explozie încoace, Universul nu încetează să se extindă. Unii spun că această expansiune se va opri într-o zi, peste multe miliarde de ani, după care va urma o contractare, o prăbuşire în sine, iar peste alte zeci de miliarde de ani Universul, adunat din nou într-un singur punct, se va sfârşit într-un „Big Crunch", o „Mare Sfărâmare". Poate va urma din nou o mare explozie, se va naşte un alt timp şi un alt spaţiu. Poate succe
137
siunea acestor catastrofe se va perpetua într-o pulsaţie nesfârşită. Poate alte Universuri, inaccesibile nouă, infinit de multe, evoluează undeva într-un mod asemănător. Poate toate cele de mai sus nu sunt decât un model provizoriu pe care descoperirile viitorului îl vor răsturna iremediabil...

SANSA VIEŢII

9 9

Ar fi oare posibil ca în Universul nostru să mai existe, la ora actuală, civilizaţii evoluate, să le zicem civilizaţii tehnologice, care ar fi capabile de realizarea unor vehicule apte pentru zborul cosmic?

Pentru a simplifica problema, să ne referim pentru moment doar la Galaxia noastră.

O civilizaţie tehnologică nu se poate naşte oriunde. Steaua în jurul căreia ea s-a dezvoltat trebuie să fi fost nici prea mare, nici prea mică, asta pentru a beneficia de o viaţă suficient de lungă şi liniştită. Cam 25% dintre stele corespund din acest punct de vedere.

Dintre acestea se apreciază că circa 15% au în jur planete cu orbite stabile, o altă condiţie obligatorie. Aceasta înseamnă 15 miliarde de stele din totalul de 400 miliarde.

Studii recente, de pildă explorarea Sistemului Solar cu sonde spaţiale, arată că viaţa se dezvoltă mult mai greu decât ne-am imaginat în urmă cu câteva decenii. Se estimează că doar una din zece stele având planete cu orbite stabile au şi o planetă cu condiţii propice de temperatură. Dintre acestea, din nou, doar o zecime posedă toate elementele chimice necesare vieţii, înainte de toate elemente mai grele, apărute în stelele de „generaţia a treia“, la mai multe miliarde de ani după „Big Bang“.

Dintre cele rămase, doar circa 7,5% au dimensiunile, înclinaţia axei şi alternanţa zi-noapte prielnice dezvoltării vieţii. Făcând un calcul, vom constata că în Galaxia noastră nu mai rămân decât 20 de milioane de planete pe care viata are condiţii să se dezvolte în voie.

t y

Dar pe câte dintre ele a şi apucat să se dezvolte cu adevărat?

Ştim foarte puţine despre condiţiile în care viaţa poate lua naştere. Avem din păcate o singură „carte“ pe care o putem citi deocamdată în acest sens - istoria vieţii scrisă în straturile scoarţei pământeşti.

Se cunoaşte, cu destulă precizie, că Pământul s-a născut, împreună cu tot Sistemul Solar, în urmă cu 4,65 miliarde de ani. La început era un glob incandescent. Acum circa 4 miliarde de ani, când scorţa lui s-a mai răcit, apar şi primii compuşi organici complecşi - primele cărămizi ale vieţii. Să fi existat o contaminare cu germeni veniţi din alte colţuri ale Universului sau vreun alt gen de intervenţie externă? La nivelul actual ne este imposibil să formulăm un răspuns tranşant. Se pare însă că datele pe care le avem pot explica mulţumitor evoluţia sinuoasă a vieţii chiar şi fără influenţe externe.

Nu e cazul să intrăm în detalii. Putem, însă, puncta câteva repere. La început s-au născut bacterii şi alge primitive. Acum 1,8 miliarde de ani au apărut unicelulare cu nucleu, numite „eucariote"; peste câteva sute de milioane de ani unele dintre urmaşele lor se organizează în organisme pluricelulare. Acum circa 1 miliard de ani apare astfel primul vierme, atât de mic, încât abia l-am fi putut zări cu ochiul liber...

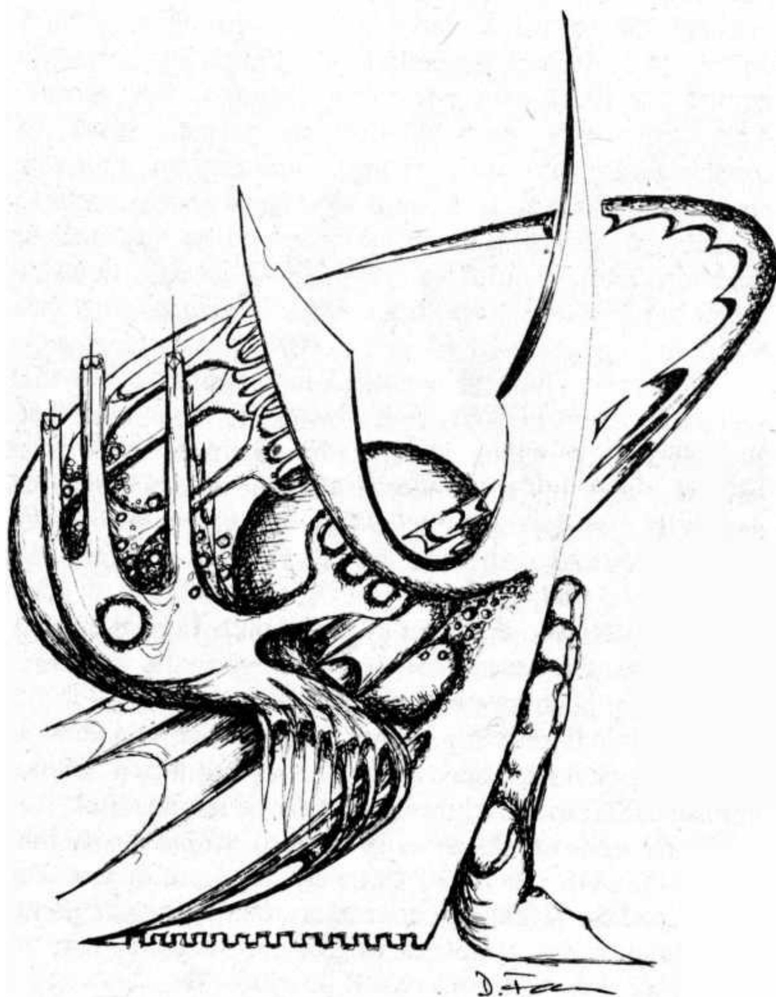
Subliniem, pentru a înţelege complexitatea drumului parcurs, că naturii i-au trebuit trei miliarde de ani pentru a alcătui primul viermişor, având nevoie apoi doar de un singur miliard pentru ca din acel viermişor să-l creeze pe om, ca şi întreaga faună pe care o ştim.

Tot acum un miliard de ani apare şi acel formidabil instrument de recombinare a însuşirilor genetice care este înmulţirea sexuată. Progresul se accelerează. Acum 900 milioane de ani lagunele mişună de bureţi şi meduze; acum circa 570 milioane de ani se răspândesc strămoşii melcilor, racilor si caracatiţelor; acum 500 milioane apar primii peşti; peste puţin timp primele forme de viaţă încep să se stabilească pe uscat - la început plantele, apoi insectele şi animalele. Acum 320 milioane de ani pădurile de ferigi arborescente sunt bântuite de mari reptile erbivore, vânate de cele carnivore. Acum 225 milioane de ani apar primele păsări şi primele mamifere; dar rolul lor este încă periferic, lumea fiind dominată de dinozaurii de toate mărimile, unii ajungând la 15 metri înălţime, 30-50 metri lungime şi 100 tone greutate.

Acum 65 milioane de ani o catastrofa duce la dispariţia dinozaurilor. Mamiferele ocupă locul rămas în urma lor. Acum circa 5 milioane de ani din familia lor se desprinde o ramură care, după multe alte avataruri, va duce la apariţia omului şi a civilizaţiei tehnologice.

Oare pe toate cele 20 milioane de planete propice dezvoltării vieţii s-a repetat, mai mult sau mai puţin asemănător, acest scenariu?

Ca şi în majoritatea estimărilor de mai sus, şi aici suntem limitaţi doar la presupuneri. Cele mai multe opinii apreciază că putem accepta că o viaţă de complexitatea celei pământene va înflori doar pe o singură planetă din douăzeci, care posedă teoretic condiţii propice pentru ea. Cu alte cuvinte, pare rezonabil să acceptăm că în Calea Lactee există circa un milion de planete găzduind forme de viaţă suficient de complexe, o biosferă având abundenţa celei pământene.

Dar în câte dintre aceste „biosfere" va apare şi o fiinţă inteligentă, care să creeze acea civilizaţie tehnologică în măsură să construiască nave interstelare? Care este probabilitatea ca o astfel de biosferă să producă, la un moment dat, o fiinţă inteligentă - capabilă să-şi facă unelte, să vorbească generalizând şi anticipând, capabilă de artă - o fiinţă cum a fost omul acum 15 000 de ani?

9

Apoi, care este probabilitatea ca această fiinţă să construiască o civilizaţie de tip tehnologic, aşa cum este cea a secolului XX, în măsură să asigure zborul cosmic? Credem că răspunsul la

prima întrebare se situează, în mod rezonabil, în jurul valorii de 1/10, iar la a doua de asemenea în jur de 1/10. Rezultă că Galaxia noastră este capabilă să găzduiască 10 mii de civilizaţii tehnologice.

Alţi autori ajung la concluzii mai optimiste sau mai pesimiste. Desigur, aceste civilizaţii nu apar simultan. Judecând după vârsta stelelor din Galaxie, unele mai bătrâne altele mai tinere decât Soarele, putem estima că din cele 10 000, circa 4 000 de civilizaţii au apărut înaintea noastră, restul urmând să apară într-un viitor mai mult sau mai puţin îndepărtat.

Câte oare dintre aceste 4 mii de civilizaţii, apărute înaintea noastră, au ajuns însă efectiv să realizeze zborul interstelar şi poate pe cel intergalactic?

Pentru a fi corecţi, trebuie să subliniem, înainte de toate, că având în vedere tot ce cunoaşte ştiinţa şi tehnica secolului XX, un astfel de zbor este practic imposibil.

Dar, oare va fi la fel şi pentru ştiinţa şi tehnica secolului XXI? Sau XXX? Sau peste zece mii de ani? Sau un milion? Să ne gândim doar la drumul parcurs de ştiinţă în ultimele sute da ani, la progresele realizate, care nu credem că-şi vor încetini ritmul pe viitor. Deci, ni se pare

raţional să acceptăm că în secolele care vor urma se vor descoperi şi principii fundamentale necunoscute azi. Şi, deci, ceea ce la ora actuală pare imposibil ar putea deveni posibil în secolele sau mileniile următoare:

Acum vine însă întrebarea cea mai dificilă.

Va mai exista oare omenirea peste câteva sute sau câteva mii de ani pentru a avea răgazul să descopere aceste principii? Nu cumva progresul ştiinţific şi tehnic va .merge mână în mână cu mărirea puterii de distrugere, astfel încât omenirea şi chiar viaţa să dispară de pe Pământ, poate pentru totdeauna?

Ne gândim, de pildă, la fanatici, care, pentru a-şi argumenta punctele de vedere, ar declanşa un holocaust nuclear (şi nici nu e nevoie să fie foarte mulţi!).

Ne gândim şi la scăparea accidentală de sub control a unor experimente genetice, ori la alte catastrofe cu efect asemănător; dar ne gândim mai ales la acele principii (sin)ucigaşe încă nenăscute, care vor fi puse la punct peste o sută sau o mie sau zece mii de ani! Acum o sută de ani, cine se gândea oare la bomba termonucleară ori la experimentele de inginerie genetică? Are cineva impresia că ştiinţa ori tehnica militară îşi vor încetini progresul pe viitor?

Şi poate nici nu e nevoie să ne gândim prea departe...

H. Kahn, faimosul viitorolog, fost director al Institutului Hudson, declara, în 1981, că în principiu este posibilă realizarea unei maşini infernale care, plasată într-un puţ suficient de adânc, ar putea desface întreaga noastră planetă în bucăţi. Construcţia maşinăriei ar fi necesitat, după estimările sale, circa zece ani şi o investiţie de 10 miliarde dolari (cam a zecea

parte din costul de atunci al flotei de bombardiere strategice a S.U.A.).

I. Asimov observa în cartea sa „Civilizaţii extraterestrecă civilizaţia noastră are un viitor îndo- ielnic. „Suntem o specie prea certăreaţă şi considerăm conflictele noastre locale mai importante decât supravieţuirea generală“. Spre deosebire de alte animale, la care conflictele se sting spontan, noi suntem ranchiu- noşi şi avem darul previziunii şi al plănuirii minuţioase a răzbunării.

în 1966, în lucrarea lor comună „Inteligent Life in Universe", astrofizicienii I. Şklovski şi C. Sagan (rus şi american) estimau că doar o civilizaţie din o sută reuşeşte să-şi rezolve problemele ecologice ori legate de un război catastrofal, supravieţuind apoi 1 miliard de ani, celelalte nefiind în stare să depăşească o mie de ani de civilizaţie tehnologică. în 1973, C. Sagan sublinia, în „The Cosmic Connection că repulsia noastră faţă de oamenii de altă limbă, altă culoare a pielii sau care se îmbracă diferit, agresivitatea, supunerea faţă de ritualuri şi faţă de stăpâni puteau să prezinte o anumită valoare în epocile în care un mic trib îşi apăra identitatea ameninţată de fiare şi de străini. Dar, în epoca noastră astfel de năravuri au devenit nu doar anacronice ci şi extrem de periculoase. Tot el, în lucrarea „Cosmos“ (1980), bazată pe un serial de televiziune de mare succes, difuzat şi la noi, reafirmă aceeaşi şansă de numai 1% privind speranţa de supravieţuire a civilizaţiei noastre tehnologice (deşi-în altă parte sugerează şi 40% pentru următoarea sută de ani). într-un articol din 1983, C. Sagan şi W. I. Newmann mai observă că o sociatate are şanse de supravieţuire cu atât mai mici cu cât tendinţele ei imperialiste de cucerire, în particular a Galaxiei, sunt mai mari. Deci, o inteligenţă de tipul celei pe care o au delfinii are desigur şanse mari de supravieţuire (dacă va fi cruţată de noi, în cazul concret al

delfinilor noştri), dar o astfel de inteligenţă nu va naşte niciodată o civilizaţie de dimensiuni cosmice. Omul este pornit în mod hotărât să „cucerească" întregul Cosmos, dar această

tendinţă intrinsecă spre cuceriri i-ar putea fi lesne fatală chiar înainte de a pomi la drum.

Desigur, nu trebuie să uităm că mai există şi pericole de altă natură. De pildă, la 23 martie 1989 un asteroid de 800 m diametru a trecut „razant", la numai 800 mii km de Pământ, având o viteză de 75 mii km/oră. Dacă ne-ar fi ciocnit planeta, efectele ar fi fost similare cu cele ale unui război mondial nuclear.

Ce s-ar întâmpla dacă omenirea ar dispare? S-ar mai naşte oare vreo altă civilizaţie tehnologică pe Pământ? Şi cine ar fi artizanii ei? Cimpanzeii? Delfinii? Descendenţi îndepărtaţi ai altor mamifere? Sau poate surpriza ar veni din partea caracatiţelor? Oceanologul J. Y. Cousteau descria surpriza pe care a avut-o descoperind în Mediterana adevărate orăşele construite de caracatiţe, cu clădiri evident artificiale şi având o anumită diversitate funcţională. Sau poate că biosfera terestră n-ar mai fi niciodată în stare să nască o specie capabilă să pornească pe drumurile cosmosului?

Probabil că şansa de numai 1% pentru supravieţuirea noastră este totuşi o estimare mult prea pesimistă. Credem că ar fi mai rezonabil să acceptăm că măcar o civilizaţie tehnologică din zece va fi suficient de „agresivă" pentru a-şi propune colonizarea Galaxiei, dar totodată suficient de înţeleaptă pentru a evita un dezastru ecologic, nuclear sau de altă natură, care să-i fie fatal. Rezultă că dintre cele circa 4 mii de planete din Calea Lactee, pe care a apărut înaintea noastră o inteligenţă capabilă de călătorii interstelare, la ora actuală nu mai supravieţuiesc decât în jur de 400 de civilizaţii.

Ca limită maximă de supravieţuire a unei astfel de civilizaţii s-a propus un miliard de ani. Prima civilizaţie

din cele 400 putea să apară însă în urmă cu două (sau chiar mai multe) miliarde ani. A dispărut oare? A devenit între timp altceva, dincolo de puterea noastră actuală de înţelegere? întrebările sunt fireşti, dar pentru simplitate propunem să considerăm răspunsul inclus în acelaşi 1/10 de mai sus; cu alte cuvinte vom estima că în Galaxie există, la ora actuală, circa 400 civilizaţii mai vechi decât a noastră.

Desigur, este posibil să fim şi prima civilizaţie apărută în Galaxie (deci singura). Probabilitatea în acest sens este însă practic nulă. Dar e bine să nu pierdem din vedere că cele 400 de civilizaţii se referă doar la Galaxia noastră; în Metagalaxie există însă 100 miliarde de galaxii, deci în Universul accesibil observaţiei noastre ne putem aştepta să existe circa 40 mii de miliarde de asemenea civilizaţii, foarte vechi şi foarte înţelepte. Chiar dacă estimările pe care le-am făcut n-ar fi

corecte, chiar dacă numărul de civilizaţii ar fi de un milion de ori mai mic decât am calculat, numărul lor în Univers ar fi încă de necuprins pentru minţile noastre.

CĂUTĂRILE NOASTRE PATETICE

Calculul de mai sus a fost făcut şi refăcut de zeci, dacă nu cumva de sute de ori, de tot atâţia autori, ajungându-se la cifre mai mult sau mai puţin concordante.

C. Sagan şi F. Drake estimau, la un moment dat, că numărul de civilizaţii tehnologice existenţe la ora actuală în Galaxia noastră este de circa un milion, ceea ce ar fi însemnat că cea mai apropiată se găseşte la circa 300 ani-lumină de noi. în acelaşi timp, I. S. Şklovski sau F. J. Tipler argumentează că foarte probabil suntem singura civilizaţie din Galaxie. între aceste două extreme, rezultatul la care am ajuns mai sus pare o valoare medie rezonabilă.

Dacă aceste civilizaţii există, şi-au zis învăţaţii, ele trebuie să emită în eter emisiuni de radio şi de televiziune. Mai mult, ele vor considera în mod sigur că e de datoria lor să caute în Cosmos „semeni întru raţiune", trimiţând în acest scop mesaje către cele patru zări şi aşteptând răspuns la ele.

Asupra lipsei de imaginaţie caracterizând această abordare vom mai reveni. Ceea ce este însă cert este că ideea a „prins“.

Primul care a enunţat-o a fost, în 1901, N. Tesla. Mai târziu G. Marconi, pe iahtul său „Elettra", încearcă să recepţioneze unde radio de joasă frecvenţă emise de alte civilizaţii, reţinând chiar câteva semnale inexplicabile, care, însă, nu s-au mai repetat. D. Todd, în 1924, C. Stormer, în 1928, ca şi alţii raportează rezultate asemănătoare. Problema este reluată într-un faimos articol publicat în 1959, de G. Cocconi şi Ph. Morrison. Ei sugerează, pentru prima dată, ca ascultarea să se efectueze cu ajutorul radiotelescoapelor, precis direcţionate către un punct ales din spaţiu şi să se urmărească doar anumite frecvenţe „magice" din gama undelor centimetrice, în primul rând cea de 1 420,405 MHz caracteristică emisiei hidrogenului'neutru. Pe de o parte, acest element este cel mai răspândit în Univers, deci frecvenţa în cauză ar fi printre primele' care i-ar trece prin minte oricui, dacă ar dori o „întâlnire" pe o lungime de undă neprecizată în prealabil. Pe de altă parte, această frecvenţă se află în unica fereastră de zgomot radio minim, deci într-o zonă ideală pentru comunicaţii la mare distanţă. La frecvenţa menţionată s-a adăugat curând cea de 1 667 MHz, caracteristică radicalului hidroxil (HO). împreună cu hidrogenul, acest radical formează apa, substanţa probabil cea mai importantă pentru viaţă, aşa cum o cunoaştem; din acest motiv căutarea combinată pe cele două frecvenţe a fost numită adăpătoarea. Dacă în savană

sau în junglă - s-a spus - am dori să întâlnim cât mai multe vieţuitoare rare, unde oare ne-am putea aşeza mai bine decât în preajma adăpătoarei? în anii care au urmat, diverşi autori au propus şi alte frecvenţe. De pildă, din 1981 ascultarea Cosmosului se efectuează şi pe o frecvenţă a moleculei de monoxid de carbon, iar din 1987 pe prima armonică de 2 841 MHz a frecvenţei hidrogenului neutru.

Două probleme s-au vădit mai importante la acest început de drum: pe de o parte identificarea - în noianul de semnale recepţionate - a celor care ar putea proveni de la o civilizaţie extraterestră, pe de altă parte, modalitatea de descifrare a eventualului mesaj. S-a căzut de acord că semnalele ar trebui să fie de tipul celor pe care noi înşine le producem şi care, după ştiinţa noastră, nu apar niciodată pe cale naturală. S-a mai presupus că un mesaj trimis dinadins unei alte civilizaţii va fi suficient de simplu pentru a putea fi decriptat cu mijloace obişnuite. De la bun început s-au căutat soluţii pentru a distinge semnalele artificiale, produse de pământeni, de cele care puteau să fie de provenienţă extraterestră. De regulă primele erau captate cu o altă antenă şi „scăzute" din ceea ce se recepţiona prin radiotelescop, reţinându-se doar diferenţele.

Primul program de „ascultare" a Cosmosului, aşa numitul experiment „OZMA“, s-a realizat în 1960 de către F. Drake, la observatorul de la Green Bank (Virginia de Vest), cel mai mare radiotelescop din lume la vremea aceea, prăbuşit din motive necunoscute în 1988. Experimentul a constat din câteva sute de ore de ascultare, pe frecvenţe din banda de 1 420,405 ± 0,2 MHZ, a zonei stelelor Tau Ceti şi Epsilon Eridani, aflate la o distanţă de 11,9 şi respectiv 10,7 ani-lumină de noi. Acestea sunt cele mai apropiate stele de tipul Soarelui nostru; în jurul lor se credea la momentul respectiv că s-âr putea găsi civilizaţii

tehnologice. La un moment dat, din direcţia lui Epsilon Eridani s-au auzit nişte semnale neîndoielnic artificiale, ele însă nu s-au mai repetat. Ulterior s-a descoperit că proveneau de la un radar pământean secret. în 1968, în cadrul unui program similar, J. Bell şi A. Hewish din Anglia au detectat şi ei o sursă care părea artificială, descoperind apoi că de fapt era vorba de un corp ceresc straniu dar natural - un pulsar.

Tentativa de la Green Bank a fost urmată de numeroase alte experimente. Merită să le amintim pe cele sovietice conduse de N. Kardaşev (începând din 1963) şi V. Troiţki (din 1968), efectuate simultan la mai multe radioscoape aflate la mii de kilometri pe teritoriul U.R.S.S. Prima dintre echipe a detectat,

în 1973, semnale care reveneau zilnic. S-a aflat în curând că sursa lor era un satelit militar american secret. F. Dixon de la universitatea din Ohio a recepţionat şi el, în 1978, o serie de semnale inexplicabile; ele au fost însă de durată prea scurtă, nerepetate, deci neconcludente. Un alt experiment de mare anvengură a fost efectuat în 1980-1981, însu- mându-se un timp total de ascultare de două săptămâni, cu cel mai mare radiotelescop din lume, la Arecibo (Puerto Rico), având diametrul de 305 metri. La prelucrarea pe calculator a celor câteva sute de benzi magnetice înregistrate s-au evidenţiat aproape 300 de semnale inexplicabile la prima vedere, dintre care unele au fost ulterior identificate, altele rămânând ca „reziduale". Menţionăm că acest radiotelescop are capacitatea de a detecta un radar militar îndreptat spre noi de la distanţa de 60 de ani-lumină (!). Mai nou la acest efort s-a conectat şi marele radiotelescop ultramodern de la Goldstone (California).

Progresul major - înregistrat în ultimii ani în domeniul programelor de căutare a civilizaţiilor extraterestre - a venit, nu de la noi radiotelescoape, ci, în primul rând, de

la creşterea numărului şi puterii calculatoarelor electronice, destinate prelucrării semnalelor, care permit azi o analiză spectrală incomparabil mai fină decât înainte. Astfel proiectul „META“; desfăşurat din 1985 la Universitatea Harvard (Cambridge, Massachusetts), utiliza un „supercomputer“ cu 144 procesoare în paralel, permiţând ascultarea pe 8,4 milioane de frecvenţe simultan, într-o bandă de numai 400 KHz în jurul liniei hidrogenului neutru, frecvenţe menite mai ales să compenseze efectele Doppler, datorate deplasării astrelor şi chiar rotaţiei Pământului. Şi în cadrul acestui proiect s-au recepţionat câteva semnale inexplicabile, extrem de bine delimitate; din păcate ele nu s-au repetat, iar durata nici uneia n-a fost mai mare de 20 secunde.

Numeroase alte programe de căutare au avut mai mult sau mai puţin aceleaşi rezultate: o mulţime de „alarme false“, datorate inclusiv paraziţilor produşi de aparatura de ascultare. F. Tipler, într-un articol din 1987, aprecia că observaţiile, totalizând până în momentul respectiv circa 120 mii ore, nu s-au soldat cu nici un rezultat concret; nu s-a putut detecta nici un semnal persistent, repetabil, generat fără nici un dubiu de o inteligenţă nepământeană.

Există şi alte soiuri de semnale care, datorită scurtimii lor, se refuză analizei. Astfel, un grup de astronomi amatori din Toronto au semnalat că între iulie 1984 şi iulie 1985 au observat în constelaţia Perseu 24 fulgere luminoase, de o intensitate comparabilă cu cea a Luceafărului, dar de o durată

mai mică de o secundă. Ele ar putea fi tot atât de bine dezintegrări de meteoriţi de un tip special, experimente secrete cu sateliţi militari ori explozii gigantice la distanţe astronomice.

Una dintre cele mai spectaculoase semnalări asupra unui mesaj recepţionat din Cosmos este cea anunţată în 1962 de o revistă poloneză. Conform acesteia, la

150

radiotelescopul FORTY din Bicdystok s-au captat două imagini de televiziune, reproduse uneori în literatura amatoare de senzaţional ca un argument în sprijinul existenţei civilizaţiilor tehnologice, care semnalizează prezenţa lor prin emisiuni T.V. Una dintre imagini reprezenta un cap de insectă cu antene şi ochi imenşi, iar cealaltă o succesiune de semne sugerând o scriere alfabetică. Din păcate ştirea a fost o simplă păcăleală.

în revista „Science[41], din octombrie 1982, C. Sagan publica o „petiţie SETI“ (prescurtare consacrată pentru „Search for Extraterrestrial Intelligence“ - căutarea inteligenţei extraterestre), semnată de 73 savanţi proeminenţi din 13 ţări, între care 7 laureaţi ai premiului Nobel. Petiţia urgenta organizarea unor căutări sistematice mult mai amănunţite, cu sprijinul întregii planete, accentuând că rezultatul acestor căutări, indiferent dacă va fi pozitiv sau negativ, va avea implicaţii profunde atât în viziunea noastră asupra Universului cât şi în viziunea asupra nouă înşine. Printre semnatari, în afara unor specialişti în „SETT‘ deja amintiţi, menţionăm pe F. Crick, M. Eigen, V. Ginsburg, St. Hawking, F. Hoyle, M. Minsky, J. Oort, L. Orgel, L. Pauling, I. Şklovski, CI. Shannon, personalităţi dintre cele mai strălucite ale ştiinţei contemporane. Rezultatul a condus la aprobarea de către Congresul S.U.A. a unor fonduri pentru continuarea şi amplificarea căutărilor. Aceste fonduri au atins în prezent 20 milioane de dolari anual.

Un proiect de mari proporţii, costisitor şi nerealizat până la ora actuală este proiectul CYCLOPS propus de B. Oliver, în 1970. El sugera construirea unei reţele din
1 000-1 500 radiotelescoape având fiecare un diametru de 100 metri, dedicate exclusiv căutării civilizaţiilor extraterestre, pe care le-ar putea repera cu siguranţă pe o rază de 1 000 ani-lumină (dacă cititorul a reţinut calculele din capitolul precedent, va înţelege că şansa de a găsi atât

151

de „aproape“ o civilizaţie de orice fel este extrem de mică). Pentru a detecta o civilizaţie de tipul celei pământene în întreaga Galaxie, ar trebui realizat un diametru efectiv de

peste 25 ori mai mare decât cel de mai sus. S-a menţionat că amplasarea acestor radiotelescoape în Cosmos, eventual pe faţa invizibilă a Lunii (pentru a evita „bruiajul“ Pământului), ar mări de 100-1 000 ori acurateţea informaţiei recepţionate. Desigur, costul ambelor proiecte este prohibitiv; ele n-ar putea fi realizate într-un viitor previzibil, iar dacă vor fi realizate, vor pretinde efortul reunit al întregii civilizaţii planetare.

în ultimul timp există o preocupare crescută pentru lărgirea benzilor de ascultare în zona ultravioletă, radio, la căutarea liniilor tritiului (semn al preocupărilor pentru fuziunea nucleară) etc.

J. Tarter aprecia, în 1984, că după 25 ani de căutări s-a examinat doar $1/10^{17}$ din ceea ce ar trebui examinat; el compara operaţia cu căutarea unui ac, despre care nu ştim nici măcar din ce-i făcut, în toate căpiţele de fân din lume. Tarter spera că peste alţi 25 ani se va ajunge la $1/10^{10}$ sau poate $1/10^{7}$, ceea ce nu reprezintă decât o zgârietură superficială a domeniului de explorat. Ce a mai rămas deci de făcut în acest sens? Totul! - răspund specialiştii.

DISTANŢELE ÎN TIMP - CHEIA ENIGMEI

Am putea continua îndelung cu înşirarea acestor căutări. Am putea adăuga mesajele pe care noi înşine le-am difuzat în spaţiu, prin radiotelescoape sau sonde spaţiale, dar n-are rost să punem răbdarea cititorului prea mult la încercare. Mai bine îl invităm să urmărească un raţionament simplu prin care va înţelege zădărnicia tuturor

152

acestor căutări şi prin care va face totodată primul pas semnificativ spre dezlegarea enigmei civilizaţiilor extraterestre.

Când am spus că în Galaxia noastră există probabil 400 de civilizaţii avansate, unii cititori îşi vor fi imaginat, conform şablonul atât de răspândit de literatura de anticipaţie, că aceste civilizaţii s-au născut mai mult sau mai puţin simultan, căutându-se apoi buimac prin Galaxie, întâlnindu-se, războindu-se sau căzând, cu lacrimi în ochi, unii în braţele altora (eventual după ce au verificat că celălalt nu e din antimaterie). Această prejudecată, destul de generală, se datoreşte unei analogii nejustificate cu istoria descoperirilor geografice şi a confruntărilor dintre diversele etnii pământene. Dar, în timp ce oamenii au apărut cu adevărat în acelaşi moment, evoluând mai mult sau mai puţin similar, în Galaxie situatia a fost radical diferită. Chiar dacă am

9

accepta, prin absurd, că pe toate planetele apte să producă o

civilizaţie tehnologică „startul" apariţiei vieţii s-ar fi petrecut simultan, trebuie să fim de acord că pe unele viaţa a avansat mai repede, pe altele mai încet. Chiar şi într-un grup de alergători cu valoare egală (de pildă într-o finală de olimpiadă), vom găsi o diferenţă de cel puţin 1% între primul şi ultimul sosit; dacă am lua însă zece oameni la întâmplare, diferenţele ar fi mult mai mari. Deci, chiar în condiţiile ipotezei absurde a startului comun, în „cursa" pentru inteligenţa tehnologică, abaterea între prima şi ultima sosită ar fi fost de minimum câteva zeci de milioane de ani. Numai că, în realitate, condiţiile de pe diverse planete au fost mult mai diferite decât am putea crede şi, mai ales, „starturile" s-au dat la diferenţe enorme. în Galaxie au existat stele de generaţia a doua sau a treia cu cel puţin 2-3 miliarde de ani înaintea apariţiei Sistemului Solar, ceea ce înseamnă că în galaxia noastră ar putea exista planete pe care
153
fiinţele inteligente au apărut cu miliarde de ani înaintea noast.vă. Pe de altă parte, pot exista multe planete pe -care civilizaţiile tehnologice vor apare abia peste miliarde de ani.

Admiţând că prima civilizaţie din cele 400 pe care le presupunem în Galaxia noastră a apărut acum două miliarde de ani şi presupunând că de atunci încoace apariţia celorlalte civilizaţii s-a făcut într-un ritm uniform, o simplă împărţire ne arată că în Galaxie apare o civilizaţie la circa cinci milioane de ani.

Acum cinci milioane de ani omul nici nu apăruse încă pe Pământ. Oare peste cinci milioane de ani urmaşii noştri (dacă vor exista) vor comunica prin Cosmos tot cu ajutorul undelor radio? Şi dacă (prin absurd) răspunsul ar fi afirmativ, ar avea oare ce să-şi comunice cu o civilizaţie aflată cu cinci milioane de ani în urma lor?

Dacă nu - pe cine şi ce anume căutăm de fapt cu radiotelescoapele noastre?

Cifrele amintite sunt evaluări medii, foarte aproximative, dar ele sunt suficient de precise pentru a ne face să înţelegem că distanţele în spaţiu dintre civilizaţii, oricât ar fi de mari, sunt nesemnificative în comparaţie cu distanţele în timp. Marile probleme care se pun în faţa contactelor cu civilizaţiile extraterestre vor consta nu atât în spaţiile de netrecut cât în punţile peste timp...

DOUĂ PREJUDECĂŢI FUNDAMENTALE

9

Căutările noastre făcute cu ajutorul radiotelescoapelor sunt, deci, minate de două prejudecăţi fundamentale:

Mai întâi este prejudecata conversaţiei prin radio.

B. Oliver de pildă, atunci când a propus proiectul CYCLOPS, argumenta că undele radio reprezintă mijlocul ideal prin care două civilizaţii separate prin distanţe

cosmice pot intra în contact. Acest mijloc de comunicare nu reclamă prea multă energie pe unitatea de informaţie transmisă, realizează viteza maximă posibilă, suferă o absorbţie şi o deflecţie minime în spaţiul interstelar, fiind uşor de generat, de modulat şi de captat. El nu s-a gândit nici o clipă că noi folosim undele radio pentru comunicaţii doar de circa un secol. A presupune că ele reprezintă mijlocul perfect, ultim, pe care îl vom folosi de acum înainte sute, mii, milioane şi chiar miliarde de ani drept unică şi cea mai bună modalitate de comunicare la mare distanţă, denotă o înfiorătoare lipsă de imaginaţie. Probabil că aşa gândeşte şi un primitiv din junglă care nu-şi poate închipui că va exista vreodată un mijloc mai rapid de comunicaţie la mari distanţe decât tam-tam-ul său. Dacă înţeleptul tribului ar fi întrebat cum îşi imaginează cele mai formidabile mijloace de comunicare peste mii şi mii de ani, când va fi nevoie să se transmită informaţii la mii şi mii de zile de mers, el se va gândi cu siguranţă la nişte tam-tam-uri uriaşe cât casa. Iar dacă nu aude zgomote ale unui astfel de tam-tam, venite de la mari depărtări, înseamnă fie că nimeni nu este mai avansat decât sunt ei, fie că nu există alţi oameni dincolo de marginile junglei sale.

Faptul că pentru a străbate cele mai mici distanţe interstelare, mesajele radio au nevoie de ani de zile, constituie cel mai bun argument că, undele electromagnetice sunt improprii comunicaţiilor la nivel cosmic, deci, că orice civilizaţie va căuta să se debaraseze de ele îndată ce va găsi o soluţie mai bună. Dar poate exista oare un mijloc de comunicare mai rapid decât lumina? Şansa noastră de a spune care ar putea fi acest mijloc echivalează cu şansa celui din junglă, de a intui principiile care stau azi la baza reţelei mondiale de televiziune prin satelit. Or, de tam-tam ne despart doar câteva milenii, în timp ce între noi şi ipoteticele

civilizaţii extraterestre există milioane sau poate miliarde de ani.

Ideea de mai sus este împărtăşită de numeroşi specialişti, în care Fr. Hoyle şi C. Sagan. Acesta din urmă subliniază că nu este exclus să fim înconjuraţi de o vastă reţea de teletransmisie la care nu avem acces deoarece nu cunoaştem principiile care stau la baza ei, întocmai ca un trib izolat din Noua Guinee, care comunică prin bătăi de tobă sau prin mesageri şi care nu are nici cea mai vagă idee despre traficul radio care

trece pe lângă ei şi prin ei.

A doua prejudecată, asupra căreia vom reveni şi în alte capitole, este aşa numita dogmă a conversaţiei filozofice de care vorbea, în 1979, F. Dyson. Susţinătorii acestei dogme îşi imaginează că există o comunicare galactică de civilizaţii care îşi „şuşotesc una alteia secretele într-un Univers împânzit de mesaje radio“. între aceste mesaje ar trebui să se găsească şi unele special concepute pentru luminarea noastră. Dyson subliniază că, dimpotrivă, s-ar putea să existe civilizaţii avansate care nu sunt câtuşi de puţin interesate să converseze cu noi şi cu atât mai puţin să ne instruiască. Noi .suntem mult prea obişnuiţi să ne imaginăm eventualii extraterestri drept fiinţe croite după firea noastră, de aceea ne vine greu să înţelegem reţinerea sau dezinteresul lor. Totuşi, aşa cum vom încerca să argumentăm, există numeroase motive care pot explica şi logic o atare atitudine.

în concluzie, civilizaţiile foarte avansate (cele aproximativ 4Q0 din Galaxie etc.) comunică între ele foarte probabil prin alte mijloace decât cele care ne stau nouă la îndemână şi cele pe care le putem deocamdată intui. în plus, este foarte plauzibil că ele nu ţin foarte mult să ne includă în reţeaua lor de comunicare, chiar în ipoteza că ar avea cunoştinţă de existenţa noastră. Prin radio- telescoapele „SETI“ nu am putea descoperi în acest caz,

decât cel mult civilizaţii aflate aproximativ la nivelul nostru tehnologic, evitate şi ele de supercivilizaţiile vechi. Şansa ca să existe o astfel de civilizaţie, de tipul nostru, pe o rază de 10 mii de ani-lumină în jurul nostru este de sub unu la un milion, iar descoperirea ei nu ar ajuta prea mult la progresul actual. Desigur, asta nu înseamnă să întrerupem ascultarea Cosmosului prin radio şi alte mijloace la îndemână, ci doar să conştientizăm că ceea ce vom descoperi (sau, mai probabil, nu vom descoperi) în felul acesta, nu va fi decisiv în privinţa existenţei (respectiv inexistenţei) supercivilizaţiilor extraterestre.

UNDE SUNT LIMITELE?

PREJUDECATA DISTANŢELOR DE NETRECUT

Conform unei istorii des citate, celebrul fizician E. Fermi ar fi întrebat, prin anii ’40, într-o conversaţie despre extraterestri purtată la Los Angeles (New Mexico - S.U.A.) „dacă există civilizaţii mai avansate decât noi cum se face că nimic nu le trădează prezenţa[41]? Problema este într-adevăr spinoasă. Legile Universului permit apariţia omului şi dacă o fiinţă inteligentă s-a născut aici, pe Pământ, este extrem de puţin probabil ca acest fenomen să nu se mai fi repetat şi în alt

moment şi alt loc în imensitatea Metagalaxiei.

Savantul rus I. Şklovski observa, în 1976, că o supercivilizaţie veche de sute de milioane ani trebuia să fi transformat nu doar planeta pe care s-a născut, ci practic Galaxia întreagă. Dacă ar exista astfel de supercivilizaţii, spunea el, întreg Universul ar trebui să arate altfel, incluzând aici şi Pământul nostru pe care aceste civilizaţii nu aveau cum să nu ajungă, în atâta amar de timp. Or, la ora actuală, totalitatea observaţiilor astronomice exclud,

[7] t ’

pare-se, existenţa oricărui tip de „minuni[44] cosmice, toate fenomenele observate putând căpăta (mai devreme sau mai târziu) explicaţii naturale. Pe de altă parte, datele de care dispun toate ştiinţele de pe Pământ, inclusiv biologia

158

şi ştiinţele umaniste, exclud ipoteza că am fi fost vizitaţi vreodată în scop de colonizare. Şi în acest caz rămâne valabilă prezumţia caracterului natural al fenomenelor atribuite eventualilor vizitatori din Cosmos. Din cele menţionate, savantul rus conchide că... suntem singuri în Univers, dacă nu în mod absolut, atunci practic. Cu alte cuvinte, el nu exclude existenta altor civilizaţii, dar crede

’ 9 9

că acestea fie se găsesc la distanţe atât de mari încât orice contact cu ele devine imposibil, fie se autodistrug. Interesant că J.B.S. Haldane emitea, încă în 1924, ideea că, poate, novele si supernovele sunt explozii prin care civilizaţiile ajunse la un anumit nivel de evoluţie se autodistrug (fisiunea nucleară care a stat la baza creării bombei atomice a fost descoperită abia cincisprezece ani mai târziu!). între timp s-a găsit desigur explicaţia naturală a acestor fenomene cosmice spectaculoase. Pe de altă parte însă, ideea autodistrugerii, aşa cum arătam, a continuat să preocupe tot mai mult minţile specialiştilor.

Astronomul M. Hart, într-un articol din 1975, făcea un calcul din care reieşea că dacă undeva, în Galaxia noastră, au existat vreodată civilizaţii avansate şi dacă migraţia stelară este inevitabilă pentru cel puţin una dintre ele, unda de expansiune a colonizării lor trebuia să fi umplut Galaxia într-un timp relativ scurt, să zicem în câteva milioane de ani. Având în vedere că astfel de civilizaţii

9

puteau să apară însă cu sute de milioane sau chiar cu miliarde de ani înaintea noastră, rezultă că ar fi trebuit să sosească de mult pe Pământ. Dat fiind însă că nu zărim în jurul nostru nici o urmă a lor, concluzia este din nou aceeaşi - suntem fie prima,

fie singura civilizaţie din Galaxie.

F. Drake opina, în 1980, că, poate, colonizarea Cosmosului nu este obligatorie, aşa cum suntem tentaţi să credem. N-ar fi exclus ca reprezentanţii fiecărei
159
supercivilizaţii să trăiască în mod confortabil în jurul stelei lor de baştină, fără a avea nici un interes să-şi irosească energia cu deplasări până la noi. Ph. Morrison argumenta, în 1983, că, evoluţia unei civilizaţii tehnologice, dincolo de nivelul atins de noi, este mult mai lentă şi mai discretă decât ne-o imaginăm noi la ora actuală. Nici vorbă n-ar putea fi de o creştere exponenţială, capabilă să transforme Galaxia într-o aglomeraţie pestriţă de tipul Parcului Central din New York.

Concluziile enunţate, reunite de regulă în ceea ce se numeşte ipoteza solipsistă, au uneori şi conotaţii morale. Pentru I. S. Şklovski, de pildă, faptul că am fi, practic, singurii din Univers implică o responsabilitate crescută pentru noi toţi, responsabilitatea de a păstra acest „unicat[11]
- civilizaţia umană - ca şi faptul că în tot ce ne priveşte trebuie să contăm doar pe propriile noastre forţe. Nimeni nu ne va da sfaturi nici cum să cucerim Universul, nici cum să educăm simţul răspunderii în fiecare om pentru viaţa planetei.

ZBORUL SPRE STELE

Pentru a avea o imagine mai limpede asupra implicaţiilor diverselor scenarii de „colonizare[14] a Galaxiei, credem că este util să încercăm să ne punem pe noi înşine în locul reprezentanţilor unei eventuale civilizaţii de odinioară aflată în stadiul nostru de dezvoltare - să vedem care sunt motivatiile noastre în cucerirea spaţiului cosmic, ce sperăm să obţinem astfel, cu ce sacrificii s.a.m.d.

Pentru pământeni, era cosmică a început încă de acum câteva decenii, cu lansarea primilor sateliţi, cu primii astronauţi care au înconjurat Pământul în nave strâmte şi incomode, apoi cu cei care au pus piciorul pe
160
Lună, întorcându-se cu saci încărcaţi cu mostre de sol. Au urmat automatele care au cercetat în aceste decenii, chiar dacă nu foarte amănunţit, practic întregul Sistem Solar. A fost un drum cu aventuri şi poticneli, cu triumfuri dar şi tragedii ori decepţii. A fost totuşi un drum care a ţintit mereu mai departe, spre obiective mereu mai ambiţioase decât cele deja atinse. Poate uneori am fost exagerat de optimişti, visând de pildă uriaşe oraşe cosmice orbitând în jurul Pământului, ori livezi pe Marte, înainte de sfârşitul acestui mileniu. Nu ne îndoim totuşi că obiectivele visate, chiar dacă uneori la scară mai redusă, chiar dacă ceva mai târziu decât ar dori-o nerăbdarea noastră,

vor fi cele din urmă realizate.
Primele colonii pe teren ferm, vor fi înfiinţate, fără îndoială, pe Lună, satelitul nostru natural care poartă deja întipărite pe suprafaţa sa urmele de paşi a doisprezece pământeni. Numeroase proiecte, în principal americane şi japoneze prefigurează înfăţişarea viitoarelor baze, ca şi tehnicile, costurile, eşalonarea în timp a lucrărilor. Se pare astfel că zborurile cu oameni, întrerupte în 1972, nu se vor mai relua în acest secol, accentul fiind pus pe explorări efectuate cu roboţi.
în secolul următor se vor stabili mai mult ca sigur baze permanente atât pe Lună, cât şi pe Marte şi posibil şi pe anumiţi asteroizi, în cazul. în care minereurile care se găsesc acolo justifică efortul financiar.
Peste un alt secol (poate mai mult, poate mai puţin) se va pune în mod serios şi problema zborului spre alte stele.
După cum ştim viteza luminii nu poate fi depăşită de nici un obiect material. O navă cosmică are nevoie de timpi de accelerare în încetinire, deci oricât ar fi de perfecţionată va merge mult mai încet decât lumina. Iar dacă lumina are nevoie de ani sau chiar decenii pentru a ajunge la cele mai apropiate stele, cât timp le-ar trebui oare unor nave pământeşti?
161
Alte probleme sunt legate de realizarea tehnică. Dar, să zicem că ele n-ar fi insurmontabile (deşi par să fie...). Menţionăm că încă din anii ’50 s-au elaborat numeroase proiecte de nave interstelare: ORION, YANTAR, DAE- DALUS, INTERSTELLAR RAM JET, SUPERSTAR- LIGHT ş.a.m.d., nave care ar fi propulsate de energia termonucleară, de antimaterie, de motoare fotonice etc. Optimist, o astfel de navă ar putea ajunge până la cea mai apropiată stea în circa cincizeci de ani. Demn de menţionat este că, dincolo de problemele inginereşti încă insolubile, principiile care stau la baza unei astfel de călătorii sunt deja cunoscute.
Aproape sigur, această cea mai apropiată stea, nu are în jurul său planete primitoare precum Pământul. Dar prin tehnici adecvate de terraforming unele dintre ele ar putea fi făcute cât de cât locuibile.
Deci dacă dorinţa noastră de tărâmuri noi nu va seca, atunci chiar şi cu aceste nave - pe care urmaşii noştri de peste câteva generaţii le vor socoti nişte hărăbaie greoaie, lente, primitive - omenirea ar putea pomi la cucerirea întregii Galaxii. Poate navele cele mai realiste vor fi pentru început acele lumi în sine ale lui Asimov, un fel de staţii cosmice de mare capacitate, în derivă, asigurând locuitorilor tot confotul, într-atât încât aceştia, în bună parte născuţi în Cosmos, să

nici nu mai dorească debarcarea pe alte corpuri cereşti. Acesta li se vor părea prea întinse, prea ciudate, prea dificil de ţinut sub observaţie, cu o climă incontrolabilă, cu forme de viată
9
n
care ar putea deveni periculoase. Opririle pe teren ferm ar fi folosite mai degrabă pentru reaprovizionare sau pentru a construi noi baze în derivă. întâlnirile dintre două astfel de staţii ar fi un prilej de schimb genetic, deşi n-ar fi exclus ca îndelungata izolare să ducă după un timp la apariţia unor specii umane noi, făcând imposibil un astfel de schimb. O evoluţie asemănătoare ar putea avea şi limbile

vorbite, pentru a nu mai vorbi de ştiinţă, cultură.... I. Asimov apreciază că prin astfel de lumii în derivă omenirea ar putea împânzi Galaxia în circa zece miliarde de ani. Ar trebui, însă, să adăugăm - cu condiţia ca ştiinţa şi tehnologiile să „îngheţe“ la nivelul celor de la începutul secolului douăzeci si unu, ceea ce nici nu ar fi foarte neverosimil, dacă ne gândim că progresul omenirii întregi se face de regulă prin aportul unui număr redus de genii, sprijinite de o suprastructură ştiinţifică de milioane de cercetători si de un fond uman de miliarde de oameni. O mică lume izolată s-ar putea dovedi incapabilă de un progres de felul acesta.

CINE PE CINE COLONIZEAZĂ?

C. Sagan şi alţi autori, utilizând modele matematice, inclusiv simulări pe calculator, consideră că procesul de colonizare a Galaxiei ar cere circa un miliard de ani. Ei consideră că viteza navelor interstelare nu ar fi un factor de primă importanţă în această expansiune, rolul hotărâtor avându-1 viteza de înmulţire a populaţiei. Or, această viteză nu va justifica, după câte se pare, forţarea procesului de înfiinţare de noi colonii. F. J. Tipler opina, în 1985, că utilizând doar principii tehnologice cunoscute la ora actuală, explorarea Galaxiei s-ar putea realiza în 300 milioane de ani, în timp ce F. Dyson vorbea, în 1979, chiar de 10 milioane de ani. Aceeaşi cifră o avansase de altfel si /. Sklovski, încă în 1976. Dacă socotim însă că o navă[4] de tip DAEDALUS sau SUPERSTARLIGHT ar străbate o distantă de 4 ani-lumină în 50 ani si dacă mai ’ . . 9
presupunem că, la destinaţie, roboţilor şi astronauţilor le-ar fi necesari alţi 50 ani pentru a construi două-trei nave pentru un nou „salt“ ş.a.m.d., ştiind că până la cele mai îndepărtate puncte ale Galaxiei noastre sunt 60-80 mii

ani-lumină, rezultă că o explorare „forţată “ a Galaxiei, numai

cu ştiinţa şi tehnologia actuală, s-ar putea realiza în 2 milioane de ani. Desigur, în ipoteza că în aceste 2 milioane de ani nu s-ar mai descoperi nici un principiu esenţial nou, capabil să accelereze deplasările noastre, ipoteza care frizează absurdul. în fapt, suntem convinşi că timpul necesar unei astfel de explorări va fi substanţial mai scurt - poate câteva sute de mii de ani, aşa cum consideră şi S. Lem, poate chiar mult mai puţin.

Dar, aşa cum am argumentat deja, în Galaxia noastră o civilizaţie viabilă capabilă să se angajeze în colonizarea cosmică, apare în medie o dată la 5 milioane ani. Deci, cu sau fără alte principii privind zborul cosmic decât ştim noi, fiecare dintre civilizaţiile apărute înaintea noastră a avut timp suficient să exploreze şi să colonizeze după plac Galaxia în întregime, la vremea sa, înainte de apariţia civilizaţiei următoare. Şi, conform aceloraşi calcule, la ora actuală trebuie să existe circa patru sute de astfel de supercivilizaţii. Deci, nu numai că „cineva“ trebuie să ne fi descoperit de mult, nu numai că el avea toate condiţiile să ne colonizeze, rămânând aici, în preajma noastră, dar ar trebui să sesizăm urmele a sute de specii diferite de extraterestri...

Şi dacă nu sesizăm nimic.... care să fie explicaţia? Să fim totuşi singurii? Sau vina stă cumva în modul cum punem problema?

CAPCANA AUTOSUFICIENTEI

Sextus Frontinus, din vremea împăratului Vespasian, scria: „nu mai există idei pentru alte noi lucrări şi maşini de război; perfecţiunea lor a atins limita şi nu văd cum ar mai putea fi îmbunătăţite". Leonardo da Vinci era convins că tot ce se putea descoperi în matematică fusese deja

descoperit de înaintaşi. Când, în 1801, astrologul Piazzi a descoperit asteroidul Ceres, Hegel, filozoful, a demonstrat că aşa ceva nu era cu putinţă. Lavoisier a susţinut, în Academia Franceză, că e imposibil ca din cer să cadă meteoriţi, dat fiind că în cer nu există pietre. Când Th. A. Edison a prezentat Academiei Franceze fonograful pe care îl inventase, savantul J. Bouilleaud declara că este imposibil şi va fi totdeauna imposibil să se reproducă miracolul vocii omeneşti cu ajutorul unor aparate de lemn sau de metal. Astronomul S. Newcomb şi mulţi alţii au „demonstrat[44] cât se poate de savant că nici un aparat mai greu decât aerul nu va putea zbura vreodată. Lordul Kelvin (acelaşi cu renumitul fizician W. Thomson), preşedinte al Societăţii Regale Britanice la sfârşitul secolului trecut, se pare că deţine chiar un mic record în acest sens. între altele, pe lângă faptul că a susţinut şi el imposibilitatea zborului mecanic, a mai declarat că „radioul n-are nici un viitor“ ori că

„razele X se vor dovedi un eşec“. în legătură cu energia atomică putem aminti că E. Rutherford, unul dintre primii savanţi care au obţinut fisiunea nucleară, întrebat fiind, în 1935, când va putea fi utilizat practic acest proces, a răspuns - niciodată. Ceva mai târziu W. Churchill îşi exprima şi el opinia că „energia atomică ar putea fi la fel de bună ca şi explozibilii noştri de azi, dar e puţin probabil ca ea să producă lucruri mai periculoase"...

întrerupem puţin şirul acestor nereuşite profeţii (care pot fi completate cu multe alte exemple similare) pentru a reaminti că, în 1881, A. A. Michelson şi E. W. Morley, dispunând de o aparatură deosebit de precisă, au constatat uimiţi că * indiferent dacă o sursă se apropie sau se depărtează de noi, viteza luminii este riguros aceeaşi, ceea ce contrazicea principiile mecanicii newtoniene. Abia în 1905 A. Einstein, prin teoria relativităţii restrânse, găseşte un cadru coerent care să explice acest fenomen, laolaltă cu

165

cele deja cunoscute. Dar „preţul“ acestei coerenţe este acceptarea faptului că viteza luminii este o viteză limită, pe care un obiect material, deci care posedă masă, nu numai că nu o poate depăşi, dar nici măcar nu o poate atinge. Accelerând un corp obişnuit, vom constata între altele că dacă viteza lui se apropie semnificativ de cea a luminii, masa lui va creşte, iar scurgerea timpului se va încetini pentru el tot mai mult. Aceste efecte nu se obţin decât cu preţul cheltuirii unor cantităţi uriaşe de energie. Teoretic ne-am putea imagina de pildă o navă capabilă să străbată Galaxia de la un capăt la altul într-un timp mai mult decât rezonabil: un an, o lună etc. conform ceasurilor echipajului. Dar energia pe care ar trebui s-o consume astfel ar fi echivalentă cu energia întregii galaxii (lăsând la o parte dificultăţile legate de suprasarcină etc.). Timpul de zbor, pentru ceasurile celor rămaşi pe Pământ ar fi însă tot de zeci de mii de ani. Este oare această limitare o explicaţie pentru faptul că suntem singuri? Sunt oare atât de dificile aceste călătorii - nu doar pentru noi, ci şi pentru reprezentanţii unor civilizaţii foarte vechi, încât trebuie să ne resemnăm o dată şi pentru totdeauna, renunţând la speranţa de a le putea efectua vreodată?

MAI IUTE DECÂT LUMINA?

Şi iarăşi... Când au apărut locomotivele se spunea că la o viteză mai mare de 30 km/oră oamenii se vor sufoca ori le vor plesni plămânii. în secolul nostru, la începutul anilor ’40, se susţinea că niciodată avioanele nu vor depăşi 700 km/oră. Peste câţiva ani limita era fixată la viteza

sunetului; azi toate aceste limite sunt bulversate. Dar în cazul vitezei luminii este altceva. Aici nu ne aflăm în faţa unor intuiţii mai mult sau mai puţin dubioase, ci ne vedem confruntati cu una dintre ideile fundamentale ale fizicii
166
secolului XX. Dar secolul XXI, XXII sau XXII sau XXX vor mai avea oare tot acelaşi fundament teoretic? Oare suntem sortiţi să ne oprim pentru veşnicie în acest punct fară să mai descoperim vreo altă lege a fizicii, una care să ne permită să mergem şi mai departe?

Acum un secol fizica părea o ştiinţă închisă, despre care se spunea că nu mai oferă nimic de descoperit. Avem oare îndrăzneala să afirmăm acelaşi lucru si azi? De la
9 9
Newton încoace fizicienii nu fac altceva decât să încerce să găsească legile supreme, legile ultime care guvernează materia. în ciuda tuturor eforturilor, ei găsesc însă mereu noi fenomene, situaţii sau măsurători care desfid teoriile care s-au închegat până în acel moment, fenomene şi situaţii din ce în ce mai stranii şi neaşteptate. Cel mai aproape de certitudine suntem, se pare, atunci când afirmăm că acest proces nu are sfârşit, atunci când devenim conştienţi că şi peste un milion de ani se vor găsi fenomene care vor fi explicate abia cu o sută sau o mie de ani mai târziu. Atunci vor fi apărut, desigur, alte probleme nerezolvate... şi aşa mai departe, la nesfârşit. Aceasta, bineînţeles, cu condiţia ca omenirea să aibă înţelepciune şi noroc...

Ca să dăm un exemplu - multă vreme fizicienii cunoşteau doar două forţe: electromagnetică şi gravitaţională. După 1930 a fost necesară introducerea în modelul lumii a altora două: forţa tare, asigurând coeziunea protonilor şi neutronilor în nucleul atomic şi forţa slabă, responsabilă de anumite dezintegrări, de pildă de cea a neutronului. O bună parte din munca fizicienilor din deceniile următoare a fost consacrată încercărilor de a unifica aceste forţe, de a le reduce la un principiu comun, obiectiv care nu a fost atins decât în parte. Din păcate însă, între timp, realitatea n-a încetat să ne confrunte cu alte fenomene stranii. Din când în când se pune problema dacă nu^ cumva ele dovedesc existenţa unei „a cincea forţe". în 1986, de
167
pildă, E. Fischbach descoperă că un adevăr învăţat încă în şcoala elementară şi anume că într-un anumit punct de pe glob toate obiectele cad cu aceeaşi viteză în vid, nu este chiar atât de adevărat cum s-a crezut. Mai ştiam, ceea ce este cam acelaşi lucru, că masa inerţială a unui corp coincide cu masa dedusă din atracţia gravitaţională, în particular cu greutatea. Măsurători

recente şi de mare precizie au arătat însă că lucrurile nu stau chiar aşa, că există şi o forţă de respingere gravitaţională botezată hipersarcină, proporţională nu cu masa ci cu numărul barionic (numărul de protoni şi neutroni). Apa cade aşadar mai repede în vid decât fierul, deoarece conţine, la acelaşi volum, mai puţini protoni şi neutroni. Hipersarcina nu se manifestă decât până la distanţe de cel mult 200 metri. Cercetări mai recente par să ateste că hipersarcina nu este decât diferenţa altor două forţe mult mai puternice. Să fie aceasta cea de a cincea şi cea de a şasea forţă? Şi, mai ales putem să credem oare că lista acestor forţe se termină aici?

Deocamdată nu avem motive să credem că ecuaţiile lui Einstein n-ar fi valabile pentru orice obiect material, fie şi la marginile Universului cunoscut. Totuşi, aşa cum au observat fizicienii I. Terleţki (în 1960), E. Sundershan şi alţii (în 1962), dacă am admite existenţa unor obiecte cu masa imaginară, din particule numite tahioni, acestea ar putea depăşi viteza luminii. Doar că obiectele acestea s-ar comporta, altminteri, foarte ciudat - timpul s-ar scurge pentru ele de-a-ndoaselea, cu alte cuvinte, văzute de noi, aceste obiecte ar ajunge la destinaţie înainte de a se naşte. Energia lor ar fi negativă, deci orice încercare de frânare le-ar accelera şi invers, violând pe deasupra şi principiul cauzalităţii. E drept că mai recent unii, precum G. Nerlich, au argumentat că există şi interpretări prin care tahionii se încadrează în sensul normal al timpului şi în cauzalitate, posedând de asemenea şi o energie pozitivă.

De regulă, un adevăr dedus prin calcul din ecuaţiile cunoscute ale fizicii se va regăsi şi în practică, în realitatea obiectivă. Dar, acest „de regulă“ nu înseamnă „obligatoriu". Orice ecuaţie, orice „ lege “ din orice ştiinţă, nu este decât un rezumat coerent a ceea ce cunoaştem la
t
un moment dat şi în acelaşi timp o sursă de sugestii pentru ceea ce ar mai putea exista. Ecuaţiile, legile, sunt deci numai imagini omeneşti ale realităţii, instrumente omeneşti de o mare utilitate, însă nicidecum fundamentul realităţii însăşi, aşa cum au tendinţa să creadă unii. Singurul criteriu al adevărului este practica. Orice sugestie a unei ecuaţii (ca de pildă existenţa tahio- nilor) trebuie, înainte de a fi acceptată, să fie validată printr-un experiment, sau prin observaţie. Numai că, din păcate, chiar dacă tahionii ar zburda în jurul nostru, ei ar fi, deocamdată, dificil dacă nu chiar imposibil de detectat cu ajutorul aparatelor noastre făcute din materie „obişnuită”.

UNIVERSUL SUBCUANTIC

Fizicianul M. Planck formula, în 1900, ipoteza structurii cuantice a materiei, ipoteză menită să marcheze fizica secolului nostru într-o măsură egală cu teoria relativitătii care avea să fie enuntată cinci ani mai târziu.

5 5

Ipoteza cuantică stipulează că energia, oricare ar fi ea, nu poate fi emisă sau absorbită decât sub forma unor „pacheţele" egale ca valoare numite cuante. Ulterior, fizicienii arată că energia se poate transforma în substanţă şi invers, că un corpuscul se poate înfăţişă sub formă de undă şi o undă sub formă de corpuscul, că spaţiul şi timpul sunt si ele forme de manifestare ale materiei. Prin aceste

5

rezultate s-a dovedit că nu doar energia dar şi substanţa şi chiar timpul şi spaţiul sunt împărţite în cuante.

169

Ce se află însă dedesubtul cuantei, în interiorul fiecărui „pacheţel" minuscul de energie, de spaţiu, de timp? Iată o întrebare la care deocamdată fizicienii nu pot să răspundă decât evaziv. Se bănuieşte că acolo domnesc cu totul alte legi decât cele pe care le cunoaştem dincoace, o altă organizare topologică a spaţiului şi a timpului. Poate există şi o altă structură, mai fină a materiei, nişte particule subcuantice având cu totul alte proprietăţi decât parti'culele elementare pe care le cunoaştem noi, cele din care sunt construiţi atomii şi întreaga realitate înconjurătoare. La aceste particule face, poate, aluzie Fr. Hoyle când vorbeşte despre ipotetice particule de eter ori I. Ioviţ-Popescu referindu-se la eteroni. Teoria eterului, deşi contrazisă în forma ei tradiţională de unele experimente, nu poate fi abandonată fără drept de apel. înţelegem cum se propagă undele pe suprafaţa unui lac atunci când aruncăm în el o piatră. Ştim că atunci când emitem un sunet el ajunge la destinaţie graţie vibraţiilor aerului. Ştim că şi lumina este o undă, o vibraţie, cunoaştem şi frecvenţa acestei vibraţii, legată de culoare. Dar ce vibrează atunci când lumina se propagă în vid? „Câmpul"? Ce este acest „câmp"? Care este substratul lui? Fizicianul P.A.M. Dirac simţind, încă din anii ’30, nevoia de a' defini un astfel de substrat, propunea ca spaţiul să fie interpretat ca un „ocean" de materie negativă; corpurile pe care noi le sesizăm n-ar fi în acest caz altceva decât absenţa acestei materii, un soi de „găuri" în acest ocean.

Aşa cum spunea Al. Boiu, domeniul subcuantic ar putea conţine un potenţial „ocean de secrete". A. Einstein a arătat prin formula $E = m \cdot c^2$, că masa poate fi transformată în energie. La nivelul subcuantic, masa, aşa cum o cunoaştem noi, nu mai există. Ar putea exista însă ceva similar, atribut al unei

organizări calitative mult mai fină şi deosebită a materiei. Notând „masa" acestei ipotetice substanţe subcuantice cu M, profesorul
170
N. Bărbulescu se întreba dacă nu ar putea să existe şi o formulă similară de tipul $E = M \cdot C^2$ în care C să fie viteza limită a materiei subcuantice, viteză care ar putea fi de milioane de ori mai mare decât cea a luminii. Desigur, în cele de mai sus deocamdată este vorba doar de ipoteze neverificate, de speculaţii care s-ar putea dovedi adevărate dar şi false. Cu instrumentele de care dispunem la ora actuală nu putem înclina balanţa într-o parte sau alta.

O dată ce în domeniul subcuantic se întrezăreşte o altă
5
organizare a spaţiului şi a timpului ne putem pune şi întrebarea dacă proprietăţile noi relevate în acest context nu vor putea fi exploatate odată şi odată, dacă nu cumva alte civilizaţii avansate le şi exploatează deja. Chiar dacă nu recurgem la această ipoteză, putem menţiona că, încă din 1930, s-a emis o teorie conform căreia în Univers ar putea exista anumite căi privilegiate, numite poduri Einstein-Rosen, având caracteristici spaţio- temporale diferite de cele pe care le cunoaştem şi permiţând teleportarea, transferul de materie pe distanţe intergalactice în fracţiuni de secundă. C. Sagan, I. Asimov şi alţii se întrebau dacă găurile negre n-ar putea fi intrările unor astfel de căi. Aici trebuie să subliniem că, din păcate, orice formă cunoscută de materie, ajunsă în sfera gravitaţională a unei „găuri negre“ va fi zdrobită în atomi, apoi în particule elementare şi în sfârşit în componentele cele mai simple ale acestora, fară nici o posibilitate de a regăsi vreodată structura avută anterior. Trecerea printr-o „gaură neagră“ nu pare, deci, o cale rezonabilă de a călători undeva. Dar, cine ştie, poate doar noi vedem lucrurile astfel...

A avut loc, oare, o teleportare în 1943, la Philadelphia? Au fost oare deschise atunci nişte porţi spre tainiţe nebănuite ale materiei, ale spaţiului şi, poate, ale timpului? După datele existente pare cât se poate de posibil ca la Philadelphia să se fi realizat nişte experienţe,
171
poate chiar repetate. în măsura în care ele erau secrete, pare de asemenea firesc ca zvonurile în jurul lor să depăşească de departe realitatea. Dar există şi multe semne de întrebare. De pildă, se spune că nava a fost zărită în rada portului Norfolk; de către cine? Această persoană nu se putea oare înşela asupra identităţii unui vas de serie? Apoi, admiţând că teleportarea ar fi avut într-adevăr loc şi că ea a fost un efect la care

experimentatorii nu s-au aşteptat, cum se face atunci că vasul a nimerit exact într-un alt port american, într-un loc pe care nu-1 ocupa în acel moment nici o altă navă? Cum de n-a fost teleportat pe uscat ori în mijlocul oceanului ca să nu mai vorbim de spaţiul cosmic, de miezul Pământului ori de vreo altă dimensiune inaccesibilă nouă? în sfârşit, pare bizar că experimentul n-a mai fost reluat de atunci încoace niciodată; el s-ar fi putut repeta în condiţii de siguranţă, cu obiecte mult mai mici, ori cu un vapor scos din uz şi fară echipaj, ori doar cu animale şi roboţi observatori. în ultimul timp laboratoarele se întrec în a realiza câmpuri magnetice record, de sute de mii de ori mai puternice decât cel al Pământului, totuşi nu s-a semnalat nici un fenomen similar...

Toate aceste nu înseamnă desigur că într-o bună zi cheia teleportării n-ar putea fi găsită. Pe ce cale anume, aceasta reprezintă însă deja o altă problemă.

CĂLĂTORII ÎN TIMP

într-un binecunoscut film de ficţiune, realizat sub pretextul experimentului Philadelphia, se insinua că distrugătorul ar fi fost azvârlit, atunci, în 1943, nu doar într-un alt spaţiu, ci şi într-un alt timp. Desigur, scenariul unui film se poate baza şi pe speculaţii pure cu condiţia ca, dincolo de convenţia iniţială, să nu şocăm prea tare

bunul simţ. Totuşi, ideea călătoriilor în timp este mult prea frecvent evocată pentru ca să nu ne oprim puţin asupra ei.

înainte de toate trebuie să accentuăm că, aşa cum s-a mai spus de nenumărate ori, ideea întoarcerii în timp, chiar dacă permite autorilor de povestiri ştiinţifico- fantastice realizarea unor istorii tulburătoare şi fascinante, duce în cele din urmă la paradoxuri insurmontabile, capabile să dea peste cap, dacă le acceptăm, şi logica şi bunul simţ. Desigur, abilitatea autorilor ocoleşte aceste paradoxuri astfel încât cititorul obişnuit nu le mai sesizează; aceasta nu înseamnă însă rezolvarea problemei. Orice întoarcere în trecut are drept consecinţă modificarea acelui trecut şi implicit a prezentului rezultat din acel trecut, cu consecinţe imprevizibile. O celebră şi veche povestire narează cum eroul, întors dintr-o călătorie efectuată cu sute de milioane de ani în urmă, călătorie în care a strivit din greşeală un fluture, găseşte o lume total schimbată datorită consecinţelor „crimei“ sale. într-o altă povestire, călătorul îşi omoară un strămoş, ştergându-se şi pe sine, implicit, dintre cei vii. Dar dacă el nu mai există (şi nici n-a existat vreodată, neavând strămoşii trebuitori), atunci cine l-a omorât pe strămoşul cu pricina? Iar dacă nu l-a omorât nimeni eroul nostru poate exista? ş.a.m.d.

Există romane în care eroi pozitivi altruişti muncesc, întorcându-se de repetate ori în timp, pentru a da un curs mai bun „adevăratei" istorii, ajungând uneori la soluţii care îi suprimă şi pe ei înşişi, printr-un soi de efect bizar care-şi distruge cauza. Ar putea exista, dacă ţinem neapărat, modele de o oarecare verosimilitate logică în care aceste paradoxuri să fie suprimate. Ele sunt însă excesiv de complicate. De pildă, am putea admite existenţa unei infinităţi de lumi, multiplicându-se necontenit. Orice decizie a noastră ar însemna continuarea existenţei pe una sau alta dintre ramuri, având un trecut
173
identic dar viitoruri diferite. întoarcerea în timp ne-ar trimite automat într-o altă lume, într-o altă ramură posibilă, iar de întors nu ne-am mai întoarce în lumea din care am plecat, ci într-una diferită, compatibilă şi cu isprava noastră trecută şi cu posibilitatea revenirii. Este posibil însă că o astfel de plimbare printr-un labirint de lumi să nu mai mulţumească nici amatorul de povestiri ştiinţifico-fantastice, nici gânditorul riguros. Oricum am lua-o, o călătorie în timp nu poate deveni niciodată ceva analog cu o plimbare până la Sinaia şi înapoi. Locomoţia mecanică, cea cu care ne-au deprins orele de fizică de la şcoală, este perfect reversibilă, cel puţin aşa ne arată ecuaţiile învăţate. Aruncarea unei pietre în sus, în vid, se petrece exact invers faţă de căderea ei îndărăt. O bilă împinsă din A în B poate fi readusă din B în A inversând vectorii ş.a.m.d. Dar aceste imagini sunt valabile doar într-o lume abstractă şi aproximativ valabile în lumea simplă a mişcării mecanice a corpurilor rigide. Cascada Niagara niciodată nu va putea fi întoarsă, perfect simetric, înapoi, orice vectori am inventa în acest scop; un cadavru descompus nu poate redeveni fiinţa care a fost înainte. Timpul are un sens dat de nesfârşita succesiune a unui şir fară sfârşit de procese tip „cauză-efect“. Orice întoarcere este iluzorie şi în cazul unei bile aduse la locul de la care a plecat, fapt cu atât mai evident cu cât tipul de mişcare este mai complex. Dacă o întoarcere perfectă ar fi posibilă undeva, atunci s-ar putea realiza acolo un „perpetuum mobile[14].

Desigur, nu susţinem că timpul, aşa cum îl vor cunoaşte urmaşii noştri de peste milenii, va fi acelaşi cu cel pe care îl cunoaştem noi azi, o scurgere inexorabilă, unidimensională, uniformă, dinspre trecut spre viitor, într-un mod independent de materie şi de spaţiu. în parte, nici la ora actuală nu mai acceptăm acestă imagine simplistă. Ştim de pildă din teoria relativităţii, că la viteze
174
mari timpul îşi încetineşte mersul, ştim că el este intim legat

de spaţiu şi împreună cu acesta, de prezenţa substanţei. Fizicianul N. Kozârev spunea că timpul este un soi de energie care se rarefiază în jurul cauzei şi se compactează în jurul efectului. S-au construit modele fizice care presupun existenţa unui timp cu mai multe dimensiuni, scurgându-se eventual în sensuri contrare. Dar la ora actuală nu există nici un fenomen cunoscut care să impună ca necesară acceptarea unei asemenea complicaţii.

Mai există o idee ispititoare legată de existenţa călătoriilor îndărăt în timp. Să presupunem că dispunem de o navă miraculoasă, capabilă să străbată spaţiul intergalactic, dar să facă şi salturi în trecut. Pornind în anul 2000 cu această navă spre steaua aleasă drept ţintă, după un an de zbor, ajunşi, deci, în anul 2001, am putea face şi un salt îndărăt cu un an, în anul 2000. După un alt an de zbor am putea repeta operaţia ş.a.m.d. ajungând, după un zbor oricât de îndelungat, la destinaţie tot în anul 2000. în acelaşi mod ne vom întoarce pe Pământ tot în anul 2000, de pildă cu o zi după plecare pentru a evita unele încurcături. S-ar putea ca astronauţii să fi îmbătrânit (sau poate nu), oricum există anumite şanse ca în felul acesta să nu fi stricat prea multe în firea lucrurilor. Ce s-ar întâmpla însă dacă am stăpâni universul subcuantic şi, ori de câte ori am avansa cu o distanţă mai mică decât o cuantă de spaţiu, am face şi un salt înapoi, cu mai puţin de o cuantă de timp. Am putea înainta astfel instantaneu, o distanţă oricât de mare, fară a ieşi din interiorul unei cuante de timp şi fară a ne interfera astfel cu cauzalitatea materiei „obişnuite". Imaginea de mai sus are şanse mari să se dovedească aberantă, dar nu este exclus nici ca la un moment dat să se descopere nişte tehnici de genul acesta, permiţând o stăpânire a continuului spaţiu-timp într-o manieră care să nu perturbe logica firii lucrurilor, poate

prin stăpânirea acelor „singularităţi spaţiu-timp“ despre care aminteşte Gh. Mandics, în care deplasarea unor vehicule adecvate să nu se realizeze inerţial şi pe geodezică ci printr-un soi de scurtcircuitare a spaţiului şi timpului.

SĂRIND PESTE CUTELE SPAŢIULUI

9

Pentru a înţelege mai bine ideea de mai sus putem recurge la o analogie de care ne-am mai folosit. O lume cu două dimensiuni poate fi imaginată ca având forma unei coli de hârtie infinite, dar şi forma unui balon de săpun. Fiinţele ipotetice, care ar trăi într-o astfel de lume, nu s-ar putea mişca şi nu ar putea vedea decât în interioriul ei, (adică pe suprafaţa balonului), fără a o putea părăsi şi fără a avea vreo informaţie despre

eventuale lumi aflate alături. Pentru noi, un plan, în sens geometric, e fără margini, pe când o sferă, nu. Pentru ipoteticele fiinţe din „interiorul" acestor suprafeţe, ambele sunt nemărginite. în aceste imagini, ambele lumi bidimensionale le-am presupus „scufundate" în lumea noastră tridimensională. Cu un efort de imaginaţie am putea admite că există, în mod analog, şi universuri tridimensionale (plane, sferice etc.) scufundate într-o ipotetică lume cu patru dimensiuni spaţiale. Universul nostru ar putea fi astfel un soi de „balon de săpun" cu „suprafaţa" tridimensională şi cu centrul într-un loc din dimensiunea a patra... inaccesibil pentru noi. Sau poate, cum spunea fizicianul I. Purica, Universul nostru, cel cu 3 + 1 dimensiuni (trei spaţiale plus timpul) stă într-o „groapă de potenţial" a unui Univers cu N + 1 dimensiuni (N>3). în acest caz s-ar putea imagina fenomene cu totul neaşteptate, de pildă crearea continuă de substanţă (masă de repaus) în jurul nostru.
176

Speculaţiile de tipul celor de mai sus sunt vechi şi larg exploatate de autorii de povestiri ştiinţifico-fantastice (S.F.). Să presupunem, de pildă, că Universul nostru, s-ar atinge pe alocuri de altul similar, ambele fiind scufundate într-un spaţiu cu patru dimensiuni. Teoretic ar fi posibil să trecem „dincolo" printr-un astfel de punct de atingere şi să ne întoarcem prin altul. Dar aceste puncte ar putea fi foarte apropiate „acolo" în schimb corespondentele ei foarte depărtate „la noi". Călătoria dus-întors ne-ar permite să facem o mare economie de drum. Dar s-ar putea ca însuşi Universul nostru să aibă o formă neregulată, fiind „pliat“ pe alocuri asupra sieşi. Prin punctele în care el s-ar atinge pe sine, trecerea către un loc în mod normal foarte depărtat s-ar putea face instantaneu. Nu este imposibil nici ca o astfel de „pliere" să se poată realiza oriunde dar cu un consum foarte mare de energie. Avertizăm însă cititorul că cele de mai sus nu sunt decât nişte ipoteze (poate în viitor „de lucru"), nu imposibile după ştiinţa noastră de azi, dar nici dovedite în vreun fel. Este cât se poate de plauzibil ca, citite peste câteva sute de ani, ele să semene cu faimoasele propuneri ale lui C. de Bergerac pentru a călători în Lună cu magneţi aruncaţi în sus sau cu roua prinsă în flacoane de sticlă. Super- civilizaţiile, în măsura în care există, vor fi avut însă timp, în milioanele de ani dinaintea apariţiei noastre, să descopere „tuneluri" ori principii de călătorit la mari distanţe pe care noi azi nici măcar nu putem să ni le imaginăm, să le asemănăm cu ceva cunoscut. Să avem deci încredere în puterea inteligenţei locuitorilor Universului nostru, mai ales atunci când ea se însoteste de

5

răbdarea milioanelor şi poate a miliardelor de ani de gândire.

PORTRET ROBOT PENTRU UN EXTRATERESTRU

INSECTE SAU OCEANE INTELIGENTE?

^Martorii întâlnirilor de gradul III sau IV au dat nenumărate descrieri ale unor „entităţi" mai mult sau mai puţin umanoide care păreau să fi venit cu OZN-urile. în cazul în care aceste OZN-uri ar fi, măcar unele, vehicule de origine extraterestră - ar fi oare posibil ca „entităţile" însoţitoare să fie chiar reprezentanţii supercivilizaţiilor?

Pe de altă parte, în ipoteza că există supercivilizaţii, cum ar putea să arate reprezentanţii lor?

Dacă am accepta descrierile unor martori, n-ar fi exclus să fim vizitaţi de nişte reptile, ori chiar de nişte insecte uriaşe, superinteligente... Oare cum ar putea să arate creierui unor astfel de creaturi? Ştim că omul este produsul nu doar al unei evoluţii liniare, ci şi al unui şir de catastrofe care au pustiit Pământul în erele geologice, eliminând vieţuitorele dominante, făcând loc altora care iniţial părea că ar avea mai puţine şanse. Oare pe o planetă fară astfel de evenimente, insectele, evoluând liniar, umplând toate «nişele» ecologice cu dreptul primului ocupant, n-ar fi putut ajunge la inteligenţă fără a trece, să zicem, prin lumea Sentimentelor? Şi dacă da, nu cumva ele ar fi rămas văduvite pentru totdeauna de nişte atribute

fară de care noi n-am fi în stare să ne imaginăm existenţa? Sau dacă am accepta descrierile lui Strieber, suntem oare vizitaţi de nişte fiinţe cu creierele interconectate în atare măsură încât gândirea independentă să le fie îngrădită? Oare câtă independenţă faţă de grup au furnicile sau albinele? Sau vizitatorii erau doar nişte roboţi aşa cum el însuşi pare să sugereze?

Dacă citim multe rapoarte constatăm că „entităţile" sunt de o deconcertantă diversitate. Dicolo de „umanoizi", câteodată pitici, alteori uriaşi, se citează, e drept în mod excepţional, creiere nude de mărimea unui trunchi uman plutind pur şi simplu prin aer, broaşte uriaşe, monştri care seamănă cu omul zăpezilor etc. Adesea, într-un acelaşi OZN sunt văzute „entităţi" foarte diferite. Dacă ar fi să acordăm credit acestor rapoarte şi dacă am accepta că aceste „entităţi" sunt, fie şi în parte, extraterestrii înşişi, ar rezulta că vin din mai multe locuri, ba chiar uneori că în aceeaşi „navă" există fiinţe venind din lumi diferite. Ar putea sugera oare aceasta existenţa unei „Federaţii de supercivilizaţii"...?

Ochii foarte mari, faptul că vizitele au loc cu precădere noaptea, teama de lumină, raportată în mai multe rânduri, ar

putea să însemne fie că la ei acasă este mult mai întuneric decât la noi, fie că doresc să ne deranjeze cât mai puţin şi, întrucât pentru aceasta sunt mai indicate vizitele de noapte, au fost alese în acest scop (sau poate construite?) „entităţi" cu o vedere nocturnă foarte bună. Ca o curiozitate - decenii întregi, şi mai ales între cele două războaie mondiale, literatura de groază şi cea S.F. a fost saturată de monştri mai mult sau mai puţin extraterestri cu înfăţişare de insectă într-atât încât s-a ajuns să se considere că există un subgen, denumit pe scurt BEM (de la Bug Eyed Monsters - monştri cu ochi de insectă), şi cotat a fi de cea mai proastă calitate. Oare în descrierile martorilor se reflectă ecourile subconştiente ale

acestei literaturi? Sau există o cauză subconstientă comună pentru amândouă?

Pentru că veni vorba - autorii de literatură stiinti-

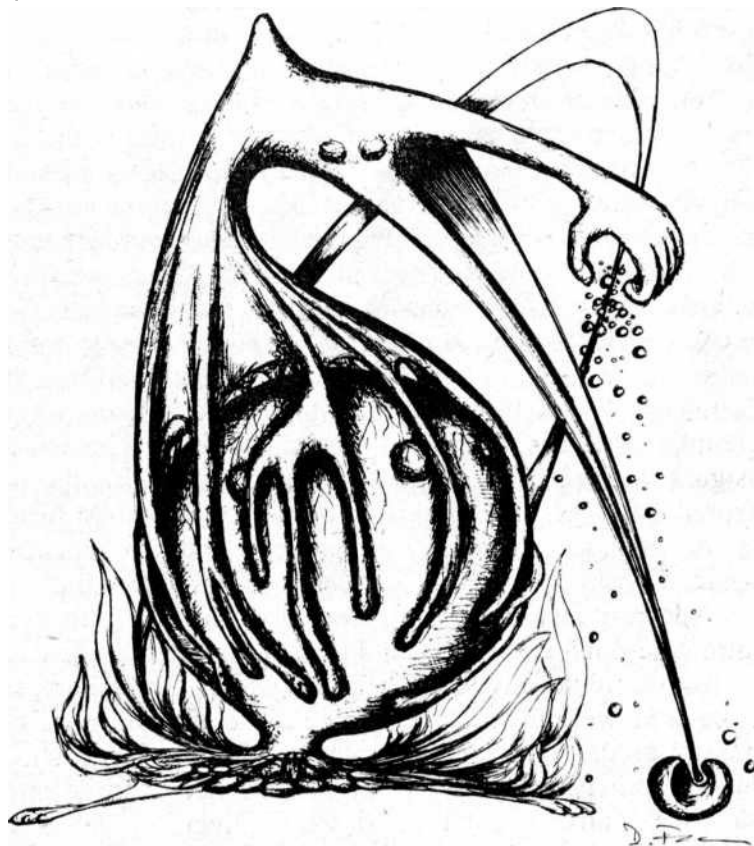
9 9

fico-fantastică au imaginat o galerie de personaje inteligente extraterestre mult mai pestriţă decât se reflectă în rapoartele întâlnirilor cu OZN-urile. în literatură putem întâlni oceane inteligente, planete inteligente hălăduind prin spaţiu, nori galactici inteligenţi (ignorând faptul că inteligenţa se făureşte doar prin concurenţa a milioane de specii şi se dezvoltă în individ numai ca urmare a convieţuirii în societate). Putem întâlni făpturi fără corp sau total invizibile (...), fară a mai vorbi de caracatiţe sau flori inteligente, ori de monştri cu mii de membre şi simţuri care, oricum, mai aduc oarecum cu ceea ce putem întâlni şi pe planeta noastră...

Oamenii de ştiinţă, dimpotrivă, par să fie de acord mai degrabă asupra faptului că fiinţele evoluate din alte zone ale Universului trebuie să semene în bună măsură cu noi. Pentru reacţii rapide, spun ei, principalele organe de simţ ar trebui să se afle aproape de creier. Aceste organe de simţ servesc în bună măsură alimentării, deci şi gura trebuie să se găsească în aceeaşi zonă. Un ochi performant trebuie să fie construit pe principiul camerei obscure ca şi ochiul nostru. Numărul ideal de ochi este doi, pentru a asigura vederea în spaţiu şi a nu face o risipă inutilă, în primul rând la nivelul analizorilor din creier. Munca, factor esenţial în umanizare, pretinde membre specializate, diferite de cele utilizate pentru locomoţie ş.a.m.d.

Adevărul este, probabil, ceva mai nuanţat, undeva între cele două extreme. Condiţiile- de pe diferite planete au fost destul de variate, iar hazardul evoluţiei a adăugat şi el ceva la această varietate: ajunge să ne gândim la şansa noastră graţie dispariţiei dinozaurilor. Printre extraterestri, în măsura în

care există, am putea întâlni deci şi fiinţe care să aducă întrucâtva cu înfăţişarea oamenilor, dar este exclus să întâlnim hominizi în sensul în care acest termen
180
9

este utilizat în biologie. Un hominid este presupus a avea strămoşi comuni cu omul, o parte comună din zestrea genetică etc., or umanoizii extraterestri, oricât ar aduce cu noi, vor avea probabil cu totul alt metabolism, altă dispunere a organelor mai puţin esenţiale pentru inteligenţă etc. Omul şi cimpanzeul au avut timp de 4 miliarde de ani strămoşi comuni, despărţindu-se, după unşle teorii, doar de vreo 5 milioane de ani (deci de ceva mai mult decât 0,1% din timp), totuşi diferenţele dintre ei sunt enorme (cel puţin în ochii noştri), iar eventualele idile amoroase între reprezentanţii celor două specii sunt absurde, respingătoare şi sterile. -Totuşi, autorii de literatură S.F., de ozenistică, dar şi nenumărate rapoarte nu se sfiesc să vorbească despre „zei“ (în acest caz se subînţeleg extraterestri), care în antichitate ar fi coborât din ceruri pentru „a se împreuna cu fiicele pământenilor", drept urmare născându-se diverşi eroi civilizatori, despre extraterestre nurlii ispitind bărbaţi contemporani nouă spre a le duce sământa în străfundurile Universului, sau despre alte experienţe de

genetică umană efectuate asupra unor persoane răpite de OZN-uri. Pentru ca poveştile de felul acesta să fie cât de cât verosimile, eroii săi ar trebui să facă parte din aceeaşi specie. Or, dacă există vreo înrudire (la nivel de ADN) între noi şi extraterestrii în cauză, ea nu poate fi căutată mai aproape de acum câteva miliarde de ani. Ne-am putea înrudi cu ei cam tot atât cât ne înrudim cu stejarii sau cu drojdia de bere. Desigur, de atunci evoluţia la ei şi la noi putea să meargă în paralel, să achiziţioneze şi ei şi noi o pereche de ochi, o pereche de mâini, o gură ş.a.m.d. dar este practic imposibil ca ea să fi generat si acolo şi aici exact aceeaşi specie. în afară de cazul... In afară de cazul în care „extraterestrii" ar fi de fapt pământeni plecaţi (răpiţi etc.), să zicem acum 10- 15 000 ani, şi reîntorşi pe Pământ, ori poate urmaşi de-ai noştri reveniţi în timp, ambele situaţii improbabile. Ori,
182
deşi unui neavizat i se pare mai puţin verosimil, extraterestrii compatibili cu specia umană ar putea fi nişte creaturi artificiale făcute anume pentru a sonda specia omenească. Ar putea fi nişte fiinţe construite pe baza informaţiei genetice omeneşti sau prin experimente genetice anterioare asupra oamenilor, începute poate cu zeci de mii de ani în urmă. Pentru o civilizaţie aflată cu o
9
mie de ani înaintea noastră nu va fi o problemă grea să creeze, dintr-o celulă omenească autentică oricâte fiinţe, oameni artificiali, care să semene cu donatorul celulei respective. Peste, să zicem, altă mie de ani, dar probabil mult mai curând, „sintetizarea" unei fiinţe cu- înfăţişarea
5 ” 9 9 9
dorită, după date păstrate într-o memorie de tipul celor de care dispun calculatoarele electronice plus dorinţele proiectantului, va fi o treabă relativ simplă...

Oricum, pentru reprezentanţii unei supercivilizaţii extraterestre nu ar trebui să fie nici o problemă să vină la noi în came şi oase (în măsura în care au), aşa cum arată la ei acasă, sau dacă totuşi e complicat, sau nu merită, sau ne-ar înspăimânta prea tare, ar putea trimite în locul lor roboţi (fie şi biologici) ori fiinţe anume create pentru explorările cosmice.

PRIMUL PAS DIN ZECE MII?

Mai există o cale, dacă dorim, să alcătuim portretul robot al reprezentanţilor unei supercivilizaţii - să ne imaginăm pe noi înşine aşa cum credem că vom arăta peste, să zicem, un milion de ani. Desigur, nu este posibil să facem prognoze atât de îndepărtate. Să încercăm să schiţăm atunci măcar evoluţia pe un

orizont cât de cât previzibil; să încercăm să schiţăm cum va arăta cel puţin primul pas din „drumul de zece mii de li“ pentru a cita un faimos proverb chinezesc.
183
în următoarele secole, sau poate într-un mileniu, sperăm să realizăm, de pildă, nu doar prelungirea vieţii, ci poate chiar şi nemurirea. Nu în sens absolut - aceasta este imposibil -, dar în sensul posibilităţii unei regenerări practic nelimitate a organismului, inclusiv a creierului. Se pare că durata medie/maximă de viaţă a indivizilor unei specii sau populaţii este o trăsătură ca oricare alta (cum ar fi culoarea părului, numărul de dinţi etc.), stabilită prin selecţie naturală ori artificială şi înscrisă în informaţia genetică moştenită de fiecare individ din respectiva populaţie. Această trăsătură avantajează, ca întotdeauna, în primul rând specia şi abia apoi individul. Pentru ca să devenim „nemuritori[14], celulele noastre ar trebui să ştie să se dividă la nesfârşit; or, ele nu se pot multiplica decât de cel mult 50-80 ori (ceea ce echivalează cu o speranţă de viaţă de circa 100 ani), după care se opresc. Unii au afirmat că această limitare s-ar datora „acumulării de erori“ pe măsura diviziunilor repetate. Cum se face atunci că alte celule, cum ar fi cele ale bacteriilor, se multiplică de la începuturile lumii şi tot rămân capabile să continue, fără erori? Chiar celulele umane care participă la reproducere, cele din care se va naşte noul pui de om, ştiu să reducă „la zero“ contorul cu numărul de multiplicări, ştiu s-o ia mereu de la capăt. Deci se poate... în 1981, geneticieni de la Universitatea din California an anunţat deja o posibilă situare a unei „gene a morţii“ care controlează durata maximă de viaţă a cromozonului numărul 6. Vor urma fără îndoială şi alte progrese în acest sens.

Problema de mai sus este strâns legată de mecanismul regenerării. O rană mică dispare după un timp fără urmă, organismul cunoscând „planul“ după care trebuie refăcut locul respectiv. Prin acelaşi mecanism creşte la loc şi coada ruptă a unei şopârle. De ce nu creşte atunci şi un deget pierdut de la o mână? De vină este se pare faptul că
184
„planul“ degetului este prea complicat; acest plan a fost cunoscut atunci când omul respectiv era doar un embrion, după care s-a şters, fiind înlocuit cu alte planuri mai detaliate, care au avut menirea să construiască fiecare dintre componentele specializate ale degetului. Problema ar fi dacă s-ar putea da cumva înapoi acest mecanism până într-un stadiu asemănător cu cel al celulelor embrionului. Problema este foarte spinoasă între multe altele şi pentru că în felul acesta am putea crea,

de fapt, un cancer artificial. Geneticienii vor găsi, însă, fără îndoială un răspuns şi la această provocare. Or, dacă orice parte din corp s-ar putea regenera la dorinţă, ne-am putea regenera în întregime, la nesfârşit. Creierul însuşi ar putea fi regenerat „prin rotaţie", pe porţiuni suficient de mici pentru a nu afecta personalitatea, nici informaţia memorată anterior, capacităţile intelectuale, cele motorii, senzoriale etc. O astfel de posibilitate deschide drumul unor paradoxuri tulburătoare, unele dintre ele subliniate de S. Lem în „Summa Technologiae, (1963). De pildă, simplificând oarecum lucrurile, la un individ regenerând din fiecare emisferă cerebrală cealaltă emisferă, vom obţine doi indivizi, cu aceeaşi personalitate etc. Desigur, ingineria genetică ne va rezerva şi nenumărate alte surprize, de tipul celor amintite la sfârşitul paragrafului precedent, dar şi crearea după dorinţă a unor varietăţi noi de indivizi umani, cu însuşiri adecvate unor situaţii speciale. Oricum, progresul controlat în mod conştient al evoluţiei înfăţişării omului va prevala de acum înainte asupra evoluţiei spontane. Dacă peste un milion de ani urmaşii noştri vor avea capul mare şi mâinile degenerate (ceea ce nu prea e •de crezut) sau orice alte caractere noi, efectul nu va fi nici rezultatul mutaţiilor spontane, nici măcar al selecţiei, ci al savantelor intervenţii de inginerie genetică de pe parcurs.

Dar aceasta e doar una dintre nenumăratele deschideri care vor marca ambianţa şi înfăţişarea urmaşilor noştri.

Microelectronica, de pildă, ne oferă perspective nu mai puţin ameţitoare. La ora actuală există deja numeroase întreprinderi în care producţia se realizează în întregime de roboti care văd, aud, pipăie, fac mişcări cu o precizie şi o viteză care le întrec pe ale oricărui muncitor-om. Există deja proteze robotizate pentru mâini sau picioare, există roboţi care se descurcă singuri pe fundul oceanului căutând, de pildă, defecţiuni ale cablurilor de telecomunicaţii. Există mâini-robot aflate la mare distanţă de cel care le conduce, în locuri inaccesibile, de exemplu în interiorul unui reactor. Aceste mâini imită fidel mişcările mâinii unui operator care simte la rândul său atingerea obiectelor exact de parcă acolo ar fi mâna proprie şi urmăreşte toate operaţiile printr-o cameră de televiziune. Pe viitor se vor construi mâini foarte mari sau foarte mici de acest tip, adecvate sarcinii de rezolvat; ele vor fi completate după caz cu picioare ori cu alte organe trebuitoare. Operatorul medic se va putea „întrupa" într-un robot minuscul, „intrând" în interiorul organismului pentru a efectua o operaţie. Constructorul va putea opera un robot-macara, ridicând o clădire precum face un copil o casă din cuburi. Robotul ar putea fi

chiar copia fidelă a unui specialist care ar putea pătrunde în zone periculoase pentru operaţii la care doar el se pricepe. Distrugerea accidentală n-ar afecta în acest caz decât robotul, specialistul uman fiind în stare s-o ia de la capăt după ce s-ar „întrupa" într-un alt robot similar.

în tehnica schiţată mai sus, numită teleprezenţă, comenzile se preiau deocamdată mecanic, de pildă prin captatori de presiune la nivelul mâinii. Pe viitor, pentru promptitudine, ele se vor putea prelua direct de la nervi sau de la creier. Unui om care şi-a pierdut anumite membre sau organe i se vor putea pune proteze artificiale cu funcţii practic identice cu cele reale, eventual proteze „inteligente" care vor prelua ele însele gestiunea unor

comenzi pierdute. Mai mult, unui om care şi-a pierdut corpul în întregime, în afară de creier, i se va putea asigura în acelaşi mod un întreg corp artificial nou, biologic, mecanic, electronic sau mixt, în maniera faimoşilor ciborgi (de la organism cibernetic) ai literaturii S.F. Desigur, un ciborg ar putea avea şi funcţii pe care stăpânul iniţial al creierului nu le poseda: văz în infraroşu sau într-o altă zonă a spectrului, posibilitatea de fotosinteză ori cea de a capta energie de la Soare, capacitatea de a zbura, de a trăi în adâncurile oceanului, de a ieşi în vidul cosmic etc.

Deja, de la mijlocul anilor ’70 se fac experienţe (deocamdată prudente) de conectare a unor microprocesoare direct la creier. în viitor aceste dispozitive vor putea asigura suplimentarea memoriei şi a capacităţii de a face operaţii aritmetice şi logice. Peste numai câteva decenii vor exista numeroase persoane purtând asupra lor mici calculatoare plasate sub piele şi legate nemijlocit la creier. Vor urma probabil secole de perfecţionare a acestei „simbioze“, până se va ajunge la o variantă suficient de bună pentru a putea fi generalizată la toţi oamenii. Când în viitor un om va intra, de pildă, într-o încăpere, calculatorui-„proteză“ va efectua o cantitate imensă de operaţii privind toate informaţiile disponibile despre toate obiectele văzute, va selecta dintre acestea tot ce pare interesant şi va servi prompt acest rezultat purtătorului. Când un om va citi o carte (nu ne îndoim că vor fi şi dintr-aceştia) el va avea la dispoziţie, instantaneu, mii de informaţii conexe relativ la fiecare frază citită. Dacă un astfel de om va fi pus faţă în faţă cu o problemă corect formulată matematic şi va dori s-o rezolve, calculatorul o va prelua şi va oferi rezultatul de mii de ori mai repede decât ar face-o un creier neajutat de alte instrumente. Faţă în fată cu un bolnav, medicul va avea conectat la creierul său tot ce s-a scris şi s-a cercetat

esenţial relativ la simptomele constatate etc. Mânuită cu atenţie, amplificarea fimcţiilor rutiniere ale creierului nu va face ca gândirea umană propriu-zisă, creatoare, să devină mai leneşă ori mai ineficientă, dimpotrivă, îi va oferi şansa dezvoltării unor funcţii care azi n-au cum răzbi la lumină din cauza servitutilor mecanice şcolăreşti impuse minţilor noastre.

Şi asta va fi doar un prim pas. Calculatoarele, ştim, pot conversa între ele. Pentru informaţii rare, speciale, calculatorul „la purtător" va intra în legătură prin radio cu mari bănci de date; omul va deveni la nevoie conştient că ştie dintr-odată lucruri pe care nu le ştiuse până atunci niciodată - de pildă limba vorbită în Egiptul antic şi scrierea hieroglifică, în momentul în care va fi confruntat cu un papirus ori cu un monument din epocă. Dar calculatoarele conectate la creier vor putea conversa, în acelaşi mod, şi între ele. Prin intermediul lor persoanele aflate la mare distanţă vor putea intra în legătură unii cu alţi „în gând". Cuvintele, formulele, imaginile, sunt suporturi cu ajutorul cărora oamenii se ajută în procesul gândirii şi prin care îşi împărtăşesc rezultatele gândirii. Mecanismele profunde ale gândirii au însă alte suporturi, care deocamdată nu ne sunt accesibile. Probabil următorul pas în conectarea creier-calculator va fi crearea unor aparate capabile să lucreze nu cu cifre, litere etc. ci direct cu stările de ansamblu ale creierului, incluzând stări de spirit, intuiţii etc. Şi nu se pune doar problema preluării unor stări de tipul acesta ci şi cea a transmiterii lor la alţi oameni. Urmaşii noştri îşi vor împărtăşi astfel cele mai complexe trăiri ori cele mai fine nuanţe prin care se desfăşoară procesul de creaţie, fără a recurge la cuvinte sau la alte semne, tăcând, gândind...

Cele de mai sus reprezintă o schiţă de program pentru următoarele câteva sute de ani şi numai din perspectiva a două domenii ştiinţifice „la modă“ la acest sfârşit de

secol. Ce va fi însă pe urmă? Ce va fi peste două mii, trei mii, zece mii. o sută de mii, un milion de ani? Dar peste zece sau o sută de milioane? Fără îndoială că o civilizaţie extraterestră mai veche decât noi cu milioane de ani va fi trecut şi ea pe vremuri prin etape similare celor care ne stau azi în faţă. încercând să ne imaginăm continuarea foarte scurtei noastre prognoze, ne putem întreba pe bună dreptate ce şanse avem să înţelegem ce înseamnă „gândire" în cazul lor, sau mai bine zis ce a devenit acel proces care fusese gândire pe vremea când ei erau aşa cum suntem noi astăzi?

CE AR PUTEA FI O SUPERCIVILIZATIE?

>

STIINTA EXTRATERESTRĂ CA MAGIE?

J >

Care ar putea fi, deci, nivelul ştiinţific al unor fiinţe a căror civilizaţie are un milion de ani? Sau o sută de milioane? Sau un miliard? Evident, nu se pune problema să răspundem la o astfel de întrebare. Dacă ne-am încumeta însă ca să schiţăm un început de răspuns, ar exista cel puţin două aspecte pe care n-ar trebui să le pierdem din vedere. Pe de o parte, fireşte, drumul imens, de necuprins pentru minţile noastre, al evoluţiei lor, pe de altă parte faptul că între noi şi „ei“ au existat în mod sigur diferenţe încă din start, deferenţe care n-au încetat să-i depărteze tot mai mult de drumul pe care îi are în faţă civilizaţia pământeană.

Epistemologul N. Rescher, profesor la Universitatea din Pittsburg (Pennsylvania), afirma, într-un articol din 1982, că este extrem de puţin probabil ca manifestările ştiinţei unor extraterestri să le putem recunoaşte ca atare, cu mijloacele noastre, deoarece ei sunt foarte probabil diferiţi de noi ca organism, ca nevoi, ca simţuri şi comportament şi deoarece ei trăiesc într-un mediu diferit de al nostru (poate nici nu au nevoie de ştiinţă şi tehnologie pentru a se dezvolta). Chiar ştiinţa pământeană

de la sfârşitul secolului viitor, dacă am avea acces la ea, ar fi ininteligibilă pentru noi, pământenii de astăzi, dară-mi-te o ştiinţă care a evoluat un timp imcomparabil mai mare într-o ambianţă complet diferită.

Profesorul M. Ruse, de la Universitatea din Guelph (Ontario, Canada), observa în 1985 că, de pildă, pentru ştiinţa unor fiinţe care comunică înainte de toate prin senzori chimici este puţin probabil ca noţiunea de „forţă“ să joace acelaşi rol pe care l-a jucat pentru noi, să zicem, mecanica lui Newton. Ordinea, prioritatea unor abordări, pot influenţa decisiv instrumentele viitoarelor cercetări. N-ar fi exclus ca anumite opţiuni să depărteze pentru multă vreme comunitatea ştiinţifică de şansa descoperirii unor legi care, printr-o abordare diferită, ar fi fost foarte la înderpână. Chiar dacă simţurile, obiectivele, condiţiile de mediu ar fi practic identice, totuşi evoluţia ştiinţei poate fi diferită, graţie unor factori întâmplători. Este suficient să ne gândim în acest sens la modul în care a evoluat o ştiinţă ceva mai complexă - medicina - în Europa, în India şi în China. Obiectul său a fost acelaşi peste tot, existând o motivaţie permanentă şi presantă pentru ca abaterile de la adevăr să fie minime. Totuşi, cele trei mari şcoli medicale văd omul în moduri diferite, îl diagnos- tichează

şi îl tratează diferit, fiecare obţinând, aparent paradoxal, rezultate relativ bune.

Ducând aceste constatări până la ultimele consecinţe, va trebui să acceptăm că ar putea exista multe situaţii în care ştiinţele a două civilizaţii diferite pur şi simplu nu vor fi comparabile. Nu am putea spune în aceste situaţii, fără nici a ezitare, că metodele uneia sunt superioare sau mai avansate decât ale celeilalte, între altele din lipsa unui „numitor comun“ la care cele două să se poată raporta.

M. Minsky, pionier al cercetărilor de inteligenţă artificială, de la M.I.T. Cambridge (Massachusetts) argumenta, în 1984, că, dimpotrivă, unele forme fundamentale ale gândirii: regulile aritmeticii, cele ale logicii sau ale

191

cauzalităţii trebuie să fie asemănătoare peste tot. Probabil că au cu toţii dreptate până la un punct, cu amendamentul că o civilizaţie veche de milioane de ani va fi avut acces, vrând-nevrând, la un volum de fapte incomparabil mai vast, din care putea făuri în decursul timpului un număr mai mare de adevăruri utile siesi. în ce măsură însă aceste

?

adevăruri sunt dintre cele care ne-ar putea interesa şi pe noi, asta este deja o altă problemă.

într-un articol din 1980, N. Kardaşev scria: „civilizaţiile foarte dezvoltate cunosc şi folosesc pe scară largă legi ale naturii de care noi încă nu ştim“. C. Sagan, în acelaşi an şi într-un context similar, opinia că „civilizaţiile aflate cu sute de mii sau milioane de ani înaintea noastră ar trebui să aibă o stiintă si o tehnologie care

9 } 9

depăşesc în aşa măsură posibilităţile noastre actuale încât nu am fi în stare să le deosebim de magie“
(sublinierea noastră).

Fenomenul OZN ar putea fi una dintre acele manifestări care scapă pe moment capacităţii noastre de înţelegere şi interpretare. Deocamdată nu putem face, în acest sens, decât pure speculaţii. în cazul în care fenomenul este o manifestare a unor supercivilizaţii, fară îndoială că ipoteticii extraterestri stăpânesc şi alte legi ale spaţiului şi timpului şi cunosc şi alte forme de agregare a materiei decât cele accesibile nouă. Să ne imaginăm, de pildă, că ar exista aşa-zisele particule „subcuantice“. Ele nu ar avea masă (deci nici inerţie) în sensul înţeles de noi şi ar putea interacţiona foarte slab cu substanţa familiară nouă. Fiinţele şi obiectele constituite din aceste ipotetice particule s-ar comporta cu totul diferit faţă de ceea ce cunoaştem pe Pâmânt. Dacă civilizaţiile extraterestre ar

stăpâni acest univers, această nouă şi stranie fizică, s-ar putea explica abilitatea OZN-urilor de a face manevre bruşte, s-ar explica rapoartele care descriu aceste obiecte sau pe ocupanţii lor ca fiind formaţi parcă „din lumină“, sau dispariţiile instantanee din câmpul vizual, capacitatea

de a levita şi poate chiar cea de a trece prin zid. Desigur, chiar dacă cele înşirate mai sus ar fi limpezi (şi sunt foarte departe de a fi) ar mai rămâne de rezolvat o mulţime de probleme: ce relaţie este între locuitorii (din materie obişnuită?) ai unor lumi foarte avansate şi copiile (sau emisarii) lor „subcuantici“, dacă (şi cum anume) la capătul celălalt al drumului are loc o „rematerializare“, ca şi multe altele. Dar, încă o dată, cele de mai sus nu sunt decât speculaţii şi s-ar putea foarte bine ca nimic din ele să nu corespundă realităţii...

Tot C. Sagan scrie într-o altă lucrare „S-ar putea ca pentru o societate atât de înapoiată ca a noastră, manifestările unor civilizaţii foarte avansate să nu fie mai evidente decât sunt semnele unei civilizaţii tehnice, aflate în jurul său, pentru o furnică, îndeplinindu-şi muncile de furnică, pe malul unei piscine dintr-un cartier suburban[44]. L. Vallee a încercat şi el să sugereze şansa noastră de a înţelege un eventual fenomen generat de o civilizaţie extraterestră, în particular fenomentul OZN, printr-o comparaţie. Dacă prin absurd, un bombardier ar fi survolat* imperiul lui Carol cel Mare, înţelepţii de la curte ar fi tras concluzia că obiectul este cel mult o pasăre mare pe care imaginaţia populară a exagerat-o, sau poate o simplă iluzie. Dar, indiferent ce ar fi, el nu prezintă nici un pericol dat fiind că nu s-a obs -rvat că ar fi fost înarmat cu săgeţi sau lănci.

DIN ISTORIA APOCRIFĂ A COLONIZĂRII GALAXIEI NOASTRE

Aşa cum am argumentat deja, dacă există super- civilizaţii, fiecare dintre ele ar fi avut răgazul să cucerească întreaga Galaxie, începând încă de acum multe sute de milioane de ani, poate chiar de acum câteva miliarde.

în condiţiile în care stăpânirea unor legi inaccesibile deocamdată ştiinţei noastre au permis acestor supercivilizaţii să efectueze călătorii interstelare fără restricţiile impuse locomoţiei (cum ar fi bariera vitezei luminii), ipoteticilor descoperitori le-ar fi fost suficiente câteva milenii dacă nu cumva şi mai puţin, pentru a întocmi o „Enciclopedie Galactică[44], un inventar complet, cu toate stelele, toate planetele, toţi sateliţii, toţi asteroizii şi poate chiar toţi bolovanii mai importanţi din întreaga Galaxie. Vor fi ştiut destul de exact

care stele vor exploda în viitorul apropiat, unde se află găuri negre sau alte capcane care trebuie ocolite cu grijă, are sunt formele de viaţă de pe fiecare insulă cosmică, pe ce planete se pot instala colonii, pe ce planete trebuie luate măsuri de ocrotire a vieţii în curs de formare, unde există vieţuitoare periculoase (de pildă microbi faţă de care organismul propriu nu are mijloace de apărare), ce planete sunt de nelocuit chiar şi într-o perspectivă mai îndepărtată, ce planete sunt „terraformabile[44] etc. Dacă socotelile pe care le-am făcut sunt corecte, în Galaxie sunt circa 20 milioane de planete capabile să găzduiască vreme îndelungată forme complexe de viaţă. Dintre acestea un milion poartă pe ele efectiv o biosferă demnă de a fi ocrotită; celelalte 19 milioane, poate şi altele, mai puţin ospitaliere, vor fi fost făcute treptat locuibile pentru speciile inteligente, cele de la începutul începuturilor ca şi cele care au venit mai pe urmă. Poate s-a făcut chiar un soi de repartizare a locurilor disponibile... poate chiar şi civilizaţia pământeană are o zonă rezervată din Galaxie, pentru cazul în care reuşim să supravieţuim şi să devenim stăpâni pe mijloacele de călătorie interstelară.

Pământul putea fi vizitat şi el, încă acum sute de milioane sau chiar de câteva miliarde de ani, încă de pe vremea în care pe planeta noastră nu existau decât vieţuitoare microscopice. Desigur, o supercivilizaţie nu

194

putea ignora nici atunci faptul că aici există condiţii pentru ca odată şi odată să se poată naşte şi o fiinţă inteligentă, chiar dacă nu era încă foarte sigur Care va fi înfăţişarea ei si dacă este sau nu cazul să se intervină în

9 9 9

evoluţia sa. Au rămas oare urme ale unor astfel de vizite? Numeni nu poate spune sigur. Totuşi, există pretutindeni nenumărate semne stranii care ar putea fi interpretate astfel.

De pildă, W. J. Meister a găsit în iunie 1968, la Antelope Spring (Utah), o urmă pietrificată, perfect conturată, ca de cizmă, lungă de 26 centimetri, strivind un trilobit. Trilobiţii au dispărut de pe suprafaţa Pământului acum 280 milioane de ani, dar stratul în care a fost găsită urma avea 500-600 milioane de ani. Piatra era fracturată, iar examinarea sub microscopul electronic a arătat că firele de nisip erau într-adevăr presate ca de apăsarea unui pas şi nu uniforme, cum ar fi fost cazul dacă urma ar fi fost scobită ulterior (de pildă artificial, în scop de fraudă), în aceeaşi zonă au mai fost descoperite şi alte urme similare. Pe vremea aceea nu exista pe Pământ nici o vietate capabilă să lase o astfel de amprentă. De altfel, pe atunci nu apăruse încă nici un animal care să trăiască pe uscat.

Urme la fel de stranii, de picioare şi chiar de mâini, au fost dezvelite de surpări sau excavaţii ori scoase din adâncul unor mine, în diverse alte zone ale lumii si
’ 9
provenind din straturi geologice de cele mai diferite vârste.

Dar există, se pare, şi obiecte „pierdute" în locuri care sunt de natură să ne pună pe gânduri. în 1978, lângă Aix-en-Provence (Franţa), la o adâncime de 15 metri, într-o carieră, după înlăturarea mai multor straturi de stâncă, s-au găsit dedesubtul lor unelte care păreau foarte vechi. Vârsta sedimentelor din jur, după determinări ulterioare, a fost stabilită la 300 milioane de ani. Cuie de fier încastrate în piatră s-au găsit,- în 1845, în cariera
195
Kingoodie (Scoţia) şi, în 1851, la Springfield (Massau-chsetts). Un burghiu de fier s-a descoperit încastrat într-o bucată de cărbune, într-o excavaţie proaspăt deschisă în Scoţia, în 1852. Tot în mijlocul unui bloc de cărbune s-a găsit, la Morrisonville (Illinois), în 1891, un lanţ. în 1885, la Schondorf (Austria), din nou într-un bloc de cărbune s-a găsit un obiect prismatic de oţel având un brâu incizat în jur. în 1961, în munţii Coso, la 10 kilometri de Olanda (California), a fost găsit un bolovan care părea o geodă, dar care tăiat în două (cu această ocazie a fost tocit un fierăstrău circular diamantat) s-a dovedit că avea în interior un obiect straniu. Obiectul poseda un miez metalic gros de circa 2 milimetri, învelit în ceramică, apoi într-un manşon cilindric de cupru şi un altul, pare-se hexagonal, care putea fi din lemn pietrificat. Examinat cu ajutorul razelor X, obiectul aducea cu o bujie. Alături de el erau, tot încastrate în piatră, alte două obiecte mai mici, nemetalice, amintind de un cui, respectiv de o garnitură circulară.

După cum scrie FI. Gheorghiţă, lângă Aiud (jud. Alba) s-a descoperit, la o adâncime de aproape 10 metri, un obiect de aluminiu având în interior două goluri cilindrice perpendiculare între ele. Conform relatării lui D. Davi- dovici, în adâncurile unei mine din Munţii Apuseni s-ar fi descoperit o statuetă reprezentând o femeie cu şase degete la mâini şi picioare. Tot el relua o ştire dintr-un număr din 1980 al revistei „UFO Nachrichten“ după care într-o mină de cărbuni din S.U.A., la 700 metri adâncime, s-ar fi descoperit un obiect metalic de tipul unui pistol mare. Nici unul dintre experţii care l-au examinat n-a putut spune ceva despre originea sau destinaţia sa. La aceste exemple se pot adăuga obiectele metalice stranii găsite recent în Rusia, pe valea râului Vaska (în Komi) şi lângă Dalnegorsk (reg. Primorie), cu aceasta lista ciudatelor urme

nefiind nici pe departe epuizată.

Desigur, nu este câtuşi de puţin exclus ca o bună parte a ciudatelor descoperiri să aibă origine naturală. Un obiect putea de asemenea să alunece în adânc printr-o fisură şi să fie găsit acolo după un timp etc. Alte urme ar putea fi contrafaceri sau simple legende. Dacă însă supercivilizaţiile există, atunci în mod sigur ele au trecut nu o dată pe aici. De ce nu am admite că, în ciuda discreţiei şi atenţiei, li se mai întâmplă să uite ori să piardă câte ceva? Sau poate chiar să lase dinadins câte un obiect-ghicitoare?

INVADATORI SI RĂZBOAIE ÎNTRE IMPERII ’GALACTICE?

Tema invadatorilor, atât de dragă unor autori de literatură S.F. (am avut şi un serial de televiziune cu titlul acesta), cea după care am putea fi cotropiţi într-o bună zi de o civilizaţie mai avansată, venită din Cosmos şi dornică să se instaleze pe Pământ, apare, în lumina celor de mai sus, în toată nuda sa absurditate. Dacă o supercivilizaţie ar fi dorit să ne ocupe planeta, ar fi putut s-o facă oricând. Cel mai simplu era s-o facă acum cinci sute de milioane de ani, sau chiar acum un miliard, pe vremea când n-ar fi avut de înfruntat decât vieţuitoare faţă de care nu trebuia să-şi facă prea multe mustrări de conştiinţă. Iar dacă ne dorea drept sclavi, putea să vină cel mai bine acum treizeci de mii de ani, când puteam fi adunaţi uşor şi i-am fi acceptat fară probleme drept stăpânii noştri. Neverosimil ar fi să vină tocmai acum, când nu suntem nici primitivi, dar nici nu ne-am însuşit conştiinţa apartenenţei cosmice, când am putea fi desigur subjugaţi, dar probabil cu preţul unui masacru. înţelegem astfel şi ridicolul avertismentelor lansate de unii „specialişti[14] să nu mai emitem semnale radio destinate civilizaţiilor extraterestre, deoarece în felul acesta ne-am divulga

nivelul tehnic atrăgând asupra noastră poftele sau mânia unor imperii galactice. Dacă, prin absurd, ar exista astfel de imperii galactice agresive, ele nu numai că ne-ar ţine de mult sub observaţie, dar ne-ar fi „colonizat" încă de mult, fară să aştepte să ajungem o „putere cosmică".

în altă ordine de idei, nenumărate scenarii, belicoase imaginate în literatura S.F. au în vedere confruntări între pământeni si adversari extraterestri care se dovedesc a fi doar un pic mai avansaţi decât noi; graţie acestui fapt, cu puţină isteţime tipic omenească şi o leacă de şansă, reuşim de fiecare dată să-i învingem (happy end...). Să ne gândim însă puţin care era oare diferenţa dintre nivelul tehnicii militare în cazul

conchistadorilor lui Cortez sau Pizarro opuşi imperiilor aztec sau incaş? Doar câteva secole, dacă facem abstracţie de superstiţii şi de cai. Cel mult câteva milenii sub toate aspectele. Dacă însă, prin absurd, o glorioasă armadă spaniolă ar fi nimerit în mijlocul unei bătălii din cel de al doilea război mondial, ce >ar mai fi rămas din ea? Şi de astă dată diferenţa este cert de numai patru secole. Dar putea să fie doar de cincizeci de ani rezultatul era acelaşi...
5

Această maijă se reduce mereu. De pildă, armele cu care s-ar duce un război la sfârşitul secolului XX sunt deja cu totul altele decât în ultima conflagraţie mondială. Dacă ne-am referi doar la armele „convenţionale", vom observa că ţintele de pe sol, distrugerea lor este urmărită de acum prin satelit. Tot din satelit poate veni şi moartea, sub forma unei raze laser bine ţintite. Experţii militari găsesc însă că este mai ieftin să se utilizeze roboţi sinucigaşi. O primă generaţie a acestora constă în marile sau micile rachete teleghidate inteligente (în curând şi de dimensiunile unui glonte) capabile să-şi caute victima singure, după radiaţia infraroşie pe care aceasta o emite (şi nu peste multă vreme după trăsăturile feţei sau alte particularităţi), rachete-robot destinate să distrugă nave,
198
tancuri, avioane pe care le vor urmări cu tenacitate, ghidate de vibraţii, de masa de fier sau de forma ţintei reţinută în memorie, roboţi poate nu cine ştie ce isteţi, dar care, fabricaţi pe bandă rulantă (de alţi roboţi), vor copleşi prin mulţimea lor...

Vor urma tancurile fără echipaj (eventual ghidate prin teleprezenţă), dar şi soldaţi-robot invadând fară teamă de moarte, nici de cea proprie nici de cea a adversarului, tranşeele care i-au fost înscrise în memorie. Ar mai putea urma apoi, graţie microminiaturizării, şoareci-robot sau gândaci-robot sau viespi-robot cu înţepătura mortală şi care se vor năpusti ca un nor de lăcuste sau strecurându-se câte unul, spre liniile adverse. Şi de data aceasta nu este vorba de scenarii S.F.! Aceste „vieţuitoare[44] sunt deja în studiu, iar producţia lor industrială nu va aştepta, probabil, sfarsitul secolului.

Am putea continua şirul noutăţilor cu armele „psihice[44] şi „psihotronice[44], menite să distrugă voinţa adversarului sau să dezlănţuie forţe pe care la ora actuală nici nu le înţelegem prea bine; am putea adăuga cercetările geneticii, nu neapărat în crearea unor bacterii ucigătoare - există şi alte modalităţi mai „subtile[44] de intervenţie la nivelul ADN-ului prin care un om poate fi transformat în neom - dar credem că exemplele de mai sus sunt edificatoare pentru a înţelege că de acum înainte chiar

şi o diferenţă infimă, de câteva decenii, va fi imposibil de contrabalansat doar prin isteţime şi eroism (şi nu am vorbit de arme de exterminare în masă: nucleare, chimice etc.). Ori o eventuală invazie extraterestră, temă atât de dragă autorilor de literatură S.F. de la „Războiul lumilor“ al lui H.G. Wells încoace, ar presupune o diferenţă nu de zeci sau sute ci milioane dacă nu chiar sute de milioane de ani. Dacă „ei[44] există şi, după cum se vede, nu ne invadează, aceasta înseamnă cu o probabilitate de 99,999...% un singur lucru - că nu doresc să distrugă civilizaţia noastră.
199
Un răspuns asemănător trebuie să dăm şi scenariilor care, în romane şi filme, ori chiar în eseuri ca cele scrise de E. Dăniken, îşi imaginează marii imperii şi federaţii galactice angajate în interminabile războaie ucigătoare, unele contra celorlalte, fără a mai menţiona (o facem doar în fugă) faptul că literatura, ca şi cinematograful S.F. abundă în ‚justiţiari“ şi „răi“ care se confruntă în lupte corp la corp, utilizând spadele (fie ele şi din raze ucigătoare) ori pumnii sau îşi etalează calităţile excepţionale de conducători de vehicule zburătoare, făcând slalom printre diverse obiecte cosmice. Parada de torsuri, bicepşi, pelerine, dar şi slugărnicia militară ori setea de putere absolută, plăteşte tribut mai mult infantilismului mental al unei anumite categorii de cititori, gustului pentru romanele cavalereşti decât logicii şi bunului simţ. Intr-un război al viitorului oamenii nu se vor mai vedea ochi în ochi - probabil nu se vor vedea nici măcar aparatele inamice decât atunci când va fi prea târziu. Chiar în viitorul foarte apropiat, vitezele, energiile şi chiar inteligenţa electronică puse în joc vor putea fi dirijate doar strategic sau tactic de om. Viitorul mai îndepărtat nu va face decât să accentueze această izolare a combatanţilor umani. E drept, între civilizaţiile de nivel galactic ar fi posibil ca cele venite din urmă să-şi însuşească în mod sârguincios achiziţiile celor mai vechi, ajungând, în privinţa tehnicii militare mai mult sau mai puţin la acelaşi nivel. Adevăratul motiv pentru care ne vine greu să credem în războaie între extraterestri este altul - un motiv de natură mai degrabă morală.

Aşa cum am amintit, unii specialişti estimează că doar o civilizaţie din o sută supravieţuieşte „ispitei" autodistrugerii termonucleare, ecologice etc. (noi estimasem că una din zece). Civilizaţia „câştigătoare[44] trebuie să fie sau deosebit de paşnică, prin firea ei, sau să-şi fi însuşit, printr-o experienţă proprie dureroasă, intr-an mod
200
irevocabil, lecţia repudierii oricărei agresiuni, în particular

renunţarea la colonizările de tip imperialist, la impunerea voinţei proprii în detrimentul voinţei altor fiinţe inteligente. Respectul faţă de orice altă formă de inteligenţă este una dintre condiţiile obligatorii pentru intrarea în „clubul galactic“ al civilizaţiilor. C. Sagan şi W.I. Newman subliniau, într-un articol din 1982, „instabilitatea intrinsecă a societăţilor consacrate unui imperialism galactic agresiv“. După părerea autorilor, o societate de tipul acesta se va autodistruge, datorită unor conflicte interne, mult mai înainte putea începe campania de cuceriri interstelare.

EXTRATERESTRII ÎN DIFICULTATE?

9

Admiţând existenţa unor supercivilizaţii stăpâne de milioane de ani ale căilor Galaxiei noastre (şi probabil şi ale altora) devin extrem de neverosimile şi scenariile cu nave extraterestre eşuând lamentabil si fară întoarcere

9 ?

pe Pământ, altă temă dragă eseului S.F. Pentru a fi mai bine înţeleşi evocăm câteva dintre istorisirile cele mai larg difuzate din această categorie.

în 1938, arheologul chinez Chi Pu Tei descoperă, în munţii Baian Kara Ula, un număr de schelete umane ciudate ca şi 716 plăci rotunde, groase de doi centimetri, având fiecare o gaură în centru de unde pornesc, în spirală, spre margine, şiruri de semne necunoscute. Vechimea plăcilor a fost estimată la 12 000 ani (deşi probabil sunt mai recente). în ciuda faptului că s-a făcut mult caz de compoziţia lor specială, chiar şi E. Däniken acceptă că discurile sunt din granit (această rocă poate conţine, funcţie de varietate, pe lângă siliciu şi aluminiu, atât cobalt cât şi alte elemente). Specialistul V. Zaiţev, luând în considerare şi opinii ale altor autori, a emis la un

201

moment dat ipoteza că discurile ar fi de origine extraterestră şi că deţine chiar descifrarea semnelor de pe ele. Acestea ar istorisi eşuarea şi avarierea iremediabilă, în zonă, a două nave cosmice, la un interval scurt una după alta. Ar fi urmat lupte sângeroase (cu topoare de piatră, probabil) purtate cu localnicii. Actualele triburi de vânători şi pescari (nici măcar agricultori!) Dropa şi Ham din regiune ar fi nici mai mult nici mai puţin decât descendenţii extraterestrilor esuati...

5 9 ’ 9 Credem că cititorul va fi făcut deja el însuşi raţionamentul care urmează. Fie-ne permis să ne mirăm cel puţin pentru câteva ciudăţenii ale acestei poveşti: (1) cum de îşi poate imagina cineva că reprezentanţii unei civilizaţii capabile de zboruri interstelare (aproape sigur o supercivilizaţie) pot fi atât de neajutoraţi încât unul după altul două echipaje nu

mai pot decola de pe Pământ şi nici nu le mai vine nimeni în ajutor?; (2) cum de vestigiile cele mai convingătoare atestând nivelul de dezvoltare al unor navigatori interstelari se reduce doar la un teanc de plăci de granit gravate cu hieroglife (noi cel puţin am trimis în Cosmos nişte mesaje în cod binar...). Să nu le fi rămas nimic mai reprezentativ, de pildă un aparat de pe navă, măcar o piesă cât de mică?; (3) cum de nişte vietăţi aparţinând unui regn de pe o altă planetă au o zestre genetică practic identică cu cea a speciei umane (triburile în cauză se deosebesc mai puţin de vecinii lor decât, de exemplu, băştinaşii din Sudanul de nord de cei din Sudanul de sud)?; (4) Cum de urmaşii unor navigatori interstelari pot să decadă la condiţia de locuitori ai unor peşteri în loc să devină, hai să zicem, învăţătorii cei mari întru cultură, industrie, agricultură etc. pentru triburile din zonă? Şi am mai putea continua...

în aceeaşi categorie intră şi interpretarea ciudatelor întârzieri ale ecourilor radio, pe unde scurte constatate în anii ’20 şi ’30 (semnalate şi ulterior, dar numai cu totul

excepţional). în anii ’60, lui R. Bracewell i-a venit ideea că aceste ecouri ar putea fi de origine artificială - o sondă trimisă de o civilizaţie extraterestră şi satelizată în jurul Pământului ar putea capta emisii radio retransmiţându-le cu întârziere îndărăt. în 1972, astronomul scoţian D. Lunan dădea publicităţii chiar o posibilă „descifrare" a ipoteticului mesaj. Rezulta că sonda care se roteşte în jurul Pământului de 13 000 ani a fost lansată de o civilizaţie din jurul stelei Epsilon Bootes, aflată la 104 ani-lumină de noi. Lăsând la o parte că ulterior s-au găsit explicaţii naturale pentru întârzierea ecourilor, merită să subliniem scăzuta verosimilitate a ipotezei Bracewall-Lunan, tocmai pentru că şi ea presupune două civilizaţii deosebit de apropiate în timp şi spaţiu, cea din Bootes expediind sonde interstelare fără să cunoască nimic despre eventualele supercivilizaţii din Galaxie, nici despre tehnicile de care acestea ar putea dispune, o dată ce optează pentru
o metodă atât de primitivă de contact (observaţia aceasta este valabilă şi pentru cazul Baian Kara Ula). Fără să vrem ne mai aducem aminte şi de povestea cu planeta Baal care are nevoie de tritoni de baltă de pe Pământ, şi de ipoteza după care meteoritul tungus din 1908 ar fi fost o navă cosmică eşuată; ca şi de altele, la fel de greu credibile.

Deşi nu intră chiar în aceeaşi categorie, aceleaşi motive ca cele de mai sus ne îndeamnă să fim sceptici cu rapoartele privind OZN-uri distruse ca urmare a unor accidente, în ipoteza că acceptăm că aceste obiecte vin din partea unor

supercivilizaţii. S-a scris că în 1947 în insulele Spitzbergen s-ar fi descoperit resturile unui OZN prăbuşit, pe care însă ulterior nu l-a mai văzut nimeni. Alte „epave“ au fost semnalate din diverse alte colţuri ale globului, majoritatea lor între 1947 şi începutul anilor ’50. Aliajele găsite, afirmativ, la locul dezastrului s-au dovedit

203

destul- de banale, având aproape sigur provenienţă pământească.

Unul dintre presupusele accidente este cel întâmplat la 7 iulie 1948. Un obiect neidentificat, după ce a străbătut o distanţă însemnată pe cerul S.U.A., cu o viteză pe care martorii au estimat-o la 4 000 kilometri pe oră, s-a prăbuşit lângă localitatea Laredo (Texas), în apropierea frontierei dintre S.U.A. şi Mexic. Printre resturi s-a găsit şi corpul carbonizat al unei fiinţe despre care s-a presupus că este extraterestră. Era înaltă de circa 1 metru, cu capul mare, doi ochi enormi dispuşi, după unii martori, la 180°, cu mâini având câte patru degete etc. Raportul Condon a explicat cazul, afirmând că a fost vorba de o rachetă V-2 în care fusese aşezată o maimuţă rhesus. Astfel de lansări aveau loc cu regularitate în perioada respectivă, sub conducerea lui W. von Braun, creatorul acestor rachete, de la baza White Sands, aflată la o distanţă de vreo 1 600 kilometri. Celelalte detalii puteau fi contrafaceri, exagerări sau erori de percepţie. Explicaţiile nu înlătură însă toate semnele de întrebare. Şi alte rapoarte semnalează în perioada menţionată cadavre de „omuleţi", uneori „cu aspect bestial". S-a scris destul de mult despre faptul că din OZN-uri prăbuşite s-ar fi scos cadavre de extraterestri si chiar extraterestri vii, care au fost

>9 t

transportaţi, în mare secret, în baze militare subterane din Nevada sau din alte zone ale SUA, laolaltă cu resturile OZN-urilor. Rămâne totuşi bizar faptul că nicăieri nu se recunoaşte oficial existenţa unor astfel de resturi, pentru a fi puse la dispoziţia comunităţii ştiinţifice (atunci când totuşi s-au oferit astfel de probe ele s-au dovedit a fi falsuri). A intra în posesia fie şi a unei singure celule dintr-o vietate extraterestră ar fi pentru biologie, de departe, evenimentul cel mai important al secolului un eveniment care ar trebui să eclipseze orice alte considerente.

204

Nu ştim, de fapt, ce sunt OZN-urile. Admiţând că măcar 10% din rapoartele asupra întâlnirilor de gradul III şi IV sunt adevărate, rezultă că aceste obiecte uneori au masă, alteori parcă n-ar avea, uneori plutesc nemişcate prin aer ca peste două secunde să dispară dincolo de orizont, câteodată fac zig-zag-uri

la o viteză care ar ucide orice fiinţă vie şi sunt invulnerabile la proiectile. „Entităţile[14] care le ocupă nu par venite de pe un drum lung, ci seamănă mai degrabă cu nişte turişti descinşi din automobilul cu care au ieşit la iarbă verde. Par să se întoarcă apoi acasă, ca apoi să revină, a doua zi sau peste câteva zile. Toate aceste observaţii stranii devin plauzibile dacă admitem că în spatele ciudatelor apariţii există o ştiinţă veche de milioane de ani. Pe de altă parte, suntem aproape sută la sută siguri că în Galaxie trebuie să existe civilizaţii vechi de sute de milioane de ani .. Identificarea se impune aproape sigur. în aceste condiţii ne permitem să afirmăm că parcă o ştiinţă şi o tehnologie atât de avansate nu se prea potrivesc cu OZN-uri arse, zdrobite, cu extraterestri calcinaţi ori asfixiaţi datorită unui parbriz spart, ca să nu mai vorbim de cei luaţi prizonieri şi făcuţi, pe urmă, dispăruţi. în afară de cazul in care toate acestea ar fi nişte abile înscenări, parte a unui scenariu care ne depăşeşte...

Argumentarea ar putea continua, dar credem că nu şi-ar mai avea rostul. Pe lângă cele spuse, putem sublinia încă o dată, o concluzie, că acceptarea ipotezei originii- extraterestre a OZN-urilor nu ne scuteşte de verificarea coerenţei întregului, de confruntarea cu alte ipoteze acceptate, altminteri dovezile în sprijinul contactelor extraterestre, fabricate de unii partizani prea entuziaşti, ar putea deveni exact contrariul a ceea ce s-a dorit.

DEZINTERES? DISPREŢ?

Dacă acceptăm că supercivilizaţiile, apărute încă de mai multe sute de milioane de ani, există şi că ele ne pot vizita cu uşurinţă, stăpânind legi ale materiei, ale continuului spaţiu-timp care nouă ne vor fi încă multe vreme inaccesibile, dacă acceptăm, conform evidenţei, că sunt civilizaţii paşnice, ajungem îndărăt la vechea lui aparent naiva întrebare - de ce nu vin la noi pe faţă? De ce nu vin ziua în amiaza mare (sau, hai, noaptea dacă îi deranjează lumina), să aterizeze în faţa sediului Naţiunilor Unite sau, simultan, în faţa sediilor guvernelor principalelor ţări sau chiar a tuturor ţărilor, sau oriunde numai să fie un loc larg accesibil, să organizeze o conferinţă de presă, să ne spună limpede cine sunt, de unde vin, ce urmăresc? Ar fi frumos să-şi repete afirmaţiile în faţa camerelor de televiziune, să se lase examinaţi de experţii noştri, eventual să ia câţiva pământeni înarmaţi cu aparate de filmat şi tot ce ar mai fi necesar, să-i ducă la „ei“, să-i lase să viziteze fie şi un surogat de planetă, să-i aducă apoi îndărăt...

Ne putem întreba, pe bună dreptate, dacă, o dată acestea petrecute, nu vor rămâne încă mulţi dintre aceia care vor fi convinşi că, totuşi, e numai o înscenare, un fel
5 ’ J7 7
206
de film S.F. bine făcut. Nu uităm că de curând mai exista o societate a celor convinşi că Pământul e plat, ori că există încă şi azi persoane respectabile care afirmă că imaginile aduse din Cosmos sunt trucaje...

Şi după ce extraterestrii vor fi adus înapoi emisarii noştri, să începem tratativele de aderare la Comunitatea Galactică sau Federaţia Galactică sau cum vom conveni să 1 se spună pe limbile noastre. Ii vom ruga să ne spună ce vor de la noi (materii prime? energie? animale? sclavi?), dar mai ales ce anume pot să ne ofere în schimb: ştiinţe şi tehnologia adunate timp de sute de milioane de ani şi pe care, dacă e să judecăm cinstit, ar putea să ni le dea pe gratis, din considerente „umanitare"...

Cam aşa ar arăta într-o minte naivă scenariul unei întâlniri „fireşti “ cu o civilizaţie extraterestră. Iar dacă nu se întâmplă nimic din cele de mai sus, rezultă, după aceeaşi minte, că nu există supercivilizaţii, sau dacă există n-au ajuns niciodată pe la noi, deci ipoteza explicării OZN-urilor prin călători veniţi din alte unghere ale Universului este falsă.

Că dacă n-ar fi falsă, nu s-ar mai înţelege nimic... Aşa cum scria, în 1984, V. Scurtu - dacă există, dacă ne vizitează, dacă ne urmăresc de multă vreme, cum se face că „nu s-au lămurit încă asupra modului nostru de viaţă şi asupra posibilităţilor noastre intelectuale? Atunci, scuzaţi expresia, extraordinarii vizitatori cosmici sunt nişte proşti! Este ilogică această supraveghere continuă de la distanţă, discretă, efectuată pe perioadă de milenii.sau „poate Ei nu ne acordă nici o importanţă, aşa cum noi nu acordăm importanţă furnicilor... Dar atunci ce caută Ei aici de atâta vreme (şi nu găsesc!!)?“. Concluzia autorului citat nici nu poate fi alta, după acest raţionament, decât că tot ce se leagă de vizitele presupuşilor extraterestri este un cumul de iluzii.
207

Aşa să fie? Până una-alta problema diferenţelor dintre noi şi o ipotetică supercivilizaţie este foarte serioasă, iar ipoteza conform căreia ne-ar putea trata ca pe nişte furnici nu e chiar atât de neverosimilă şi apare destul de des în literatura consacrată subiectului. Dacă o supercivilizaţie poate fi mai veche decât noi cu un miliard de ani, e bine să nu uităm că pe Pământ acum un miliard de ani abia au apărut primii viermi, iar furnicile mult mai târziu, ca şi faptul că viteza evoluţiei noastre în următorul miliard de ani sperăm că va fi, cel puţin

sub anumite aspecte, mai mare decât cea de la viermi până la noi.

G. Cocconi şi P. Morrison atrăgeau atenţia, încă în 1959, că probabilitatea unui schimb de informaţii între
noi si o civilizaţie care ne-a devansat cu milioane de ani
i f
este nulă. Printre cei care au împărtăşit acelaşi punct de vedere putem cita pe C. Sagan care scria, în 1973: „Cred că este o idee foarte orgolioasă din partea pământenilor dorinţa de a stabili un contact radio si de a deveni membri ai unei Federaţii Galactice - ceva ca şi cum o gaiţă albastră sau un armadillo[1] ar cere Organizaţiei Naţiunilor Unite să-i acorde calitatea de stat membru". El adăuga, într-o altă scriere, că nici noi nu ne batem capul să comunicăm cu bacteriile sau cu alte fiinţe unicelulare.

Tot C. Sagan era de părere că o societate foarte evoluată ar avea toate mijloacele să ne ţină sub observaţie dar nu este interesată în a face aceasta. El scria: „S-ar putea să existe (acolo) câţiva specialişti în societăţi planetare primitive, care să-şi ia diplome de licenţă sau de doctorat studiind Pământul sau urmărind iritantul nostru trafic de radio şi televiziune. Ar mai putea exista

[1] Mamifer edentat nocturn, de mărimea unei vulpi, acoperit cu plăci cornoase mobile, specific continentului american.

organizaţii de copii, radioamatori sau ceva echivalent care să fie interesaţi în evoluţia care se înregistrează pe Pământ. Dar o civilizaţie având un avans de un milion de ani, este improbabil, cred, să fie foarte interesată de noi".

J. Narveson, profesor de filosofie la Universitatea din Waterloo (Ontario; Canada) se întreba în 1985 dacă avem suficiente elemente pentru a afirma ceva despre morala reprezentanţilor unor supercivilizaţii. Să zicem - spunea - că suntem exact atât de departe de ei pe cât sunt furnicile faţă de noi. Cum ne vor trata? Noi ştim o groază de lucruri despre furnici, cu toate astea suntem incapabili să simpatizăm prea mult cu ele. Să presupunem că am reuşit să intrăm, pe o cale oarecare, în contact cu furnicile şi ele ne-ar explica modul în care îsi construiesc muşuroaiele si ordinea în care 9 9 ’ migrează dintr-un loc în altul. Să zicem că ne-ar convinge chiar că-şi urmează în aceste migraţii şefii în mod conştient, voluntar şi disciplinat. Ne-ar impresiona oare într-atât încât să fim în stare să le conferim nişte
5
drepturi? (de pildă la Organizaţia Naţiunilor Unite...). Autorul nu este foarte convins că s-ar întâmpla aşa. I se pare deci rezonabil ca pentru nişte fiinţe extraterestre superioare,

valorile, realizările noastre să nu însemne nimic, nu pentru că nu le-ar înţelege ci datorită faptului că, faţă de cuceririle lor, ale noastre sunt insignifiante. Dacă i-am acuza de pildă că sunt lipsiţi de umanitate (sau de omenie) ar rămâne cam la fel de puţin impresionaţi cum am fi. noi dacă nişte pisici ne-ar acuza că suntem lipsiţi de felinitate.

Desigur, ne purtăm adesea atent, chiar tandru cu vieţuitoarele care ne sunt inferioare. Ne ataşăm de animalele ţinute în apartament, suntem gata de sacrificii mai mici sau mai mari faţă de pui mai ales, chiar
209
dacă aparţin unor specii mai depărtate de om. Dar este greu de crezut că am fi în stare, cu toţii, de astfel de sentimente să zicem faţă de nişte gângănii sau meduze uriaşe, mai ales dacă n-am descoperi la ele nimic din lumea inteligenţei sau sentimentelor noastre. Dar diferenţele dintre noi şi locuitorii altor corpuri cereşti par să fie (cel puţin teoretic) mult mai mari. Să ne gândim doar la faptul că şi între oameni civilizaţi dar crescuţi în culturi diferite se întâmplă ca ceea ce unul ia drept o glumă, altuia să i se pară o ofensă de neiertat care cere reparaţii...

Profesorul M. Ruse este ceva mai optimist în această privinţă. După părerea sa, anumite principii universale de morală, cum ar fi cel al „fericirii maxime" (J. St. Mill şi alţii) sau al „imperativului categoric" (I. Kant), apar într-un mod necesar, „darwinist“, prin selecţie naturală, în evoluţia oricărei societăţi de vieţuitoare gânditoare. în detalii însă chiar şi modelele diferitelor culturi pământene diferă... Ruse se întreabă, în legătură cu obiceiurile noastre culturale, „este oare moral .să ucizi animale pentru a le mânca?" sau „este oare moral să obligi o femeie să aparţină unui singur bărbat?". Dar dacă noi nu socotim imoral să ucidem un porc pentru a-1 mânca, oare un extraterestru (aflat pe scara evoluţiei pare-se mai departe de noi decât noi faţă de porc), ar trebui să-şi facă oare probleme de conştiinţă dacă ne-ar ucide cu sânge rece? Şi nu uităm că, în anumite situaţii, morala noastră permite să ne ucidem chiar propriii semeni (inamici în război, răufăcători condamnaţi la moarte etc.). M. Ruse consideră că, pentru a avea pretenţia la relaţii morale cu reprezentanţii super-civilizaţiilor, ar trebui mai întâi să ne plasăm, într-un fel, pe un acelaşi plan cu ei. Ca evoluţionist, cum se consideră, el este convins că un astfel de plan poate exista.
210

IPOTEZA ZOO

în aproape toate opiniile de mai sus se subliniază cu tărie diferenţele dintre noi şi ipoteticii reprezentanţi ai

supercivilizaţiilor. Totuşi, fără a pierde din vedere aceste diferenţe, trebuie să subliniem că apariţia omului, a lui sapiens sapiens pe Pământ, crearea de el a unui corp de cunoştinţe ştiinţifice, a unei morale aplicată conştient, a artelor, a unei tehnologii care permite zborurile cosmice, este negreşit un eveniment deosebit de important. Este poate cel mai important eveniment care s-a petrecut pe Pământ de la apariţia vieţii încoace şi nu este exclus ca un salt calitativ atât de mare să nu se mai realizeze decât peste un miliard de ani. Nu este exclus ca în acest miliard de ani să nu mai facem altceva decât să perfecţionăm (chiar dacă la dimensiuni inimaginabile) această deschidere, îmbogăţind instrumentele gândirii, ştiinţa şi tehnologia, arta şi morala noastră, ca şi pe noi înşine, fără a deveni însă în mod esenţial altceva. Dacă este asa,
9 5[5]
atunci înseamnă că suntem foarte aproape de a atinge acel „plan comun“, de care vorbea M. Ruse, pe care ne putem plasa alături de reprezentanţii supercivilizaţiilor. Şi mai înseamnă că suntem foarte probabil cel mai important eveniment petrecut în Galaxia noastră în ultimele câteva zeci (sau sute) de mii de ani; cel puţin pentru orice fiinţă dotată cu inteligenţă.

„O fi Pământul o Mecă a Metagalaxiei?“ se întreba contrariat V. Scurtu, părându-i-se neverosimil ca, în cazul în care acceptăm ipoteza extraterestră a OZN-urilor, atât de mulţi extraterestri să fie interesati să ne viziteze.
9 9 9
De ce nu? Poate suntem, într-adevăr, cel mai interesant lucru pe care îl pot studia. Şi suntem, probabil, interesanţi încă de multe milioane de ani, de atunci de când apariţia aici a unui animal inteligent a devenit foarte plauzibilă.
211

în rândul celor aplecaţi asupra fenomenului de care ne ocupăm este foarte populară în ultimul timp aşa numita ipoteză a „grădinii zoologice*[4] (zoo hypothesis). Conform ei, extraterestrii vin pe Pământ, sunt interesaţi de realizările noastre, de noi ca fiinţe biologice şi sociale, dar nu se amestecă în nici un fel în ceea ce facem, întocmai cum spectatorii dintr-o grădină zoologică sau dintr-o rezervaţie naturală evită să deranjeze viaţa animalelor. Susţinătorii ipotezei se diferenţiază, desigur, prin nuanţe. Putem aminti printre ei pe J. D. Bernal (1967), J. A. Ball (1973), T. Kuiper şi M. Morris (1977), D. W. Schwartzuman (1973), G. D. Brian (1983), T. L. Wilson (1984) şi până la un punct chiar pe C. Sagan, fară a epuiza nici pe departe lista. Această ipoteză, chiar dacă n-o putem împărtăşi în toate detaliile, explică surprinzător de bine o mulţime de fenomene stranii raportate de-

a lungul timpului.

Pentru a înţelege mai bine în ce constă ipoteza de mai sus, putem recurge la comparaţia plastică sugerată de R. Fowler (1979). Să ne imaginăm, spunea el, că un grup de ecologi supraveghează din elicopter o întinsă rezervaţie naturală. La un moment dat, cu ajutorul unor gloanţe somnifere, ei adorm un urs, punându-i o zgardă cu un mic emiţător radio. Semnalele emiţătorului vor fi captate şi retransmise la un centru de cercetări utilizând si un satelit. Un calculator electronic va prelucra toate datele, ca şi pe cele primite de la toate animalele marcate, obţinându-se informaţii interesante în cel mai înalt grad pentru naturalişti. Pentru urs, elicopterul şi toate celelalte vor fi constituind o întâmplare înfricoşătoare, dar aparent fară urmări, deci pe care o va uita în curând. Ştim foarte bine că în marile rezervaţii, noi, pământenii procedăm în mod curent astfel. De pildă, rinocerilor li se implantează emiţătorul (o capsulă cu diametrul de 6 milimetri) chiar în

corn. Pentru zebre, gazele etc. emiţătorul se agaţă de un colier. Pentru imobilizare se foloseşte uneori puşca cu narcotic, alteori pur şi simplu animalele sunt orbite cu un far puternic. Urmărirea lor ulterioară se realizează deocamdată prin staţii mobile... După opinia lui Fowler, şansele noastre de a înţelege adevărata semnificaţie a întâlnirilor de gradul III şi IV sunt asemănătoare cu şansele ursului de a desluşi obiectivele grupului de naturalişti.

Să aibă oare vreo legătură ipoteza de mai sus cu rapoartele privind implantarea unor obiecte (de pildă a unor bile minuscule la nivelul rădăcinii nasului) sau cu aplicarea unor tatuaje (triunghiuri, grilaje etc.), pe care unii martori ai întâlnirilor de gradul IV le acuză? Totuşi, pare curios că nici un astfel de implant nu a fost încă examinat cu aparatură ştiinţifică adecvată.

Principala obiecţie care se poate ridica faţă de „ipoteza zoo“ priveşte faptul că noi nu suntem chiar atât de „dobitoci" să nu ne dăm seama că suntem marcaţi. Dar şi aici susţinătorii ipotezei pot aduce o replică pertinentă - aproape de fiecare dată celor în cauză li se „porunceşte" să uite totul; poate li se aplică o sugestie posthipnotică în acest sens, poate se întâmplă altceva care „blochează" în tainiţele memoriei amintirile nedorite. E drept, uneori apar coşmarurile nocturne, apoi se obţin detalii prin regresie hipnotică. S-ar putea ca „ei" să nu cunoască prea bine mecanismele minţii noastre şi să aplice tehnici care nu sunt totdeauna eficace. Sau poate ceea ce se află şi se raportează astfel este doar un procent infim din totalitatea răpirilor? Poate că se vrea, dinadins, ca uneori să

ne reamintim totuşi câte ceva, inclusiv faptul că ni s-a poruncit să nu ne amintim... Poate totul face parte dintr-un scenariu, dintr-un „joc“ mult mai vast şi mai complex pe care deocamdată nu avem
213
nici o şansă ca să-l cuprindem cu mintea. Sau, să fie totul doar o iluzie? Această ultimă ipoteză, deşi nu este imposibilă, rămâne totuşi improbabilă în cel mai înalt grad.

URMELE SUNT ŞTERSE CU GRIJĂ

Ipoteza „zoo“, înţeleasă astfel, ar explica şi proprietatea de eluzivitate a fenomenului OZN,
subliniată între alţii de G. Mandics, cu alte cuvinte capacitatea de a evita cercetarea sa de către pământeni. în acest domeniu ne-am obişnuit deja că ori de câte ori ni se pare că avem un argument imbatabil în mână, la o examinare mai atentă el ne alunecă printre degete şi dispare. Cutare individ vine şi afirmă că este, să zicem, un extraterestru „încarnat“ în corpul unui pământean. Nu se poate dovedi nimic, iar de la o vreme nici individul nu va mai fi de găsit. Sau „venusienii“ ne lasă o bandă cu un mesaj important pentru soarta Pământului, dar mesajul se şterge automat, iar banda, examinată în laboratoare, se dovedeşte de origine pământeană. Fenomenele OZN sau durează foarte puţin, sau martorii nu sunt sută la sută credibili, sau până cei în cauză au alergat după aparatul de fotografiat şi s-au întors OZN-ul a dispărut, sau, dacă n-a dispărut, fotografiile se vor dovedi voalate, sau dacă vor fi excelente nimeni nu va garanta că nu au fost contrafăcute s.a.m.d.
5

Poate că aşa trebuie să fie pentm a respecta imperativul neamestecului. Poate că „ei“ consideră că nu ne deranjează atâta vreme cât noi nu putem dovedi cu argumente de netăgăduit că ne-ar fi deranjat. De aceea şi vin noaptea, de aceea şi sting luminile când trec automobile pe şosea. Deşi, dacă este adevărat ce s-a
214
raportat de pe valea Hudson, uneori fac, dimpotrivă, o paradă exagerată. S-ar putea oare ca în acelaşi timp cu neamestecul să dorească să ne obişnuiască treptat cu ideea existenţei lor? Dacă ipoteza de mai sus este adevărată, trebuie să recunoaştem că planul le-a reuşit până acuma destul de bine.

Unii mai cred că dacă cineva află despre extraterestrii mai mult decât este prevăzut în „scenariu", el trebuie neutralizat, descurajat, înfricoşat, zăpăcit cu inepţii etc. Pentru a înţelege mai bine despre ce anume e vorba, reproducem mai jos un caz mai mult sau mai puţin tipic în acest sens. Dacă ar fi să-l credem pe Ch. Berlitz, în seara zilei de 7 octombrie 1975, la o

oră târzie, R. Suffern, dulgher de 27 ani din Bracebridge (Ontario; Canada) a fost chemat de sora lui care locuia singură în apropiere şi era speriată de nişte lumini ciudate care veneau dintr-o şură. Fratele soseşte cu maşina, nu găseşte nimic suspect, îşi linişteşte sora şi o ia spre casă. Mergând pe drum, zăreşte brusc, chiar în faţa lui, un obiect discoidal, întunecat, cu un diametru de circa patru metri, aşezat pe sol. Frânează, dar obiectul îşi ia zborul şi dispare. La puţin timp după aceasta este cât pe-aici să calce un „umanoid" de circa 1,2 metri, îmbrăcat într-un costum argintiu de scafandru şi care i-a răsărit în faţă tot atât de neaşteptat. Umanoidul se fereşte din calea lui fugind şi sărind peste un gard, cu o mişcare atât de uşoară de parcă ar fi fost imponderabil. Suffern se grăbeşte să ajungă acasă dar tot drumul e terorizat de obiectul în formă de disc, care îl urmăreşte de la o oarecare distanţă. Cazul, povestit a doua zi, a stârnit oarecare vâlvă. în ziua de 12 decembrie, când cortegiul de curioşi ʟs-a mai rărit, Suffern este vizitat de trei indivizi cu aer arogant, care se prezintă drept ofiţeri, respectiv al armatei canadiene, al forţelor aeriene S.U.A. şi al contrainformaţiilor forţelor navale S.U.A. îi explică martorului că forţele armate ale S.U.A. si Canadei sunt
9 9

deja din 1943 în contact cu extraterestrii în anumite domenii ultrasecrete. Cei trei militari au venit să prezinte scuze şi să-i explice lui Suffem că ceea ce s-a întâmplat în ziua de 7 octombrie a fost doar un incident nefericit, datorat unei erori regretabile...

Istoria nu este probabil cea mai tipică, dar este ilustrativă. în numeroase alte cazuri, la persoane care au raportat întâlniri cu OZN-urile apar indivizi (de regulă trei) care afirmă că reprezintă cutare oficialitate şi dacă este nevoie se şi legitimează în acest sens. Ulterior se constată fie că instituţia în cauză nu există, fie că acolo nu există nici o persoană care să fi avut numele, misiunea sau semnalmentele celor în cauză.

într-un alt caz de întâlnire apropiată de gradul III, martorii, membri ai aceleiaşi familii, au fost atât de înfricoşaţi încât nu au divulgat nimănui nimic despre păţania lor. Totuşi, a doua zi au fost vizitaţi de trei persoane care i-au interogat amănunţit despre cele întâmplate şi au cerut să examineze cu deosebită atenţie încălţămintea şi hainele pe care martorii le-au purtat în momentul întâlnirii, după care ciudaţii vizitatori au plecat fără să mai dea alte explicaţii şi nimeni n-a mai auzit nimic despre ei.

Şi investigatorii cazurilor de pe valea fluviului Hudson au

primit numeroase telefoane bizare, în care li s-a prevestit, de pildă, că în cutare loc şi la cutare oră va apare OZN-ul (prevestiri care s-au dovedit false), sau au fost sfătuiţi să înceteze investigaţiile deoarece sunt în joc forţe mult prea suspuse şi ar putea păţi ceva. Mai mult, la un moment dat, la capătul celălalt al firului s-a prezentat un oarecare „Tarso“, care s-a recomandat drept extraterestru, făcând parte din echipajul OZN-ului gigant. El afirma că sunt veniţi cu toţii dintr-o galaxie atât de îndepărtată încât astronomii pământeni n-au apucat încă s-o descopere, iar scopul lor este să răpească oameni, de fapt să salveze nişte
216
„ mostre având în vedere că nu peste mult timp civilizaţia pământeană se va autodistruge... Pentru majoritatea investigatorilor OZN genul acesta de mesaje este binecunoscut. El provine îndeobşte de la „contactaţi “ care cred ei înşişi în mod sincer că sunt în permanentă legătură cu extraterestrii. Nu putea să fie însă un episod dintr-un scenariu mai vast destinat, de pildă, derutării cercetărilor? Oare cine stă îndărătul acestor scenarii? Cui îi foloseste atât de mult deruta iscată, încât să merite
5 [5]
investiţiile în ea?

întâmplări de tipul celor de mai sus, duc sub pana unor autori de senzaţional la ipoteze dintre cele mai fantastice. Ei vorbesc (cităm pe G. Mandics) de „Consilii invizibile, împăraţi secreţi ai lumii, care din palate ascunse în deserturi (Gobi de preferinţă), munţi înalţi (Tibet), jungle (Matto Grosso), îşi dirijează agenţii lor secreţi, îi răpesc pe savanţii pe cale să descopere secrete vitale (ca perpetuum mobile, viaţa fără de moarte), împiedică prin forţa gândului explozia bombelor atomice şi alte calamităţi[14]. Personajele cele mai faimoase ale acestei „derute organizate" rămân membrii acelui grup al tăcerii numit pe scurt, în literatura de limbă engleză, MIB (de la „men in black" - oameni în negru), deoarece cele mai multe dintre semnalări îi vedeau îmbrăcaţi astfel. încă de la începutul anilor ’50 ei vizitau, la ore înaintate, cercetători OZN care „au apucat să afle mai mult decât trebuie", confiscându-le rezultatele investigaţiilor şi avertizându-i să se lase de această activitate altminteri vor avea mari neplăceri. Recalcitranţilor le lua foc casa, se puteau îmbolnăvi ori chiar mai rău. Strania moarte a lui M. Jessup (cel implicat şi în elucidarea „experimentului Philadelphia") a fost pusă de unii tot pe seama grupului „MIB".

în măsura în care am putea crede în autenticitatea acestor istorii, prima ipoteză care ne vine în minte este

desigur cea care implică nişte oficialităţi cât se poate de terestre, interesate în descurajarea sau compromiterea celor angajaţi în elucidarea fenomenului QZN, din motivele deja discutate, întâi de toate deoarece bântuirea teritoriului naţional de către forţe care nu pot fi nici înţelese nici stăpânite este o sfidare adusă şi autorităţilor, şi armatei, şi oamenilor de ştiinţă. Bineînţeles, aceleaşi autorităţi ar putea, pentru a încurca şi mai mult iţele, să disimuleze „acţiunea MIB“ sub masca unor extraterestri...
9

Deşi, pentru a fi corecţi, n-ar trebui să pierdem din vedere nici ipoteza cealaltă, e drept mai neverosimilă dar nu total imposibilă, şi anume ca reprezentanţii unor supercivilizaţii să dorească să tempereze, din considerente de „neintervenţie", efectele fenomenului OZN, lăsând în plus să cadă vina asupra oficialităţilor. Cât despre toate inepţiile emise cu această ocazie, teoretic n-ar trebui. să excludem nici posibilitatea ca ele să facă parte dintr-un scenariu menit să provoace maximum de derută, o „ceaţă" pentru a ascunde realitatea.

LE ESTE FRICĂ DE NOI?

Ipoteza dezinteresului, ca şi a curiozităţii pur turistice (admirarea grădinii zoologice) nu par deci verosimile. Atunci ce explicaţie am putea da faptului că, aşa cum se pare, suntem vizitaţi cu spectaculoase iluminaţii, după care toate dovezile palpabile sunt şterse sau încurcate până la nerecunoaştere? De ce suntem evitaţi în contactele care ar putea avea cât de cât un caracter oficial?

R. Hali a făcut, în 1976, o vastă statistică asupra semnalărilor de OZN-uri. Calculatorul a arătat că aceste

obiecte par atrase mai întâi de bazele militare, urmând apoi instalaţiile industriale şi energetice. Cel mai puţin le atrag resursele geologice. Rapoartele sunt mai des în zonele populate - faptul este însă firesc, deoarece acolo sunt şi observatori mai mulţi. Dar poate obieptele sunt atrase anume de aglomeraţiile urbane.

Oare interesul pentru potenţialul nostru distructiv, războnic, manifestat aparent încă din timpul ultimului război mondial să denote o anumită frică de noi, aşa cum au încercat să sublinieze anumiţi autori? Cităm doar menţiunea lui W. Strieber - „impresia mea este că aceşti indivizi, dacă există, nu sunt doar un pic înfricoşaţi de noi, ci sunt profund înfricoşaţi", adăugând - „Nu mi s-au părut superiori ci mai simpli şi mai uniformi. Mă priveau nu doar cu groază ci şi cu un soi de evlavie"...

Ideea unor extratereşti temători nu pare total lipsită de

temei. Nu credem desigur nici un moment că le-ar fi frică de pildă de puterea noastră militară. Nimeni nu s-a gândit la aşa ceva. Civilizaţiile cosmice ar putea fi însă îngrozite de agresivitatea pământenilor, de reacţiile noastre imprevizibile logic, de faptul că o societate având vocaţia cuceririlor armate, aşa cum este cea pământeană, adesea iraţională în deciziile sale chiar strategice, ar putea ajunge în stadiul în care să nu se mai poată elimina prin autodistrugere, infestând Cosmosul, devenind un real pericol pentru paşnicele civilizaţii galactice. încă din 1967 filosoful şi fizicianul J. D. Bemal considera că supercivilizaţiile nu vor să-şi divulge identitatea faţă de noi, deoarece, înainte de a ne admite în „clubul galactic", pretind să atingem un anumit nivel de maturitate. Acest nivel ar trebui să fie mai degrabă unul calitativ, înainte de toate moral, şi nu tehnic sau economic. Şi un regim totalitar de tip fascist (evident indezirabil pentru civilizaţiile galactice) poate să realizeze
219
o industrie dezvoltată, exploatarea intensivă, bine pusă la punct, a resurselor umane, energetice şi de materii prime (aluzie şi la civilizaţiile de tip Dyson). Mulţi alţii au susţinut puncte de vedere similare. Supercivilizaţiilor le-ar fi deci frică să intre în legătură cu o specie inteligentă dar excesiv de certăreaţă şi care, în deciziile sale, pune prea des intuiţiile încărcate de patimi înaintea logicii. Poate cel mai bun exemplu în acest sens este xenofobia, ura faţă de străini, dispreţul pentru valorile lor. Pe lângă dorinţa insaţiabilă de posesiune şi de putere, caracteristice oamenilor, această ură este una dintre principalele cauze care alimentează războaiele: civile şi religioase, locale şi mondiale. Dacă noi între noi ne urâm în halul acesta, din cauza culorii pielii ori din cauza tăieturii ochilor sau adesea doar din cauza cântecelor diferite învăţate în copilărie, cum ne-am comporta oare faţă de nişte fiinţe atât de diferite cum presupunem că ar trebui să fie extraterestrii?
9

Poate cele de mai sus nu caracterizează toţi oamenii, dar este suficient să caracterizeze o minoritate brutală, intolerantă, plină de zel, dispreţuind, declarat sau subconştient, valorile culturale ale altora, ca şi dialogul; o minoritate care ar putea pune mâna pe putere sau măcar pe nişte arme...
9

Dacă un ipotetic extraterestru ar citi romanele şi povestirile S.F. dedicate subiectului pe întregul glob, ar putea afla din multe dintre ele că în cazul în care ne-am integra în vreo „Federaţie Galactică" primul lucru ar fi să învăţăm să mânuim

armele cele mai sofisticate si mai
9 9
distrugătoare pe care această federaţie le are (nici nu ne-ar trece prin cap că nu ar avea), iar apoi să subjugăm, planetă după planetă, rasă după rasă, totul, demonstrând că pământenii reprezintă creaţia cea mai reuşită şi cea mai viguroasă din Univers. Cititorul român avizat are
220
suficiente traduceri la îndemână în acest sens, pentru a nu mai fi obligaţi să recurgem la exemplificări. Aşa cum scria regretatul D. Davidovici, ipoteticii extraterestri se feresc de noi „deoarece au observat că tot ce are mai avansat cunoaşterea terestră devine, mai mult sau mai puţin rapid, instrument de distrugere". Ne raliem prin urmare şi la observaţia făcută, într-un eseu de C.T. Popescu - „înaintea Marelui Contact cu civilizaţiile extraterestre ar trebui să realizam Marele Contact Interuman".

AU FOST ÎNVĂTĂTORII NOŞTRI?
» »
IPOTEZA PALEOASTRONAUTICĂ

Totuşi, proasta noastră ţinută morală nu poate fi principala cauză pentru care ipoteticele supercivilizaţii se abţin să intre în dialog cu noi. Dacă ar fi fost numai atât, pentru nişte supercivilizaţii n-ar fi fost o problemă s-o rezolve. Si asta încă de mult. Puteau să vină la noi, tot atât de uşor cum ar putea veni şi azi, încă de acum 10 mii sau chiar 40 de mii de ani, când specia noastră era perfect constituită şi când se putea bănui deja că avem o fire posesivă şi certăreaţă. Ar fi fost atât de simplu să instaleze pe tot globul şcoli ale bunei cuviinţe, să ne înveţe şi o mulţime de adevăruri ştiinţifice, ori chiar să instaleze supraveghetorii lor în fruntea obştilor noastre, suprimând astfel toate căutările infructuoase ale adevărului, dar mai ales toată suferinţa, toată mizeria, toate injustiţiile, toate crimele împotriva umanităţii. Puteau face din noi o rasă unică, iubitoare înainte de toate a marilor valori intelectuale şi morale, gata să se alăture, loial şi disciplinat, marelui detaşament al supercivilizaţiilor cosmice. Pe atunci eram mult mai docili şi chiar mai paşnici decât azi. Pe atunci oamenii erau puţini şi nu prea aveau motive să se omoare între ei. în plus, aveau exact acelaşi creier ca şi al nostru (unii cred chiar că era mai performant). Educaţi
222
în mod corespunzător, oamenii de atunci ar fi făcut faţă onorabil în orice situaţie din lumea noastră actuală. De ce n-au venit?

Răspunsurile cele mai probabile vor fi următoarele: (1)

scepticii - faptul că n-au venit este o bună dovadă că nu există; (2) dezamăgiţii - există, dar nu-i interesăm; (3) prudenţii - le e frică, de pildă de microorganismele de pe Pământ; (4) partizanii paleoastronauticii - au fost aici adesea, ne-au dădăcit de fiecare dată, dar răutatea şi stupiditatea noastră au depăşit resursele lor.

Prima soluţie este suspect de tranşantă şi autoamă- gitoare. Aşa cum am mai spus, nu este exclus, într-adevăr, să fim singuri în toată Metagalaxia; doar că şansa aceasta este infimă, practic egală cu zero. Aproape sigur mai sunt mulţi alţii. Şi, la fel, aproape sigur printre ei sunt unii care ne-au depăşit cu sute de milioane de ani. Deci, din nou aproape sigur, ei folosesc principii de deplasare cu totul diferite de cele pe care le putem noi imagina. Prin urmare ei există, aproape sigur, şi încă undeva pe aproape. Nu cert; dar peste 99,9%... Argumentele aduse în capitolele precedente, în particular ceea ce ştim despre fenomenul OZN dezarmează, în acelaşi mod, „aproape sigur“ pe susţinătorii următoarelor două opinii. Iar partizanilor paleoastronauticii trebuie să le răspundem că în trecut au existat momente când prinderea tuturor oamenilor de pe Terra şi trimiterea lor la şcoli ar fi fost o joacă pentru o supercivilizaţie. Nu este exclus să fie chiar şi azi, dacă ne gândim la posibilităţile unei ipotetice civilizaţii foarte avansate. Deci nu raritatea vizitelor, nici lipsa puterii i-a făcut să ne lase pradă nouă înşine. Trebuie să fie un alt motiv...

Ipoteza paleoastronautică este totuşi ceva mai complexă şi mult prea populară pentru ca s-o putem expedia în două vorbe. La ora actuală ea este un amalgam extrem de pestriţ şi contradictoriu de istorisiri şi

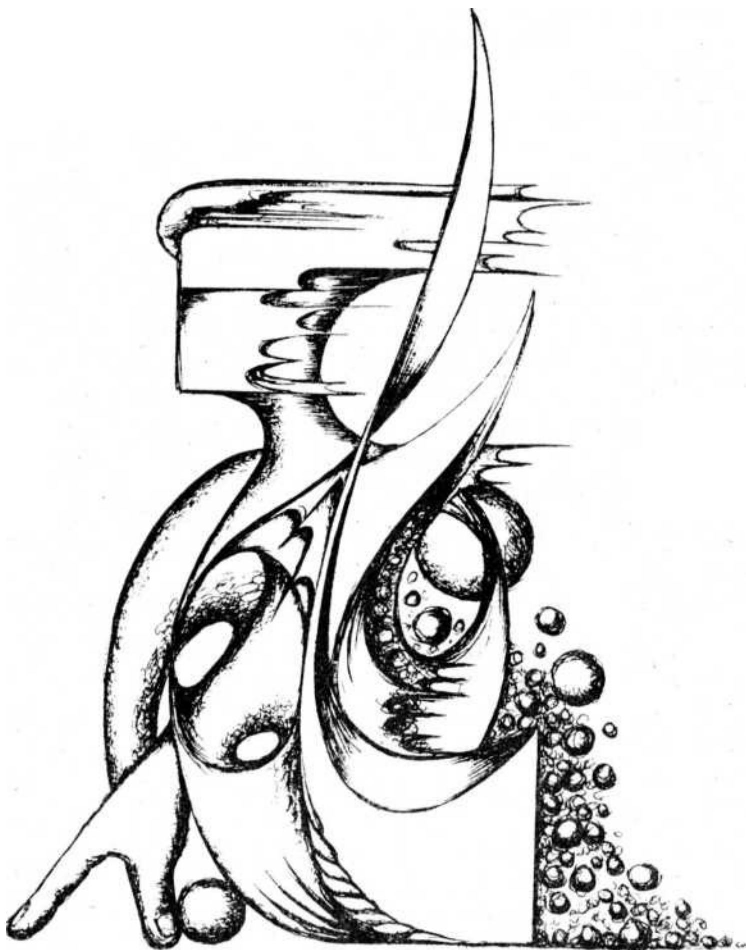
interpretări, pe care nu o putem caracteriza „în bloc“ fară pericolul de a azvârli, o dată cu apa murdară, şi copilul din copaie, ca să folosim o veche zicală. Totuşi nu putem nici să acceptăm fară discernământ, la modul lui E. Dăniken şi a epigonilor săi, că toate urmele stranii ale trecutului sunty dovezi incontestabile ale trecerii extraterestrilor prin istoria omenirii.

Spaţiul şi obiectivele acestei lucrări nu ne permit să detaliem toate argumentele paleoastronauticii. Merită să trecem însă în revistă câteva dintre cele mai des invocate.

în 1936, în cursul unor săpături efectuate la est de Bagdad (Irak), a ieşit la lumină un vas de lut ars, vechi de peste două milenii, înalt de circa 15 centimetri, conţinând un tub de cupru lung de 9 centimetri, cu diametrul de 2,6 cm. în interiorul tubului se găsea o bară de fier fixată la capete cu nişte dopuri

de asfalt. Era suficient să se adauge un electrolit, de pildă o soluţie de sulfat de cupru (binecunoscut în antichitate), pentru ca obiectul să devină, un element galvanic şi să producă electricitate. Cine folosea însă curent electric pe vremea aceea si la ce? Dar mai ales cine i-a învătat să facă asa
9 5 5
ceva, stiindu-se că noi am inventat aceste surse abia acum
’ 5
două secole?

între Peloponez şi Creta, într-un golf al insuliţei Antikythera, s-a descoperit, din întâmplare, în 1910, epava unui trireme antice. între diverse obiecte, fragmente de statui etc. s-a descoperit şi un conglomerat de bronz căruia nu i s-a ştiut rostul până în 1951, când arheologul D. J. de Solia Price a avut ideea de a-1 radiografia. Observă cu uimire că se află în faţa unui angrenaj extrem de complicat de roţi dintate; or, până atunci se ştia că roţile dinţate au fost folosite prima dată abia la sfârşitul Evului Mediu, o dată cu avântul lucrărilor de orologerie. Restaurat, s-a constatat că obiectul, care poate fi admirat

azi în muzeul din Atena, conţinea o mulţime de inscripţii în greceşte, din care s-a dedus că a fost realizat probabil în anul 86 î.e.n., în Rhodos, şi că folosea la calculul poziţiei stelelor şi planetelor, în primul rând ca instrument de navigaţie. Se pare că nu era unicul obiect de acest fel utilizat pe vasele greceşti. Cineva a descoperit apoi că deja Aristotel pomenise, cu două secole şi jumătate înainte, despre mecanisme cu roţi dinţate folosite în navigaţie.

La Delhi (India) se află o coloană de fier care nu rugineşte. înaltă de 7,20 metri (din care deasupra solului 6,26),. poartă o inscripţie din care reiese că a fost ridicată la ordinul regelui Chandravarman (381-414 e.n.), fiind apoi mutată la locul actual în anul 1050. După unele ipoteze coloana ar putea fi totuşi cu câteva secole mai veche, tehnicile de realizare amintind de „marea epocă a fierului" din India (sec. X- II î.e.n.). Realizarea unei piese atât de mari este ea însăşi o performanţă. Rezistenţa la ruginire se datoreşte probabil purităţii fierului (99,72%) dar mai ales altor doi factori: în zonă umiditatea atmosferică este foarte scăzută si coloana este supusă periodic unei ungeri rituale cu grăsimi animale.

în morminte din Saqqara (Egipt), datând din secolul II î.e.n., s-au găsit nişte machete care iniţial au fost luate drept statuete stilizate de păsări, până s-a remarcat că semănau mai degrabă cu nişte avioane. în legende din antichitate există de altfel numeroase referiri la aparate de zbor. Putem cita istorisirile despre împăraţii chinezi Sun (secolul XXIII î.e.n.) şi Cheng Tang (circa 1750 î.e.n.) ori legende ale eschimoşilor după care strămoşii lor au fost aduşi în aşezările actuale de uriaşe păsări de fier, „vimana“-urile din Ramayana şi Mahabharata etc. în aceste din urmă epopei există de altfel şi referiri tulburătoare la arme asemănătoare cu cele nucleare. Cine

putea oare fauri în antichitate astfel de aparate şi astfel de arme?

Tot spaţiul mediteranean abundă de zidiri ciclopice care impresionează şi azi, în special prin masivitatea blocurilor de piatră. Construcţii asemănătoare există şi în America Centrală şi de Sud, la ele putându-se adăuga megaliţii din Europa de nord-vest, din Insula Paştelui etc. Cel mai mult s-a vorbit în acest sens despre cele trei pietre enorme care formează terasa unui templu din Baalbek (Liban), dar mai ales despre o a patra, rămasă în cariera din apropiere, numită „piatra Sudului". Având dimensiunile 21,49 x 4,80 x 4,22 metri, greutatea ei trebuie să fie în jur de 1 200 tone. Şi azi ar fi o problemă dificilă deplasarea unui asemenea colos. Cine ar fi putut-o face în antichitate şi cu ce mijloace?

La Lubaantun (Belize) s-a găsit, în 1927, un craniu omenesc sculptat din cristal de stâncă. Iluminând craniul din diverse unghiuri, mai ales cu o rază laser, se obţin efecte de culoare neaşteptate şi inexplicabile, iar după unii autori chiar efecte hipnotice. Un expert a estimat că prelucrarea manuală, cu instrumente tradiţionale, a pietrei în vederea sculptării craniului ar fi necesitat trei secole de muncă. Alte două cranii asemănătoare, aduse mai de mult în Europa din aceeaşi zonă, se găsesc în muzeele din Paris şi Londra. S-a emis ipoteza că ele ar reprezenta pe Mictlantecutli, zeul aztec al morţii şi că obiectele erau utilizate în scopuri rituale în temple precolumbiene. Dar ce inginer a proiectat toate efectele stranii şi ce lucrător putea să le ducă la o atare desăvârşire?

Din fosta trezorerie a sultanilor Imperiului Otoman a ieşit la iveală, prin 1929, un pergament conţinând o veche hartă, întocmită în 1513 de Piri Reis, pirat şi apoi amiral al padişahului. După declaraţia autorului de pe acelaşi pergament, el copiase harta după alte douăzeci, în primul

rând după una, din 1498, a lui Cristofor Columb. Desenul, reprodus de câteva ori şi la noi, în cărţi sau periodice, înfăţişează contururile Spaniei şi Africii de Vest, iar pe malul opus, cele mult mai aproximative ale ţărmului atlantic, proaspăt descoperit, al Americii Centrale şi de Sud, nu şi ţărmul dinspre Oceanul Pacific, pe atunci încă necunoscut. Cu cât conturul desenat al Americii de Sud înaintează spre miazăzi, el se abate tot mai mult de la realitate, curbându-se către răsărit. în 1955, mai mulţi partizani ai paleoastronauticii," examinând această porţiune a hărţii, au avut impresia că recunosc în ea întortochierile malurilor Antarcticii, inclusiv unele detalii astăzi complet ascunse privirii de calota groasă de gheaţă veşnică. Dar Antarctica a fost zărită pentru prima oară de un navigator european abia la începutul secolului XIX. De unde cunoştea atunci Piri Reis aceste informaţii? Nu cumva a folosit o hartă întocmită de extraterestri şi ajunsă la Istambul, să zicem prin filiera egipteană?

în Sahara, mica populaţie a dogonilor ştie, din vechi tradiţii, că steaua Sirius are un companion, o Stea invizibilă dar densă şi grea, cu care formează un sistem dublu. Faptul a fost pus în evidenţă relativ recent de astronomii noştri. Cine le-a furnizat oare dragonilor o asemenea informaţie?

A 5

In sudul Perului, în aşa numita Pampa Colorada, pe un platou arid, bolovănos, de-a lungul râului Nazca, există pe o suprafaţă de vreo 50 kilometri pătraţi o reţea de şanţuri, adânci de 30-40 centimetri, ajungând până la pământul galben. Şanţurile formează uriaşe figuri geometrice ori imagini stilizate de animale, care devin vizibile abia dacă sunt privite din aer, de la o oarecare înălţime. Cum au putut fi executate cu o asemenea precizie şi mai ales în ce scop? Cine zbura deasupra lor în vremurile acelea?

228

Lista de obiecte şi urme stranii ar putea continua îndelung. Despre unele am mai amintit şi în celelalte capitole. Cititorul român are însă la dispoziţie o bibliografie destul de bogată în acest sens, aşa încât, pentru obiectivele noastre credem că exemplele de mai sus sunt suficiente.

CIVILIZAŢII AVANSATE DISPĂRUTE ÎNAINTE ’ DE ZORII ISTORIEI?

Există trei mari orientări în explicarea originii obiectelor şi urmelor de tipul celor de mai sus. Fiecăreia îi vom consacra câte un paragraf în acest capitol. Prima pretinde că în urmă cu zeci sau sute de mii de ani au mai existat pe Pământ civilizaţii evoluate, poate la fel de evoluate ca şi noi, care au pierit, cel mai probabil în urma unui cataclism nuclear sau poate prin scufundarea continentelor pe care se găseau.

Această explicaţie, deşi a făcut să se scurgă multă cerneală, rămâne foarte neverosimilă. între altele, ne putem întreba - chiar să nu fi rămas nici o urmă mai convingătoare de pe urma lor? Nici un zid, nici o maşină, fie şi mâncată de rugină? Unii zic că obiectele de tipul „bujiei“ de la Coso ar fi dovezi suficiente. Greu de acceptat. O civilizaţie evoluată ar fi trebuit să lase în urmă morminte, cu schelete umane având asupra lor obiecte personale specifice unei tehnologii avansate, dar mai ales construcţii, vaste modificări ale peisajului. Dacă în urma unui cataclism nuclear omenirea ar pieri, este greu de crezut că nişte arheologi de peste un milion de ani nu ar mai găsi absolut nimic nici din New York, nici din Paris, nici din celelalte mari metropole ale lumii, nici din piramidele egiptene ori templele maya, nici din Marele Zid din China, nici din amenajările

229

industriale care au schimbat faţa unor ţări întregi, metru cu metru. Nu uităm că arheologii noştri ştiu să identifice si să dateze la ora actuală colibe de lut vechi de zeci de

9

mii de ani ori o vatră de foc veche de un milion, pentru a nu mai vorbi de paleontologi, în stare să găsească urmele unor colonii de bacterii în roci de trei miliarde şi mai bine de ani.

S-a spus - dacă, cumva, s-a scufundat totul, cu urme cu tot, în adâncul oceanelor sau al pământului? Pe de o parte pare neverosimilă tendinţa perversă a tuturor civilizaţiilor anterioare de a se înghesui exclusiv pe nişte suprafeţe care urmau să se scufunde, lăsând nelocuite pe cele care urmau să rămână la suprafaţă. Experienţa noastră a arătat de altfel că o civilizaţie capabilă să creeze arme de distrugere în masă este, totuşi, o civilizaţie care în acelaşi timp nu lasă nefolosit nici un metru pătrat de teren propice locuirii sau agriculturii, industriei etc. Apoi, pare suspect că în fiecare ocean s-a scufundat câte un continent legendar: Atlantida în Atlantic, Mu în Pacific, Lemuria în Oceanul Indian, Hiperboreea în Oceanul îngheţat de Nord, în timp ce tectonica globală ne învaţă exact invers, că în ultimele sute de milioane de ani continentele au rămas, în mare, continente, iar oceanele oceane. Ştim, din cercetările ultimelor două decenii, că zonele continentale sunt de fapt nişte uriaşe plăci care plutesc pe suprafaţa Pământului, ciocnindu-se între ele, alunecând una sub alta, fracturându-se etc. De pildă, odinioară America de Sud şi Africa erau lipite, rupându-se una de alta acum 140 milioane de ani. Ele se depărtează de atunci cu circa 4 centimetri pe an, viteză care a fost suficientă pentru ca să ajungă la distanţa pe care o constatăm azi. Totuşi, conturul fracturii s-a păstrat în acest

interval imens de timp. Ajunge o privire pe hartă să ne convingem cât de bine se potrivesc cele două ţărmuri. Desigur, în cutele rezultate din ciocnirea a două plăci se pot naşte munţi, mări interioare

mai mult sau mai puţin efemere; în oceane pot să apară ori să dispară arhipelaguri; dar de scufundarea, mai ales bruscă, a unui întreg continent sub ocean, ca şi de apariţia în felul acesta a unor noi continente, nu poate fi vorba. Legenda Atlantidei, de pildă, reprezintă cel mai probabil ecoul unor catastrofe de dimensiuni mult mai mici şi mult mai recente, cum ar fi dispariţia imperiului egean datorită formidabilei explozii a vulcanului Thira-Santorin în jurul anului 1500 î.e.n. Poate există o legătură şi între mitul potopului universal şi ridicarea generală a nivelului apelor mării (după unele estimări în total cu 150 metri) în urmă cu 10-12.000 de ani, la sfârşitul ultimei perioade glaciare, ridicare produsă desigur mai mult sau mai puţin treptat, dar în care puteau interveni şi episoade catastrofale. Arheologii submarini au descoperit în largul Greciei, Turciei, Israelului, zonei mării Baltice, S.U.A. etc. numeroase urme de activitate umană în prezent scufundate, inclusiv puţuri de mină. Toate aceste urme sunt însă tipice epocii paleolitice. De altfel, ar fi fost total neverosimil si ca vechile centre de civilizaţie să fi fost plasate exclusiv în aceste zone litorale.

GREU DE EXPLICAT = FĂCUT DE EXTRATERESTRI?

A doua orientare, în încercarea de a stabili cauzele urmelor stranii (combinată uneori cu prima, într-o încercare de explicare ,,totală“), vede peste tot mâna extraterestrilor. Cine alţii ar fi putut, să ziceam, urni pietrele de la Baalbek? La ce altceva puteau servi uriaşele semne de pe platoul Nazca decât la balizarea unui cosmodrom? De la cine alţii puteau învăţa anticii construirea unei baterii electrice sau a unui complicat mecanism cu roti dintate? Cei care raţionează astfel,

? ? 9

adăugă la aceste argumente şi nenumăratele picturi, statuete şi basoreliefuri găsite pretutindeni în lume, care sugerează imagini de extraterestri. Un nimb în jurul capului unei zeităţi sau o mască rituală care întâmplător nu seamănă (ca de obicei) cu capul nici unui animal, devine în ochii partizanilor acestei orientări obligatoriu o cască de astronaut. Din lunga listă de obiecte citate în acest sens putem aminti statuetele „dogu “ şi „gongu “ din Japonia, picturile rupestre de pe stâncile platoului Tassili (Algeria), de la Ciuluut (Mongolia) sau de la Val Camonica, lângă Brescia (Italia), basoreliefurile de pe

poarta Soarelui din Tiahuanaco (Bolivia) sau faimosul basorelief de pe sarcofagul regelui Pacal (sec. VII e.n.) de la Palenque (Mexic). De pildă în acesta din urmă A. P. Kazanţev sau E. Däniken văd imaginea unui astronaut la comenzile unei nave cosmice, (deşi persoana aduce mai degrabă cu un motociclist în plină cursă), în timp ce pentru arheologi ceea ce a fost luat drept fuselaj nu este decât arborele sfânt (motiv prezent pe numeroase alte monumente din zonă) cu rădăcina în trecut şi coroana în viitor, poziţia personajului (răsucită e drept, cu 90°) simbolizând prăbuşirea celui plecat dintre cei vii către hăul din afara timpului, către monstrul bărbos al morţii (interpretat de entuziaşti drept ajutajul navei din care izbucnesc flăcări). Am detaliat puţin mai mult acest caz pentru a înţelege cât este de larg evantaiul interpretărilor care pot fi date unor aşa-zise dovezi ale prezenţei extraterestrilor în trecutul nostru.

Nu am putea sublinia prea insistent faptul că ceea ce ochiul nostru identifică în toate aceste vechi opere de artă este, de regulă, foarte departe de intenţiile autorilor lor. Orice operă de artă se bazează pe convenţii, iar aceste convenţii sunt specifice unei culturi. Ceea ce vedem noi, acum, în obiectele citate şi altele de acelaşi tip, sunt concepţiile pe care le avem, la un moment dat, de pildă

despre înfăţişarea probabilă a extraterestrilor şi nicidecum înfăţişarea „adevăraţilor" extraterestri, despre care de altfel nimeni nu ştie la ora actuală nimic sigur. De pildă, în munţii Buzăului s-au descoperit nişte foarte vechi imagini săpate în piatră, semănând cu nişte vârfuri de lance care se înfruntă. Una dintre interpretări a fost că autorul desenului a imortalizat o bătălie între nave cosmice... între altele, am arătat, o astfel de bătălie este în cel mai înalt grad neverosimilă. Apoi, este foarte dificil ca cineva (în speţă autorul desenului) să poată fi martor ocular la vânzoleala (cu ce viteză!) a unor astfel de obiecte. Dar problema pe care dorim s-o subliniem aici este alta, şi anume că imaginea unei nave cosmice tip „vârf de lance“ (sau „bombă cu aripi“) aruncând jerbe de foc îndărătul său a fost larg răspândită în anii ’30-’50, dar ea este căzută deja la ora actuală în desuetudine. Chiar şi primitivele noastre hărăbaie cosmice, cu care nu se poate ajunge prea departe, cele care îşi iau zborul de la Baikonur sau Cape Cannaveral, arată de acuma cu totul altfel, chiar la lansare, pentru a nu mai vorbi de înfăţişarea din spaţiul cosmic. Dacă acceptăm existenţa supercivilizaţiilor, în mod firesc navele lor ar trebui să semene mai mult cu „tradiţionalele[14] forme de OZN-uri: disc, ţigară, triunghi, diamant, etc., decât cu un obuz aerodinamic,

ascuţit în faţă şi cu aripi la spate.
Acelaşi fixism în gândire carcaterizată pe cei ce au impresia că au descoperit locurile de aterizare ale extraterestrilor din vechime. Unii dintre ei afirmă, gândindu-se din nou la navele noastre - uriaşe uzine zburătoare expulzând flăcări şi fum - că terasa de la Baalbek trebuia să fi fost negreşit o rampă de lansare pentru aşa ceva. Alţii (sau câteodată aceiaşi!) văd un cosmodrom şi pe platoul Nazca, unde, dimpotrivă, terenul este foarte moale (figurile ar fi constituit o modalitate de orientare fără de care bieţii extraterestri s-ar fi rătăcit).
233
Pentru a sugera varietatea acestor ipoteze mai menţionăm că şi despre vârful muntelui Aucanquilcha (6 180 metri, în Anzi) s-a spus că a fost retezat special pentru a fi transformat în loc de aterizare (care o fi fost avantajul? apropierea de Cosmos?). Revenind din nou la ipoteza OZN - se pare că aceiaşi entuziaşti acceptă că ele pot fi nave ale civilizaţiilor extraterestre. Dacă ar fi aşa, par să se descurce fără nici un fel de rampe de lansare, sisteme de balizare etc. De altfel imaginea concordă cu ceea ce bunul simţ asociază cu posibilităţile unei civilizaţii foarte avansate.
O observaţie asemănătoare este valabilă şi pentru costumele presupuşilor extraterestri, imortalizaţi în desene şi statuete. Ceea ce entuziaştii caută şi par să recunoască este costumul spaţial al primilor oameni care au păşit pe Lună, dacă nu cumva costumele de scafandru din ilustraţiile romanelor lui Jules Veme. Oare asa vor arăta
9 9
costumele astronauţilor (purtate de urmaşii pământenilor) peste un milion de ani? Oare astronauţii extraterestri trebuie să semene la îmbrăcăminte si înfăţişare cu cei
9 9 9
pământeni? C. Sagan comenta în acest sens - „presupunerea că astronauţii extraterestri vor arăta exact ca şi astronautii americani sau sovietici, inclusiv costumele si
9 . . . 9
căştile lor, este, probabil, mai puţin credibilă decât însăşi ideea vizitelor".
Ipoteza atribuirii unor vestigii precum harta lui Piri Reis tot extraterestrilor, chiar dacă sună frumos, se năruie la primele adieri ale logicii. Dacă ar fi să acceptăm autenticitatea ei, constatăm că presupusele ţărmuri ale Antarcticii, libere de gheaţă, continuă neîntrerupt ţărmurile Americii de Sud. Dar cele două continente nu mai sunt legate de vreo 250 milioane de ani... Trecând peste acest mic amănunt, ştim că Antarctica este acopcrită cu o calotă de gheaţă de vreo

cinci milioane de ani, fară întrerupere. Dacă ea s-ar topi, eliberând spre a fi văzute
234
ţărmurile presupuse că figurează pe harta lui Piri Reis, nivelul tuturor oceanelor lumii s-ar înălţa cu 80-90 de metri. în acest caz, însă, ţărmurile Americii de Sud si
9 9 chiar cele ale Africii ar deveni cu totul altele decât le ştim şi decât apar pe hartă. în sfârşit, ne-am mai putea întreba ce extraterestru şugubăţ putea strecura cartografilor otomani o hartă valabilă acum câteva milioane de ani, spre folosul improbabil al unor navigatori din Mediterana? Nu ar fi mai simplu să recunoaştem că a fost o eroare de cartografiere sau de copiere? De pildă, determinarea longitudinii necesita ceasuri de mare precizie, care, pe atunci, lipseau. Chiar şi acest detaliu ar fi suficient pentru a explica devierea desenului ţărmurilor sudamericane spre est.
Desigur, prin cele de mai sus şi prin multe altele care s-ar mai putea adăuga în acelaşi sens, nu am negat ideea vizitelor unor extraterestri în trecut. Pare însă mai plauzibil, în lumina celor expuse, ca să acceptăm că dacă au avut loc astfel de vizite, ele se desfasurau cu discreţia si
1 . . . 9 9 9 eluzivitatea actualelor OZN-uri. Nu este imposibil ca
aceste vizite să fi lăsat urme în constiinta colectivă si chiar
99 9 în lucrări de artă, dar este puţin probabil ca ele să fi influentat în mod decisiv evoluţia noastră.
5 9
ÎNCREDEREA ÎN GENIUL UMAN
A treia orientare în explicarea unor fenomene stranii din trecut îşi propune să nu recurgă la ipoteze suplimentare tip deux ex machina. Tocmai de aceea şi sarcina ei este mai grea. Această orientare presupune pur şi simplu că evoluţia ştiinţei şi tehnologiei pământeşti în ultimele milenii a fost mult mai bogată şi mai încâlcită decât ne-am obişnuit să credem. Multe descoperiri şi invenţii au fost făcute mult mai devreme decât ne
9
235
închipuim şi chiar de mai multe ori, pierzându-se de fiecare dată datorită vicisitudinilor sau dezinteresului. Suntem obişnuiţi să ne imaginăm că strămoşii noştri de acum câteva milenii erau nişte sălbatici care trăiau într-o
9
stare de semianimalitate. Cercetările recente, mai ales cele din ultimii 10-20 ani au schimbat însă radical această viziune. Azi stim că strămosii noştri în urmă cu 35-40 mii
9 9 9

ani nu se deosebeau de noi ca înfăţişare şi capacitate intelectuală. Procentul de potenţiale genii nu era deci mai mic decât în populaţiile actuale. Nu existau şcoli, dar gândirea eficientă era deja unanim preţuită.

La Malaia Sâia, în Siberia (Rusia), s-a găsit o hartă cerească veche de 35 mii ani, scrijelită pe o carapace de broască ţestoasă. Din aceeaşi zonă parvine şi o statuetă închipuind un cap de urs, veche de 30 mii ani, realizată, după cum dovedeşte examinarea la microscopul electronic, numai cu instrumente de silex. Statui deosebit de frumoase s-au găsit la Kostenki (pe Don; Rusia), cu o vechime de 23 mii ani şi în grota El Juyo (Spania), cu o vechime de 14 mii de ani etc. Se cunosc picturi vechi de 40 000 ani în Tanzania, de 37 mii de ani la Gleisten-kloester (R.F.G.), de 30 mii de ani pe valea râului Vezere (Franţa), de 21 mii de ani la Ardechental (Franţa), pentru a nu mai vorbi de splendorile neegalate de la Lescaux şi Altamira, vechi „doar“ de 17 mii de ani.

Săpăturile făcute la Wadi Kubbanyia, lângă Assuan (Egipt), au adus dovezi că în valea Nilului se practica un rudiment de agricultură încă acum 17-18 mii de ani. în 1982, M. Cohen, de la Universitatea statului New York, a declarat că agricultura s-a generalizat în Lumea Veche acum 13-15 mii de ani. Cultura orezului, mai târzie faţă de alte cereale, a început în jurul anului 6500 î.e.n. în India. Caii, câinii (şi poate chiar rumegătoarele) au început să fie îmblânziţi de acum 30 mii ani. încă din paleolitic exista un început de industrie.

236

S-au găsit dovezi că în zona insulelor greceşti navele străbăteau acum 10-12 mii de ani multe zeci de kilometri, pentru a transporta de la cariere până la ateliere obsidianul necesar uneltelor de piatră cioplită. Cu 7-8 mii de ani î.e.n. are loc acea formidabilă modificare în viaţa omenirii care a fost numită „revoluţia neolitică". Pe lângă trecerea la o adevărată industrie a pietrei şlefuite, s-a răpândit războiul de ţesut şi carul - la început cel cu patru roţi, pentru poveri, apoi cel cu două roţi, în primul rând cel de luptă.

La Mas d’Azil (Franţa), în urmă cu 12 mii de ani, se produceau pietricele pictate - posibil o primă formă de notare durabilă a informaţiilor. In Mesopotamia acelaşi rol îl au pe la 8500 î.e.n., figurinele de lut. Probabil în acelaşi timp, dacă nu mai devreme, se generalizează utilizarea răbojului. Pe actualul teritoriu al României, Iugoslaviei şi Bulgariei exista o scriere rituală (de exemplu tăbliţele de la Tărtăria), în perioada 5500^1500 î.e.n., printre primele din lume, contemporană cu rudimentele de scriere pe carapace de broască ţestoasă din China. Peste câteva secole, în Sumer, scrisul se va generaliza

şi va începe istoria stiintei.
9 9
La Ierihon există şi azi un zid şi un turn de piatră datând din jurul anului 8000 î.e.n.; în vremea aceea oraşul avea deja 3-4 mii locuitori. Tot în jurul anului 8000 î.e.n. pe teritoriul actualei localităţi Cayonu, în sud-estul Turciei, exista un orăşel în centrul căruia se găseau trei mari edificii publice, la ridicarea cărora s-a folosit ciment fabricat din calcar. în aceeaşi zonă, metalurgia bronzului a început în jurul anului 7000 î.e.n., ea fiind atestată apoi în China, Thailanda şi Vietnam în jurul anului 6000 î.e.n. în China, în urmă cu 3 000 ani existau deja calculatoare, bazate pe sistemul zecimal, realizate cu ajutorul unor beţişoare de fildeş, capabile să efectueze cele patru operaţii plus extragerea rădăcinii pătrate.
237
în jurul anului 3500 î.e.n., în insula Malta se zideau construcţii enorme din piatră. Nu mult mai târziu, în nordul Europei se ridicau zeci de mii de megaliţi, între care unii, precum complexele de la Stonehenge sau Carnac, de dimensiuni impresionante. în Grecia, în Creta, în Anatolia, în Sardinia a început de asemenea construirea unor palate şi cetăţi ciclopice. De ce să ne mire atunci că această enormă acumulare multimilenară de cunostinte, de
9 9 ’
profesionalism, de bunăstare, de organizare, a putut să producă la 2800 î.e.n. primele priamide egiptene, iar pe la 2700 î.e.n. marea piramidă a lui Hufu (Kheops) iar un mileniu sau două mai târziu terasa de la Baalbek?
Câţi dintre cei care se minunează de roţile dinţate de la Antikythera ştiu oare că în templele Egiptului faraonic uşile se deschideau singure prin dispozitive acţionate de forţa aburilor sau altele similare? Câţi ştiu că, aşa cum se spune, la un spectacol de teatru din secolul I î.e.n., având ca subiect întoarcerea eroilor din războiul troian, unele roluri au fost interpretate de roboti mecanici, construiţi de Heron din Alexandria? Se mai spune că Arhitas din Tarent (sec. V-IV î.e.n.) ar fi construit un porumbel mecanic capabil să zboare, iar Ptolemeu Filadelful, un automat cu înfăţişare omenească etc. De altfel referiri la astfel de automate (făurite din aur, în atelierul lui Hefaistos) se găsesc chiar şi în Iliada. Ne mai miră atunci că, în mijlocul acestei efervescenţe inginereşti mai întâlnim şi o pilă electrică (utilizată probabil în galvanizare) sau un angrenaj de roţi dinţate? Tehnicile respective erau considerate secrete profesionale; din cauza aceasta ele nu au fost niciodată scrise, transmiţându-se verbal de la meşter la ucenic, astfel că adesea s-au pierdut. Numărul şi varietatea

soluţiilor adoptate pentru rezolvarea unor probleme practice a fost, în decursul timpului, mult mai mare decât ne putem imagina, unele dintre ele fiindu-ne şi' azi necunoscute, ceea ce nu înseamnă că nu puteau fi
238
accesibile artizanilor din antichitate. Nu trebuie să fim din cale afară de miraţi că în epoca pietrei şlefuite se cunoşteau tehnici de prelucrare a cristalului de stâncă pe care azi le-am pierdut, nici că cei din India cunoşteau acum două sau trei milenii tehnici de turnare a fierului care azi nu ne trec prin cap. Şi, la urma urmei, de ce n-ar fi putut construi şi aparate de zbor (deşi prea puţin probabil). Cel puţin în principiu, o alăcătuire de tipul deltaplanului sau al planoarelor ori măcar al aeromo- delelor nu era nici atunci de nerealizat.

O ipoteză, deloc absurdă, chiar dacă nu pe de-a-ntregul dovedită, susţine că deasupra platoului Nazca zburau uneori baloane cu aer cald. Tehnic cel puţin, construirea unor aparate de zbor de acest tip nu pare nici ea imposibilă în antichitate. Pe de altă parte, putem menţiona că desene ca cele de la Nazca există şi în alte puncte de pe glob: în zonele deşertice Majes şi Sihuas, la 400 kilometri de Lima (Peru), tridentul de 250 metri de pe faleza care mărgineşte golful Pisco, siluetele umane de pe coline aflate în deşertul Atacama, „Calul alb“ de la Abingdon (Anglia), ca şi multe altele, inclusiv în alte zone decât cele menţionate. Tehnic realizarea acestor figuri nu prezintă dificultăţi majore; o altă problemă este rostul lor. Ipoteza cea mai plauzibilă în acest sens rămâne aceea că semnele de la Nazca aveau un rol de calendar, dar şi de invocare a divinităţii în cadrul unui cult al apelor şi fertilităţii. Şi celelalte siluete uriaşe puteau avea un rost asemănător. Aşa cum scrie C. Sagan - ele se puteau adresa desigur unor zei din ceruri, constituind un soi de „rugăciune colectivă", dar acest fapt nu constituie nicidecum o dovadă că astfel de zei (sau măcar extraterestri care să le ţină locul) există şi în realitate.

în privinţa construcţiilor ciclopice, aşa cum arată J.P. Adam, e suficient să consultăm tratatele antice de construcţii, de pildă celebrul tratat al lui Vitruviu, pentru a
239
înţelege cum au fost deplasate stânci fasonate grele de sute de tone. Nu prin levitaţie, nu cu ajutorul extraterestrilor, nici măcar cu ajutorul unor macarale, ci doar cu sisteme ingenioase de troliuri şi scripeţi. De altfel „piatra sudului" nu este cea mai grea dintre pietrele mutate din loc vreodată de om. Probabil că această cinste trebuie să revină blocului de granit din care a fost fasonat, la ordinul

ţarinei Ecaterina II, soclul statuii ecvestre a lui Petru I din Skt. Petersburg în 1780. J.P. Adam estimează greutatea blocului de 1 250 tone, în timp ce pentru „piatra sudului" el dă doar 970 tone (1166 tone după A. Mironov). Monolitul de la Petersburg trebuia deplasat cale de şase kilometri, peste un teren mlăştinos. Treaba a fost dusă la bun sfârşit (iama, când solul era îngheţat) de o echipă de numai 64 de oameni. Instrumentele lor: frânghii, troliuri, scripeţi, sănii de lemn şi bile dintr-un aliaj de aramă, cositor şi zinc. Toate acestea erau perfect realizabile şi în antichitate. în cazul piramidelor, a statuilor din Insula Pastelul, a cetătilor miceniene sau sudamericane, a * . . megalitilor din nord-vestul Europei, problemele tehnice au fost considerabil mai simple.

Tot în legătură cu construcţiile ciclopice mai circulă şi alte legende ciudate. Se spune, de pildă, că anticii sud- americani cunoşteau o reţetă, preparată din sucuri vegetale, cu care înmuiau piatra, transformând-o într-un soi de cocă. Aceasta, după ce era modelată, se întărea la loc. Studiul unor pietre la microscop se zice că ar fi evidenţiat că în masa lor erau înglobate resturi vegetale. S-a anunţat chiar la un moment dat că un antropolog peruan ar fi regăsit faimoasa reţetă. Dacă ar fi adevărat, fără îndoială că s-ar putea explica o mulţime de efecte stranii poate chiar modul de formare a urmelor de paşi care strivesc trilobiti, ori modelarea craniilor de cuart. [9] . . [5] Există chiar o ipoteză, altminteri puţin verosimilă, după care şi piramida lui Kheops ar fi realizată din blocuri de

ciment, transportat sub formă de pastă şi turnat în cofraje la faţa locului. Revenind la reţeta sudamericană, remarcăm doar că după anunţul senzaţional n-a mai urmat nici o confirmare, deşi descoperirea era promiţătoare, ceea ce ridică problema unei posibile farse sau înşelătorii.

O altă ipoteză, cam de aceeaşi credibilitate, lansată recent de un geolog american avansează ideea tăierii blocurilor de piatră cu ajutorul razelor solare concentrate într-un punct printr-o oglindă parabolică. Tehnic, metoda era perfect realizabilă; rămâne de văzut dacă randamentul ar putea fi cel scontat. Am amintit această ipoteză şi pentru a sublinia încă o dată diversitatea tehnologiilor şi dispozitivelor care puteau fi folosite de cei din vechime.

Pentru a nu uita ultimul exemplu, straniile cunoştinţe ale dogonilor, despre faptul că satelitul lui Sirius are o perioadă de revoluţie de 50 ani, pe o orbită eliptică, puteau fi preluate şi din astronomia europeană prin intermediul unor călători instruiţi (faptul era cunoscut deja la mijlocul secolului

trecut). Dar aceste date se puteau deduce şi cu instrumente astronomice „artizanale"; nu uităm că lentilele erau utilizate şi în antichitate. Se puteau observa şi unele miraje, ocultaţii etc.

Pentru a trage o concluzie - toate cele de mai sus nu le-am spus în ideea negării vizitelor unor ipotetici extraterestri. Teoretic ar fi posibil chiar ca ei să ne fi transmis anumite cunostinte. Afirmăm doar că această
5 9
ipoteză nu este necesară sau, altfel spus, dacă extratereşrii ne-au vizitat în trecut au făcut-o suficient de discret si de
9
eluziv, în asa fel încât urmările vizitelor să nu altereze 9
evoluţia noastră culturală si stiintifică.
9 9 9 9

VALOAREA SI PREŢUL ORIGINAtlTĂTlt
î
NE OCROTESC DE RELE?

Deci, existenţa supercivilizaţiilor nu este sută la sută sigură, dar este extrem de probabilă. Şi dacă supercivilizaţiile există, este din nou aproape sigur că ele ştiu de existenţa noastră şi ne urmăresc evoluţia cu atenţie, încă de multă vreme. Nu au, prin urmare, nici un motiv să se teamă de puterea noastră, dar nici motive să accepte civilizaţia pământeană în rândurile lor, deoarece suntem egoişti, xenofobi, agresivi şi dornici de a subjuga şi a stăpâni peste alte fiinţe gânditoare pe care le dispreţuim dintru început dacă nu seamănă cu noi. Nu au întreprins însă nimic sau aproape nimic pentru a schimba această stare de lucruri; au stat şi par să stea şi la ora actuală în expectativă. Care ar putea să fie explicaţia?

Suntem din nou în domeniul ipotezelor şi speculaţiilor., Contactul cu toate achiziţiile unei supercivilizaţii ne-ar supune fară îndoială unui şoc, unui stres cultural atât de puternic, încât ar periclita nu doar structurile noastre sociale, ci interitatea psihofizică a fiecărui pământean. Ne ocrotesc oare de acest şoc? Dar o supercivilizaţie ar trebui să fie capabilă să găsească o cale de acomodare treptată...

şi un astfel de program putea fi început încă de acum zeci de mii de ani...

Poate...

Să continuăm cu speculaţiile...

Poate există un interes al acestor supercivilizaţii să stea de o parte să vadă ce facem cu civilizaţia noastră? Poate aşteaptă să vadă dacă suntem în stare să trecem peste impasul în care ne găsim: cel nuclear, cel ecologic etc. Poate, fie-ne iertat, pun

pariuri pe capul civilizaţiei noastre şi s-au înţeles între ele să nu intervină, să nu „strice jocul“. Există, totuşi, o credinţă destul de răspândită că OZN-urile au devenit mai dese de când au început exploziile atomice pe pământ şi că principala lor misiune ar fi să ne avertizeze să încetăm cursa nebunească a înarmărilor înainte de a fi prea târziu. în sprijinul acestei ipoteze, se argumentează că „obiectele[44] neidentificate se interesează de bazele militare si de reactoarele nu- cleare. Multe rapoarte privind întâlniri de gradul III şi IV conţin mesaje către pământeni pentru renunţarea la armele de exterminare în masă. De pildă un martor, actorul S. Whitman, în timpul marii întreruperi de curent de la New York, în 1965, a văzut de la geamul apartamentului său, aflat la etajul 12, un obiect plutitor straniu; în acelaşi timp a auzit de undeva un mesaj care i se adresa şi care spunea, în esenţă, că dezastrul a fost „un avertisment adresat Pământului[44]. Desigur, rapoartele de felul acesta nu trebuie nici ele dramatizate; menţionăm că problema a devenit obsedantă şi ea există practic în subconştientul oricărui individ, independent de orice implicare a extraterestrilor. Ca un argument amuzant, observăm că într-o piesă scrisă în 1933, de A. Koestler, un meteorit enorm survolează un oraş în timp ce toate luminile se sting. Fenomenul este şi acolo un avertisment împotriva războiului.

243

Nimănui care crede în existenţa civilizaţiilor extraterestre nu-i vine la îndemână să îşi imagineze că reprezentanţii lor ar putea fi atât de nemiloşi încât să aştepte pasiv până ne-om arunca planeta în aer. Membrii unor secte sunt mai nuanţaţi; ei îşi fac iluzii că poate se va prăpădi omenirea, în schimb „fidelii" vor fi luaţi la momentul oportun şi duşi într-o lume mai bună. Slabă nădejde şi într-o variantă şi în cealaltă, din motivele deja expuse. Dacă supercivilizaţiile există, ele n-au nici un motiv ca din considerente ,,umanitare “ să promoveze la nivelul lor nişte societăţi războinice, imperialiste...

Şi n-au intervenit să ne facă mai înţelepţi pentru că aşteptau poate ceva de la noi, ceva care s-ar spulbera în clipa în care ar interveni, ceva care poate are aceeaşi miză ca întreaga noastră existenţă. Poate aşteaptă de la noi altceva decât numai o fire blândă şi paşnică, iubitoare de ştiinţă, cultură şi străini...

NU VOR SĂ NE STRIVEASCĂ?

Ce aşteptau oare cei mai cumsecade dintre cuceritorii europeni de la băştinaşii pe care i-au întâlnit în Antile sau Pacific sau în junglele din Noua Guinee? Să-i vadă creştinaţi, debarasaţi de superstiţiile lor, plini de respect faţă de valorile noastre, îmbrăcaţi cât de cât, muncind cu hărnicie în mine sau pe

plantaţiile înfiinţate de noii stăpâni. După aceasta, dacă vor câştiga bani, dacă vor fi destoinici şi binecrescuţi, vor putea merge şi la şcoli şi după câteva generaţii vor putea să devină oameni integraţi complet în lumea cuceritorilor. Ce altceva mai bun şi mai nobil se putea face - gândeau ei - pentru fericirea nenorociţilor de sălbatici?
5
244

Şi, timp de cinci sute de ani, europenii (nu ne referim la aventurierii fară scrupule, ci la oamenii mânaţi de cele mai bune intenţii) au luptat cu crucea într-o mână şi spada în cealaltă pentru a impune acest, aparent generos, punct de vedere. Abia în secolul nostru a început să mijească, în tot mai multe minţi, ideea că poate undeva s-a comis o greşeală. Abia în ultimele decenii a pătruns în conştiinţa colectivă ideea că poate sălbaticii aceia, cu superstiţiile şi idolii lor, deţineau nişte valori, pe care bunele noastre intenţii le-au distrus iremediabil. Iar în felul acesta au sărăcit nu doar ei, ci şi noi, „cuceritorii[44].

Vinovată a fost o concepţie adânc înrădăcinată în firea noastră. Eram convinşi că suntem deţinători de drept ai adevărului absolut şi ultim într-o mulţime de probleme şi că este necesar să împărtăşim acest adevăr şi altora; eram convinşi că ceea ce e bine pentru noi trebuie să fie bine şi pentru alţii. Am plecat de la ideea că dacă e adevărat că „ce ţie nu-ţi place altuia nu-i face“ atunci binele general se va atinge făcând, la nevoie cu forţa, altora ceea ce ne place nouă... Azi ştim deja că am greşit. Ştim că realitatea este inepuizabilă în ori câte moduri ar aborda-o mintea noastră. Ştim că trebuie să fim mai atenţi, atunci când alţii văd în mod diferit nişte lucruri, care nouă ni se par limpezi. Ori de câte ori vom face un efort să înţelegem punctul de vedere al celuilalt (chiar dacă iniţial ni se pare absurd sau şocant) vom fi răsplătiţi prin noi deschideri asupra înţelegerii lumii.

Fenomenul poate fi urmărit şi în cazul unor culturi care au evoluat multă vreme izolat. Acelaşi peisaj va fi redat într-un fel de un pictor european, şi altfel de unul chinez sau japonez. Ei diferă nu doar prin tehnică ci văd efectiv diferit aceeaşi realitate. Oricât s-ar strădui, ei n-ar mai fi în stare să-şi însuşească la perfecţie viziunea celuilalt... Şi greu vom putea spune că maniera de redare a unuia este mai bună decât a celuilalt. Pentru domeniile
245
ştiinţifice ajunge să ne gândim la modurile atât de diferite în care a fost abordat omul (de pildă în anatomie sau medicină) în culturile europeană, chineză sau indiană. Fiecare dintre aceste

tipuri de medicină reuşea de pildă să fie performantă, ignorând foarte multe dintre metodele celeilalte. Dacă, prin absurd, ele ar fi fost definitiv izolate acum câteva secole, duse, să zicem, în Universuri diferite, este puţin probabil ca ele să fi evoluat către o aceeaşi medicină „totală[14] în mileniile următoare. Aproape sigur că ele ar fi ignorat în continuare metodele celorlalte, continuând să perfecţioneze la nesfârşit propriile achiziţii. Şansa omenirii este că la ora actuală medicina, în ansamblu, dispune de o pluralitate de abordări complementare. Pe marginea acestei constatări ne putem pune însă o întrebare tulburătoare - oare ce alte abordări ale omului ca fiinţă biologică ar mai fi fost posibile dacă Pământul ar mai fi avut si alte continente care să poarte civilizaţii la fel de avansate în medicină? Dacă violenţa, jaful, zelul religios şi molimele nu ar fi distrus culturile precolumbiene ale incaşilor, aztecilor, mayaşilor, dacă aceste culturi ar fi beneficiat de câteva secole în plus de existenţă ocrotită (aşa cum a fost cazul Chinei) fără să fie strivite de tăvălugul culturii europene, oare ce principii neaşteptate, ce puncte de vedere la care nu s-a mai gândit nimeni ne-ar fi revelat? Ajunge să ne gândim la originalitatea lor în arhitectură ca şi în alte diverse domenii, pentru a îriţelege că întrebarea nu e gratuită.

A trebuit să vină secolul XX pentru a deveni conştienţi, treptat şi dureros, de faptul că fiecare act de „civilizare[44], imaginat odinioară atât de glorios, a constituit de fapt pierderea unei şanse de a vedea lucrurile şi dintr-un alt unghi. Nici un om, nici o cultură, probabil nici o supercivilizaţie nu au capacitatea să epuizeze totalitatea punctelor de vedere posibile asupra realităţii; iar un punct

246

de vedere pierdut poate însemna o soluţie pierdută la problemele care ne frământă; câteodată o soluţie pe care n-o vom mai descoperi decât peste foarte multă vreme dacă nu cumva niciodată. Am ajuns abia acum la înţelepciunea să recunoaştem că febra „civilizatoare" a ultimelor secole a produs pagube ireparabile, să înţelegem că fiecare grup etnic, chiar dacă e considerat mai „înapoiat" are dreptul, ba chiar trebuie ajutat să-şi păstreze specificul său, mentalitatea sa, modul său propriu, de regulă original, de a înţelege lumea. Matematicianul G. Mandics, între altele si un

? 9

cercetător pasionat în domeniul civilizaţiilor şi culturilor tradiţionale, vorbind de contactele cu extraterestrii, se

. [5] raliază la concluziile din 1961 ale Institutului Brooking, privind „decapitarea culturală" a unei societăţi inferioare în contact cu o societate mult superioară, „decapitare"

materializată printr-o cădere în letargie şi apariţia datorită năruirii valabilităţii tuturor cunoştinţelor si valorilor în
9 » 9 9 9
care societatea „inferioară" credea înainte. Dezrădăcinarea de propria cultură, aculturaţia, ca să folosim termenul tehnic adecvat, este o dramă intensă pentru indivizii care o suportă. De regulă aceştia se pierd anonimi şi handicapaţi în sânul culturii dominate, incapabili de a se ridica la nivelul vârfurilor ei, deci incapabili de a mai crea ceva cu adevărat nou şi valoros. Psihanalistul C.G. Jung atrăgea atenţia, în 1961, asupra faptului că întâlnirea dintre om şi stăpânii farfuriilor zburătoare ar putea pune omenirea în situaţia delicată a societăţilor primitive, inundate de toate binefacerile epocii moderne. Jung scria în acest sens: „un vraci bătrân mi-a spus odai i cu lacrimi în ochi - de acum înainte noi nu vom mai putea visa"... Iar cel ce nu mai poate visa în spiritul culturii căreia îi aparţine prin naştere şi educaţie primară va fi târât tot mai mult spre periferie, într-un joc ale cărei reguli îi scapă, deci va deveni
247
incapabil să mai creeze ceva de valoare pentru semenii săi.

Orice ipotetică supercivilizaţie va cunoaşte, în mod firesc, încă din copilăria sa, aceste adevăruri. Deci, dacă există, si ne urmăresc, în nici un caz nu vor face nimic pentru a ne invada cu ştiinţa lor, cu punctele lor de vedere. Nu vor repeta greşeala noastră faţă de incaşi, azteci şi mayaşi, nici măcar greşelile noastre nenumărate faţă de micile civilizaţii fară nume ale Africii negre, ale Poline- ziei etc. Ei stiu fară îndoială că stiinta lor este atât de
9 9 9
puternică în comparaţie cu ştiinţa noastră încât, există domenii în care dacă ne-ar face o singură sugestie, ar fi suficient să ne abată pentru totdeauna din drumul nostru firesc şi să ne integreze fară întoarcere în drumul lor. Şi atunci, întreaga noastră evoluţie va fi fost inutilă. Inutile vor fi fost toate tragediile tuturor martirilor ştiuţi şi neştiuţi ai cunoaşterii, care au trăit pe Pământ. Ştiinţa noastră a fost şi este încă o pâlpâire de lumină atât de plăpândă încât o simplă adiere venită din partea unei ştiinţe cu un milion de ani mai bătrână ar fi în stare s-o stingă pentru totdeauna.

Dar să fie de vină oare numai grija faţă de noi, în faptul că ne ocolesc?

HIPNOZA CULTURALĂ

Pentru a înţelege mai bine unele dintre implicaţiile aculturaţiei noastre în cazul întâlnirii cu o ipotetică super- civilizaţie, cerem îngăduinţa cititorului pentru o mică

divagaţie. Vrem să reproducem în cele ce urmează două experienţe celebre şi cu tâlc.

Un cercetător a luat mai multe pisici care încă nu „făcuseră ochi“ şi le-a închis în cutii special concepute,

248

vopsite pe dinăuntru, unele cu dungi orizontale, altele cu dungi verticale, unele care se puteau roti, altele care stăteau pe loc. Un guler special împiedica bietele animale, săptămâni în şir, să vadă orice altceva în afara acestor dungi. Alimentarea se făcea pe întuneric. Scoase din cutii după ce au crescut, pisicile n-au mai fost în stare să „înţeleagă[41] din lumea înconjurătoare decât ceea ce aducea cât de cât cu dungile verticale sau orizontale cu care erau deprinse. Numai faţă de aceasta puteau realiza noi reflexe, numai pe ele le puteau lua drept puncte de reper. Experimentatorii au fost ei înşişi atât de surprinşi de dramatismul efectelor încât au avansat ipoteza că fenomenul s-ar datora degenerării ireversibile a unor neuroni din creier.

Al doilea experiment la care ne referim constituie un număr clasic de hipnoză. Pe zece bilete identice se scriu cele zece cifre de la zero la nouă. Unei persoane hipnotizate i se sugerează că nu e în stare să vadă cifrele, să zicem, trei, şapte şi opt. Apoi cele zece bilete se împrăştie pe o masă, iar persoana aflată sub influenţa sugestiei este rugată să numere câte bilete sunt. Va răspunde - şapte. Rugat să verifice dacă n-a greşit cumva, subiectul va repeta numărătoarea şi va răspunde la fel. El a devenit pur şi simplu psihic orb la trei dintre biletele în cauză.

Cultura, deprinderile mărunte, însuşite pe neobservate în familie, cunoştinţele învătate la scoală, de la cele mai
’ 9 9 9 9 5
mărunte operaţii până la subtile teorii savante, au pe lângă efectele lor pozitive fireşti, şi un rol care seamănă cu dresajul cu dungile ori cu exemplul cu hipnoza. Un pui de om care nu învaţă să vorbească în primii ani din copilărie, mai târziu va deveni incapabil să-şi mai însuşească vorbirea, oricâte eforturi ar depune în acest sens. Sunt cunoscute zeci de cazuri de „copii-lupi“ crescuţi în junglă şi recuperaţi la 6-7 ani, c|nd era prea târziu pentru a-i mai integra între oamenii normali. Nimeni n-a cercetat însă (şi

249

greu putea s-o facă) ce deprinderi în plus aveau acei nefericiţi, de pildă câte nuanţe de urme puteau distinge în junglă, ce fineţe avea mirosul lor etc., însuşiri inaccesibile unei persoane având darul şi uzanţa vorbirii.

Darwin relatează în „ Călătoria unui nauralist în jurul lumii

pe vasul Beagle “ că băştinaşii de pe una dintre insule n-au acordat nici o atenţie corăbiei ancorată în larg, pur şi simplu deoarece ea nu se asocia cu nimic în mintea lor, manifestând un oarecare interes doar faţă de bărcile care aduceau întrucâtva cu pirogile. Se cunosc chiar limbi în care nu există cuvântul „verde“; vorbitorii acestor limbi sunt astfel, pe plan mental, „orbi“ faţă de culoarea verde.

Epistemologi, precum Th. Kuhn şi mulţi alţii, au subliniat că nu poate exista o cunoaştere absolut obiectivă a realităţii, ci doar o cunoaştere care depinde de tot ce ştim .în momentul respectiv. Chiar un fapt aparent banal este observat în mod diferit de doi oameni care au o experienţă de viaţă diferită. Cele mai riguroase experimente ştiinţifice depind în fond de întreaga istorie a ştiinţei care le-a precedat. Cu o altă istorie experimentul în cauză s-ar fi făcut altfel, cu alte aparate, urmărind alte detalii, sau poate nu s-ar fi făcut deloc. Mulţi gânditori, între care ne gândim în primul rând la M. Mc. Luhan, au atras atenţia, de repetate ori, asupra faptului că şcoala, multiplicarea identică a cunoştinţelor favorizată de tipar şi de mass-media, au, pe lângă binecunoscutele avantaje şi efectul unui „hipnotism popular al uniformităţii şi repetabilităţii". Graţie lor, toţi camenii în cadrul aceleiaşi culturi văd lucrurile în acelrsi

y i

mod, ignorând în schimb sau deformând, în mod egal, cu toţii anumite aspecte ale realităţii. Ei se comportă ca şi cum ar fi cu toţii hipnotizaţi, supuşi aceleiaşi sugestii, să vadă numai anumite lucruri fiind „psihic orbi“ la altele

250

(socotite „neesenţiale“, sau pur şi simplu nebăgate în seamă).

Medicinei europene nu i-ar fi venit, într-o perspectivă previzibilă (poate chiar niciodată), ideea anesteziei sau vindecării prin intermediul echilibrului energetic inn- yang, realizată, de pildă, graţie acupuncturii. Şansa noastră a fost că a existat şi medicina chineză. Ea ne-a scos din „hipnoza" medicinei europene, care ne împiedica să întrezărim o tehnică de acest tip. La ora actuală, între medicina predată în facultăţile europene şi ramurile medicale mai mult sau mai puţin contestate: acupunctura, homeopatia etc. nu există încă o sinteză, cu alte cuvinte ele nu se pot explica unele pe altele şi nici nu există o teorie coerentă care să le explice pe toate. Nu ne îndoim că la un moment dat va apare o astfel de teorie, de mare sinteză. Astfel de sinteze sunt de aşteptat, de altfel, în toate ştiinţele noastre. Numai că aceste „puncte de vedere unice" pe care le vor împărtăşi în continuare specialiştii, îi vor face pe toţi să vadă toate lucrurile într-un singur fel, ceea ce va

atrage după sine, pe lângă certe avantaje, şi dezavantajele „dungilor" de tipul celor cu care au fost dresate pisicuţele ori ale hipnozei cu bileţele. Anumite adevăruri, anumite deschideri spre nou vor deveni în acest caz pur şi simplu invizibile, de nedescoperit vreme îndelungată, de astă dată pentru întreaga cultură.

Un astfel de fenomen s-ar putea petrece chiar şi într-o supercivilizaţie. S-ar putea ca ştiinţele sale, oricât ar fi de evoluate, să se plafoneze. S-ar putea ca înţelegerea lumii pe baza acestor ştiinţe să ajungă la un impas relativ, datorită tocmai schimbului „total" de informaţii care, vrând-nevrând, îi face pe toţi robii unui punct de vedere colosal de complex dar totuşi unic. într-o situaţie ca aceasta ştiinţa poate continua să acumuleze fapte noi, să deducă noi concluzii din

premisele existente, dar nu-i exclus ca o relansare revoluţionară, calitativ nouă, să nu mai poată veni decât printr-o intervenţie proaspătă, „din afară", de la cineva care vede lucrurile „cu alţi ochi“ şi „din alt unghi“. Este de la sine înţeles că un astfel de unghi nou va presupune în mod obligatoriu o ştiinţă matură şi clădită pe o gândire pe de-a-ntregul originală, deci care n-a avut până în momentul respectiv nici un fel de contact cu supercivilizaţia în cauză. Ştiinţa pământeană ar putea deveni un astfel de factor înnoitor; dar pentru a se maturiza, civilizaţia noastră trebuie să depăşească ameninţarea catastrofei globale, renunţând la spiritul agresiv, colonizator, învăţând să gândească ecologic, să respecte ca pe bunul cel mai de preţ punctul de vedere alternativ al* „celuilalt", al fiecărui individ etc. Ştiinţa noastră ar trebui probabil şi ea să câştige între timp câteva carate în valoare si strălucire. Iar toate acestea trebuie făcute, cu orice risc, numai de noi.

PROVOCARE LA JOC?

în regresia hipnotică, un specialist cu mai puţin tact poate strica totul, sugerând fară să vrea celui hipnotizat povestea pe care examinatorul ar dori s-o audă. Există însă şi un mod inteligent de a pune întrebări, un mod care ajută memoria fără s-o altereze...

Oarecum analog, există şi persoane care cred că principiul neintervenţiei ar putea să nu excludă totuşi anumite forme destinate accelerării progresului nostru. Unul dintre cei care au enunţat această idee este B. Steiger, care, în 1974, sugera că ar putea exista ceva care ne provoacă Ia un joc, pe care el l-a numit „jocul de-a realitatea “ (reality game). O supercivilizaţie dintre acelea care dispun de mijloace „pe care noi nu le-am putea

deosebi de magie“, după expresia lui Sagan, ne-ar putea de pildă trimite nu cunoştinţe gata digerate, nu reţete, nu şabloane prin care ştiinţa, gândirea noastră s-ar putea abate din drumul său firesc, ci probleme de rezolvat. Acestea ar putea fi create şi dozate exact pe măsura nivelului la care suntem noi, pământenii la un moment dat. Poate chiar OZN-urile ar putea reprezenta, măcar până la un punct, astfel de probleme. Ele ar putea spune - „iată, pot exista şi vehicule de tipul acesta! încercaţi să descoperiţi principiul lor de fiincţionare![44]. Sau, în momentul în care „entităţile[41] dintr-un astfel de vehicul (dacă e să credem rapoartele) trec prin zid, ele ar putea sugera că o astfel de modalitate este în principiu posibilă. Şi în acelaşi timp, pentru a lăsa deschisă şi portiţa pentru „este imposibil aşa ceva[44], toate aceste „probleme[44] sunt înecate într-un val de absurdităţi şi inepţii, dintre cele de care abundă rapoartele „contactaţilor[44].

Astfel, unei persoane i s-a explicat în detaliu cum va izbucni, în 1982, cel de al treilea război mondial, după care, în 1987, Pământul va fi primit în rândul „copiilor Galaxiei[44]. Sigur, acest exemplu sună a farsă sau înşelătorie, ce ne facem însă cu cazuri cum ar fi cel al unui alt „contactat[44] căruia i s-a transmis cu lux de amănunte o reţetă constituind remediul cancerului. întâmplarea i-a schimbat întreaga viaţă, s-a apucat să studieze medicina, a făcut investiţii, etc. ca să constate în cele din urmă că reţeta era total ineficace. Ori, unei alte persoane i s-a explicat principiul de funcţionare al OZN-urilor, cu planuri detaliate de construcţie bazate pe nişte magneţi care se rotesc în sens contrar. Aparatul, construit, n-a funcţionat niciodată. în măsura în care aceste întâmplări sunt adevărate, au ele oare vreo noimă sau sunt doar pure întrupări ale unor stări vecine cu visul?

Există şi o istorie, pe care B. Steiger o prezintă drept adevărată dar pe care n-o putem accepta decât cu mari

rezerve, conform căreia, între cele două războaie mondiale, într-un loc retras din S.U.A., nişte indivizi, care dispuneau de fonduri care păreau nelimitate, au construit ateliere pentru a fabrica farfurii zburătoare. Muncitorii au fost angajaţi dintre localnici discreţi, care au trecut ulterior prin tot soiul de întâmplări neverosimile. Fabricarea câtorva farfurii este finalizată cu succes, se fac zboruri de probă, dar la un moment dat apare un OZN mare, care le ia şi le duce cu sine. După aceasta, ca şi cum „cei de dincolo[44] s-ar fi supărat pentru indiscreţie, întreaga activitate încetează. Tot B. Steiger descrie, după declaraţia sa, în calitate de martor ocular, că la

începutul anilor ’70 o persoană s-a prezentat la o firmă propunând spre vânzare reţeta unui praf care adăugat la o cantitate de apă o transforma într-un carburant echivalent benzinei. Experienţe efectuate cu o mostră de praf dau rezultate excelente, firma îşi manifestă interesul, dar când să înceapă tratativele, ofertantul prezintă nişte scuze stranii, în esenţă că „extraterestri[44] de la care a obtinut reteta nu
9 ” 9 9 9
sunt de acord cu difuzarea ei. După acest incident ofertantul dispare şi nimeni nu-1 mai poate găsi. Interesant că într-o carte de prin 1650 există o istorie asemănătoare. Un personaj (costumat în negru...) face cadou unui alchimist un praf cu ajutorul căruia acesta reuşeşte să transforme o cantitate de plumb în aur. Praful primit îi ajunge pentru câteva demonstraţii convingătoare, dar după ce se termină, dispare şi misteriosul personaj în negru, pentru totdeauna. Simple poveşti? Aproape sigur. Dar dacă cumva aceste poveşti, sau poate altele, o parte din toate întâmplările stranii pe care nu avem unde să le mai reproducem dar care umplu volume întregi, sunt şi nişte incitări la joc? Ce ar fi să ne spună - „nu e nevoie să credeţi, dar v-am dat o idee, gândiţi-vă dacă nu cumva s-ar putea ceva şi de genul acesta. Gândiţi-vă poate ceea
254
ce v-aţi obişnuit să credeţi că este imposibil, de fapt nu este...“.

Poate, într-adevăr, există o fuziune termonucleară la rece. Poate că totuşi un element poate trece intr-altul la temperatura camerei. Unele experienţe recente vorbesc de treceri ale potasiului în magneziu, sau calciu, la temperaturi obişnuite. Să fie oare adevărat? Să fie oare „ghicitori[14] urmele de paşi din paleozoic sau obiectele din fundul minelor? O avea vreo semnificaţie faptul că la sfărsitul secolului trecut OZN-urile semănau cu un
9
dirijabil iar în anii ’80 cu diamante uriaşe? Este puţin probabil ca tehnica sau moda „lor[11] să fi evoluat în acest timp. E oare o schimbare de decor cu o anumită semnificaţie? Sau totul e doar în minţile noastre? Chiar si
5 9 9
în acest din urmă caz ne-am putea întreba care este mecanismul care induce toate aceste rapoarte stranii?

SEMNE DE NERĂBDARE?

Omul este cel pe care-1 cunoaştem cu toţii, din manualele de anatomie şi de fiziologie. Totuşi, omul rămâne, în ciuda tuturor strădaniilor noastre, un etern necunoscut. De pildă psihologi ruşi de primă mână, precum V. Bechterev, P. Lazarev, K.I.

Platonov, L. Vasiliev au făcut, încă de la începutul secolului, cercetări cât se poate de serioase asupra telepatiei. Nu mai puţin importante au fost cercetările din S.U.A. care, o dată cu J.B. Rhine, în anii ’30 au beneficiat de cele mai sofisticate tehnici de verificare statistică. Cercetări celebre s-au desfăşurat în iulie 1959 ţinând o legătură între submarinul atomic „Nautilus“ si tărm si în februarie 1971 între
* 9 9 9 r.
Pământ şi nava cosmică „Apollo 14". In anii ’60 a fost pusă la punct o metodă pentru a transmite telepatic orice text, chiar cifrat, printr-un cod asemănător cu alfabetul
255
Morse. Rezultatul a fost obţinut la Institutul de radiotehnică A.S. Popov din Leningrad. Suportul legăturilor telepatice ar putea fi sau undele electromagnetice de foarte joasă frecvenţă, sau o modulare a câmpului gravitaţional, sau (deloc exclus) un câmp de forţe specific lumii vii, încă necunoscut fizicii. Cercetările în acest sens au intrat în continuare în atenţia forţelor armate. De pildă, atunci când, în 1983, R.Targ şi G. Puthoff au stabilit experimental că procentul de reuşite ale transmiterii mesajului telepatic nu depinde de distanţă, ştirea a fost anunţată de „Military Review“ din S.U.A.

A. Bertrand (1826) şi J. Romains (1926), ambii din Franţa, au efectuat, la o distanţă de un secol, experienţe celebre asupra altor modalităţi de percepţie extrasen- zorială şi anume asupra unor persoane capabile să „vadă“ cu degetele. în ani ’60 experienţe spectaculoase de acelaşi tip s-au efectuat în U.R.S.S. cu subiecţii R. Kuleşciova şi L. Biznova. Ele reuşeau să recunoască nu doar culoarea unui obiect după pipăit ci chiar să citească texte folosind doar degetele. In 1980, în China a avut loc o demonstraţie publică în care Tang Yu (12 ani) citea texte scrise pe o bucată de hârtie împăturită şi aşezată după ureche. Presa a anunţat în ultimul timp şi alte cazuri similare. Tot în China, Xie Zhaohui (11 ani) şi Wei Rouyang (12 ani) pot vedea în interiorul organismului uman, ca şi prin pereţi, fiind capabili să depisteze boli sau obiecte ascunse chiar dincolo de mai multe etaje. în Africa de Sud, P. van Jaarsveld (12 ani) avea o capacitate asemănătoare, spunând între altele că zăreşte apa care se scurge în adâncul Pământului, aidoma unei licăriri verzui. Iulia Vorobieva (37 ani) din Doneţk (Ukraina), în urma unei electrocutări întâmplată în 1987, a căpătat şi ea darul de a vedea în interiorul organismului uman. în 1988, mediile de informare au comentat faptul că Pentagonul şi C.I.A. finanţează de mai mulţi ani un vast program de cercetări

având drept obiectiv utilizarea unor facultăţi de tipul celor descrise mai sus şi care ar putea fi folosite în spionaj.

O menţinere aparte merită numeroasele şi controversatele mărturii privind psihokinezia - capacitatea de a se deplasa obiecte fară a le atinge în vreun fel. Cazurile cele mai bine studiate sunt probabil: al Neliei Mihailova Kulaghina (n.1927) din Rusia, al lui M. Manning (n. 1956) din S.U.A şi poate al Joasiei Gajewski (n. 1970) din Sosnowiec . Polonia. Dar studii de psihokinezie se efectuează pretutindeni în lume, mai ales din anii ’30 încoace. S-a urmărit de pildă capacitatea de a devia zaruri şi monede aruncate în sus, bile care se rostogolesc pe planuri înclinate etc. Inginerul american W.E. Cox a reuşit să influenţeze pe această cale cantitatea de ioni care se formau într-o soluţie, prof. R. Chauvin de la Strasbourg (Franţa), folosind un grup de şcolari, a modificat (măsurabil prin contor

Geiger) viteza de dezintegrare a unui izotop de uraniu. Publicaţii oficiale din China au scris că la o şcoală din Taiyunan existau copii capabili să deschidă uşi ori chiar să cojească portocale fară să le atingă. Substratul acestor efecte este necunoscut, dar studiile au evidenţiat anumite particularităţi cum ar fi undele theta (aproximativ 4 cicli pe secundă) în electroencefalograma tuturor subiecţilor angajaţi într-o astfel de demonstraţie, unde inexistente în mod normal la adulţi.

5

Poate cel mai controversat dintre aceşti subiecţi este

5 # 5

U. Geller (n. 1946) care a devenit celebru prin demonstraţii publice în care repunea în funcţie pendule oprite, rupea inele, deforma tacâmuri metalice etc. fară să atingă obiectele respective. Declarat şarlatan de repetate ori, el a fost totuşi angajat în studiile secrete ale forţelor armate ale S.U.A.

Unii cred că psihokinezia împinsă la extrem ar putea duce la Ie\jrtaţie, la desprinderea de pământ şi plutirea în

258

aer, sau la capacitatea deja amintită a unor subiecţi de „a scrie cu gândul pe o peliculă fotografică. Şi N.M. Kulaghina a putut repeta această performanţă, cu câteva litere. în institute specializate se studiază „clarviziunea[44], capacitatea de a localiza obiecte sau persoane aflate la mare distanţă. Nume ca E. Cayce (S.U.A.), J.L. Crozier (Franţa) sau Vanga Dimitrova (Bulgaria) sunt exemple binecunoscute în acest sens. La cele menţionate se pot adăuga numeroase alte facultăţi paranormale, prezente la anumite persoane.

Oricât par aceste daruri de greu credibile, oricât ne-ar şoca, e bine să nu uităm că nici în acest caz nu este înţelept să declarăm pur şi simplu că „acest animal nu există", precum ţăranul din anecdota cu grădina zoologică, ci trebuie să adoptăm un scepticism binevoitor, aşteptând noi dovezi şi încercând să descoperim un cadru teoretic în care straniile fenomene s-ar putea eventual încadra.

Există însă ceva şi mai greu credibil decât tot ce am înşirat mai sus. în transmisiile telepatice de care vorbeam partenerul lui Ed. Mitchel, astronomul de pe nava Apollo 14, a fost O. Jonsson, dotat încă din copilărie cu daruri psihokinetice. El a declarat că această facultate i-a fost „oferită" de nişte fiinţe fantastice pe care le-a întâlnit la un moment dat în copilărie. Controversatul U. Geller a declarat şi el că în primii ani de viaţă, într-o după-amiază când se juca singur prin grădina casei a simţit dintr-odată o străfulgerare. O clipă a crezut că a fost un trăznet. Dar cerul era complet senin. După cum spune,

începând de atunci au început să constate că deţine unele calităţi parapsihologice. El a consimţit la un moment dat să se supună unei regresii hipnotice; în starea aceasta a declarat că însuşirile sale le-a primit de la o „inteligenţă cosmică" şi că din când în când intră în contact cu ea şi acum. Fără să-i acordăm desigur un credit exagerat; nu putem totuşi să nu remarcăm că, aşa cum ne informează presa, Iulia
259
Vorobieva din Doneţk a căpătat darul de a „radiografia" corpul uman, tot în urma unui şoc electric...

Revenind la ‚jocul de-a realitatea" - B. Steiger se întreba dacă nu cumva însuşirile stranii de care pomeneam sunt „deblocate" în anumiţi oameni tocmai în vederea deschiderii unor perspective noi pentru gândirea noastră, pentru concepţia despre lume, pentru evoluţia omenirii în ansamblu. Menţionăm că o acţiune ca aceasta nu ar
9 9
contrazice principiul neintervenţiei, deoarece ar fi vorba doar de potenţarea unor daruri omeneşti, existente în fiecare sau în foarte mulţi din noi, dar ascunse din cine stie care cauză. Ar fi ca si cum o mânănerăbdătoare ar
9 9 zv
desface petalele unui boboc pentru a grăbi înflorirea. In felul acesta nu va rezulta totuşi o altă floare...

în aceeaşi ordine de idei, am putea relua aici câteva dintre întrebările ridicate deja pe parcursul acestei lucrări; oare viaţa a fost însămânţată artificial pe Pământ? oare s-a dirijat apariţia şi dispariţia unor specii pentru a deschide calea lui Homo? oare însăşi apariţia speciei umane (faimoasa trecere de la48 la 46 cromozomi, dar şi celelalte schimbări) să fi fost supravegheată sau condusă cu grijă din afară? Dacă acceptăm, aşa cum am făcut pe parcursul acestor ultime capitole, ipoteza (de lucru) după care ar exista supercivilizaţii şi dacă presupunem că măcar una putea să ajungă pe Pământ acum patru miliarde de ani (puţin probabil dar nu imposibil), la momentul respectiv reprezentanţii acelei civilizaţii se vor fi aflat în faţa unei dileme: să transforme Pământul într-o pepinieră a vieţii după chipul şi asemănarea a ceea ce erau ei înşişi, sau să aştepte ca jocul spontan şi leneş al hazardului (inclusiv graţie moleculelor organice complexe aspirate din Cosmos) să producă o formă de viaţă, poate cu totul diferită. întrucât obiectivul lor era mai puţin unul imperialist şi mai mult găsirea unei şanse de permanentă spargere a şabloanelor în înţelegerea realităţii,. nu ne

îndoim că ar fi optat pentru diversitate deci pentru neintervenţie.

Dacă Pământul n-ar fi trecut din când în când printr-o catastrofa, suprimând formele de viaţă care până în momentul respectiv păreau cele mai reuşite, poate la ora actuală evoluţia ar fi ajuns să producă nişte insecte, sau nişte reptile inteligente, cu un creier poate suficient de mare dar lipsit de complexa organizare a creierului uman. Poate că o astfel de specie ar fi putut crea o înaltă tehnologie (sau ceva echivalent) dar s-ar fi împotmolit curând după aceea datorită structurilor sale rigide de gândire. Poate că perspectiva unei specii de acest tip să-i fi indispus pe ipoteticii extraterestri. Poate, deoarece aceste specii ar fi semănat prea mult cu ei... Ori, nu-i exclus să se fi ajuns nici măcar la atât, ci doar la o faună luxuriantă şi sălbatică, întocmai ca în sutele de milioane de ani care au precedat omul. N. Alvarez şi alţii au emis, în 1979, ipoteza că dezastrul de acum 65 milioane de ani, la graniţa dintre Cretacic şi Terţiar, cel în care au pierit practic toate reptilele uriaşe, ar fi fost cauzat de intervenţia extraterestrilor care doreau astfel să accelereze apariţia, sau să dea o coloratură mai interesantă, formei de inteligenţă către care părea că se îndreaptă evoluţia biologică pe Pământ. Să fi îndrumat din când în când spre noi câte un asteroid? Să fim oare rezultatul unei spectaculoase loterii de proporţii cosmice organizată de o inteligenţă străină?...

Avertizăm cititorul încă o dată că, aşa cum am convenit, nu facem altceva decât speculaţii pe un teren unde certitudinile lipsesc cu desăvârşire. Ştim bine, există suficienţi meteoriţi uriaşi în Sistemul Solar, iar ciocnirea lor accidentală cu Pământul nu presupune neapărat o intervenţie din afară.

Despre încrucişări între făpturi extraterestre şi oameni sălbatici, în vederea înnobilării raselor noastre, n-ar mai

trebui să pomenim încă o dată, deşi subiectul este deosebit de drag unor partizani ai paleoastronauticii. O încrucişare naturală, eficace, între două fiinţe aparţinând unor regnuri diferite, de pe planete diferite din Univers este infinit mai puţin plauzibilă decât, să zicem, o încrucişare reuşită între o caracatiţă şi o cămilă. Nişte ipotetici extraterestri puteau recolta însă materialul genetic pământean, uman, îl puteau selecta şi chiar îmbunătăţi, reimplantându-1 apoi în trupul unor viitoare mame, după metoda „copiilor născuţi în eprubetă“, uzuală şi la noi, pe Pământ, încă din anii ’70.

Dacă e să credem nenumăratele rapoarte din ultimii 10-15 ani, asupra persoanelor răpite cu OZN-urile se efectuează frecvent astfel de operaţii. Şi chiar unele mai îngrijorătoare... Metoda

constituie deci o formă evoluată de eugenie. Dacă tehnic ea nu prezintă probleme deosebite, are în schimb grave implicaţii etice. Cine defineşte de pildă ce înseamnă „a îmbunătăţi"? Ceea ce e „bun“ pentru ipoteticii extraterestri din cutare constelaţie trebuie să fie bun şi pentru noi? Sau, fiindu-ne incomparabil superiori, criteriile noastre nici nu merită să fie luate în seamă? Dacă sunt însă cu adevărat atât de avansaţi tehnologic, putem presupune că vor fi cât de cât mai avansaţi şi pe plan etic; în acest caz ne-am aştepta ca măcar să ezite, lăsându-ne să definim noi întâi ce considerăm „bun“ şi „rău“ pentru specia noastră. în plus, aşa cum remarcă între alţii V. Soran, împingerea evoluţiei într-o anumită direcţie, chiar după criterii alese de noi şi chiar dacă această direcţie pare azi seducătoare, poate duce într-o perspectivă mai îndepărtată, peste zeci sau sute de generaţii, la consecinţe grave, uneori ireversibile.

în concluzie, fară să excludem cu desăvârşire o astfel de intervenţie, credem că, dacă ea a avut loc, trebuia să fi fost una limitată şi efectuată cu mari precauţii.

CE OFERIM ÎN SCHIMB?

Există, deci, anumite temeiuri pentru ca să presupunem că suntem angajaţi într-un joc de-a realitatea. Poate cu entităţi care ne pun din când în când în faţă probleme ciudate, dar în mod sigur cu noi înşine. Iar jocul este pe viaţă şi pe moarte. A câştiga în acest joc, înseamnă a acumula suficiente „puncte“ pentru ca civilizaţia noastră să nu se teamă că ar putea fi strivită la întâlnirea cu o eventuală supercivilizaţie extraterestră, cu milioane de ani mai bătrână, suficiente „puncte“ pentru a demonstra acestor supercivilizaţii că ar avea şi ele ceva de câştigat de la noi. A pierde în acest joc înseamnă a ne pârjoli planeta şi a ieşi din scenă definitiv. Cât timp nu e nici una nici alta jocul merge înainte; şi putem fi siguri că nu ne ajută nimeni, nu ne spune nimeni care sunt mutările corecte. Trebuie să facem totul singuri.

Cineva se întreba ce am putea oare da civilizaţiilor extraterestre, în cazul unei întâlniri, în schimb pentru cunoştinţele şi toate cele care le mai aşteptăm din partea lor. în nici un caz materii prime, energie, materiale biologice. Acestea se găsesc cu prisosinţă în Univers: Nu-i verosimil să-i intereseze nici produsele noastre industriale, ba probabil nici rezultatele ştiinţifice la care vom fi ajuns. Există însă ceva la care sc aşteaptă cu siguranţă - marfa cea mai scumpă şi cea mai rară din Univers - punctul de vedere alternativ, divergent, inedit. Una dintre condiţiile esenţiale pentru a câştiga ,jocul de-a realitatea" este să avem o cantitate suficient de mare de

punctc de vedere (bătându-se, fireşte, adesea cap în cap), puncte de vedere solide, serioase, pentru a institui surpriza, saltul calitativ, chiar şi pentru o supercivilizaţie.

Satisfacerea acestei cerinţe nu este de loc nerealistă. Creierul nostru nu este doar inteligent; el este în primul rând creativ. Dacă este instruit suplu, dacă i se

asigură condiţii pentru a gândi neîngrădit, în toată diversitatea de care este capabil, punctele de vedere valoroase nu vor întârzia să apară. Sprijiniţi pe ele, vom putea rămâne noi înşine şi nu ne vom depersonaliza într-o întâlnire cu o cultură oricât de avansată. Bogăţia punctelor de vedere originale este motorul care ne va permite să producem mai departe adevărurile noastre, adevăruri care se vor vădi apoi interesante pentru întregul Univers. Desigur, într-o ipotetică întâlnire cu o supercivilizaţie vocea noastră va fi mică dar va fi distinctă. Nu vom putea desigur să ne impunem superioritatea, să ne extindem în dauna altora, să înfiinţăm imperii.

Dar, nici nu vom fi obligaţi să ne închinăm unor „zei“ străini oricât ar fi aceştia de puternici.

POSTFATĂ

Prezenta carte este o revedere a volumului Extraterestrii printre noi? apărută în 1991 şi epuizată în scurt timp. în comparaţie cu acea ediţie s-au efectuat schimbări importante în logica expunerii, deci şi în ordinea capitolelor, s-a adus la zi informaţia, s-au introdus date noi, s-au îndreptat unele erori involuntare şi s-au suprimat acele lungimi care nu aveau o legătură nemijlocită cu problematica abordată. Deci, a rezultat o nouă carte.

Credem că am realizat astfel un instrument util, în special pentru cititorul care nu se mulţumeşte doar cu senzaţionalul de suprafaţă, ci caută să înţeleagă cauzele lucrurilor, ca şi pentru noile generaţii de cititori, în special tineri, interesaţi de fenomenul OZN.

Deşi volumul trece în revistă toate marile probleme ale fenomenului, există totuşi unele aspecte care au căpătat o dezvoltare deosebită mai ales în ultimii ani, acaparând atenţia cercetătorilor şi autorilor aplecaţi asupra acestui domeniu. Menţionăm între acestea mai ales bizareriile care însoţesc în mod obsedant întâlnirile de gradul IV: însănătoşiri inexplicabile, experimentele cu caracter reproductiv, implanturile, „şcoli" în care celor răpiţi li se introduc în subconştient mesaje ori detalii asupra unor misiuni de îndeplinit, presupuse călătorii făcute

de subiecţi în alte lumi, ipotetice migrări ale unor

extraterestri în corpul unor pământeni, apropiate şi de reîncarnare, comparaţia dintre extraterestrii şi îngeri/diavoli sau personaje din folclor, ca şi controversele care însoţesc presupusele catastrofe OZN ori presupusele relaţii secrete ale unor guverne cu extraterestrii etc. Aceste probleme, dar şi multe altele, credem că merită un volum aparte, pe care autorul lucrării de faţă speră să-l poată oferi cât de curând cititorului român.

CUPRINS

9

267

9
Culegere şi paginare computerizată Secţia ŢotocuCegere - Imprimeria Coresi

Coli dc tipar 17 Bun dc tipar: 13.03.1995 Tiparul tfxecutat sub comanda nr. 50 404

Regia Autonomă a Imprimeriilor Imprimeria „CORESI" Bucureşti România

Dan D. Farcaş (n. 1940) este matematician şi infor- matician, cu înalte titluri academice şi membru în importante societăţi ştiinţifice. In paralel cu cercetarea ştiinţifică are o bogată activitate publicistică, fiind autorul unor cărţi de mare ori- ginalitate şi succes de public printre care: «Calculatorul electronic şi gândirea umană», «Cui i-e frică de calculatorul electronic?», «De ce tac civilizaţiile extraterestre» sau «Extratereştrii printre noi?», precum şi a numeroaselor schiţe şi eseuri S.F. publicate în ziare şi reviste literare ori de mare tiraj.

OZN-uri pe Pământ şi în Cosmos. Creaturi care trec prin zid. Răpiri. Operaţii şi implanturi făcute de făpturi din alte lumi. Accidente şi dispariţii. Triunghiul Bermudelor. Experimentul Philadelphia. Implicarea autorităţilor. Extrate- reştri care trăiesc printre noi? Ştiinţa supercivili- zaţiilor ca magie. OZN-urile şi religiile. Pământul – grădina zoologică a extratereştrilor? Recombinări genetice. De ce nu ne contactează oficial? Omul – o specie periculoasă pentru Univers. Un „joc“ pe viaţă şi pe moarte. Şansele şi atuurile pământenilor.

ISBN 973-570-010-7
Lei 2 950